

การศึกษาเพลงพื้นบ้านไทยเบิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ปริญญาานิพนธ์
ของ
จุฑามาส เทพเรณู

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเพลงพื้นบ้านไทยเบิ้ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

บทคัดย่อ

ของ

จุฑามาส เทพเรณู

25 W.R. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2547

๑๖ ๒๕๕๑

จุฬามาส เทพเรณู.(2547).การศึกษาเพลงพื้นบ้านชาวไทยเบิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี.
ปริญญาโท ศป.ม (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :รองศาสตราจารย์กาญจนา
อิทรสุวานนท์. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมพล งามสุทธิ.

การศึกษาเพลงพื้นบ้านชาวไทยเบิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีความมุ่งหมาย
เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของชาวไทยเบิ่งที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน ศึกษาวิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน
ในตำบลดีลัง และตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ชาวไทยเบิ่งในตำบลดีลัง และตำบลโคกสูง ยังมีเอกลักษณ์ของ
ท้องถิ่นเดิมๆ ไว้ ทั้งวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตสภาพความเป็นอยู่ การแต่งกาย ประเพณี และ
การสืบทอด ตลอดจนวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่ง การดำเนินชีวิต ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย
ไม่ค่อยยึดติดกับวัตถุนิยมมากนัก บ้านเรือนในปัจจุบันก็ยังคงมีบ้านเรือนทรงโบราณที่
หลงเหลืออยู่บ้าง อาชีพส่วนใหญ่ของชาวไทยเบิ่ง คือ ทำนา ทำไร่ หาปลา และเก็บหน่อไม้
การแต่งกาย ผู้ชายวัยกลางคนถึงคนสูงอายุก็จะนุ่งโสร่งตัวเดียว ส่วนผู้หญิงวัยกลางคนถึงผู้สูง
อายุจะนุ่งโจงกระเบนหรือผ้าถุง สวมเสื้อคอกระเช้า และพาดบ่าด้วยผ้าขาวม้า จะสละพยายาม
ออกไปทำงานนอกบ้านเกือบทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ มีการทอผ้าเอาไว้ใช้เองหรือนำ
ไปขายต่างท้องถิ่น การแต่งงาน งานบวช และงานศพ ฯลฯ ก็เป็นประเพณีที่ชาวไทยเบิ่ง
ให้ความสำคัญมาก และความเชื่อในสิ่งที่มองไม่เห็นก็เป็นสิ่งที่ชาวไทยเบิ่งนับถือเป็นอันมาก
การสืบทอดเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่งได้รับอิทธิพลมาจากบรรพบุรุษของแต่ละคน ซึ่งล้วน
จะเป็นชาวบ้านที่ค่อนข้างมีอายุมากแล้วทั้งสิ้น

จากการศึกษาเพลงพื้นบ้านชาวไทยเบิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่าใน
สองตำบลของอำเภอพัฒนานิคม มีชาวบ้านที่สามารถจดจำและรวบรวมเพลงได้ดังนี้ ตำบล
โคกสูง รวบรวมบทเพลงได้จำนวน 10 เพลง ตำบลดีลังรวบรวมได้จำนวน 11 เพลง ซึ่ง
บทเพลงทั้งหมดนี้ ไม่มีดนตรีประกอบคำร้อง เป็นบทเพลงสั้นๆ แต่ละหมู่บ้านคำร้องจะไม่
เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกาถ่ายทอดและสภาพท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเพลงที่เกิดขึ้นจากการเล่ามา
จากปากต่อปากสืบมาจนถึงปัจจุบัน การตกแต่งคำร้อง และลักษณะคำประพันธ์เพลงจะไม่มี
หลักเกณฑ์ที่แน่นอน ผู้ขับร้องจะยึดหลักคำคล้องจองกันมากกว่า ซึ่งคำร้องบางคำก็ไม่มี
ความหมาย ในบทเพลงดังกล่าวจะมีจังหวะในตัวเองขึ้นอยู่กับผู้ร้องเท่านั้น เป็นเพลงที่มีจังหวะช้าๆ
เมื่อเทียบกับจังหวะทางดนตรีไทยก็คือจังหวะ 2 ชั้น ซึ่งมีความช้าเร็วปานกลาง มีการใช้ระดับ
เสียง โด เร มี ฟา ซอล ลา ที และโดสูง แต่โน้ตที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นเสียง เร เพราะเพลง
พื้นบ้านของชาวไทยเบิ่งจะมีลักษณะเป็นเพลงพื้นบ้านทั่วไป และการเทียบเสียงของคำร้อง
จะใช้ซอด้วง เนื่องจากสามารถปรับเสียงให้เข้ากับคำร้องได้ดี พิสัยของเสียงอยู่ในระดับเสียง
โดต่ำถึงโดสูง

A STUDY OF THAI BOANG 'S FOLK SONGS
AT PATTANANIKOM DISTRICT LOPBURI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
JUTAMAS THEPRANU

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the master of Fine Arts degree in Ethnomusicology
at Srinakarinwirot University
March 2004

Jutamas Thepranu. (2004) A study of Thai Boeng 's Folk Songs at Pattananikom

District Lopburi Province. Master thesis, M.F.A. (Ethnomusicology).

Bangkok : Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee :

Assoc. Prof. Kanchana Intarasunanont, Assist Prof. Dr. Chalaempon Ngamsutti

The Objective of the Chao Thai Boeng Local Music, Pattananikom district, Lopburi province is to study Chao Thai Boeng Local Music Culture. Analyst Local Music in Tambol Deelung and Tambol Koksalong, Pattananikom district, Lopburi province.

The result found that : Chao Thai Boeng in Tambol Deelung and Tambol Koksalong still have trait of the beginning local as the culture about life-style, dressing, custom, heir also Chao Thai Boeng Local Music culture. They have very plain in life-style and do not get a firm hold of materialism so much. The building still have an acient model. Most of Chao Thai Boeng earn living by cultivate the land, Plants. Fishing and bamboo shoot keeping. The dressing of middle-aged and old aged men are only Sa-rong while the same aged women dressed for Jong-kra-ben or Pa-nung, Kor-gra-chao coat and Pa-know-ma on their shoulder. Most of people will carried satchets for working outdoor even though children or adult. They made their cloth for used or for sale another village. Wedding, caremone of tonsure, funeral arrangements for example are important custom for them. Beliving on something that they can not see are respect too. The succeed to Chao Thai Boeng Local Music authority from their ancertors, of course all of them are old aged.

For study, Chao Thai Boeng Local Music at Pattananikom district, Lopburi Province found : Two Tambols of this district, Their villagers can remembered and collected songs : Tambol Koksalong collected ten songs, Tambols Deelung collected eleven songs. All of song have not music on supporting and all songs are short. Between two village, there is not the same on wording which depended on teaching process and local condition. However, all songs writing by succeed from one two another in the past to present not be up on standard. Singers sing by own melodious or harmony more than norm. Some wording are not meaning and the rhythm depended on anothers singer. The songs are slow rhythm when compared by rhythm of Thai Music in two level. The used Do Re Me Fa Sol La Te and High Do but most of note are Re Because of Chao Thai Boeng Local Songs are normal local songs and used a kind of music called Sor-Doung for compared wording because it can make good sound for wording, ranfe of sound are on Low Do to High Do.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาเพลงพื้นบ้านชาวไทยเบิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ของ

นางสาวจุฑามาส เทพเรณู

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพรณ์ หะวานนท์)

วันที่ 16 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ประธาน
(รองศาสตราจารย์ กาญจนา อินทรสุวานนท์)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ)

กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป เล้ารัตนอารีย์)

กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุจี ศรีสมบัติ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีนี้เพราะความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้มีพระคุณหลายท่านดังนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระคุณเจ้าพระครูโชติวราทร จร.ชท. เจ้าอาวาสวัดพนมวัน ตำบลดีลัง รวมทั้งชาวบ้านในตำบลดีลัง และในตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรีทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลในส่วนต่างๆ รวมทั้งให้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ศึกษาวิจัยมาวิเคราะห์ เพื่อเผยแพร่ต่อไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านรองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุวานนท์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้คอยชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษาในการศึกษาวิจัยในการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำและให้ความรู้ความกระจ่างในการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน ทำให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจมากขึ้นอย่างถูกต้อง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เสาร์ตันอารีย์ รวมถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจี ศรีสมบัติ ที่ช่วยในการสอบวิทยานิพนธ์จนแล้วเสร็จด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์มานพ วิสุทธิแพทย์ ผู้ซึ่งให้คำแนะนำในการทำวิจัยในครั้งนี้

การเก็บข้อมูล ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ภูธร ภูมะธน อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์สมทรง กฤตมโนรถ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี ผู้ซึ่งแนะนำในการรวบรวมข้อมูลและให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องการศึกษาเพลงพื้นบ้าน และขอบคุณพีนิเวศ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเทพสตรี ที่ให้ความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล

ขอบคุณน้องธัญพงศ์ ใจส่อง ที่ช่วยเหลือในเรื่องการบันทึกโน้ตและเรียบเรียงโน้ตไทยให้แก่ผู้วิจัย และขอบคุณน้องน้ำเพ็ญ และน้องใหญ่ ที่ช่วยเหลือในเรื่องการบันทึกโน้ตและเรียบเรียงโน้ตสากลให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณพี่ปุกกี้ ที่ให้ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน และขอบคุณอ้อฟ ที่คอยช่วยเหลือในด้านการเก็บข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูล ตลอดจนช่วยเหลือทางด้านจัดพิมพ์เอกสารปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา และขอกราบขอบพระคุณครอบครัวเหมือนรัตน์ และครอบครัวสี่สวัสดิ์ ที่ให้ความเอื้อเฟื้อในเรื่องอาหารและสถานที่พักตั้งแต่ต้น ขอขอบคุณคะ และขอบคุณ คุณไอ้ และน้องชมภู ที่คอยช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

และที่ไม่อาจจะลืมได้นั้น ขอกราบขอบพระคุณ คุณป้าใหญ่ คุณย่าหนิม คุณย่าไหง คุณพ่อหน้อย คุณแม่ตุ้ม เทพเรณู ที่คอยเป็นกำลังใจในการศึกษาข้อมูล รวมทั้งให้คำแนะนำและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับมหาบัณฑิต ตลอดจนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

และขอให้ทุกบริบทที่บริบูรณ์ด้วยความดีที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วนั้น จงกลับสู่ท่านที่เอ่ยนามมาแล้วให้มีความสุขสวัสดิ์ตลอดกาลนาน.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	9
ความสำคัญของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	12
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	23
การศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล.....	23
แหล่งข้อมูล.....	23
การรวบรวมข้อมูล.....	24
การศึกษาข้อมูล.....	24
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	24
อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	25
4 วัฒนธรรมไทยเบิ้ง.....	26
การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านชาวไทยเบิ้ง ตำบลดีลัง.....	36
เพลงพิษฐาน.....	36
เพลงพวงมาลัย.....	40
เพลงข้าเจ้าหงษ์.....	45
เพลงโนเน.....	50
เพลงระบำบ้านไร่.....	54
เพลงนกกาเหว่า.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
เพลงแห่นางแมว.....	64
เพลงนางตั้ง.....	69
เพลงนางสู่ม.....	74
เพลงนางข้อง.....	78
เพลงแม่ศรี.....	81
สรุปการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน ตำบลดีลัง.....	85
การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน ตำบลโคกสูง.....	87
เพลงพืชมธุวาน.....	87
เพลงพวงมาลัย.....	91
เพลงข้าเจ้าหงษ์.....	97
เพลงโนเน.....	103
เพลงหอมดอกมะไฟ.....	108
เพลงระบำบ้านไร่.....	113
เพลงกล่อมลูก.....	119
เพลงแห่นาค.....	124
เพลงแห่นางแมว.....	130
เพลงเช่นเหล่า.....	135
สรุปการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน ตำบลโคกสูง.....	139
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	141
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	141
วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย.....	141
การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล.....	141
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	142
สรุปผลการวิจัย.....	142
อภิปรายผล.....	146
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	146
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	147

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	148
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	153
ภาคผนวก ข.....	157
ภาคผนวก ค.....	166
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	194

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

✓ สังคมไทยมีความเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นมากมาย แต่ละท้องถิ่นก็ล้วนมีความแตกต่างด้วยกันทั้งสิ้น เว้นแต่ว่าวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นนั้นจะแพร่กระจายไปตามกลุ่มชนจากการย้ายถิ่นฐานบ้านเรือนไปตั้งอยู่อีกที่หนึ่ง ซึ่งในที่ตั้งแห่งใหม่ก็จะซึมซาบเอาวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้นๆ จากการเผยแพร่และสืบทอดในทางใดทางหนึ่ง

✓ มนุษยชาติมีความแตกต่างกันในด้านชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นไปตามการกำเนิดของมนุษย์ที่ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและมีความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ พืชพันธุ์ธรรมชาติที่เป็นตัวกำหนดความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การแต่งกาย และเป็นพื้นฐานต่อแนวคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ประจำถิ่นของมนุษย์แต่ละแห่ง แต่ละเผ่าพันธุ์ และสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าในอดีตโดยพิจารณาจากปัจจุบัน (ปัญญา รุ่งเรือง. 2533 : 126)

ในประเทศไทยของเรา จัดได้ว่ามีชนกลุ่มน้อยที่มาตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรอยู่มากมาย ซึ่งมีทั้งที่อพยพมาจากการทำสงคราม และการแสวงหาที่ทำกินที่อุดมสมบูรณ์กว่าถิ่นที่เดิม บางกลุ่มนั้นอพยพมาแล้วเข้ามาผสมกลมกลืนเป็นประชาชนของประเทศที่มีจำนวนมาก เช่น ชาวจีนบางกลุ่มก็เป็นชนส่วนน้อยอยู่ตามชายแดนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่น ชาวไทยภูเขา มอญ เขมร ลาว พม่า บางกลุ่มชนก็อพยพเข้ามายังบริเวณตอนในของประเทศ โดยเฉพาะในภาคกลาง ได้แก่ ลาวพรวน ลาวแจ้ว ไทยเบ็ญ เป็นต้น กลุ่มชนดังกล่าวบางกลุ่มชน มีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน บางกลุ่มชนก็มีวัฒนธรรมแตกต่างกันไปจากชนกลุ่มอื่นและยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้จนกระทั่งทุกวันนี้ ในแถบลุ่มแม่น้ำป่าสักและบริเวณใกล้เคียง มีชุมชนไทยเบ็ญอาศัยอยู่ ดังนี้คือ จังหวัดสระบุรี อำเภอวังม่วง (ตำบลคำพราน) จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ และจังหวัดลพบุรี อำเภอพัฒนานิคม อำเภอชัยบาดาล อำเภอโคกสำโรง อำเภอสระโบสถ์

จังหวัดลพบุรีจัดได้ว่ามีวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพราะมีชนกลุ่มน้อยอพยพมาจากถิ่นเดิมและมาตั้งถิ่นฐานใหม่ จึงเกิดมีประเพณีและวัฒนธรรมขึ้น ไทยเบ็ญ ก็เป็นอีกชนกลุ่มหนึ่งที่อพยพมาจากหลวงพระบาง (เวียงจันทน์) เช่นกัน ไทยเบ็ญสมัยก่อนนั้นอพยพมาอยู่แถบแม่น้ำป่าสัก ของจังหวัดลพบุรี แต่ปัจจุบันนี้กลุ่มชนไทยเบ็ญได้แยกย้ายกันไปอยู่แต่ละที่ เพราะว่าถูกเวนคืนที่ดินเพื่อที่จะสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์จากรัฐบาล และได้แยกย้ายไปอยู่ตามถิ่นที่ต่าง ๆ ในลพบุรี เช่น โคกสำโรง เพนียด สระกราบ สระโบสถ์ มหาโพธิ์ บัวชุม ชัยบาดาล ตีลัง มะนาวหวาน และหนองบัว เป็นต้น ชาวไทยเบ็ญมี 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่อยู่ในลุ่ม

แม่น้ำป่าสัก และ ที่ไม่ได้อยู่ในลุ่มน้ำป่าสัก กลุ่มชาวไทยเบ็งที่จะได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนป่าสัก คือหมู่บ้านชาวไทยเบ็งที่อำเภอพัฒนานิคม (บ้านมะนาวหวาน) บ้านหนองบัว อำเภอชัยบาดาล (บ้านชัยบาดาล) อย่างไรก็ตามยังมีชุมชนใหญ่อื่น ๆ ในลุ่มแม่น้ำป่าสักที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนป่าสักอีก แต่เป็นชุมชนที่มีผู้คนจากหลากหลายภูมิภาคเข้าไปตั้งถิ่นฐาน ไม่ได้เป็นหมู่บ้านของกลุ่มชนชาวไทยเบ็งโดยเฉพาะ ได้แก่ บ้านแก่งผักกูด (อำเภอท่าหลวง - กลุ่มไทยลาว) บ้านมะกอกหวาน (อำเภอชัยบาดาล - กลุ่มไทยลาว) สำหรับกลุ่มชาวไทยเบ็ง ที่ไม่ได้อยู่ในลุ่มแม่น้ำป่าสักได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ทุกอำเภอยกเว้นบางอำเภอที่มีชาวไทยลาวมากกว่า เช่น อำเภอบัวใหญ่ อำเภอสูงเนิน (ธวัช ปุณโณทก. 2538 : 17) จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอนางรอง อำเภอละหานทราย อำเภอหนองกี่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอสำลายนาค (ธวัช ปุณโณทก. 2538 : 17) และจังหวัดชัยภูมิ อำเภอจัตุรัส อำเภอป่าหนือจณรงค์ (วิระพงศ์ มีสถาน. 2539 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ประวัติการตั้งถิ่นฐานแถบลุ่มแม่น้ำป่าสัก จากหลักฐานโบราณวัตถุสถานที่พบ บ่งบอกถึงการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนมาอย่างน้อยเมื่อราว 3,000 - 4,000 ปีก่อน กล่าวคือ มีการตั้งถิ่นฐานเก่าสุดตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายยุคก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่แถบลพบุรีน่าจะมีอายุราว 3,000 - 3,500 ปีก่อน (พิริยะ ไกรฤกษ์. 2533 : 111 และ 115) ได้พบภาชนะดินเผา ภาชนะสำริด ขวานหินขัด ชีแร่ เครื่องประดับร่างกาย (กำไลหิน) แหล่งโบราณคดียุคสมัยนี้ได้แก่ แหล่งโบราณคดีบ้านชัยบาดาล (ตำบลชัยบาดาล อำเภอชัยบาดาล) แหล่งโบราณคดีหนองม้ามันและแถบใกล้เคียง(ตำบลมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม) แหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว (ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม)ในพื้นที่แถบดังกล่าวพบว่ามีแหล่งโบราณคดีบางแหล่งมีอายุอยู่ในยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายและยังมีการตั้งถิ่นฐานต่อเนื่องในยุคสมัยต่าง ๆ มากอีกเช่น สมัยทวารวดี (อายุราวพุทธศตวรรษที่ 10 - 15) ยุคสมัยรับอิทธิพลเขมร (อายุราวพุทธศตวรรษที่ 16 - 18) ยุคสมัยอยุธยา (ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 19 ตอนปลายถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 24) ตัวอย่างของแหล่งโบราณคดีที่มีพัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานดังกล่าวคือ แหล่งโบราณคดีบ้านชัยบาดาล แหล่งโบราณคดีบ้านท่าตัดลาน แหล่งโบราณคดีบ้านท่าฤทธิ์ แหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว เป็นต้น จากหลักฐานพบว่าแหล่งโบราณคดีบางแหล่งเป็นแหล่งที่ผู้อยู่อาศัยในอดีตมีความรู้ทางเทคโนโลยีอยู่ด้วย เช่น แหล่งโบราณคดีหนองม้ามัน พบก้อนชีแร่ ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของกิจกรรมการถลุงโลหะของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย พื้นที่แถบนี้คงมีความพร้อมในการตั้งถิ่นฐาน นั่นคือมีพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำป่าสัก มีน้ำที่สามารถนำมาใช้ในชีวิดประจำวันได้ มีป่าไม้และสัตว์ป่า มีทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น แร่เหล็กจากแถบภูเขาด้านทิศตะวันตกของแหล่งโบราณคดีหินทรายที่นำมาใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างศาสนสถานและประติมากรรม เป็นต้น ผู้คนจึงได้มี

มาอยู่อาศัยติดต่อกันโดยไม่ขาดสาย อย่างไรก็ตาม ผู้คนที่อาศัยมาตั้งแต่บรรพกาลเหล่านั้นนั้น จะเป็นบรรพบุรุษของกลุ่มคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ปัจจุบันที่รู้จักกันในชื่อกลุ่มชนว่า “ไทยเบ็ญ”

กลุ่มวัฒนธรรมไทยเบ็ญ – ไทยเทิง – ไทยโคราช คนกลุ่มนี้มีชื่อเรียกหลายชื่อ แต่แท้จริงแล้วเป็นกลุ่มเดียวกัน (ธวัช ปุณโณชก. 2538 : 17) คำจำกัดความที่มีผู้ให้ไว้สำหรับคนไทยกลุ่มนี้คือ “เป็นกลุ่มที่ใช้ภาษาไทยกลางเพียงแต่สำเนียงเพี้ยนเหนือเท่านั้น (มีคำภาษาไทยลาวปะปนอยู่บ้างเล็กน้อย) น้ำเสียงค่อนข้างห้วนสั้น (กร่อนเสียง) เช่น อ้าย (อะไร) อ้ายเหยอ (อะไรเหอ) ดูถั่ว (ดูเถิดวะ) ตะจน (จนกระทั่ง) ละกอ (มะละกอ) บางคำใช้ภาษาอีสานปะปน เช่น ดีกั่ว (ดีกว่า) กีก (ใบ) กำตัน (ท้ายทอย) ปอมก่า (กิ้งก่า) จักแหล่ว (ไม่รู้) เป็นต้น คำพื้นฐานทั่วไปตรงกับคำภาคกลาง” (ธวัช ปุณโณชก. 2538 : 17) มีข้อสันนิษฐานต่าง ๆ ถึงการเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเบ็ญ ดังนี้คือ

1. เบ็ญ ตรงกับคำว่า บ้าง ในภาษาไทยภาคกลาง “ไทยเบ็ญก็คงจะหมายถึง เป็นไทยอยู่บ้างเหมือนกันคือส่วนหนึ่งเป็นไทย ส่วนหนึ่งเป็นเผ่าอื่น เช่น อาจจะเป็นลาว หรือเขมร หรือยวนผสมอยู่” (สมชัย วรคามวิชัย. 2539 : 3)

2. อาจจะเป็นเพราะคนกลุ่มนี้ใช้คำว่า เบ็ญ ปะปนกันในการพูดจาเสมอ เช่น ภาษาไทยภาคกลางพูดว่าขอไปด้วย ชาวไทยเบ็ญจะพูดว่า ขอไปเบ็ญ เป็นต้น

3. เป็นคำที่ชาวไทยลาว หรือเผ่าพันธุ์อื่นที่อาศัยอยู่ในภาคอีสานเรียกชาวไทยโคราช “ชาวอีสานจะเรียกชาวไทยโคราชว่า ไทยบ้าง ไทยโคราชบ้าง ไทยเบ็ญ หรือไทยเทิง บ้าง” (ธวัช ปุณโณชก. 2538 : 17) คนลาวชัยภูมิจะเรียกคนไทยโคราชว่า ไทยเบ็ญ กลุ่มชาวไทยในชัยภูมิจะยอมรับและหันมาเมื่อมีใครทักว่าเป็นไทยเบ็ญ แสดงว่ามีการรับรู้ว่าเป็นกลุ่มไทย (เบ็ญ) ไม่ใช่ลาว

ที่มาของคำเรียกชื่อกลุ่มเผ่าพันธุ์นี้ว่าไทยเบ็ญน่าจะมาจากเหตุผลหลัก คือ ภาษาพูดของคนกลุ่มนี้มักมีคำว่า เบ็ญ ประกอบ เป็นที่แปลกหูของเผ่าพันธุ์อื่นที่อยู่ใกล้เคียงที่ได้ยิน โดยเฉพาะกลุ่ม ไทยลาว เขมร จึงได้เรียกคนกลุ่มนี้ว่าไทยเบ็ญ

การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของกลุ่มวัฒนธรรมไทยน่าจะจะเป็นบรรพบุรุษของชาวไทยเบ็ญในเขตลุ่มแม่น้ำป่าสัก มีหลักฐานอยู่ว่า ชุมชนแถบลุ่มแม่น้ำป่าสักแถบนี้ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มชาวไทยเบ็ญมาตั้งแต่ครั้งสมัยอยุธยา เช่น ในรัชสมัยพระเพทราชาตรงกับ พ.ศ. 2235 ขบถบุญกว้างได้ใช้ เส้นทางยกพลพรรคจากเมืองนครราชสีมาเดินทัพตัดลงมาทางเมืองบัวชุม เมืองไชยบาดาล กวาดได้ผู้คนเป็นอันมากก็ยกกองทัพผ่านไปเมืองลพบุรี (กรมศิลปากร (ก) 2537 : 282) และอีกกรณีคือคราวแย่งชิงกันสืบราชสมบัติในปลายรัชสมัยพระเจ้าท้ายสระระหว่างพระมหาอุปราชา กับเจ้าฟ้าอภัย (โอรสพระเจ้าท้ายสระ) ปรากฏว่าพระมหาอุปราชาชนะปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์ มีพระนามว่าพระเจ้าบรมโกศ เจ้าฟ้าอภัยหลบหนี ขุนนางผู้ใหญ่เข้าข้างเจ้าฟ้าอภัยหลบหนีด้วยเช่นกัน พงศาวดารระบุว่าขุนนางผู้หนึ่งคือพระยายมราชหนีไป

บวชอยู่แขวงเมืองบัวชุม (กรมศิลปากร (ก) 2537 : 313) นอกจากนั้นในหนังสือคำให้การชาวกรุงเก่าระบุชื่อหัวเมืองฝ่ายตะวันออกของกรุงศรีอยุธยาคือเมืองบัวชุม เมืองชัยบาดาลไว้ด้วย สำหรับพื้นที่แถบอำเภอ ชัยบาดาลในปัจจุบันนี้นั้น เปลี่ยนย้ายไปสังกัดเมืองใหญ่ใกล้เคียงตลอดเวลา กล่าวคือ ชั้นแรก เมืองชัยบาดาลเป็นเมืองในสังกัดเมืองนครราชสีมา ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2457 ได้โอนไปขึ้นกับมณฑลเพชรบูรณ์ จนถึง พ.ศ. 2461 เมืองชัยบาดาลโอนไปขึ้นกับจังหวัดสระบุรี และได้โอนมาขึ้นกับจังหวัดลพบุรีเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2484 (สำนักงานจังหวัดลพบุรี. 2527 : 39) และยังมีหลักฐานระบุถึงการเปลี่ยนแปลงไปมาของเมืองชัยบาดาลในการสังกัดขึ้นกับหัวเมืองใหญ่ในพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการว่า “เมืองบัวชุม เมืองชัยบาดาล เดิมเป็นเมืองขึ้นของเมืองวิเชียร” (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการ. 2487 : 208 – 209)

หลักฐานโบราณวัตถุสถานชี้ให้เห็นว่า ชุมชนไทยเบ็ญแถบลุ่มแม่น้ำป่าสักนั้นน่าจะมาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้มาแล้วเป็นอย่างดีตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่พื้นที่แถบนี้เคยเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของมนุษย์นานมาแล้วตั้งแต่ครั้งยุคก่อนประวัติศาสตร์ในบริเวณใกล้เคียงยังมีชุมชนไทยเบ็ญกระจายไปทั่ว เช่น ที่บ้านดิลง บ้านสะแกราบ บ้านสระโบสถ์ บ้านมหาโพธิ์ (จังหวัดลพบุรี) ที่อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ (จังหวัดเพชรบูรณ์) ที่อำเภอวังม่วง (จังหวัดสระบุรี) หรือที่ไกลไปกว่านั้นคือที่จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ กลุ่มชนนี้เป็นที่รู้จักกันดีในชื่ออื่นอีกว่า ไทยโคราช หรือไทยเทิง

ชาวไทยเบ็ญแถบลุ่มแม่น้ำป่าสักมีคุณสมบัติอันเป็นเอกลักษณ์เช่นเดียวกับกลุ่มไทยเบ็ญอื่น ๆ เช่น ภาษาพูด การแต่งกาย การทอผ้า การละเล่น และอาหาร ชาวไทยเบ็ญแถบนี้ยังมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนไทยเบ็ญ ณ ที่อื่น ๆ ด้วยสาเหตุของการสมรส พิธีกรรม การปกครอง และการเป็นเส้นทางผ่าน

วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ของชาวไทยเบ็ญ คือ การทำไร่ การทำลาน ส่วนอาชีพอื่น ๆ คือ การทำไร่ ทำนา หาลา โดยใช้เครื่องมือประกอบอาชีพส่วนใหญ่ที่พวกเขาทำจากไม้ไผ่ เครื่องมือดำรงชีวิตบางชิ้นเช่น ตะกร้าถือ มีรูปแบบคล้ายกระบุงขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชน การทอผ้า นิยมผ้าฝ้าย ทำลวดลายผ้าเป็นตารางรูปสี่เหลี่ยมปกติจะทอไว้ใช้เองผ้าขาวม้า ยามปัจจุบันบางครั้งทอไว้ขายเช่น ผ้าขาวม้าและย้อม แต่เดิมการทอผ้าของชาวไทยเบ็ญได้เตรียมการทอผ้าเองทุกขั้นตอน ตั้งแต่ปลูกฝ้าย บั่นด้าย ย้อมสีด้ายฝ้าย ในปัจจุบันซื้อเส้นด้ายย้อมสีสำเร็จรูปมาทอ การแต่งกายใช้ผ้าฝ้าย เอกลักษณ์ในการแต่งกายคือสตรีสูงอายุนุ่งโจงกระเบนและสะพายย่ามรูปแบบลักษณะเฉพาะในเวลาไปทำงาน อาหาร นิยมกินอาหารสุก กินเนื้อปลา กินผักพื้นเมือง กินข้าวเจ้า ไม่นิยมกินอาหารใส่กะทิหรือทอด อาหารของชาวไทยเบ็ญเป็นอาหารที่ถูกรสสุขภาพและหาได้ง่ายในท้องถิ่น สำหรับยาน

พาหนะคือเรือและเกวียนมีหลายรูปแบบ เรือขุดที่มีชื่อเรียกว่าเรือพายมาเป็นเรือที่เหมาะสมใช้ในแม่น้ำป่าสักเพราะสามารถครูดไปกับท้องน้ำที่มีกรวดทรายหรือตอไม้โดยเรือไม่ชำรุด เกวียนนิยมใช้เกวียนมีรูปแบบเดียวกับที่นิยมใช้ในภาคกลางแถบลุ่มน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา คือเกวียนที่มีแปรงยึดล้อและมีไม้กำพองทอดยาว ภูมิปัญญาต่างๆทั้งหมดดังกล่าวเกิดจากการรู้จักใช้พื้นความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตโดยอาศัยประโยชน์จากธรรมชาติใกล้ตัวและกลมกลืนกับธรรมชาติ

ความเป็นอยู่ทางสังคม ชาวไทยเบ็ญอยู่ร่วมกับสังคมอย่างสงบสุข มีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีต่อกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือกัน มีการดูแลรักษาสุขภาพ รักษาความสะอาดชุมชนและที่อยู่อาศัยมีหมอมหลายประเภทรักษาโรค เช่น หมอยาสมุนไพร หมอตำแย หมอรักษาโรคให้กำลังใจเช่น หมอน้ำมนต์ สังคมไทยเบ็ญเป็นสังคมมีประสพการณ์และเรียนรู้ ในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัย ส่วนการสร้างเรือนของชาวไทยเบ็ญนั้นจะยกเสาสูงแบบ เรือนไทย มีหน้าต่างประตูขนาดเล็ก บางครั้งสลักอกเสาประตูเป็นลวดลายแบบง่าย ๆ ฝาเรือนคือฝาฟาก ฝาค้อ โดยเฉพาะฝาค้อเป็นฝาที่ไม่อาจหาได้ ณ ที่อื่น ๆ เพราะต้นค้อที่นำมากรุแผงทำฝานั้นเป็นพืชพื้นถิ่นแถบลุ่มแม่น้ำป่าสัก

การใช้ถ้อยคำภาษา ชาวไทยเบ็ญมีภาษาพูดคล้ายกับภาษาไทยภาคกลางแต่มีเสียงวรรณยุกต์ต่างๆและนิยมลงท้ายประโยคด้วยคำว่า เบ็ญ เติง เหว่ย ด็อก มีผู้เรียกภาษานี้ในชื่ออื่นว่า ภาษาไทยเติง หรือภาษาไทยโคราช วรรณกรรมเก่าแก่ที่พบเขียนด้วยอักษรไทยเป็นส่วนใหญ่ เขียนบนสมุดไทย ได้แก่ นิทาน นิยาย คำสอนและคติธรรม ตำรายา ตำราหมอดู และกฎหมาย เป็นต้น มีรูปแบบอักษรอื่นที่พบบ้างคืออักษรขอม เขียนบนสมุดไทยเป็นคาถาหรือจารบนใบลานเป็นบทเทศน์ของพระภิกษุ ภาษาไทยเบ็ญในแถบลุ่มน้ำป่าสักนั้นจะมีลักษณะคล้ายภาษาไทยภาคกลาง กล่าวคือ ใช้คำศัพท์เหมือนกันแต่มีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน ภาษาไทยเบ็ญที่เห็นเด่นชัดคือ ออกเสียง ร ชัดเจน ใช้คำลงท้ายประโยค คือ เบ็ญ เติง เหว่ย ด็อก เป็นต้น

ศิลปกรรม ของชาวไทยเบ็ญได้แก่ พระพุทธรูป ธรรมาสณี พบว่ามีลักษณะละม้ายคล้ายแบบศิลปกรรมของภาคกลาง แต่มีลักษณะพื้นถิ่นปะปนอยู่ด้วยมาก ศิลปกรรมแบบนี้ เช่น พระพุทธรูปจะเป็นแบบที่เคยมีผู้ระบุชื่อเรียกว่าสกุลช่างนครราชสีมา ศิลปกรรมบางชิ้นมีอายุเก่าแก่ของชุมชนที่เคยอาศัยอยู่แถบนั้น แต่ที่สามารถกำหนดเป็นศิลปกรรมแบบไทยสมัยอยุธยาได้อย่างแน่ชัดนั้นมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 22 – 23

ประเพณี ประเพณีชีวิตของชาวไทยเบ็ง ก็ไม่ต่างจากชาวไทยกลุ่มอื่นมากนัก ในเรื่องของความเชื่อดังกล่าว คือบางอย่างเป็นความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล บางอย่างเป็นความเชื่อที่มีเหตุผล และความเชื่อหลาย ๆ อย่างเป็นความเชื่อที่มีเจตนาตีแผ่อยู่ ความเชื่อดังกล่าวจึงทำให้เกิดผล 2 ประการคือทำให้เกิดข้อห้ามไม่ควรปฏิบัติ และเกิดข้อควรปฏิบัติซึ่งเชื่อว่าเมื่อปฏิบัติแล้วจะเกิดสิริมงคล เกิดผลดี เกิดความปลอดภัย เกิดความมั่นคงในจิตใจ และเกิดความสามัคคีในหมู่คณะดังเช่นประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เช่น ประเพณีการแต่งงาน ชาวไทยเบ็งไม่นิยมจัดงานมงคลในวันข้างแรม และวันพระ สำหรับเดือนที่นิยมจัดงานแต่งงานจะนิยมให้จัดในเดือนคู่ เช่น เดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนสิบสอง อีกทั้งยังไม่นิยมจัดงานแต่งงานระหว่างเข้าพรรษา ในการจัดงานแต่งงานของชาวไทยเบ็งนี้ในอดีตจะจัดงาน 3 วัน คือ วันแรกเป็นวันจัดเตรียมงาน วันที่สองคือวันแต่งงานและวันที่สามคือวันทำบุญบ้าน เป็นต้น หรือประเพณีการเกิด ผู้หญิงชาวไทยเบ็งเมื่อตั้งครรภ์จะปฏิบัติตนเช่นเดิมตามปกติ เช่น ทำงานบ้าน ทำไร่ ทำนา แต่จะทำงานน้อยลง โดยผู้เป็นสามีจะเป็นผู้รับภาระงานหนัก ๆ แทน ในระหว่างตั้งครรภ์นั้นมีความเชื่อ และข้อห้ามหลายประการ เช่น ห้ามทำบาป ไม่ตกปลา ถ่าสัตว์ ห้ามเตรียมของใช้ให้ลูกไว้ก่อน ห้ามชนขอนไม้ใหญ่ ไม่ไปเยี่ยมคนไข้หนัก ไม่ไปงานศพ เป็นต้น ประเพณีการบวช การบวชของชาวไทยเบ็งจะบวชนาน 1 พรรษา คนที่บวชไม่ครบ 1 พรรษาจะถูกเรียกว่า คนไม่เต็มคน ก่อนจะลาสิกขาบวชจะหาฤกษ์ดี หาวันดี แล้วนำกรวยใบตองบรรจุดอกไม้ รูป เทียน ไปกราบลาพระอุปัชฌาย์ และเจ้าอาวาส และเดินทางไปกราบลาผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าที่เคยใส่บาตรประจำตอนที่พระสงฆ์อยู่ จัดได้ว่าเป็นการแสดงความกตัญญูของชาวไทยเบ็ง เป็นต้น และประเพณี งานศพ การทำงานศพของชาวไทยเบ็งในอดีตจะนิยมเผา นอกจากศพที่เกิดจากการถูกฆ่าตาย ตกต้นไม้ ฟ้าผ่า ตกน้ำตาย ตลอดจนบุตรตาย หรือตายด้วยอุบัติเหตุต่าง ๆ จะนำศพฝังไว้ 3 – 5 ปี แล้วจึงจะทำพิธีเผาภายหลัง และประเพณีอีกอย่างของชาวไทยเบ็งที่สำคัญคือ ประเพณี แห่นางแมวขอฝน ประเพณีรับท้องข้าว ประเพณีรับขวัญข้าว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประเพณีท้องถิ่นของชาวไทยเบ็งที่ทำกันมาสม่ำเสมอ เช่น ประเพณีเทศน์มหาชาติ ประเพณีเข้าพรรษาและออกพรรษา ประเพณีตรุษสงกรานต์ ประเพณีวันสารท และประเพณีวันมาฆบูชา วิสาขบูชาและอาสาฬหบูชา เป็นต้น ซึ่งประเพณีเหล่านี้จะคล้ายกับประเพณีของไทย ภาคกลาง

ความเชื่อทางพิธีกรรม ชาวไทยเบ็งจะยึดถือความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ และพิธีกรรมของตนเป็นอย่างมากเพราะเป็นสิ่งที่จะทำให้ชีวิตของตนนั้นมีความสุขสมบูรณ์ที่สุดและปราศจากโรคภัยที่มาเบียดเบียนพวกตน สำหรับผู้ที่ทำพิธีทางไสยศาสตร์นั้น ก็จะมีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น หมอสูขวัญ ใช้วิธีรักษาทางไสยศาสตร์ ผูกด้าย ผ่าขาวทำพิธีสูขวัญ หรือสงเคราะห์แก่ ผู้ป่วย หมอธรรม หมอน้ำมันด์ หมอผี หมอเสกเป่า รักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต โดยใช้วิธีฟ้อนรำ หรือขับไล่แล้วแต่กรณี หมอสมุนไพร หรือหมอฮากไม้ มี

คาถาในการเสกเป่ารักษาโรค หมอกระดูก หรือหมอน้ำมัน เชี่ยวชาญในการจับเส้น หมอตำแย หมอทำคลอดและดูแลรักษาแม่และทารกแรกคลอด หมออุ และหมอสุนัขผี เป็นต้น

เครื่องดนตรีและเพลงพื้นบ้าน หมายถึง เครื่องบรรเลงที่มีเสียงดัง และเพลงของชาวบ้านในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นต่างประดิษฐ์เครื่องดนตรีและแบบแผนการร้องเพลงของตนตามความนิยม สำเนียงภาษาที่ใช้ก็ผิดแผกแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของท้องถิ่นนั้น ๆ อำเภอพัฒนานิคมในจังหวัดลพบุรีนั้นก็ยังมีการเล่นอยู่บ้าง เช่น บ้านโคกสูง และบ้านดีลัง สำหรับกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีและเพลงพื้นบ้านในปัจจุบันมีน้อยครั้งในแต่ละปีส่วนใหญ่จะเล่นในวันสงกรานต์ และเล่นกันในหมู่ผู้สูงอายุ

เครื่องดนตรีของชาวไทยเบิ่ง เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่เป็นมรดกไทยที่ทรงคุณค่า แต่ละชิ้นมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น โทณ รูปร่างคล้ายกลองยาวขนาดเล็ก ทำด้วยไม้หรือดินเผาซึ่งด้วยหนัง หนึ่งเหยียดึงให้ตึงด้วยเชือกหนัง ตัวกลองยาวประมาณ 34 ซม. ตรงกลางคอด ด้านตรงข้ามหน้ากลองคล้ายทรงกระบอกปากบานแบบลำโพง ตรงเอวคอดประมาณ 12 ซม. ชาวไทยเบิ่งจะนำโทณมาตีประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การตีโทณเพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายตีโทณมากกว่าผู้ชาย กลองยาว เป็นกลองซึ่งหนังหน้าเดียว มีสายสำหรับสะพายคล้องบ่า ใช้มือตีหรืออาจเล่นโลดโผน เพื่อความสนุกสนาน โดยใช้กำปั้น คอก เข่า ศรีษะ หรือสันเท้ากระทุ้ง นักวิชาการบางคนระบุว่าไทยเราได้ แบบอย่างการเล่นกลองยาวมาจากพม่า สมัยที่พม่าเข้ามาตั้งค่ายเพื่อทำสงครามกับไทย ในขณะที่พักรบพม่าได้เล่นสนุกสนานโดยการตีกลองยาว ไทยได้แบบอย่างมาแต่ครั้งนั้น มีการเล่นแพร่หลายทั่วไป นิยมเล่นในงานต่าง ๆ เช่น งานบวชนาค งานทอดกฐิน เป็นต้น (สุดใจ ทศพร 2516 : 18) ชาวไทยเบิ่งสามารถประดิษฐ์กลองยาวทำจากไม้ขนุนขึ้นใช้ได้เอง เช่นที่บ้านมะนาวหวาน โดยมีการสืบทอดการเล่นกลองยาวมาตั้งแต่ครั้งโบราณ ที่บ้านมะกอกหวาน ได้รับวัฒนธรรมการเล่นกลองยาวและร้องเพลงกลองยาวมาจากจังหวัดอ่างทอง กล่าวคือ นายทองคำ สังวาลนาค เดิมเป็นชาวอ่างทองแต่มาตั้งรกรากอยู่ที่บ้านมะกอกหวาน อำเภอ ชัยบาดาล ได้มาเผยแพร่และทำการฝึกวิธีการเล่นกลองยาวและร้องเพลงกลองยาวให้กับชาวบ้านหลายรุ่นปัจจุบันก็ยังคงอนุรักษ์การเล่นเพลงกลองยาวไว้ ปัจจุบันการเล่นเพลงกลองยาวยังคงมีอยู่ และส่วนหนึ่งได้มีการนำตรวจเข้ามาร่วมบรรเลงในงานที่จัดขึ้น เพื่อเพิ่มบรรยากาศความคึกคัก จึงทำให้ไม่มีบทร้องประกอบการเล่นกลองยาว ชายหนุ่มหญิงสาวและผู้เข้าร่วมขบวนแห่กลองยาวจะรำรำ หรือเต้นตามจังหวะเสียงของตรวจ หรือกลองยาวที่บรรเลงไปอย่างสนุกสนาน จึงหน่อง หรือเพี้ย เป็นเครื่องดนตรีที่ดั้งเดิมเป่าอย่างหนึ่ง ทำจากไม้ไผ่ หรือไม้รวก หรือเหล็ก เขาจะสอดตรงกลางเป็นลิ้นในตัว เวลาเล่นจะประกบลิ้นจึงหน่องเข้ากับปาก ดัดที่ปลายข้างหนึ่งด้วยนิ้วหัวแม่มือหรือนิ้วชี้ อาศัยกระพุงปากเป็นกลองเสียง ทำให้เกิดเสียงสูงต่ำ ตามขนาดของกระพุงปากที่ทำ สามารถดัดเป็นเสียงเพลงได้

ชาวไทยเบ็งบ้านมะนาวหวานเรียกจิ้งห้อยว่า โหน่ง โหน่ง ตามเสียงที่ได้ยิน และเรียกจิ้งห้อยที่ทำจากเหล็กว่า เพี้ย ซึ่งทำยากกว่าจิ้งห้อยที่ทำจากไม้ไผ่ เพี้ยที่ทำจากเหล็กเหลือเพียงชิ้นเดียวในหมู่บ้านมะนาวหวาน เครื่องดนตรีที่มีชื่อเรียกว่า จิ้งห้อยหรือบางแห่งเรียกว่า เรไร หรือโหน่ง โหน่ง หรือที่เรียกว่าหินในภาคอีสานเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2537 : 14) นามมาเล่นเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน เนื่องจากมีเสียงไพเราะ ชาวไทยเบ็งนิยมเล่นจิ้งห้อยเพื่อการเกี่ยวพาราสิ โดยชายหนุ่มจะเป็นผู้เล่นจิ้งห้อย ประกอบกับการเป่าปี่ เดินไปตามหมู่บ้านหลังจากการรับประทานอาหารเย็นแล้ว เมื่อถึงบ้านซู้ (คูรัก) ก็จะเล่นจิ้งห้อย เล่นเพลงพื้นบ้าน ตลอดจนการละเล่นอื่นๆ กันอย่างสนุกสนาน การเล่นจิ้งห้อยของชาวไทยเบ็งนั้น ไม่จำเป็นต้องเล่นเพื่อเกี่ยวพาราสิเท่านั้นเมื่อมีเวลาว่างจากการทำงานก็จะเล่นกันเป็นที่เพลิดเพลิน เครื่องดนตรีชนิดนี้มีใช้มีเล่นกันในเขตลุ่มแม่น้ำป่าสักเท่านั้น แต่มีในทุกส่วนของโลก เช่น แถบมองโกเลีย ปาปัวนิวกินี อัฟริกา ยุโรป (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2537 : 14) และที่ประเทศเวียดนามก็มีการเล่นเช่นกัน นับว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง แต่น่าเสียดายที่ขาดผู้สืบทอดวิชาความรู้ในการประดิษฐ์และการเล่นเครื่องดนตรีดังกล่าว ปี่ ก็เป็นเครื่องดนตรีอีกประเภทที่มีอยู่ในชุมชนไทยเบ็ง แต่ปัจจุบันนี้ไม่สามารถค้นพบหาปี่ได้ จึงได้แต่คำบอกเล่าว่าเคยมีปี่ใช้ในบ้านมะนาวหวานและบ้านโคกสูง ตัวปี่ทำด้วยไม้รวก หรือไม้ไผ่ปล้องยาว มีหลายขนาด สำหรับหนึ่งมี 3 เล่ม 5 เล่ม หรือ 7 เล่ม มีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ความยาวของปี่มีตั้งแต่ 45 – 80 ซม. ซึ่งคาดว่าน่าจะเป็นปี่ซอ สำหรับลักษณะในการเล่นปี่ซอของชาวไทยเบ็งนี้ ส่วนมากจะใช้เล่นกันในเพลงรำพันรัก เกี่ยวพาราสิ หรือใช้เป่ายามว่าง โดยไม่มีรูปแบบของเพลงที่ชัดเจน ที่มาของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ส่วนใหญ่แล้วจะประดิษฐ์ขึ้นเองตามบ้านเรือน เช่น สมัยอดีต พระอริการบุญซู้ แยมเมืองไซย สามารถทำจิ้งห้อยได้ และเล่นได้ไพเราะที่สุดในหมู่บ้าน ดนตรีเป็นสื่อ ในพิธีกรรมทางศาสนาระหว่างมนุษย์กับความเชื่อในแต่ละสังคม จัดได้ว่า ดนตรีเป็นมรดกรับใช้สังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (กาญจนา อินทรสุนานท์ : 2532) สำหรับลักษณะของ เพลงพื้นบ้าน นี้มีความเก่าแก่ และร้องเล่นกันมานานแต่ไม่ทราบว่ามีผู้ใดเป็นผู้เริ่มร้องก่อน จนร้องสืบทอดกันมาหลายรุ่นอายุคน ผู้แต่งเพลงพื้นบ้านนั้น ก็คือชาวบ้านนั่นเอง ลักษณะของเพลงพื้นบ้านเป็นการแสดงถึงการดำรงชีวิตวัฒนธรรมและเป็นวรรณคดีมวลชน มีความเรียบง่ายในถ้อยคำ เช่น เพลงอธิษฐานก็เรียก เพลงพิษฐาน เป็นต้น สำหรับเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบ็งในอำเภอพัฒนานิคม ซึ่งมีทั้ง 3 หมู่บ้าน คือ บ้านโคกสูง บ้านหนองนา และบ้านดีลัง (ส่วนบ้านมะนาวหวานในปัจจุบันนี้ได้โดนน้ำท่วมทำให้หมู่บ้านจมอยู่ใต้น้ำจนถึงปัจจุบันนี้ และชาวไทยเบ็งส่วนหนึ่งได้อพยพไปอยู่ที่วังม่วง) เป็นอำเภอที่มีชาวไทยเบ็งอยู่รวมกันมากที่สุดและยังมีการเล่นเพลงพื้นบ้านประเภทที่สืบทอดต่อกันมาด้วยวิธีมุขปาฐะ และเพลงพื้นบ้านประเภทที่มีผู้สอนซึ่งได้แก่ เพลงรำโทน เพลงกลองยาว เพลงประกอบการเล่นเข้าผี เช่น ผีนางดั่ง ผีนางซ้าง ผีนางลุ่ม ผีนางอึ่ง เป็นต้น เพลงปฏิพากย์ เช่น

เพลงหอมดอกมะไฟ เพลงพวงมาลัย เพลงโนเนน เพลงพิชฐาน เพลงข้าเจ้าหงส์ เพลงระบำบ้านไร่ เพลงโคราช เป็นต้น และเพลงประกอบพิธี เช่น เพลงแห่นางแมว เพลงแห่นาค เป็นต้น เพลงพื้นบ้านมีองค์ประกอบด้านทำนองเพลงคล้ายคลึงกับดนตรีไทย ทำนองเพลง พื้นบ้านแต่ละเพลงจะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ในการร้องเพลงพื้นบ้านนั้นผู้ร้องต้องขัดทำนองหลักของเพลงนั้น ๆ และจะต้องคำนึงถึงเสียงวรรณยุกต์ที่บังคับที่ใช้คำร้องแต่ละคำด้วย ต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ มาช่วยในการออกเสียง คำร้องเพื่อให้ได้ตามทำนองเพลงนั้น ๆ (ดวงเดือน สดแสงจันทร์. 2544 : บทคัดย่อ)

การทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่ง ซึ่งเพลงพื้นบ้านที่จะศึกษาวิเคราะห์นั้นได้แก่ 1. เพลงปฎิพากย์ เช่น เพลงหอมดอกมะไฟ เพลงพวงมาลัย เพลงโนเนน เพลงพิชฐาน เพลงข้าเจ้าหงส์ เพลงระบำบ้านไร่ 2. เพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เพลงกล่อมลูก 3. เพลงประกอบการเล่นเข้าผี เช่น เซ่นเหล้า ผีนางด้ง ผี นางสุม ผีนางข้อง แม่ศรี เป็นต้น 4. เพลงประกอบพิธี เช่น เพลงแห่นางแมว เพลงแห่นาค สำหรับการศึกษาวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่งนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าสำเนียงในการร้องที่ผิดแปลกไปจากเพลงพื้นบ้านทั่วๆ ไปเนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากลาวหรือเวียงจันทน์ ซึ่งเวลาร้องจะออกสำเนียงไปในแนวโคราช และการร้องของแต่ละบ้านในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรีมีความแตกต่างกันและตลอดจนความเป็นอยู่ การย้ายถิ่นฐาน การสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมและพิธีกรรมของชาวไทยเบิ่ง ทั้ง 2 หมู่บ้าน คือ บ้านโคกสูง และบ้านดิลิ่ง ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับชุมชนไทยเบิ่งและความภาคภูมิใจมาสู่ชาวไทยเบิ่ง จึงควรส่งเสริมและนำมาเผยแพร่เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของชาวไทยเบิ่งที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่งในบ้านโคกสูง และบ้านดิลิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่ง สามารถกำหนดความสำคัญได้ดังนี้คือ

1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ ของกลุ่มชนชาวไทยเบิ่ง ในอำเภอพัฒนา จังหวัดลพบุรี
2. ได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะเพลงพื้นบ้านชาวไทยเบิ่ง ตำบลโคกสูง และตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลเชิงวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้าน ชาวไทยเบิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ศึกษาโดยการเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์และการสังเกตจริง
2. ข้อมูลในการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านชาวไทยเบิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ศึกษาโดยการบันทึกเทป จากการบรรเลงสด การบันทึกบทเพลงเป็นโน้ตไทยในการวิเคราะห์เพลงและบันทึกเป็นโน้ตสากลไว้ใน ภาคผนวก ค
3. คำศัพท์ภาษาท้องถิ่นที่ใช้ในปริญญาณิพนธ์ฉบับนี้ได้ถ่ายทอดเสียง คำศัพท์ด้วยภาษาไทย เพื่อสะดวกในการตรวจสอบรวมทั้งบทเพลงอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวไว้ในขอบเขตได้ และบันทึกเป็นโน้ตสากลไว้ใน ภาคผนวก ค

นิยามศัพท์เฉพาะ

โคก หมายถึง ที่เนินอาจเป็นป่าละเมาะ หรือทุ่งหญ้า พื้นดินระดับสูงกว่าที่ลุ่ม

โคกสูง หมายถึง ชื่อตำบลหนึ่ง ๆ ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ดีลัง หมายถึง ชื่อตำบลหนึ่ง ๆ ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ไทยเบิ้ง หมายถึง กลุ่มชนที่ได้อพยพมาจากหลวงพระบาง เวียงจันทร์ และมาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นหลักแหล่ง และทำมาหากินกัน

ทำนอง หมายถึง เสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ สั้น ๆ ยาว ๆ นำมาวางเรียงให้เป็นระบบและมีจุดประสงค์ในเชิงศิลป์

พิสัยของเสียง หมายถึง ช่วงกว้างของเสียงที่มีความสูง ๆ ต่ำ ๆ ของบทเพลง

การบังคับเสียงของคำ หมายถึง การออกเสียงคำร้อง ตรงกับเสียงของตัวโน้ต

โทน หมายถึง เครื่องดนตรีประกอบจังหวะที่สำคัญในการเล่นเข้าผี หน้ากลองซึ่งด้วยหนังเหี้ย หรือหนังงู

เพลงพื้นบ้าน หมายถึง เพลงที่ชาวบ้านแต่งขึ้นมาเองจากการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

เพลงประกอบการเล่นเข้าผี หมายถึง บทร้องที่ใช้ในการเชิญผีของหมู่บ้าน

เพลงแห่ภาค หมายถึง เพลงที่ชาวบ้านใช้ร้องกันในงานบวชของชาวไทยเบิ้ง

เพลงแห่นางแมว หมายถึง เพลงที่นิยมใช้ร้องกันเมื่อเกิดความแห้งแล้งในชุมชน

อัตรา หมายถึง บทร้องขึ้นต้นเพลงของเพลงระบำบ้านไร่

ดอกมะไฟ หมายถึง ดอกไม้ชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นดอกไม้โบราณของชาวไทยเบิ้ง ปัจจุบันไม่มีให้เห็นแล้ว ชาวไทยเบิ้งนำมาตกแต่งเป็นคำร้องเพลงพื้นบ้าน

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยอาศัยแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง
2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

นักวิชาการการศึกษาส่วนราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 746) ได้ให้ความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” ว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามและเป็นวิถีชีวิตของหมู่คณะ ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และควมมีศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิทยาการ หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งของคนในหมู่คณะสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้และจากกันและกัน และร่วมใช้กันในหมู่คณะเสฐียรโกเศศ (อ้างในหนังสือสังคมและวัฒนธรรมไทย คำนิยม ครอบครวั ศาสนา ประเพณี.สุพัตรา สุภาพ 2531 : 110) กล่าวว่า วัฒนธรรมอาจจะเปลี่ยนแปลงช้าหรือเร็วก็ได้ขึ้นอยู่กับกาลเวลาและ / หรือสมาชิกของสังคมนั้น ๆ ที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหรือไม่ โดยเฉพาะสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านศิลปะ ศาสนา เทคโนโลยี ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดขึ้นเสมอ อาจจะช้าหรือเร็วก็ได้แล้วแต่สภาพของสังคม และบางครั้งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอาจจะไม่คาดฝันก็ได้

ในเรื่องของเพลงพื้นบ้านนั้น กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2536 : 52) ได้กล่าวว่า การศึกษาดนตรีที่เจาะลึกลงไปถึงวัฒนธรรม และส่วนประกอบของสังคม ส่วนมากมุ่งไปที่สังคมของชาวบ้านตามชนบทห่างไกล ซึ่งโดยธรรมชาติดนตรีและเพลงพื้นบ้านเหล่านี้ มักมิได้มีการการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรจึงที่การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้น นักวิชาการบางส่วนก็มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์ไปด้วย จะเห็นได้ว่าดนตรีหรือเพลงพื้นบ้านเหล่านี้ นับวันแต่จะสูญไปเพราะสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในสังคมที่เปลี่ยนไปและขาดการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเสื่อมความนิยมของดนตรีและเพลงพื้นบ้านก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องมาจากธรรมชาติมนุษย์ที่พยายามเสาะแสวงหาความบันเทิงใหม่ที่เท่าที่ตนเองพอใจ ความบันเทิงอื่นๆ ได้เข้ามาแทนที่ “เพลงพื้นบ้าน” ซึ่งเป็นความบันเทิงสูงสุดในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเรื่องชาติ

พันธุ์ใน ประเทศไทยนั้น ฟังจะได้รับความสนใจเมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งสอดคล้องกับเฉลิมศักดิ์ พิภลศรี (2538 : 87 – 96) ที่ได้เขียนบทความเรื่อง “วิธีการศึกษาดนตรีพื้นบ้าน” ไว้ในดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 26 โดยกล่าวถึง วิธีการศึกษาดนตรีพื้นบ้าน ว่าควรพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย อันได้แก่ องค์ประกอบของดนตรีพื้นบ้าน ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมการดนตรี บทเพลง เครื่องดนตรี และวิธีวิเคราะห์เสียงดนตรี ในลักษณะใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง (2) ได้ให้ความหมายคำว่า “ประเพณี” ว่าการใช้ในที่นี้ในความหมายกว้างขวางมาก กล่าวคือ หมายรวมถึงแบบความเชื่อ ความคิด การกระทำ ค่านิยม ทัศนคติ ศีลธรรม จารีต ระเบียบแบบแผน และวิธีการกระทำสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนถึงการประกอบพิธีกรรมในโอกาสต่าง ๆ ที่กระทำกันมาแต่ในอดีต ลักษณะสำคัญของประเพณีคือ เป็นสิ่งปฏิบัติเชื่อถือมานานจนกลายเป็นแบบอย่างความคิดหรือการกระทำที่ได้สืบต่อกันมา และยังมีอิทธิพลอยู่ในปัจจุบัน ม.จ.หญิงพูนพิศมัย ดิศกุล (สุพัตรา สุภาพ 2531 : 114) ประเพณีเกิดจากความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เช่น อำนาจของดินฟ้าอากาศและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุต่าง ๆ เสฐียร โกเศศ (สุพัตรา สุภาพ 2531 : 114) กล่าวถึงประเพณีนั้นก็คือ ความประพฤติดของ คนส่วนรวมที่ถือกันเป็นธรรมเนียมหรือเป็นระเบียบแบบแผน และสืบต่อกันมาจนเป็นพิมพ์เดียวกัน พระยาอนุนามราชชน (สุพัตรา สุภาพ 2531 : 114) กล่าวว่า ประเพณี ยังคงอยู่ได้ก็เพราะมีสิ่งใหม่เข้ามาช่วยเสริมสร้างสิ่งเก่าอยู่เสมอ และกลมกลืนเข้ากันได้ดี จึงทำให้ประเพณีเดิมยังคงมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ โดยคนในสังคมผู้เป็นเจ้าของประเพณีไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีอยู่ในทุกยุคทุกสมัย เพราะเป็นการค่อยเปลี่ยนไปที่ละน้อยโดยไม่รู้ตัว แต่จะเปลี่ยนไปมากหรือน้อย ก็แล้วแต่ความเป็นไทยทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ในทางเดียวกัน วิวัฒน์ชัย บุญยภักดีและคณะ (2530 : 26 , 104) กล่าวถึง วัฒนธรรมประเพณี ของจังหวัดลพบุรีว่า ประชาชนส่วนใหญ่ของจังหวัดลพบุรีเป็นชาวไทย แต่ก็ยังมีเชื้อสายอื่น ๆ เช่น ไทยพวน ไทยเงี้ยว ไทยอีสาน ไทยเชื้อสายจีนและไทยรามัญรวมอยู่ด้วย แต่ชาวลพบุรี ไม่ว่าจะเป็เชื้อสายใดส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ กลุ่มชาวไทยเชื้อสายต่าง ๆ เมื่อประมาณ 20 กว่าปีมาแล้ว ต่างก็ยังรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของตัวเองอย่างเคร่งครัด แต่ในปัจจุบันได้รับเอาวัฒนธรรมประเพณีไทยเมืองหลวงเข้าไปไว้เป็นส่วนมาก จนบางกลุ่มก็สูญเสียเอกลักษณ์ของตัวเองไป จังหวัดลพบุรีเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยร่วมกันของชาวไทยกลุ่มต่าง ๆ เช่น ไทยภาคกลาง ไทยพวน ไทยยวน ไทยเบ็งและไทยรามัญชาวไทยกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้แม้จะมีขนบธรรมเนียมประเพณีส่วนใหญ่คล้ายคลึงกันเนื่องจากเป็นคนไทยและนับถือพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกันก็ตาม แต่ก็มีประเพณีบางอย่างที่แตกต่างไป

บ้างตามความเชื่อของแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีเทศกาลบางอย่างที่คิดจัดขึ้นใหม่จากความเกี่ยวพันกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์อีกด้วย

② ในเรื่องของเพลงพื้นบ้านมีอีกหนึ่งท่านที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ เรณู โกศินานนท์ (2542 : 64 -65) ได้กล่าวถึงเพลงพื้นบ้านในหนังสือ เพลงไทยไพเราะ ไว้ว่า การศึกษาเพลงพื้นบ้าน อาจพิจารณาเนื้อร้อง ซึ่งนับได้ว่าเป็นวรรณคดีบริสุทธิ์ คือ บริสุทธิ์ทั้งความคิดและถ้อยคำ หลักการศึกษาเพลงพื้นบ้านมี 3 ประการ คือ 1. ถ้อยคำที่จำสืบทอดกันมา โดยไม่ปรากฏนามผู้แต่ง ถ้อยคำเหล่านั้นอาจผิดเพี้ยนหรือเปลี่ยนไปบ้าง ซึ่งคนในปัจจุบันอาจไม่รู้เรื่องเลยหรือเพียงแต่เข้าใจเป็นตอนๆ หรือบางส่วนเท่านั้น ฉะนั้นจำเป็นต้องศึกษาอย่างลึกซึ้ง เพราะในวันจะหายไปหรืออาจลึบเลือนไปจากความทรงจำ อย่างบทร้องที่ว่า “จันทร์เจ้าเอ๋ยขอข้าวขอแกง ขอแหวนทองแดงผูกมือน้องข้า ขอช้างขอม้าให้น้องข้าขี่ ขอแก้วให้น้องข้านั่ง ขอเตียงตั้งให้น้องข้านอน ขอละครให้น้องข้าดู ขอตุ๊กตุ้มมาร้องตุ๊กแก” บางแห่งก็ร้องว่า... “ขอแก้วให้น้องข้านั่งขอยายซังให้น้องข้าเถิด ขอยายเถิดป้อนข้าวอาบหน้า” แสดงให้เห็นว่านานเข้าถ้อยคำ ก็ลึบเลือนไป และยังมีคนรุ่นหลังที่ฉลาดจะต่อเติมให้เป็นถ้อยคำใหม่ ถ้ามีสองบทยืนยันอยู่อย่างนี้ เราก็มาสังเกตดูคำใหม่ๆ เช่นคำว่า “แก้ว” เป็นคำใหม่อย่างแน่นอน เพราะคนในสมัยอยุธยาตอนกลาง ไม่มีแก้วใช้ ฉะนั้นประกอบถ้อยคำใหม่จึงมีบทว่า “ขอแก้วให้น้องข้านั่ง” 2. เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่แต่งโดยชาวบ้าน ฉะนั้นถ้อยคำที่ใช้จึงไม่สละสลวยเหมือนถ้อยคำของนักปราชญ์ แต่ก็ เป็นถ้อยคำที่บริสุทธิ์ เช่น บทร้องเพลงเทพทองบทหนึ่งที่ว่า

“โบราณว่าก็ถูกถูกกวนตัว	แต่มีผัวยิ่งสำราญเบิกบานใจ
อันสามีนั้นเปรียบเทียบบัวบ้าน	ช่วยป้องกันพวกพาลโพล่ภัย
ยามกิน พี่จะป้อนนอนช่วยพัด	ถ้ายามหนาวกอดกระหวัดให้อุ่นใจ...”

ฉะนั้น การศึกษาเพลงพื้นบ้านจึงควรเข้าใจว่า ถ้อยคำที่กล่าวตรงๆ เช่นนี้ เป็นถ้อยคำของชาวบ้าน ที่แสดงออกตามความรู้สึกนึกคิด ไม่มีการเสแสร้งเมื่อคิดคำร้องแล้วก็มีผู้จดจำต่อๆ กันมา ถ้อยคำเหล่านี้จึงอยู่ได้เพราะความทรงจำ ภายหลังจึงมีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และ 3. เพลงพื้นบ้านเป็นที่มาของการแสดงอื่นๆ เพราะมีการรำประกอบคำร้อง ลีลาการรำก็เป็นเช่นเดียวกับคำร้อง กล่าวคือไม่อยู่ในระบบของนาฏศิลป์ เป็นการรำที่คิดขึ้นเดี๋ยวนั้น และไม่ตายตัวว่าจะต้องรำนอย่างนั้นอย่างนี้ นอกจากจะมาจัดระเบียบทำรำกันในภายหลัง ซึ่งดูแล้วไม่มีชีวิตชีวาเหมือนที่เขาแสดงกันตามประสาชาวบ้าน ถึงแม้จะเป็นคนเฒ่าคนแก่ก็รำกันได้อย่างสนุกสนานและมีชีวิตชีวา

เมื่อการแสดงพื้นบ้านเป็นรากฐานของการแสดงอื่นๆ ก็มีส่วนประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งจะเห็นได้ในทุกส่วนที่ต้องใช้ในการแสดง คือ เพลง ดนตรี เนื้อร้อง ทำนองเพลง ทำรำ และเรื่องราวในการแสดง ซึ่งล้วนแต่เลือกสรรเอาส่วนดีจากการแสดงพื้นบ้านมาปรับปรุงทั้งสิ้น เมื่อได้ผ่านการสืบทอดต่อๆ กันมานานเข้านับเป็นร้อยๆ ปี ก็ย่อมมีลักษณะที่เปลี่ยน

แปลงไป จึงทำให้ส่วนหนึ่งเป็นการแสดงทั่วไป และอีกส่วนหนึ่งแสดงเฉพาะในราชสำนักซึ่งจำเป็นจะต้องให้มีความประณีตอ่อนช้อยและนุ่มนวลมากขึ้น

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดม สว่างอารมณ์ (2539 : 1 – 3) ได้ทำปริญญาานิพนธ์เรื่อง การศึกษาชีวประวัติและวิเคราะห์ผลงานการประพันธ์เพลง ของจางวางทั่ว พาทยโกศล ซึ่งเป็นปริญญาานิพนธ์ในสาขาวิชามานุษยวิทยาดุริยางควิทยาโดยศึกษาชีวประวัติของจางวางทั่วพาทยโกศลในฐานะที่เป็นครูและศิลปินผู้ยิ่งใหญ่ผู้หนึ่งในยุครัตนโกสินทร์ เป็นผู้มีผลงานการประพันธ์ดนตรีตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 และเป็นนักดนตรีไทยที่อยู่ในตระกูลนักดนตรีเก่าแก่ตระกูลหนึ่งที่ยังมีคนในตระกูลได้สืบทอดวิชาดนตรีไทยทั้งในด้านประกอบอาชีพถ่ายทอดการดนตรีสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานานถึง 8 ชั่วอายุคนแล้ว จางวางทั่วได้คุ้นเคยกับดนตรีไทยมาตั้งแต่เกิดเพราะบิดา มารดา และบรรดาญาติๆ ล้วนมีความสามารถในเรื่องศิลปการดนตรีไทย อีกทั้งคนในตระกูลพาทยโกศลหลายท่านมีส่วนและเกี่ยวพันกับดนตรีไทยในราชสำนักท่านจึงได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับดนตรีมาตั้งแต่เล็กทั้งครอบครัวและญาติผู้ใหญ่ต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนและวางรากฐานการดนตรีไทยให้กับท่านอย่างดียิ่งตลอดชีวิตของท่านจึงมีโอกาสร่วมสร้างสรรค์ผลงานดนตรีที่มีคุณค่า งานในหน้าที่ที่นักดนตรีไทยอีกอย่างหนึ่งของจางวางทั่ว พาทยโกศล คืองานในการบรรเลงโดยทั่วไปเพื่อหารายได้ในการครองชีพ โดยบรรเลงในพิธีกรรมต่างๆ ภายหลังครั้งได้รับการอุปถัมภ์จากสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์พิณิจแล้ว งานด้านนี้จึงน้อยลง เพราะพระองค์ทรงอุปถัมภ์ทางด้านเศรษฐกิจแก่บ้านพาทยโกศลด้วย

ปราณี วงษ์เทศ (2521 : 364) ได้ศึกษาเพลงพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาสรุปว่า บรรดาเพลงต่างๆ ของบ้านเก่า จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่มีวิธีการศึกษาเพลงพื้นบ้านโดยวิธีจดจำ และบอกเล่าถ่ายทอดสืบทอดต่อกันมา ซึ่งพบว่ามีอายุเก่าแก่ถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี ซึ่งในชุมชนหมู่บ้านใกล้เคียงกัน ชาวบ้านสามารถจดจำทำนองเพลงเดียวกันได้

ในขณะที่ จารุณี กองพลพรหม (2516 : 217) ได้ศึกษา “คุณค่าคติชาวบ้าน หมู่บ้านเมืองเก่าจังหวัดขอนแก่น” โดยศึกษา เพลงกล่อมเด็กพญา เพลงหยอกเด็ก ผลการศึกษา พบว่า บทเพลงต่างๆ สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ เช่นเดียวกับวิทยานิพนธ์เรื่องอื่นก่อนที่จะได้กล่าวต่อไปจากนี้

พรพิมล ชันแสง (2541: 1 – 2) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง อินทกอน : ประเพณีการเล่นของลาวโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สาขาวัฒนธรรมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการเล่นอินทกอนยังคงมีการสืบทอดทางวัฒนธรรมประเพณีอยู่ แม้วัฒนธรรมประเพณีบางอย่างได้ลดบทบาทและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ในปัจจุบันการเล่นอินทกอนมีบทบาทต่อการสนองตอบความต้องการของมนุษย์ภายใต้เงื่อนไขของสังคมชุมชน ก่อให้เกิดความสนุกสนานและสนองตอบความจำเป็นของมนุษย์ทั้งในระดับสังคมและความจำเป็นปัจเจกบุคคล ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของการเล่นอินทกอนคือ ค่านิยม ประเพณีปฏิบัติ การอบรมสั่งสอน สมาชิกในครอบครัว การเศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารคมนาคม ผลการวิจัยนี้เป็นพื้นฐานที่มองเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อความต้องการของมนุษย์ในชุมชน

อังคณา ใจเหิม (2538 : 94 – 95) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเพลงหรือดนตรีพื้นบ้านทางมานุษยดุริยางควิทยา ว่าจำเป็นต้องอาศัยการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลักทั้งด้วยวิธีการสังเกตการณ์ สอบถาม และเข้าไปอยู่ร่วมกับชาวบ้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและละเอียดที่สุดนอกเหนือจากการศึกษาสภาพทางกายภาพของชุมชนหรือหมู่บ้านที่เราเข้าไปอยู่แล้ว ข้อมูลทางสังคมวัฒนธรรมทุก ๆ ด้านก็ควรได้รับความสนใจและบันทึกไว้เพื่อให้ผู้ที่ไม่เคยได้เข้าไปในชุมชนนั้นอ่านแล้วเข้าใจได้ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านผู้คนที่อยู่อาศัย สภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง ความเชื่อ การศึกษา นิทาน ตำนานท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งก็คือการศึกษาในด้านชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography) นั่นเองข้อมูลเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานที่ช่วยในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ดนตรีหรือเพลงของชุมชนนั้นอีกด้วย

ดั่งที่ สุกัญญา ภัทรราชย์ (2525 : 150) ได้จัดทำหนังสือการวิจัยในเรื่อง “เพลงปฏิพากย์ : บทเพลงแห่งปฏิภาณของชาวบ้านไทย” จากการศึกษาสรุปผลว่า เพลงปฏิพากย์ภาคกลางเป็นเพลงร้องโต้ตอบระหว่างชายและหญิง ซึ่งมีทั้งร้องโต้ตอบชนิดวรรคต่อวรรคจนถึงโต้ตอบแบบบทต่อบท โดยมีลูกคู่ชายและหญิงช่วยร้องรับ ร้องกระทู้ สอดเพลงและให้จังหวะ เพื่อให้เวลาคิดเนื้อร้องบทต่อไปและเพื่อสร้างความสนุกสนานในการร้องเพลงปฏิพากย์ผู้ร้องจะต้องคำนึงถึงจังหวะของเพลง เพราะท่วงทำนองของเพลงชนิดต่าง ๆ คล้ายคลึงกันแต่จะแตกต่างกันที่จังหวะของเพลงเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบ จึงเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้กำกับจังหวะ ได้แก่ กรับ โทน ฉิ่งหรืออาจใช้เสียงปรบมือแทน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีรัตน์ เรื่องกำเนิด (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวงโหม่งครึม : ดนตรีสำหรับงานศพในจังหวัดชุมพร” จากการศึกษา

สรุปผลว่า วงโหม่งครีมี ที่มีการสืบทอดจนถึงปัจจุบันคือ วงบ้านวังครก อำเภอท่าชะ โดยมิลักษณะดังนี้

1. องค์ประกอบทางวัฒนธรรม วงโหม่งครีมีมีนักดนตรีในวง 4 คน ประกอบอาชีพ ทำนา และรับจ้าง ประวัติความเป็นมาไม่มีการบันทึกเป็นหลักฐานที่แน่ชัด จากคำบอกเล่าของอาวุโสในท้องถิ่น วงโหม่งครีมีเป็นที่รู้จักและนิยมรับบรรเลงในงานศพ ช่วงปี พ.ศ.2440 ถึง พ.ศ.2500 การบรรเลงแต่ละครั้ง มีรูปแบบประเพณีตั้งแต่การติดต่อรับงาน การไหว้ครู การเบิกโรง การบรรเลงเพลง โดยมีเอกลักษณ์ของวงคือ นักดนตรีต้องรับประทานยำหยวก ซึ่งเป็นเครื่องบูชาครูบาทพาทหน้าที่สุดในสังคมของวงโหม่งครีมี มีลักษณะหน้าที่แฝง กล่าวคือ เป็นตัวแทนของระบบสัญลักษณ์ทางสังคม กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางจิตวิทยาและกายภาพ รักษาบรรทัดฐานทางสังคม และรักษาเอกลักษณ์ ของพิธีกรรม การที่สภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นคคมกสิกรรม มีการแบ่งปกครองชัดเจน สมาชิกรู้จักหน้าที่ของตนเองทำให้ สมาชิกในสังคมรู้จักสร้างทำนองเพลงทำนองซ้ำซ้อน รู้จักการบรรเลงมืออย่างมีลำดับขั้นตอน พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา สภาพแวดล้อมทางสังคมเปลี่ยนแปลง วงโหม่งครีมีได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายในและภายนอก เป็นเหตุให้ความนิยมลดลง

2. องค์ประกอบด้านดนตรี เครื่องดนตรีในวงโหม่งครีมี มี ปี่ใน 1 เล้า กลองทอน 2 ใบ ฉิ่ง 1 ใบ บทเพลงมีจำนวน 12 เพลง จำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้ เพลงในพิธีศพ 9 เพลง เพลงที่ใช้ในศพ 1 เพลง และเพลงที่ใช้สำหรับเผาศพ 2 เพลง ปัจจุบันใช้เพียงเพลงในพิธีศพ ทั้งสามเพลงมีลักษณะโครงสร้างเดียวกัน แบ่งเป็น 3 ท่อน คือ เกริ่นนำ ทำนอง และลงจบ ไม้หนึ่ง ใช้ท่อน 2 เพลงธรรมเนียมการแสง มาขยายจังหวะ แล้วบรรเลงซ้ำ ไม้สอง ไม้สาม ใช้เพลงแม่ไม้ปี่ทอน เป็นหลัก แล้วบรรเลงซ้ำในแบบการแปรผันทำนอง กระสวนจังหวะของกลองทอนไม้หนึ่ง และไม้สองมีความยาว 4 ห้องเพลง ไม้สาม 8 ห้องเพลง การดำเนินทำนองของปี่ ยึดความยาวของจังหวะกลองทอนเป็นหลัก แต่ละประโยคเพลงไม่ซับซ้อน ส่วนมากเป็นทำนองที่คล้ายกัน และใช้การแปรผันทำให้ทำนองเพลงมีความหลากหลายออกไป

นอกจากนี้ สาคร พรหมนิน (2539 : 298) ได้ทำปริญาณานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ซึ่งความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าคือ เพื่อศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กของอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ

วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ เช่น การสร้างที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การแต่งกาย และด้านอาหาร ผลการศึกษาพบว่าชาวอำเภอปากพนังนิยมสร้างที่อยู่อาศัยแบบเรียบง่ายชั้นเดียว มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ แต่งกายตามสมัยนิยมแบบภาคใต้ทั่วไปและนิยมอาหารที่มีรสจัด

วัฒนธรรมที่ไม่ใช้วัตถุ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี ผลการศึกษาพบว่า ด้านความเชื่อจะเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อทางด้านไสยศาสตร์ การบำเพ็ญกุศลในด้านต่าง ๆ และมีค่านิยมในความเป็นอิสระ รักพวกพ้อง ยึดมั่นในจารีตประเพณี

สำหรับ สานิตย์ รัศมี (2545 : 1 – 188) ได้ทำปริญญาานิพนธ์เรื่อง “พิธีเสนตั้งบั้ง : กรณีศึกษาดนตรีและ พิธีกรรมของลาวโซ่ง หมู่บ้านเกาะแรด จังหวัดนครปฐม” ผลการศึกษา พบว่า ลาวโซ่งยังนับถือผีบรรพบุรุษหรือผีประจำเรือนของตน เชื่อว่าผีเรือนเป็นผู้คุ้มครอง ปกป้องบ้านเรือนและผู้คนที่อยู่ในบ้านได้ ด้วยเหตุนี้ ทุกครัวเรือนจึงต้องทำพิธีเช่นไหว้ และ มักนิยมจะทำพิธีในช่วงเดือน 4 , 6 , 12 เพราะเป็นช่วงว่างจากการทำนาและไม่นิยมพิธีในเดือน 9 , 10 , 11 เพราะเชื่อว่าผีไม่อยู่ พิธีเสนตั้งบั้งจะทำต่อจากพิธีเสนเรือนในช่วงบ่ายและจะทำเฉพาะบ้านที่มีพ่อหรือปู่เป็นผู้มีเวทมนต์หรือที่เรียกว่าเป็นผู้มีครูบาอาจารย์ก่อนแล้วจึงกล่าวเป็นภาษาลาวโซ่งเชิญเทวดาและผีที่นับถือมาร่วมงานและรับเครื่องเช่นไหว้จากเจ้าของบ้าน โดยเวลาเช่นไหว้จะมีปีเสมาบรรเลงและมีการกระทู้งกระบอกไม้ไผ่เพื่อแสดงความยินดีที่ผีบรรพบุรุษลงมารับเครื่องเช่นไหว้และการเสี่ยงทายโชคชะตาความเป็นอยู่ของผู้ที่จัดทำพิธี เสนตั้งบั้ง

งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่น่าสนใจ คืองานวิจัยของ พรรณราย คำโสภา (2542 : 222) ได้ศึกษาวิจัยและทำปริญญาานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านกันตรึมของหมู่บ้านดงมัน จังหวัดสุรินทร์” ผลสรุปพบว่า ดนตรีพื้นบ้านกันตรึม เพลงประกอบการแสดง แต่เดิมนั้นมีจุดประสงค์ในการบรรเลงเพื่อความสนุกสนานร่าเริงของชาวบ้าน เป็นทำนองสั้น ๆ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ต่อมา มีการปรับปรุงพัฒนาให้เป็นรูปแบบมากขึ้น โดยได้รับการอนุรักษ์ส่งเสริมจากหน่วยงานทางราชการให้ผู้ชำนาญทางดนตรีกันตรึม นำเอาบทเพลงเก่าแก่ที่มีความไพเราะ อ่อนหวาน สนุกสนาน และได้รับความนิยมในชุมชนเป็นเวลานานนำมาใช้บรรเลงประกอบการแสดงกันตรึมและเพลงประกอบการแสดงใช้แสดงในงานต่าง ๆ ทั่วไป ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล แต่เดิมเครื่องแต่งกายนักดนตรี ผู้รำ ผู้แสดง ไม่ได้คำนึงถึงมากนัก แต่งกายตามสบายตามสมัยนิยม ต่อมา มีการปรับปรุงให้มีการแต่งกาย ตามประเพณีนิยม สวยงามยิ่งขึ้น มาตราเสียงแต่เดิมมีลักษณะเฉพาะ ต่อมาได้รับอิทธิพลจากดนตรีตะวันตกทำให้เกิดมาตราเสียงของเพลงกันตรึมเปลี่ยนไป ใกล้เคียงกับมาตราเสียงสากลมากขึ้น การเทียบเสียงจะนิยมใช้ขอเทียบเสียงเข้ากับเสียงปี่อ้อ โดยเทียบเสียงเป็นคู่ 4 และคู่ 5 คำร้องจะเป็นภาษาเขมรสูง (คแมลือ) หรือภาษาเขมรปนไทย การประสานเสียงจะเกิดขึ้นโดยบังเอิญ เพราะลักษณะการบรรเลงผู้บรรเลงดนตรีกันตรึม เครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนอง ตรีว ปี่อ้อ จะบรรเลงคลอเสียงร้อง รูปแบบโครงสร้างฉันทลักษณ์ของบทเพลงจะเป็นทำนองที่ซ้ำ ๆ กลับไปกลับมา ทำให้ฟังง่าย เข้าใจง่าย บทเพลงประกอบการแสดงของหมู่บ้านดงมัน แต่ละ

บทเพลงจะมีทำนองที่สั้น ๆ ไม่สลับซับซ้อน จังหวะ ทำนอง มีความไพเราะ ง่ายต่อการจดจำ มีสำเนียงนุ่มนวล เทคนิคการบรรเลงแพรวพราวเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวอีสานใต้ และงานวิจัยของ ปรานี วงษ์เทศ (2521 : 364) ได้ศึกษาเพลงพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย ผลสรุปว่าส่วนใหญ่มีวิธีการศึกษาเพลงพื้นบ้านโดยวิธีจดจำ และบอกเล่าถ่ายทอดสืบต่อกันมา ซึ่งพบว่ามีอายุเก่าแก่ถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี ซึ่งในชุมชนหมู่บ้านใกล้เคียงกัน ชาวบ้านสามารถจดจำทำนองเพลงเดียวกันได้ ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่บ้าน และยังพบว่าเพลงและดนตรีพื้นบ้านยังสามารถสะท้อนสภาพชนบทในอดีตอีกด้วย

อรพรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ (2534 : 1 – 294) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดและภูมิปัญญาไทย “ดุริยางคศิลป์” ผลงานวิจัยพบว่า

1. การไหว้ครูดนตรีไทย เป็นสิ่งที่ดนตรีไทยทุกคนต้องกระทำ เพราะเป็นความเชื่อของสังคมไทยว่า ความกตัญญูทวดที่เป็นสิ่งที่ตั้งใจควรแก่การปฏิบัติ
2. เครื่องดนตรีไทยแบ่งออกเป็น 4 ประเภทตามกิริยาที่เล่น คือ ดีด สี ตี เป่า เครื่องดนตรีทุกชนิดมีกำเนิดมาจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย แต่ได้มีการปรับปรุงดัดแปลงและผสมผสานกับ เครื่องดนตรีของกลุ่มคนในวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง การบรรเลงและการเรียนรู้เป็นไปตามประเพณีวัฒนธรรมของคนไทย วงดนตรีไทยแบ่งออกเป็น วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี
3. โครงสร้างของเพลงไทย ประกอบด้วยบันไดเสียงมี 7 เสียงระยะเสียงห่างของแต่ละเสียงเท่ากัน มีอัตราจังหวะ 3 ชั้น 2 ชั้น และชั้นเดียว ทำนองมีแนวโน้มนุ่มเป็นแบบเลียนเสียงเรียงหรือกระโดดการประสานเสียงเป็นแนวนอน รูปแบบมีการแบ่งวรรคตอนประโยค ท่อน อารมณ์เพลง
4. ประเภทของเพลงไทย แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ตามความคิดของครูดนตรีแต่ละท่าน เพลงแต่ละประเภทมีความแตกต่างตามลักษณะของเพลง อัตราจังหวะของเพลง วิธีบรรเลงและโอกาสที่จะใช้
5. การร้องเพลงไทยพบว่า อาจมีวิวัฒนาการมาจากการขับ – ลำ และเพลงพื้นบ้านตั้งแต่สมัยสุโขทัย วิธีการร้องในปัจจุบันพบว่ามี 2 แบบคือ ร้องแบบเก่าโดยบีบเสียงร้องให้แหลมสูงเสียงดังชัดเจน กับแบบใหม่คือเสียงร้องแบบนุ่มนวล

ในส่วนของเพลงประกอบพิธีกรรมยังพบว่า สายสุนีย์ ชาวปลื้ม (2544 : 121) ได้ทำปริญาณิพนธ์เรื่อง “เพลงรำผีมอญของ ชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษาสรุปว่า ชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่ยังใช้ภาษามอญเป็นคนมอญเก่าแก่ ยังมีความเชื่อเรื่องผีมอญ และยังมีการทำพิธีรำผีเพื่อเป็นการบนบานต่อผี และเป็นการแก้บนอยู่ แต่คนมอญบางกลุ่มที่สมรสกับคนเชื้อสายอื่น ๆ ก็จะไม่มีความเชื่อเรื่องผีมอญน้อยลง โดยเฉพาะส่วนใหญ่แล้วในอำเภอ

เมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานียังคงมีความเชื่อเรื่องผีมอญอยู่อย่างเดิม แต่การทำพิธีรำผีลดน้อยลงเนื่องจากขัดข้องเรื่องงบประมาณการใช้จ่าย จึงทำให้การจัดพิธีรำผีในปัจจุบันลดขั้นตอลง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เพลงที่ใช้ในพิธีรำผีหายไป ด้วย เนื่องจากเพลงในพิธีรำผีนั้น เป็นเพลงที่ใช้เฉพาะเจาะจงในแต่ละขั้นตอนในปัจจุบันนี้เพลงรำผีที่ยังคงมีใช้อยู่พบว่าเหลือเพียง 8 เพลงบรรเลงสลับกันไปมา ส่วนวงดนตรีที่ใช้ประกอบพิธีรำผีในปัจจุบันเป็นวงปี่พาทย์มอญ เครื่องห้าคือนำเอาระนาดเอกของไทยเข้าไปรวมบรรเลงร่วมกับวงดนตรีมอญดั้งเดิม

เกี่ยวกับเรื่องของเพลงร้อง ผู้ศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางประกอบการทำวิจัยเรื่องเพลงพื้นบ้านได้ ดังเช่น ดวงเดือน สดแสงจันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาเพลงพื้นบ้านของคณะขวัญจิต ศรีประจันต์" ผลการศึกษาพบว่าขวัญจิต ศรีประจันต์เป็นผู้มีความเพียรพยายามอุทิศตนมาเนิ่นนานในการฝึกหัดร้องเพลงพื้นบ้านมาตั้งแต่เยาว์วัย และมีการฝึกหัดเพลงอื่นคู่กันไปด้วย ชีวิตช่วงหนึ่งได้ไปเป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง สามารถตั้งวงดนตรีลูกทุ่งเป็นของตนเองจนมีชื่อเสียง จากนั้นได้หันกลับมาร้องเพลงพื้นบ้าน และตั้งคณะเป็นของตนเอง ได้มีการพัฒนารูปแบบการแสดงเทคนิคการร้อง เนื้อหาของบทเพลงตลอดจนพัฒนาด้านอื่น ๆ จนมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ดังที่จะได้กล่าวต่อไปนี้

ขวัญจิต ศรีประจันต์ มีความสามารถในการร้องตันกลอนสดได้เป็นอย่างดี มีการพิถีพิถันในการเลือกใช้ถ้อยคำ และได้นำเพลงอีแซวเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ รับประทานอยู่ตลอดเวลา จนได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย

เพลงพื้นบ้านของคณะขวัญจิต ศรีประจันต์ มีลักษณะเด่นอยู่หลายประการ เพลงพวงมาลัย จะมีจังหวะค่อนข้างช้าและใส่ลีลาการร้องมาก เพลงเรือจะร้องยากกว่าเพลงอื่น เพราะทำนองตอนท้ายของวรรคหลังเป็นทำนองบังคับ เพลงฉ่อยฝ่ายหญิงกับฝ่ายชายจะร้องทำนองต่างกัน เพลงเกี่ยวข้าวจะมีการร้องทวนในวรรคหลัง ส่วนเพลงอีแซวนั้น มีจังหวะเร็ว บทร้องจะมีจำนวนคำและสัมผัสในมากกว่าทุกเพลง หากร้องตันกลอนสด ก็ต้องรับคิดคำให้

บทร้องที่แต่งโดยขวัญจิต ศรีประจันต์ จะมีถ้อยคำไพเราะมีการเลือกใช้คำที่สละสลวย เร็วและร้องให้ทันจังหวะ ซึ่งขวัญจิต ศรีประจันต์มีความถนัดเป็นพิเศษเหมาะสมกับโอกาสต่าง ๆ เสียงร้องของขวัญจิต ศรีประจันต์ จะมีความก้องกังวาลในตัวเอง ช่วงเสียงจะกว้างสามารถขึ้นสูงและลงต่ำได้มาก ท่วงทำนองในการร้องจะออกสำเนียงภาษาถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี มีการใช้เทคนิคและลีลาการร้องมาก ทั้งการเอื้อนและการออกเสียงคำร้องต่าง ๆ มีศิลปะในการใช้ मुखตลก ไม่หยาบคาย แสดงถึงความมีชั้นเชิงในการเล่น

เพลงพื้นบ้านมอญประกอบด้านทำนองเพลงคล้ายคลึงกับดนตรีไทย ทำนองเพลงพื้นบ้านแต่ละเพลงจะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ในการร้องเพลงพื้นบ้านนั้นผู้ร้องต้องขัดทำนองหลัก

ของเพลงนั้น ๆ และจะต้องคำนึงถึงเสียงวรรณยุกต์ที่บังคับที่ใช้คำร้องแต่ละคำด้วย ต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ มาช่วยในการออกเสียงคำร้องเพื่อให้ได้ตามทำนองเพลงนั้น ๆ

ในด้านวัฒนธรรมไทยเบ็ง ภูธร ภูมธน และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับชุมชนไทยเบ็ง ในลุ่มแม่น้ำป่าสัก จังหวัดลพบุรี ผลสรุปว่า ชุมชนไทยเบ็งมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมากมาย บางวัฒนธรรมมีเอกลักษณ์ทั่วไปเป็นแบบของชุมชนไทยภาคกลาง แต่บางอย่างเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชนไทยเบ็ง ซึ่งมีลักษณะผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและวัฒนธรรมไทยโคราช กล่าวคือ มีประเพณีชีวิตที่สอดแทรกวัฒนธรรมอันดีงาม เช่น ความกตัญญู ความสามัคคี ความมีน้ำในเสียสละ ความเอื้อเฟื้อ ความเห็นอกเห็นใจ มีประเพณีท้องถิ่นในพุทธศาสนา ตรุษสารท และประเพณีเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอาชีพ และประเพณีเกี่ยวข้องกับความเชื่อ สำหรับความเชื่อนั้นมีการเชื่อถือโชคลาง โหราศาสตร์ ภูตผีปีศาจและไสยศาสตร์

สำหรับในด้านเพลงพิธีกรรม สุมาลย์ เรื่องเดช (2518 : 36) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทเพลงที่ใช้กับพิธีผีต่าง ๆ เช่น ผีกะลา ผีกะดัง ผีลิง ผีแม่ศรี สรุปใจความได้ว่าการละเล่นที่เกี่ยวกับความเชื่อนั้นแนวนิยมในเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อสะท้อนให้เห็นแนวคิดค่านิยมและแนวทางการปฏิบัติของชาวบ้านว่ามีอิทธิพลทางศาสนา คำสั่งสอนของผู้อาวุโสสภาพเหตุการณ์บ้านเมือง พิธีกรรมต่าง ๆ และบทเพลงยังเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย

จากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน ของชาวไทยเบ็งที่บ้านดีลัง และบ้านโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สรุปได้ว่า

1. การเล่นเพลงพื้นบ้านได้รับการสืบทอดมาตั้งแต่ครั้งอดีตกาลจนถึงปัจจุบัน
2. บทเพลงที่นำมาร้องและเครื่องดนตรีประกอบนั้น ล้วนแต่เป็นภูมิปัญญาของชาวไทยเบ็งทั้งสิ้น
3. การเล่นเพลงพื้นบ้านจะนิยมเล่นกันเฉพาะในหมู่ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ทั้งหลาย แต่คนหนุ่มสาว ส่วนน้อยและเด็ก ๆ นั้นก็จะเข้าร่วมการเล่นเพลงพื้นบ้านเป็นบางโอกาสเท่านั้น สำหรับการเล่นเพลงพื้นบ้านนั้นส่วนมากก็จะดูฤกษ์ยามของแต่ละบทเพลง ซึ่งก็จะแล้วแต่การชักชวนของผู้ใหญ่ และความพร้อมของชาวบ้าน แต่สำหรับการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ จึงจำเป็นต้องให้พ่อเพลง แม่เพลง และชาวบ้านทั้งหลายของแต่ละหมู่บ้านมาช่วยสาธิต การร้องเล่นเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบ็งทั้งหมดทุกเพลง

นอกจากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้กล่าวมาแล้ว ในการเก็บข้อมูลทางดนตรีนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ในการศึกษาจะเน้นการวิจัยในแง่ใดก็ตาม เราควรตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาของดนตรี ในฐานะที่สะท้อนและให้อิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์กับ

ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเครื่องดนตรี บทร้อง พิธีกรรม การแบ่งประเภทของดนตรี นักดนตรี นักร้อง บทบาทหน้าที่และโอกาสที่ใช้เล่น และการศึกษาดนตรีในแง่ที่เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการสร้างสรรค์

ดังนั้นผลที่ได้จากการศึกษารั้งนี้ จะมีผลโดยตรงต่อการนำไปใช้ในการส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ตลอดจนเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าของชาวไทย เบ็ญจังหวัดลพบุรี การศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาดังกล่าวไว้ข้างต้น เป็นแนวทางในการศึกษา ทำวิจัยการละเล่นเพลงพื้นบ้าน ของชาวไทยเบ็ญในบ้านโคกสูง และบ้านตึ้ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรีต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราวิชาการ ผลงานวิจัยการสัมภาษณ์และการเข้าร่วมสังเกต โดยได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาดังนี้

การศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล

1.1 การสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์จากบุคลากรในท้องถิ่นผู้มีส่วนสำคัญในวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่ง ดังนี้

1.1.1 สถาบันราชภัฏเทพสตรี

- อาจารย์ภูธร ภูมะชน
- อาจารย์สมทรง กฤตมโนรถ
- นายนิเวศ เพื่อนทิม (เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเทพสตรี)

1.1.2 เจ้าอาวาสวัดพนมวัน ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

- พระครูโชติวรารุณ จร.ชท. ประเสริฐ (ต๋อย) ชุตินธโร (คารีวงษ์)

1.1.3 พ่อเพลง แม่เพลงและชาวบ้านไทยเบิ่ง

บ้านดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

- นางทองอยู่ อางดีลัง
- นายฮ้อ เงินอุปถัมภ์
- นางห้อย เงินอุปถัมภ์
- นายวาด ประจงแต่ง

บ้านโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

- นางทองห่อ ยี่งยง
- นางละมุล พูลหล้า

1.2 บันทึกบทเพลงพื้นบ้านไทยเบิ่งโดยการบันทึกสด

1.3 ตำราและเอกสารอ้างอิงในการวิจัย

- ห้องสมุดประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
- ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเทพสตรี
- หอสมุดสถาบันราชภัฏเทพสตรี

- หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- หอสมุดมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. การรวบรวมข้อมูล

- 2.1 รวบรวมข้อมูล ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบและความสำคัญของเพลงพื้นบ้านไทยเบิ้ง
  - 1.2 ใช้เทปบันทึกบทเพลงและการสัมภาษณ์
  - 1.3 ใช้เครื่องบันทึกภาพเคลื่อนไหว (วีดีโอ) บันทึกภาพจากเพลงพื้นบ้านไทยเบิ้งสถานที่จริง
  - 1.4 ใช้กล้องถ่ายภาพ ผู้เข้าร่วมร้องเพลงพื้นบ้านไทยเบิ้ง
  - 1.5 นำบทเพลงพื้นบ้านมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและบันทึกเป็นโน้ตไทย

3. การศึกษาข้อมูล

- 3.1 การศึกษาข้อมูลจากการถอดความ จากเทปบันทึกเสียงร้อง บทสัมภาษณ์เอกสาร วิชาการที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยต่าง ๆ
- 3.2 นำข้อมูลที่เก็บจากปฏิบัติภาคสนามและการศึกษาจากฐานข้อมูลจากพื้นที่จริงมาเรียบเรียงและลำดับขั้นตอน และบันทึกเป็นโน้ตไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 4.1 ศึกษาวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านไทยเบิ้ง ทั้ง 2 ตำบล ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
  - วิธีการดำเนินชีวิต
  - การแต่งกาย
  - การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี
- 4.2 วิเคราะห์เนื้อเรื่องเพลง
- 4.3 วิเคราะห์ทำนอง
  - พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้
  - รูปแบบจังหวะ
  - การบรรจุคำร้องในบทเพลง
    - (1) เต็มเนื้อร้อง คือ การขับร้อง 1 คำ ต่อ 1 พยางค์ ต่ออัตราโน้ตเท่ากับคำร้อง
    - (2) การร้องแบบลากเสียง คือ ลากเสียงยาวจนกว่าจะหมดจังหวะ

5. อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
  - 5.1 อุปกรณ์ในการจดบันทึกและกระดาษบันทึกโน้ตดนตรี
  - 5.1 เครื่องบันทึกเสียงและเทปบันทึกเสียง
  - 5.2 กล้องถ่ายทำวีดิทัศน์และเทปบันทึกภาพ
  - 5.3 กล้องถ่ายรูปและฟิล์มชนิดต่าง ๆ

บทที่ 4

วัฒนธรรมชาวไทยเบิ่ง

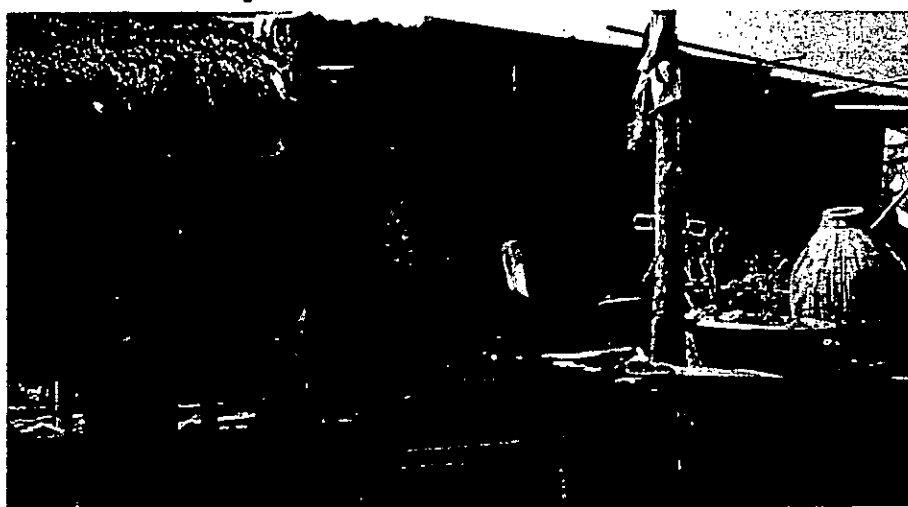
ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีอยู่ 2 ตำบลที่สามารถรักษาวรรณธรรมดั้งเดิมไว้ได้ อย่างดี คือ ตำบลดีลังและตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจของชาวบ้านที่สามารถพูดได้อย่างเต็มปากว่า ตนเป็นกลุ่มชนชาวไทยเบิ่งอย่างแท้จริง

ตำบลดีลังและตำบลโคกสูง เป็นกลุ่มชนไทยเบิ่งที่มีผู้คนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากในสมัยก่อนกลุ่มชนดังกล่าวได้อพยพมาจากเวียงจันทร์หรือโคราชเพื่อมาตั้งถิ่นฐานใหม่ในจังหวัดลพบุรี ในหลาย ๆ พื้นที่ แต่ในตำบลดีลังและตำบลโคกสูงมีกลุ่มชนชาวไทยเบิ่งอาศัยปะปะเกือบหลายร้อยหลังคาเรือน และที่สำคัญยังพบว่า มีการดำเนินชีวิตที่ยังยึดความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาวไทยเบิ่ง นั่นก็คือ การใช้ภาษา ซึ่งภาษาของกลุ่มชนดังกล่าว มีสำเนียงที่ผิดเพี้ยนไปจากคนไทยภาคกลางในแถบนั้นอย่างมาก เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากชาวเวียงจันทร์และโคราช ทำให้ภาษาพูดดูผิดแปลกไปจากคนไทยในแถวนั้น แต่ก็มีเชื่อว่าสำเนียงยาก แต่ออกจะแปลก ๆ หูไปบ้าง เช่น ไปด้วยคนเบิ่ง ซึ่งแปลได้ในภาษาภาคกลางก็จะแปลว่า ไปด้วยคนได้ไหม หรือไม่เข้าใจดอก แปลได้ก็คือ ไม่เข้าใจ เป็นต้น ซึ่งถ้าผู้ที่ได้สัมผัสก็จะค่อนข้างงงเล็กน้อยและอาจจะต้องคิดว่าเราอยู่ลพบุรีหรือโคราชกันแน่

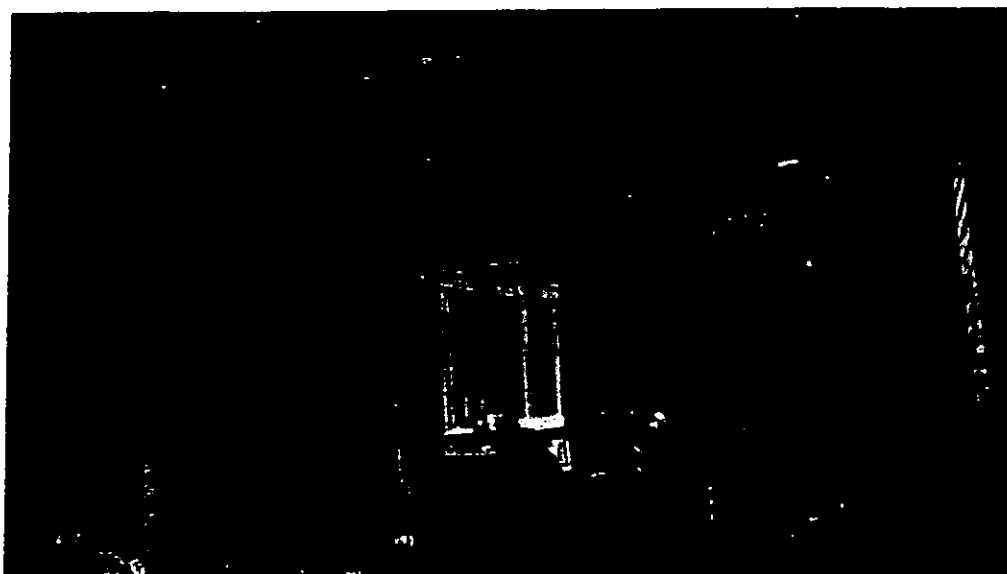
การดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยเบิ่งในสมัยก่อนกับสมัยปัจจุบัน ก็มีได้ต่างกันมากเท่าที่ควร การใช้ชีวิตของกลุ่มชนนี้เป็นการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ไม่พิถีพิถันมากมายนัก ซึ่งถ้าจะบอกว่าในเวลานั้นยังไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกก็ไม่ใช่ แต่อาจเป็นเพราะความเคยชินและคุ้นเคยกับสิ่งเก่า ๆ แต่ก็มีเชื่อว่าจะไม่มียุคเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามา แต่ชาวบ้านไม่ค่อยจะชื่นชมเท่าไร ยังคงยึดติดกับสิ่งเดิม ๆ นั้นเอง ซึ่งก็จึงทำให้เกิดการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ด้วย

สภาพความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิต ของตำบลดีลัง และตำบลโคกสูงมีความเป็นอยู่ที่เหมือนกัน บ้านเรือนที่อยู่อาศัยก็ยังมีความเป็นไทยเบิ่งหลงเหลืออยู่บ้าง การดำเนินชีวิตที่ไม่ฟุ่มเฟือยเรียบง่าย ดังนั้นจะขออธิบายไปตามลำดับเพื่อให้เข้าใจถึงเรื่องวัฒนธรรมชาวไทยเบิ่งอย่างลึกซึ้ง สภาพบ้านเรือนในสมัยปัจจุบันนี้พบว่า มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ใครที่มีงานมีเงินหน่อยก็จะปลูกบ้านโดยสร้างเป็นปูนชั้นล่างและชั้นสองก็จะเป็นไม้ ..แต่ถ้าชาวบ้านคนใดไม่ค่อยมีฐานะก็จะยังคงรักษากันแบบเดิม ๆ เอาไว้ ผู้ศึกษาได้พบกับชาวบ้านผู้หนึ่งอายุประมาณ 85 ปีแล้ว ชื่อนางทองอยู่ อาจดีลัง ซึ่งได้ใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังคนเดียว โดยอยู่กับบ้านเรือนทรงเดิมของชาวไทยเบิ่ง คุณยายได้เล่าว่า ไทยเบิ่งในตำบลดีลัง มีกันมานานตั้งเกือบร้อยปีแล้ว การสร้างบ้านก็จะสร้างติด ๆ กัน เพื่อความสะดวกในการไปมาหาสู่กันโดยไม่มีรั้วกัน ส่วนห้องน้ำก็จะไม่มีจะใช้การขุดหลุมแทน แต่ถ้าบ้านใดมีฐานะดี ๆ หน่อยก็จะสร้างห้องน้ำผู้ศึกษาพบ

ว่าในบ้านของคุณยายไม่มีอะไรเลย มีเพียงแต่ฟูกเก่าๆ เสื้อผ้าก็สวมใส่แต่ตัวเดิมๆ เท่านั้น ซึ่งก็ได้สอบถามคุณยายถึงลูกหลาน คุณยายชอบใช้ชีวิตแบบเดิมๆ จึงไม่อยากเข้าไปรบกวนกับครอบครัวของลูกหลาน และยังมีชาวบ้านที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับคุณยายที่ยังใช้ชีวิตที่เรียบง่ายเช่นนี้ บ้านเรือนของไทยเบ็งจะเป็นสี่เหลี่ยม ตัวเสาจะเป็นทรงกลม และจะตั้งเอนเข้าด้านใน ทั้งสี่ด้าน หลังคาเป็นทรงจั่ว ด้านในตัวเรือนก็ไม่มีการแบ่งเป็นห้องๆ จะเป็นเรือนโล่งๆ เท่านั้น ฝาบ้าน ก็จะทำจากไม้กระดานนำมาติดกันทับซ้อนกัน ซึ่งมองแล้วอาจจะไม่ค่อยเรียบร้อยเท่าที่ควร แต่ก็มีความแข็งแรง บันไดบ้านจะเป็นการพาดไว้เฉยๆ ถ้าเวลากลางคืนก็จะยกเก็บขึ้นมาไว้บนบ้าน ซึ่งป้องกันจากโจรผู้ร้าย จะพบบ้านแบบนี้ได้ในตำบลดีลังและตำบลโคกสูง

ภาพประกอบ 1 เรือนที่อยู่อาศัยของชาวไทยเบ็ง พบว่าในตำบลดีลังและตำบลโคกสูงยังหลงเหลืออยู่ (ภาพจากบ้านนายเหม็ง กลิ่นสุคนธ์ 16 หมู่ 2 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

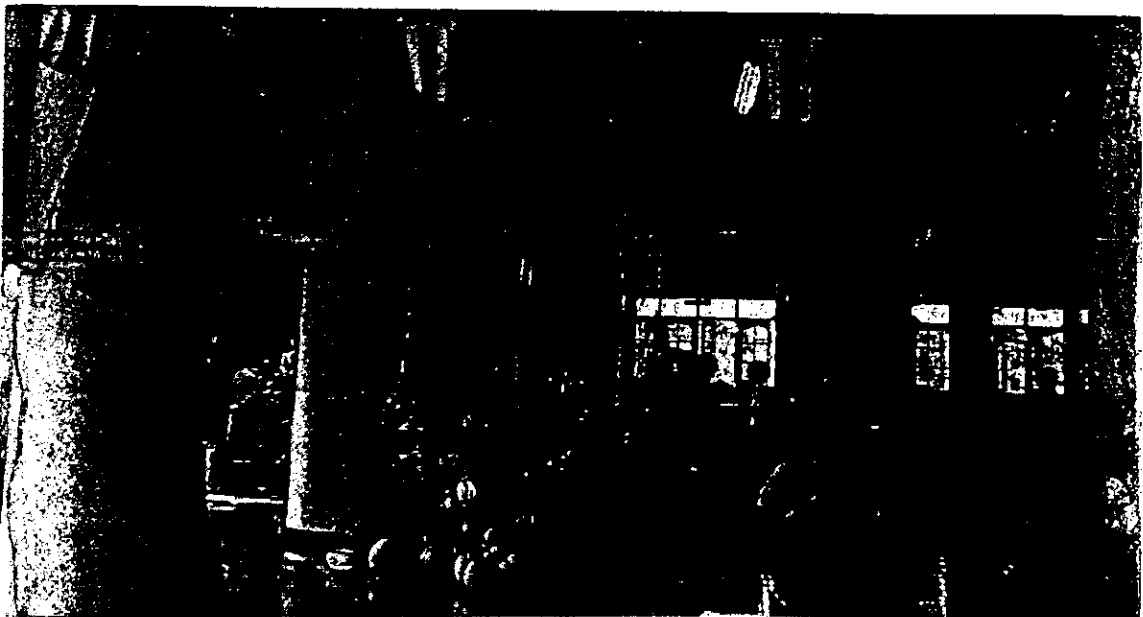

ภาพประกอบ 2 ภายในบ้านของชาวไทยเบ็ง (ภาพจากบ้านนายหัตต์ คำพริก 103 หมู่ 3 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

การเดินทาง ก็เป็นสิ่งที่ชาวไทยเบ็งเคยชินกันมานานแล้ว เนื่องจากว่าสมัยก่อนยังไม่มียานยนต์ มีแต่เกวียนและการเดินด้วยเท้าแทน ซึ่งชาวบ้านเหล่านี้จะเดินกันวันละ 5 – 10 กิโลเมตร เวลาเดินทางไปทำงานก็จะการเดินทาง ทำให้ชาวบ้านไทยเบ็งมีความแข็งแรงและตื่นตัวตลอดเวลา เมื่อเวลาถึงงานต่าง ๆ ถ้ามีงานบุญที่วัดก็จะเดินกันไป ใครอยู่ใกล้ไกลก็จะเดินมางานทำบุญที่วัด และมาช่วยกันอย่างขยันขันแข็ง

ประเพณีชีวิตของชาวไทยเบ็ง ก็ไม่ค่อยต่างจากชาวไทยภาคกลางมากนักในเรื่องของความเชื่อดังกล่าว ซึ่งบางอย่างชาวบ้านก็เชื่ออย่างไม่มีเหตุผล และความเชื่อบางอย่างก็มีเหตุผล สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดเป็นประเพณีขึ้นมา อย่างเช่น ประเพณีงานแต่งงาน ไม่นิยมจัดงานในข้างแรม และวันพระ นิยมจัดกันในเดือนคู่ ประเพณีการเลี้ยงลูก ก็จะมีการโกนผมไฟ ซึ่งจะเหมือนท้องถิ่นทั่วไปที่ทำกัน มีการร้องเพลงกล่อมลูก ซึ่งการร้องก็จะขึ้นอยู่กับศิลปะของแต่ละตำบล เพลงกล่อมลูกก็จะแตกต่างกัน ประเพณีการบวชนิยมบวชนาน 1 พรรษา สำหรับชาวไทยเบ็งถ้าบวชไม่ครบพรรษา ก็จะถูกเรียกว่า คนไม่เต็มคน ประเพณีงานศพ วันเผาศพ ห้ามเผาศพในวันพระ และวันคู่ จะเผาจะเพราะวันคี่ ห้ามเผาวันศุกร์ เสาร์และอังคาร การแต่งกายไปงานศพ ก็จะแต่งกายสีใดก็ได้ซึ่งไม่ถือว่าผิดธรรมเนียมใดๆ

สำหรับประเพณีท้องถิ่นที่ชาวบ้านนิยมทำกันตลอดทุกปีจะมีดังนี้ เช่น การทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีก่อเจดีย์ทราย ประเพณีทางพุทธศาสนา ตรีขุ สารท และแห่นางแมวเป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นประเพณีที่ชาวไทยเบ็งทำกันสม่ำเสมอและคล้ายกับชาวไทยภาคกลาง

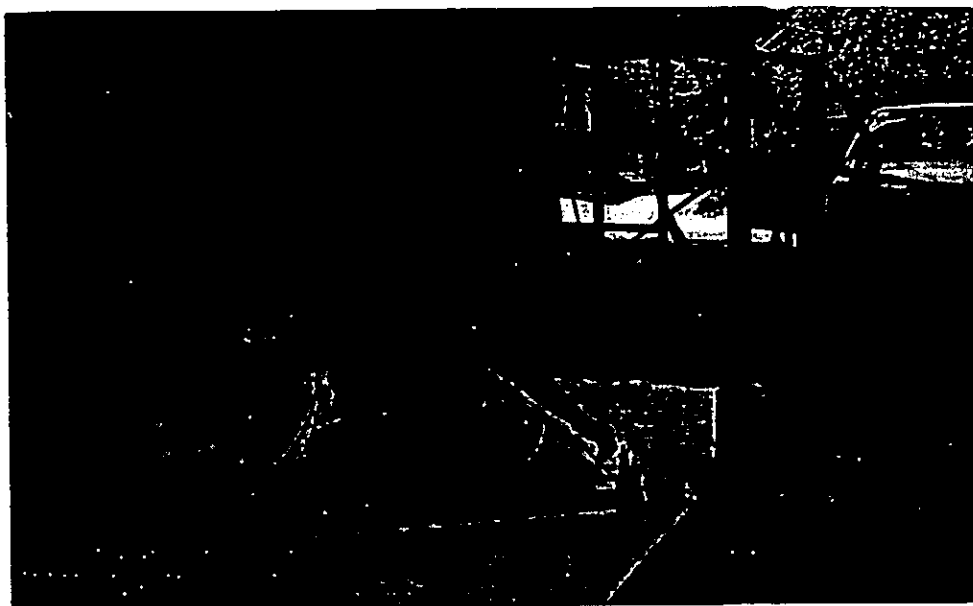
ภาพประกอบ 3 ประเพณีทอดกฐินของชาวไทยเบ็ง ซึ่งปฏิบัติมาทุกปี
(ภาพจากวัดพนมวัน ต.ตี่ลิ่ง อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี)

ความเชื่อของชาวไทยเบ็ง ก็คือ การยอมรับในสิ่งที่ลึกลับหรือเชื่อว่า เพราะความศรัทธาของชาวบ้าน ซึ่งความเชื่อเกิดจากการที่วัฒนธรรมชาวไทยเบ็งสืบทอดต่อกันมาและมีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่ปัจจุบันยังพบว่ามี การเชื่อถือและศรัทธาแบบยุคก่อนอยู่ ชาวบ้านไทยเบ็งสองตำบลเชื่อว่า การที่ให้ความเคารพนับถือในสิ่งที่มองไม่เห็นจะทำให้เป็นสิริมงคลและช่วยขจัดโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ออกจากร่างกาย ซึ่งในขณะที่ผู้ศึกษาได้ไปเก็บข้อมูลที่ตำบลโคกสูง พบว่า มีการใช้ไสยศาสตร์เข้าช่วยจากการเจ็บป่วยของผู้คน ทำให้เกิดความสบายใจของชาวบ้านก็เป็นได้

หัตถกรรมของชาวไทยเบ็ง คือ สินค้าของตำบลโคกสูง ส่วนมากเป็นเรื่องของการทอผ้า เพราะมีทั้งการทอผ้าเพื่อการค้าและนำไปใช้เอง เช่น การทอผ้าขาวม้า ผ้านุ่ง เหล่านี้มีการดัดแปลงให้มีลวดลายสวยงามและนำส่งออกไปขายตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งในตำบลดีลัง ปัจจุบันไม่นิยมทอผ้าแล้ว อาจเป็นเพราะเศรษฐกิจและสภาพภูมิอากาศก็เป็นได้ ส่วนยามที่ไ้ไ้ของก็จะถักทอตนเอง ทำลวดลายตกแต่งกันเอง ซึ่งถ้าผู้ใดสนใจก็จะมาติดต่อและนำไปขายให้ ถือว่าเป็นงานหัตถกรรมที่น่าส่งเสริมของชาวไทยเบ็งอีกอย่างหนึ่งก็ว่าได้

ภาพประกอบ 4 หัตถกรรมการทอผ้า ซึ่งเป็นอีกอาชีพหนึ่งของชาวไทยเบ็ง
(ภาพจาก ต.โคกสูง อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี)

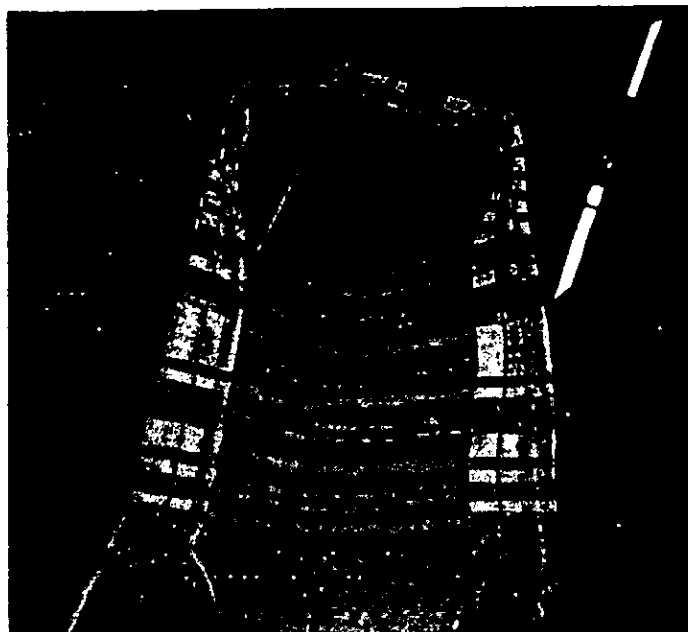

ภาพประกอบ 5 เครื่องมือที่ใช้ในงานทอผ้า เรียกว่า ไนกริดหลอด และ ระวัง
(ภาพจากตำบลโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

การแต่งกายในยุคปัจจุบัน เด็กและผู้หญิงก็จะแต่งตัวเหมือนเด็กไทยทั่วไปในท้องถิ่นต่าง ๆ ผู้หญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ก็จะแต่งกายในยุคสมัยเดิม ๆ มักนุ่งโจงกระเบน ผ้านุ่งที่ทอเองสีเข้ม ๆ และสวมเสื้อคอกระเช้า ทรงผมจะเป็นนกระทุ้ม จะไม่มีการแต่งหน้าด้วยเครื่องสำอางที่มีสีสันทันมากนัก นิยมกินหมากพลูและใช้สีผึ้งทาปาก เด็กผู้ชายและชายหนุ่มก็จะแต่งตัวเหมือนกับคนไทยทั่วไป แต่ผู้ชายสูงอายุถ้าอยู่บ้านก็จะไม่สวมเสื้อ แต่นุ่งโสร่งตาหมากรุก หรือไม่ก็กางเกงขาสั้น ขาก้วย ตามแต่จะสะดวกและอย่างที่กล่าวในข้างต้นว่า การสะพายย่ามเป็นที่นิยมของชาวไทยเบิ่งทุกรุ่นทุกสมัย แม้แต่เด็กวัยรุ่นก็สะพาย ซึ่งชาวบ้านก็จะสะพายไปทำนาทำไร่ ทำสวน ส่วนเด็ก ๆ ก็จะสะพายไปเรียนหนังสือก็มี

ภาพประกอบ 6 การแต่งกายของชาวไทยเบิ่ง ซึ่งในสมัยปัจจุบันก็ยังนิยมแต่งกันอยู่
(ภาพจากตำบลโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

ภาพประกอบ 7 การแต่งกายของชาวไทยเบ็ง ซึ่งนิยมสะพายย่าม
(ภาพจากตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

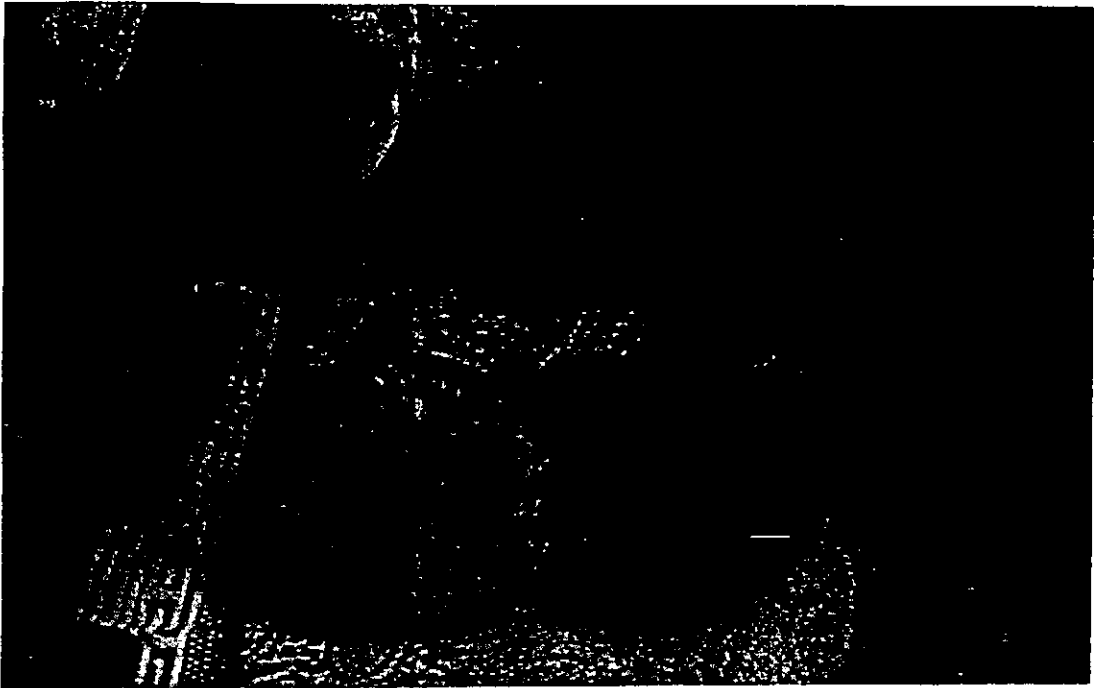

ภาพประกอบ 8 โบสถ์ ภายในวัดพนมวัน ที่ชาวไทยเบ็งให้ความเคารพศรัทธา
(ภาพจากตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

วัดวาอารามของชาวไทยเบิ่งในตำบลดีลัง พบว่ามีอยู่ 2 แห่ง แห่งแรกคือวัดพนมวัน ซึ่งถ้าจะเข้าไปในหมู่บ้านจะเจอกับวัดนี้เป็นอันดับแรก มีความสวยงาม และถูกสร้างในสมัยอดีตมานานหลายปี และมีโบสถ์เก่าที่ปัจจุบันบูรณะซ่อมแซมให้สามารถใช้ปฏิบัติธรรมได้ (เมื่อเวลาชาวไทยเบิ่งผู้ใดในตำบลดีลังจะลาบวช ก็จะมาขอขมาที่โบสถ์แห่งนี้ด้วย เพราะชาวไทยเบิ่งตำบลดีลังเชื่อว่าสถานที่แห่งนี้มีความศักดิ์สิทธิ์) ซึ่งเจ้าอาวาสในวัดพนมวัน ได้เล่าให้ฟังว่า สถานที่แห่งนี้มีคนเคยพบเจอวิญญาณที่สิงสถิตอยู่ ณ บริเวณรอบโบสถ์เก่า และถ้าผู้ใดคิดดีทำดี หรือชาติที่แล้วเคยได้บุญกินที่นี้มาก่อน ก็จะสามารถเปิดกุญแจโบสถ์ได้ แต่ถ้าใครที่คิดไม่ดีก็จะมีทางเข้าไปในโบสถ์แห่งนี้ ชาวไทยเบิ่งตำบลดีลัง ยังเชื่ออีกว่าข้าวของในวัดพนมวันที่เป็นของโบราณ เช่น ท่อที่ทำจากดินเผาหล่นกระจายเต็มรอบโบสถ์ ซึ่งถ้าใครนำของชิ้นนี้ออกจากโบสถ์ ก็จะมีแต่เรื่องไม่ดีเกิดขึ้นกับตัวเองอย่างมากมาย ดังนั้น ชาวไทยเบิ่งจึงมีความศรัทธาและความเชื่อในเรื่องที่มองไม่เห็น และยังพบอีกว่า ในหมู่บ้านตำบลดีลัง ซึ่งถ้าเดินเข้าไปจนสุดหมู่บ้านก็จะพบอีกวัดหนึ่ง คือวัดดีลัง ซึ่งมีความเก่าแก่มากที่สุด และถือว่าเป็นโบราณสถานที่น่าศึกษาเป็นอย่างมาก ชาวไทยเบิ่ง ตำบลดีลัง มักจะไปนมัสการกราบไหว้ขอพรที่วัดแห่งนี้แทบทุกคน

ลักษณะเด่นอีกอย่างของชาวไทยเบิ่ง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะมีอาชีพทำนาทำไร่ หาปลา และเก็บหน่อไม้ หรือเก็บกระเจี๊ยบไว้ขาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับถ้าบ้านใดมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีก็จะทำงานนอกหมู่บ้าน เช่น อาจจะทำงานในโรงงานหรืองานรับจ้างอื่นๆ ก็ได้ แต่ถ้าชาวบ้านคนใดไม่ค่อยมีฐานะก็ต้องทำนาทำไร่ เก็บหน่อไม้ไปขาย และเมื่อเวลาที่กินอาหารชาวบ้านก็จะนำอาหารที่ไปหามาทำกินกัน ส่วนมากอาหารพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่ง คือ ปลาและหน่อไม้ เพราะหาได้ง่ายตามท้องถื่นของตน เวลากินอาหารชาวบ้านก็จะกินพร้อมๆกัน โดยจะเรียกเพื่อนบ้านมากินด้วยกัน ซึ่งบางบ้านก็จะนำอาหารอื่นมารวมวงด้วย การกินจะนิยมใช้มือเปิบเหมือนสมัยก่อน แต่ถ้าใครที่มีฐานะดีหน่อยก็จะมีช้อนส้อม ส่วนมากที่พบเห็นนิยมกินด้วยมือมากกว่าอาจจะเป็นเพราะความเคยชินก็เป็นได้ สังคมกลุ่มชนของชาวไทยเบิ่งถือได้ว่ามีความสามัคคี มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักแบ่งปันอาหาร ฟังพาอาศัยยามเจ็บไข้ได้ป่วย

วัฒนธรรมอีกอย่างที่พบในกลุ่มชนชาวไทยเบิ่ง คือเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งชาวบ้านเป็นผู้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาเอง เช่น จิ้งห่อง ปี่ และโตน เป็นต้น แต่ปัจจุบันนี้เครื่องดนตรีที่ยังหลงเหลืออยู่คือ โตน ลักษณะของโตนจะคล้ายกับกลองยาวขนาดเล็ก ทำด้วยดินเผา ซึ่งด้วยหนังงูหรือหนังเหี้ย และตีให้ตึงด้วยเชือกหนัง ส่วนของลำโพงจะคล้ายกระบอกปากบาน ซึ่งชาวไทยเบิ่งจะนำมาตีประกอบกับการละเล่นเพลงพื้นบ้านต่างๆ เช่น การตีโตนเพื่อการรำโตน หรือตีโตนเพื่อประกอบพิธีกรรมต่างๆ เป็นต้น ในสมัยก่อนผู้ตีโตนจะต้องเป็นผู้ชายแต่ปัจจุบันนี้ไม่ยึดถือว่าจะต้องเป็นผู้ชาย ผู้หญิงตีโตนก็มี เป็นผู้หญิงสูงอายุตั้งแต่ 40 – 90 ปี

ภาพประกอบ 9 เครื่องดนตรีของชาวไทยเบ็ง ที่พบเพียงชิ้นเดียวในปัจจุบัน เรียกว่า โทน
(ภาพจากตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

ภาพประกอบ 10 การสาธิตเพลงพื้นบ้านประกอบการเข้าผี ดังรูปคือ การเข้าผีนางดัง
(ภาพจากตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

สำหรับเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่งที่ใช้ร้องเล่นในท้องถิ่น ที่สืบทอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังมีให้ได้ฟังอยู่ ซึ่งการสืบทอดน่าจะมาจากการจดจำและการสอนโดยมุขปาฐะ (ปากต่อปาก) มาหลายชั่วอายุคน การแต่งเพลงพื้นบ้านพบว่า ชาวบ้านเป็นผู้แต่งคำร้องขึ้นเอง โดยการมองสภาพท้องถิ่นที่เป็นอยู่แล้วนำมาร้องเป็นกลอนเพลงต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างยิ่ง เพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ่งมีหลายรูปแบบ เช่น บทที่ใช้ประกอบพิธีทางศาสนา บทเพลงที่ใช้ประกอบพิธีเข้าผี หรือเพลงที่ใช้ร้องเล่นโต้ตอบกันเมื่อเวลาทำนา หรือเก็บดอกไม้ไปถวายพระ (เรียกว่า เพลงปฏิพากย์) การแต่งกายในการเล่นเพลงพื้นบ้านก็ยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองอยู่ แม้เพลงจะนุ่งโจงกระเบน หรือผ้าถุง สวมเสื้อคอกระเช้าและพาดบ่าด้วยผ้าขาวม้า (เพลงพื้นบ้านในปัจจุบันพบว่ามีแต่แม่เพลงเท่านั้นที่สามารถร้องได้)

ประเภทของเพลงพื้นบ้านไทยเบิ่งมีทั้งการร้องเดี่ยว ร้องแบบมีลูกคู่ ซึ่งได้แยกประเภทได้ดังนี้

-ประเภทเพลงปฏิพากย์ เป็นเพลงที่ร้องเล่นกัน ผู้ศึกษาพบว่า ชาวไทยเบิ่งทั้ง 2 ตำบลมีการร้องเล่นเพลงปฏิพากย์เหมือนชาวภาคกลาง แต่ต่างกันตรงที่บทเพลง และสำเนียง เพราะมีการดัดแปลงกันเองจากการดำเนินชีวิตของสังคม และนำมาร้องแก้กันในบทเพลง ส่วนใหญ่จะเป็นกลอนเพลงสั้นๆ ซึ่งนับเป็นวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของชาวไทยเบิ่งอีกอย่างหนึ่ง ผู้ศึกษาพบว่า เพลงปฏิพากย์ของตำบลดีลังที่พอจะรวบรวมได้จากแม่เพลง มีจำนวน 5 เพลง ได้แก่ เพลงพิษฐาน เพลงพวงมาลัย เพลงข้าเจ้าหงษ์ เพลงโนเน และเพลงระบำบ้านไร่ สำหรับเพลงปฏิพากย์ของตำบลโคกสูงมีจำนวน 6 เพลง อันได้แก่ เพลงพิษฐาน เพลงพวงมาลัย เพลงข้าเจ้าหงษ์ เพลงโนเน เพลงหอมดอกมะไฟ และเพลงระบำบ้านไร่

-ประเภทเพลงประกอบพิธี ของชาวไทยเบิ่งในสองตำบลนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 อย่าง คือ เกี่ยวกับพิธีทางศาสนา และพิธีทางความเชื่อในเรื่องผี และดินฟ้าอากาศ ชาวไทยเบิ่งเชื่อว่า ประเพณีเหล่านี้เป็นสิริมงคลกับตนเองและสังคมท้องถิ่น ทำให้อยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข เพลงที่เกี่ยวกับศาสนา พบว่า มีเพียงตำบลโคกสูงเท่านั้นที่สามารถจดจำเพลงได้ คือเพลงแห่ภาค สำหรับเพลงที่มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผี และเชื่อเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศนั้น ตำบลดีลัง ผู้ศึกษาได้รวบรวมได้จำนวน 5 เพลงคือ เพลงแห่นางแมว เพลงนางดั่ง เพลงนางสุม เพลงนางข้อง และเพลงแม่ศรี ส่วนตำบลโคกสูง พบว่า มีจำนวน 2 เพลง คือ เพลงแห่นางแมว และเพลง เช่นเหล่า

-ประเภทเพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นเพลงที่ชาวบ้านใช้ร้อง ให้ลูกเมื่อต้องการกล่อมให้ลูกนอนหลับ และยังให้ความเพลิดเพลิน เป็นเพลงที่ร้องง่ายๆ ในตำบลดีลังพบว่ามีจำนวน 1 เพลง เพลงที่พอจะรวบรวมได้คือ เพลงนกกาเหว่า และตำบลโคกสูงก็มีจำนวน 1 เพลงเช่นกัน คือ เพลงกล่อมลูก

สำหรับในสองหมู่บ้านที่ได้ไปเก็บข้อมูลมานั้น ในแต่ละหมู่บ้านจะมีการร้องเพลงพื้นบ้านที่แตกต่างกันไป เพราะขึ้นอยู่กับ การสืบทอด และการรับวัฒนธรรมมามากน้อยเพียงใด แต่ก็มีบางบทเพลงที่มีการละเล่นเหมือนกันและการร้องเหมือนกัน บางหมู่บ้านก็รับวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านมาได้ไม่ครบถ้วน เหตุเพราะว่าหมู่บ้านนั้นๆ มีการพัฒนาการเจริญเติบโตของท้องถิ่นตามสังคมในยุคปัจจุบัน และชาวบ้านบางหมู่บ้านก็ไม่เห็นความสำคัญกับวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านเท่าที่ควร ดังนั้นจึงสามารถรวบรวมเพลงพื้นบ้าน มาทำการวิเคราะห์และอธิบาย ดังที่จะให้ดูเป็นตัวอย่างต่อไป

ลักษณะของเพลงพื้นบ้านไทยเบิ่ง จะใช้เนื้อในโอกาสตามวันและเวลาที่จัดขึ้นตามประเพณี เช่น ประเพณีสงกรานต์ก็มีการร้องเล่นเพลงประกอบการเข้าผี ซึ่งถือว่าเป็นการเช่นไหว้ผีบ้านผีเรือน หรือถ้าเป็นเพลงจำพวกปฏิพากย์ ก็จะร้องเล่นในช่วงเวลาทำไร่ทำนา ตามแต่ที่ชาวบ้านจะกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมกับโอกาส

เพลงพื้นบ้านจะยึดหลักโดยใช้คำร้องเป็นหลัก ซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้

1. มีลีลาและทำนองสั้นๆ ซ้ำไปซ้ำมา
2. ภาษาการร้องจะมีสำเนียงที่แตกต่างไปจากภาคกลาง

บทเพลงของชาวไทยเบิ่ง เป็นเพลงที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้องและไม่มีเครื่องประกอบจังหวะใดๆ ที่แทรกลงในบทเพลง จึงเป็นเพลงพื้นบ้านที่เป็นคำร้องและสำเนียงเท่านั้น ส่วนจังหวะของเพลงก็อยู่ที่ผู้ร้อง เพราะในการร้องจะกำหนดจังหวะเอง ทั้งนี้จึงเรียกว่าเพลงอิสระซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์ในการร้อง

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้เน้นหลักของการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- การศึกษาในเรื่องของเพลง ได้แก่ ประวัติของเพลง โครงสร้างของเพลง และความหมายของเนื้อเรื่องเพลง
- การศึกษาพิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงต่างๆ
- การศึกษาการบรรจุคำร้องลงในบทเพลง ซึ่งได้แยกออกเป็น 2 ส่วนคือ
  - (1) รูปแบบการร้องเต็มเนื้อร้อง
  - (2) รูปแบบการร้องแบบลากเสียง

สำหรับการวิเคราะห์บทเพลง ได้ทำการบันทึกเป็นโน้ตไทย ซึ่งแสดงอยู่ในการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านไทยเบิ่ง และบันทึกเป็นโน้ตสากล ซึ่งแสดงอยู่ในภาคผนวก ค เพื่อเป็นสื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจร่วมกัน และเพื่อแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมของบทเพลงมากที่สุด

การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านไทยเบิ้ง ประเภทของเพลงที่ไม่มีทำนองเพลงประกอบ

เพลงพื้นบ้านไทย

1. เพลงพื้นบ้านไทยเบิ้ง ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

1.1 เพลงพิชฐาน

บทร้อง 1	พิชฐานเอ๋ย เกิดมาชาติใด (ลูกคู่) ให้มันสมหวังเหมือนดังเราพิช	มือหนึ่ง ถือพาน (ไป)พานเอาดอกแค (ก็)ขอให้ได้พบแม่ เหมือนดังเราพิชฐานเอ๋ย
บทร้อง 2	พิชฐานเอ๋ย เกิดมาชาติใด (ลูกคู่) ให้มันสมหวังเหมือนดังเราพิช วิธีการร้อง เพลงพิชฐาน เป็นเพลงร้องซ้ำ ไม่มีการปรบมือให้จังหวะ	มือหนึ่ง ถือพาน (ไป)พานเอาดอกยอ (ก็)ขอให้ได้พบพ่อ เหมือนดังเราพิชฐานเอ๋ย

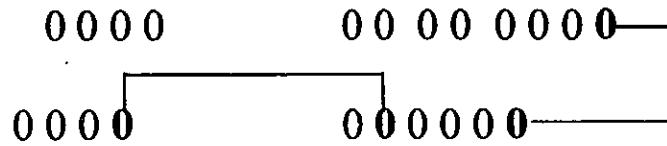
ลักษณะทั่วไปของเพลงพิชฐานในตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาพบว่า เป็นการร้องที่ไม่ซับซ้อน และง่ายต่อการจดจำ เพราะจำร้องซ้ำวรรค ทุกวรรค แต่จะเปลี่ยนแปลงในวรรคที่ 4 “ขอให้ได้พบ...” สำหรับเพลงพิชฐานนี้ เป็นเพลงปฏิพากย์ของทางภาคกลาง แต่ชาวไทยเบิ้งตำบลดีลัง นำมาดัดแปลงเนื้อร้องใหม่ ให้เข้ากับสภาพความเป็นอยู่ของกลุ่มชนไทยเบิ้งตำบลดีลัง และสำเนียงก็จะไปในแนวเพี้ยนไปทางโคราช จึงทำให้เกิดความสนุกสนานยิ่งขึ้น

ประวัติของเพลงพิชฐาน

เพลงพิชฐาน ตำบลดีลัง ผู้ศึกษา ศึกษาตามข้อสันนิษฐานเชื่อว่าเป็นเพลงที่เก่าแก่เพลงหนึ่ง ซึ่งร้องกันมานานตั้งแต่อดีต โดยการสืบทอดด้วยปากต่อปาก หรือเรียกอีกอย่างว่า मुखपाठ จะทำให้บทเพลงไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร จะใช้ร้องเล่นกันในยามที่เข้าโบสถ์ เข้าวัด หรือเมื่อเก็บดอกไม้ไปถวายพระ ก็จะมีแม่เพลงเป็นผู้นำร้อง และจะมีลูกคู่ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร้องตาม บางทีการร้องเพลงพิชฐานจะร้องกันไปถึงเย็นค่ำก็มี ในสมัยก่อนจะเป็นการร้องเกี่ยวกัน หรือโต้ตอบกันระหว่างชายหญิง แต่ผู้ศึกษาพบว่า ปัจจุบันนี้ตำบลดีลังมีผู้ที่ร้องได้ล้วนแต่เป็นแม่เพลงทั้งสิ้น จึงทำให้เพลงพิชฐานไม่ค่อยเล่นกันมากเท่าไร สำหรับเนื้อร้องขึ้นอยู่กับความสามารถของแม่เพลง ซึ่งเป็นผู้นำร้อง เพราะการร้องเพลงพื้นบ้านเป็นการมองวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น แล้วนำมาเป็นกลอนเพลง

ซึ่งถือว่าเป็นการแสดงความสามารถของแม่เพลงอีกอย่างหนึ่ง ชาวบ้านตำบลดีลัง ร้องเพลงพิษฐาน และร่วมร้องรำกันเป็นที่สนุกสนาน

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงพิษฐาน ตำบลดีลัง (ยกตัวอย่างมา 1 บท) มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน จะมีซ้ำคำกันบ้าง ดังเช่นในวรรคที่ 2 คำที่ 8 กับวรรคที่ 4 คำที่ 6 ดังนี้ พิษฐานเอ๋ย มือหนึ่ง ถือพาน พานดอกแคเอ๋ย และจะมีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 3 คำที่ 4 กับวรรคที่ 4 คำที่ 2 ดังนี้ เกิดมาชาติใด ขอให้ได้พบแม่ ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องเพลง

เพลงพิษฐาน ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาพบว่าเนื้อเรื่องของ เพลงพิษฐาน จะกล่าวถึงการอธิษฐานขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องครอบครัว ความผูกพัน กับ บุพการี โดยให้เจอะเจอบุพการีทุกชาติภพ เช่น (เกิดมาชาติใด ก็ขอให้ได้พบแม่) ส่วนคำว่า พิษฐาน ก็มาจากอธิษฐานภาษาภาคกลางนั่นเอง

เพลงพิษฐาน

บทร้อง 1

--- ม	-- ค ม	--- ร	----	-----	- ร - ม	- ช - ร	----
--- พิษ	-- ษฐาน	--- เอย	_____		มือ - หนึ่ง	- ถือ - พาน	_____
-- ร ม	ร - รด	-----	- ค - ร	- ช - ช	รด ร ม	- ร - ค	-- ร ด
-- ไปพาน	เอาดอก - แค	-----	- เกิด - มา	- ชาติ - ไค	ก็ขอให้ได้	- พบ - แม่	-- ให้มัน
ร ม - ม	-- ช ม	ร ม - ม	-- ช ม	- ร - ม	-- ร ด	--- ร	----
- สม - หวัง	-- เหมือนดัง	- เรา - พิษ	-- เหมือนดัง	- เรา - พิษ	-- ษฐาน	--- เอย	_____

บทร้อง 2

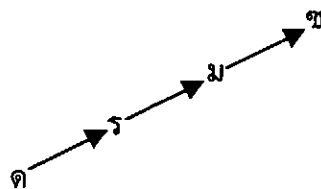
--- ม --- พิษ	-- ค ม -- ษฐาน	--- ร --- เอย	-----	-----	- ร - ม มือ - หนึ่ง	- ช - ร - ทือ - พาน	-----
-- ร ม -- ไปพาน	ร - รค เอาดอก - ยอ	----- -----	- ด - ร - เกิด - มา	- ช - ช -ชาติ - ไค	รค ร ม ก็ขอให้ได้	- ร - ค - พบ - พ้อ	-- รค -- ให้มัน
ร ม - ม - สม - หวัง	-- ช ม -- เหมือนคัง	ร ม - ม - เรา - พิษ	-- ช ม -- เหมือนคัง	- ร - ม - เรา - พิษ	-- รค -- ษฐาน	--- ร --- เอย	-----

----- คือ สัญลักษณ์แสดงการลากเสียง

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงพิษฐาน ต่ำบลดีลัง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ต่ำบลดีลัง

เพลงพิษฐาน ต่ำบลดีลัง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และซอล เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 Perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

--- X --- พิษ	-- XX ① -- ษฐาน	--- X --- เอย	-----	-----	- X - X มือ - หนึ่ง	- X - X - ทือ - พาน	-----
-- XX -- ไปพาน	X - XX เอาดอก - แถ	----- -----	- X - X - เกิด - มา	- X - X -ชาติ - ไค	XXXX ก็ขอให้ได้	- X - X - พบ - แม่	-- XX -- ให้มัน
XX - X ② - สม - หวัง	-- XX -- เหมือนคัง	XX - X ② - เรา - พิษ	-- XX -- เหมือนคัง	- X - X - เรา - พิษ	-- XX -- ษฐาน	--- X --- เอย	-----

ในเพลงพืชมธุราน ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักได้ดังนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

--- X

รูปแบบที่ 1 เนื่องจากอยู่หลังตำแหน่ง -- XX ซึ่งเป็นการร้องที่สะกดด้วยสระเสียงยาวและในรูปแบบที่ 1 ยังพบว่า มีการสะกดด้วยสระเสียงยาวอีกเช่นกัน จึงเป็น ---- ต่อจากรูปแบบที่ 1 ทั้งนี้เพื่อสื่อถึงอารมณ์และความหมายของคำจึงทำให้เกิดรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่าง

--- X --- พืช	-- XX ① -- ษะฐาน	--- X --- เอย	-----	-----	- X - X มือ - หนึ่ง	- X - X - ทือ - พาน	-----
------------------	---------------------	------------------	-------	-------	------------------------	------------------------	-------

2. รูปแบบที่ 2

XX - X

รูปแบบที่ 2 จะพบได้ในตำแหน่งหน้ารูปแบบ -- XX เนื่องจากเป็นการบังคับเสียงของคำ จึงทำให้เป็นรูปแบบที่ 2 ในวรรคต่อมาเช่นกัน ดังตัวอย่าง

XX - X ② - สม - หวัง	-- XX -- เหมือนดั่ง	XX - X ② - เรา - พืช	-- XX -- เหมือนดั่ง	- X - X - เรา - พืช	-- XX -- ษะฐาน	--- X --- เอย	-----
-------------------------	------------------------	-------------------------	------------------------	------------------------	-------------------	------------------	-------

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงพืชมธุราน ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม มีการบรรจุคำร้อง 2 รูปแบบ คือ

(1) รูปแบบเต็มเนื้อร้อง (การร้อง 1 คำร้อง ต่อ 1 ตัวโน้ต) ดังตัวอย่าง

- ช - ช	ร ด ร ม	- ร - ด	-- ร ด
- ซาคิ - ไค	ก็ขอให้ได้	- พบ - แม่	-- ให้มัน

ม - ม	-- ซม	ม - ม	-- ซม
- คม - หวัง	-- เหมือนดัง	- เวา - พิษ	-- เหมือนดัง

(2) รูปแบบการลากเสียง (การร้อง 1 คำร้องแต่ลากเสียงยาว) ดังตัวอย่าง

--- ม	-- คม	--- ร	-----	-----
--- พิษ	-- ษะฐาน	--- เอย		

- ร - ม	-- รค	--- ร	-----
- เวา - พิษ	-- ษะฐาน	--- เอย	

เพลงพิษฐาน ตำบลดิลิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเพลงที่มีความหมายสำหรับชาวบ้านตำบลดิลิ่งเพลงหนึ่ง ซึ่งในบทร้องนั้นมีความหมาย กล่าวถึง การเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยมีพานดอกไม้ เพื่อแสดงความรักต่อครอบครัว และขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ได้พบเจอบุพการีทุกชาติไป ลักษณะคำประพันธ์มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน มีการซ้ำคำ เช่น คำว่า เอย กับ เอย และการสัมผัสคล้องจอง เช่น คำว่า ไค กับ ให้ สำหรับบทเพลงนี้มีพิสัยของเสียงอยู่ในช่วงกว้างของเสียง 5 เสียง เรียกในหลักสากล คือ คู่ 5 เมเจอร์ สำหรับกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงเพลงพิษฐาน คือ โด เร มี และซอล

เพลงพิษฐานมีรูปแบบจังหวะที่เป็นไปตามลักษณะคำประพันธ์ของบทร้องและสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ทำให้รูปแบบจังหวะคล้อยตามเสียงร้องเสียงสำเนียง จึงเป็นความไพเราะตามแบบฉบับของเพลงพื้นบ้าน ชาวไทยเบิ่ง ตำบลดิลิ่ง ส่วนการบรรจุคำร้องในบทเพลงพิษฐานนี้ มีรูปแบบการบรรจุคำร้องแบบเต็มเนื้อร้อง และการร้องแบบลากเสียง

1.2 เพลงพวงมาลัย

เพลงพวงมาลัย ตำบลดิลิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเพลงปฏิพากย์อีกหนึ่งเพลง ที่เป็นบทร้องสั้นๆ และไม่ยากสำหรับชาวบ้าน ซึ่งการประพันธ์ของเพลง ก็คือชาวบ้านเป็นผู้ตกแต่งเนื้อร้อง และทำนองเพลง

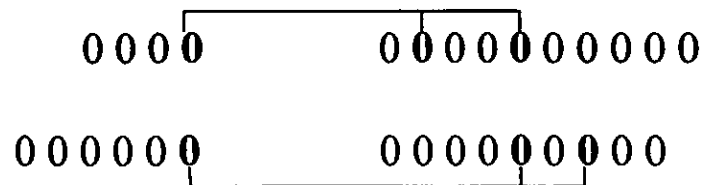
พวงมาลัยเอย	หอมเอย แต่กลิ่นเอย สามรายดอกมะไฟ
พี่จะเอารัก..มาปลูก	ไปเสียละ พ่อลูก เอ๋ยลูกผู้ชาย
(ลูกคู่)หอมเอย แต่กลิ่น เอยสามราย ดอกมะไฟ	

ลักษณะทั่วไปของเพลงพวงมาลัย ในตำบลดิลัง อำเภอพัฒนานิคม เป็นเพลงที่มีเนื้อหาของเพลงที่สั้น เป็นเพลงอิสระ มีเพียง 1 บทเท่านั้น เพราะแม่เพลงมีอายุมากพอสมควรแล้ว จึงจำบทเพลงบางบทของเพลงพวงมาลัยไม่ได้ ซึ่งเพลงพวงมาลัยยังเป็นเพลงที่เก่าแก่ จึงทำให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน

ประวัติความเป็นมา

เพลงพวงมาลัย ของตำบลดิลัง มีความเก่าแก่เพลงหนึ่ง ในสมัยก่อนชาวบ้านใช้เพลงนี้ร้องเกี่ยวพาราสีกัน โต้ตอบกัน แต่ปัจจุบัน แม่เพลงที่มีความสามารถในทางการร้องเพลงนั้นค่อยๆ เลือนหายไป ผู้ศึกษาได้สอบถามในหมู่บ้านพบว่า มีแม่เพลงอยู่จำนวนหนึ่ง (ซึ่งรายชื่อแม่เพลงจะอยู่ในภาคผนวก ก) สามารถร้องเพลงนี้ได้ แต่ร้องได้เพียงบทเดียวเท่านั้น

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่า เพลงพวงมาลัย ตำบลดิลัง มีการร้องซ้ำคำ ดังเช่นในวรรคที่ 1 คำที่ 4 และวรรคที่ 2 คำที่ 2 และ 5 คือ และมีการสัมผัสสระในวรรคที่ 3 คำที่ 6 พวงมาลัยเอ๋ย หอมเอ๋ยแต่กลิ่นเอ๋ย วรรคที่ 4 คำที่ 5 และ 7 ที่จะเอารักมาปลูก ไปเสียหละพอลูก

เนื้อเรื่องเพลง

เพลงพวงมาลัย ของตำบลดิลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ในบทเพลงได้กล่าวถึงการแสดงความรักระหว่างชาย และหญิง ซึ่งสมัยก่อนจะมีการร้องโต้กันระหว่างชาย หญิง แต่ปัจจุบันชาวบ้านดิลัง มีเพียงแม่เพลงเท่านั้นที่สามารถร้องและจดจำบทเพลงได้เพียงบทเดียว

เพลงพวงมาลัย

----	--- ร	-- ค ร	--- ร	----	----	----	- ค - ร
----	--- พวง	-- มาลัย	--- เอย			----	- หอม - เอย
----	- ม - ค	- ม - ร	-- ช ม	--- ค	-- ค ร	----	- ม ร ค
----	- แต่ - กลิ่น	- เอย - สาม	-- มะรวย	--- ดอก	-- มะไฟ	----	----
-- ร ร	- ร - ม	----	- ร - ค	- ร ร ช	- ม ร ค	ค ค - ร	----
	- เอา - รัก	----	- มา - ปลุก	- ไปเสียละ	- พ่อ - ลูก	เอยผู้ - ชาย	----

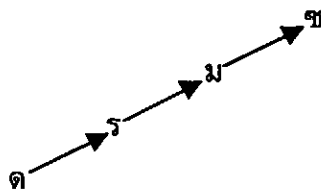
ลูกคู่รับ

----	- ค - ร	----	- ม - ค	- ค - ร	-- ช ม	--- ค	-- ค ร
----	- หอม - เอย	----	- แต่ - กลิ่น	- เอย - สาม	-- มะรวย	--- ดอก	-- มะไฟ

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงพวงมาลัย ตำบลดิลัง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามเสียงสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลดิลัง

เพลงพวงมาลัย ตำบลดิลัง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และซอล เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 Perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

----	---X	--XX ②	---X	----	----	----	-X-X
----	--- พวง	--มาลัย	---เอย	----	----	----	-หอม -เอย
----	-X-X	-X-X ①	--XX	---X	--XX	----	-XXX
----	-แต่ - กลิ่น	-เอย - สาม	--มะรวย	--- ดอก	--มะไพ	----	----
--XX	-X-X	----	-X-X	-XXX ③	-XXX	XX-X	----
-- พี่จะ	-เอา - รัก	----	-มา - ปลุก	-ไปเสียละ	-พ่อ - ลูก	อัยผู้ - ชาย	----

ลูกคู่รับ

----	-X-X	----	-X-X	-X-X ①	--XX	---X	--XX
----	-หอม -เอย	----	-แต่ - กลิ่น	-เอย - สาม	-- มะรวย	--- ดอก	-- มะไพ

ในเพลงพวงมาลัย ของตำบล ตีลัง อำเภอดงเจริญ จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักได้ดังนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

--XX

ในรูปแบบที่ 1 พบอยู่ในตำแหน่งห้องหลังของรูปแบบ -X-X เนื่องจากคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าวสะกดด้วยสระเสียงยาว ทำให้สื่อความหมายของคำในวรรคต่อมาเป็นรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่าง

----	-X-X	-X-X ①	--XX	---X	--XX	----	-XXX
----	-แต่ - กลิ่น	-เอย - สาม	--มะรวย	--- ดอก	--มะไพ	----	----

----	-X-X	----	-X-X	-X-X ①	--XX	---X	--XX
----	-หอม -เอย	----	-แต่ - กลิ่น	-เอย - สาม	-- มะรวย	--- ดอก	-- มะไพ

2. รูปแบบที่ 2

---X

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าอยู่หลังตำแหน่ง - - X X เนื่องจากคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าว สกกดด้วยสระเสียงยาว และทำให้เกิดความหมายของคำในวรรคต่อมาเป็นรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่าง

----	---X	--XX ⊕	---X	----	----	----	-X-X
----	---พวง	--มาลัย	---เอย			----	-หอม - เอย

3. รูปแบบที่ 3

-XXX

ในรูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบจังหวะที่บังคับด้วยเสียงของคำ ทำให้เกิดการออกเสียงที่สื่อความหมายของคำได้เข้าใจ

--XX	-X-X	----	-X-X	-XXX ⊕	-XXX	XX-X	----
--ที่จะ	-เอา - รัก	----	-มา - ปลุก	-ไปเสียละ	-พ่อ - ลูก	เอ๋ยผู้ - ชาย	----

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

การบรรจุคำร้องในบทเพลงพวงมาลัย ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องแบบเนื้อเต็ม คือการขับร้อง 1 คำร้อง ต่อ 1 อัตราตัวโน้ต และการบรรจุคำร้องแบบลากเสียง คือลากเสียงยาวจนกว่าจะหมดจังหวะ

(1) การบรรจุคำร้องแบบเนื้อเต็ม ดังตัวอย่าง

-X-X	-X-X	--XX	---X
-แต่ - กลิ่น	-เอย - สาม	-- มะรวย	--- ดอก

-X-X	-X-X	--XX	---X
-มา - ปลุก	-ไป - เสีย	-- ละพ่อ	--- ลูก

---X	---X	---X	---X
--- เอ๋ย	--- ลูก	--- ผู้	--- ชาย

(2) การร้องแบบลากเสียง ดังตัวอย่างเช่น

-- XX	--- X	----	----
-- มาลัย	--- เอย	_____	_____

ในเพลงพวงมลัย ของตำบลดิลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่าเป็นบทเพลงที่เก่าแก่อีกเพลงหนึ่ง และเป็นเพลงปฏิพาทย์ ที่คล้ายกับภาคกลาง แต่บทร้องและสำเนียงมีความแตกต่างกัน เพราะชาวไทยเบ็งได้รับอิทธิพลมาจากโคราช ซึ่งเพลงพวงมลัยร้องกันมานาน โดยสืบทอดกันมาจากปากต่อปาก จึงทำให้บทเพลงไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร การร้องเพลงพวงมลัยจะร้องเล่นกันในยามว่างจากงาน หรือเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งในหมู่บ้านดิลังนี้ มีเฉพาะแม่เพลงเท่านั้นที่สามารถจดจำและร้องได้ แต่ก็ไม่มีความสมบูรณ์ของบทเพลง จึงทำให้ผู้ศึกษารวบรวมบทเพลงพวงมลัยได้เพียงแค่บทเดียว เพลงพวงมลัย ของตำบลดิลัง มีเนื้อหาที่กล่าวถึง การแสดงความรักของชายที่มีต่อหญิง ผู้ศึกษายังพบลักษณะคำประพันธ์ ที่มีการซ้ำคำ เช่น เอย กับ เอย หรือสัมผัสสระ เช่น ปลุก กับ ลุก

พิสัยของเสียงอยู่ในช่วงกว้าง 5 เสียง โด ถึง ซอล (ในทางหลักสากลเรียกว่า คู่ 5 Perfect) เพลงพวงมลัยเป็นบทเพลงที่ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป ซึ่งเหมาะสมกับการร้องเป็นหมู่คณะหรือมีลูกคู่ และยังพบว่ากลุ่มโน้ตที่ใช้ในเพลงพวงมลัยมีทั้งสิ้น 4 เสียง คือโน้ตตัว โด เร มี และซอล ถือว่าเป็นเพลงที่เป็นรูปแบบพื้นบ้านที่แท้จริง รูปแบบจังหวะของบทเพลงเป็นไปตามลักษณะคำประพันธ์ของบทร้องและสำเนียงของชาวไทยเบ็ง ทำให้รูปแบบจังหวะคล้อยตามเสียงร้องเสียงสำเนียง จึงเป็นความไพเราะตามแบบฉบับของเพลงพื้นบ้าน ชาวไทยเบ็ง ตำบลดิลัง ส่วนการบรรจุคำร้องในบทเพลงพวงมลัยนี้ มีรูปแบบการบรรจุคำร้องแบบเต็มเนื้อร้อง และการร้องแบบลากเสียง

1.3 เพลงช้าเจ้าหงษ์

ช้าเจ้าหงษ์เอย
อุตสาห์แบกรักมันหนักอก

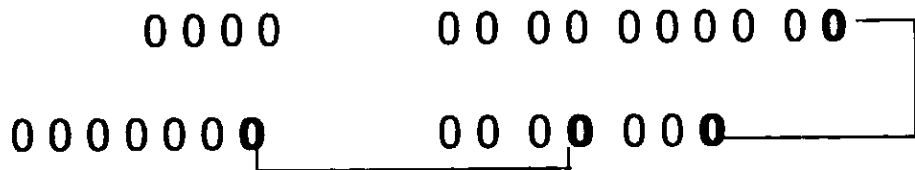
ปีกอ่อนร่อนลง ก็เข้าในดงสำไย
ใครหนอช่วยยกของน้องได้

ลักษณะทั่วไปของการร้องเพลงช้าเจ้าหงษ์ ในตำบลดิลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาพบว่า เป็นเพลงที่มีเนื้อร้องสั้น เป็นจังหวะอิสระ ง่ายต่อการจดจำ ส่วนเนื้อร้องก็เข้าใจง่าย

ประวัติเพลงข้าเจ้าหงษ์

เพลงข้าเจ้าหงษ์ ของตำบลดีลัง ผู้ศึกษาพบว่า มาจากการสืบทอดทางวัฒนธรรมเช่นกัน เพราะเป็นเพลงที่เก่าแก่เพลงหนึ่ง สำหรับเพลงนี้ใช้เล่นในเวลาเย็นและกลางคืน ซึ่งในสมัยก่อนจะมีการร้องเล่นกันระหว่างชายหญิง แต่ที่ผู้ศึกษาทำการศึกษาพบว่า ในตำบลนี้ มีแต่แม่เพลงที่มีอายุเท่านั้น จะสามารถร้องเพลงนี้ได้ แต่ก็ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ซึ่งการร้องจำเป็นการร้องโดยแม่เพลงจะเป็นผู้ร้อง สมัยโบราณใช้เพลงข้าเจ้าหงษ์ในการส่นโล้ชิงช้า ทำให้เกิดความสนุกสนานกันอย่างมาก แต่ปัจจุบันนี้ ไม่มีผู้ที่ทำการโล้ชิงช้าได้ เพราะไม่มีการรับวัฒนธรรมโล้ชิงช้ามา มีแต่เพลงข้าเจ้าหงษ์เท่านั้นที่พอจะนำมาเป็นการถ่ายทอดได้

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงข้าเจ้าหงษ์ ตำบลดีลัง มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่แน่นอน มีเสียงคำสัมผัสสระ ดังเช่นใน วรรคที่ 2 คำที่ 10 กับวรรคที่ 4 คำที่ 7 ปีก่อน ร่อนลง ก็เข้าในดงสำเภา โครหนอช่วยยกของน้องได้ และคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่น วรรคที่ 3 คำที่ 7 และวรรคที่ 4 คำที่ 4 อุตสาห์แบกรักมันหนักอก โครหนอช่วยยกของน้องได้ ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องเพลง

เพลงข้าเจ้าหงษ์ ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม พบว่าเนื้อเรื่องของบทเพลง กล่าวถึง การแสดงความรัก การเห็นอกเห็นใจกันระหว่างชายกับหญิง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวตำบลดีลังให้ความสำคัญกับความผูกพัน แบบคู่รักมากพอสมควร

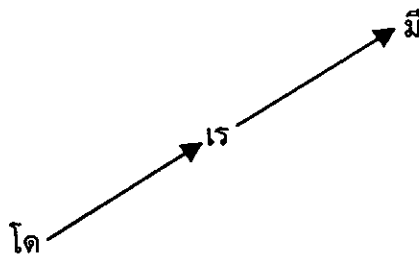
เพลงช้าเจ้าหงษ์

---ค	--ค-ร	---ร	----	--รค	-ค-ค	----	-ม-ร
---ข้า	--เจ้าหงษ์	---เอม			-ปีก-อ่อน		-ร่อน-ลง
--รค	-ค-ร	----	-ม-ร	----	----	--มร	-ค-ม
--ก็เข้า	-ใน-คง		-ลำ-โย	----	----	--อุตสาหกรรม	-แบก-รัก
---ร	-ค-ค	-ร-ค	รค-ร	--รม	---ร		
---มัน	-หนัก-อก	-ใคร-หนอ	จะช่วย-ยก	-ของน้อง	---ได้		

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงช้าเจ้าหงษ์ ตำบลคี่ตั้ง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนใหญ่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ แต่โน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงเสียงของชาวไทยเบ็ง ตำบลคี่ตั้ง

เพลงช้าเจ้าหงษ์ ตำบลคี่ตั้ง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 3 เสียง คือ โด เร และมี ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 3 เสียง (คู่ 3 เมเจอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง มี ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

---X	--XX	---X	----	--รค	-X-X ①	----	-X-X
---ข้า	--เจ้าหงษ์	---เอม			-ปีก-อ่อน		ร่อน-ลง
--XX	-X-X ①	----	-X-X	----	----	--XX	-X-X
--ก็เข้า	-ใน-คง		-ลำ-โย	----	----	--อุตสาหกรรม	-แบก-รัก
---X	-X-X ②	-X-X	XX-X ③	--XX	---X		
---มัน	-หนัก-อก	-ใคร-หนอ	จะช่วย-ยก	-ของน้อง	---ได้		

ในเพลงข้าเจ้าหงษ์ ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบของจังหวะหลักได้ดังนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

ในรูปแบบที่ 1 พบว่า เป็นตำแหน่งหลังของ - X - X เนื่องจากคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าวสะกดด้วยสระเสียงยาว และทำให้เกิดความหมายของคำในวรรคต่อมาเป็นรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่าง

---X --- ข้า	--XX -- เจ้าหงษ์	---X --- เอย	-----	-- าค	-X-X ๑ - ปิก - อ่อน	-----	-X-X - ่อน - ลง
--XX -- ก็เข้า	-X-X ๑ - ใน - คง	-----	-X-X - ลำ - ไย	-----	-----	--XX -- อุดสำหรับ	-X-X - แยก - รัก

2. รูปแบบที่ 2

- X - X

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่มีการยึดเนื้อร้องเป็นหลัก โดยเป็นการบังคับด้วยเสียงของคำทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อเพลงได้ง่าย ดังตัวอย่าง

---X --- มัน	-X-X ๑ - หน้า - ออก	-X-X - ใคร - ทนอ	XX-X จะช่วย - ยก	--XX - ของน้อง	---X --- ได้		
-----------------	------------------------	---------------------	---------------------	-------------------	-----------------	--	--

3. รูปแบบที่ 3

XX - X

รูปแบบที่ 3 เป็นการบังคับด้วยเสียงของคำ ทำให้การออกเสียงมีความหมายที่เข้าใจดังตัวอย่าง

---X --- มัน	-X-X - หน้า - ออก	-X-X - ไคร - ทนอ	XX-X จะช่วย-ยก	--XX - ของน้อง	---X --- ได้		
-----------------	----------------------	---------------------	-------------------	-------------------	-----------------	--	--

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงช้าเจ้าหงษ์ ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม มีการบรรจุคำร้อง 2 รูปแบบ คือ

(1) รูปแบบเต็มเนื้อร้อง (การร้อง 1 คำร้อง ต่อ 1 ตัวโน้ต) ดังตัวอย่าง

---X --- มัน	-X-X - หน้า - ออก	-X-X - ไคร - ทนอ	XX-X จะช่วย-ยก
-----------------	----------------------	---------------------	-------------------

(2) รูปแบบการลากเสียง (ลากเสียงจนกว่าจะหมดจังหวะ) ดังตัวอย่าง

---X --- ช้า	--XX -- เจ้าหงษ์	---X --- เอย	----	----
-----------------	---------------------	-----------------	------	------

จากการศึกษาเพลงช้าเจ้าหงษ์ ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า เป็นเพลงที่มีบทเพลงสั้นๆ และเป็นเพลงเก่าแก่ของชาวบ้าน ซึ่งในสมัยก่อนจะร้องเพลงนี้ไปพร้อมกับการโล้ชิงช้าตามไปด้วย แต่ปัจจุบันไม่มีใครได้รับการสืบทอดการโล้ชิงช้า จะมีก็แต่เพลงร้องเท่านั้น เนื้อร้องเพลงช้าเจ้าหงษ์ของตำบลดีลัง กล่าวถึง การแสดงความรักระหว่างชายหญิง การเห็นอกเห็นใจกัน ซึ่งสังเกตว่า ชาวบ้านดีลัง ให้ความสำคัญต่อความรักเป็นอย่างมาก

สำหรับลักษณะคำประพันธ์ของเพลง โนบทยเพลง ในวรรคที่ 2 มี 8 – 10 คำในวรรคๆ นั้น ซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์ใดๆ และพบว่าการสัมผัสสระ และคำคล้องจอง เช่น ไป กับ ได้ และ ออก กับ ยก ส่วนพิสัยของเสียง ก็มีช่วงกว้างระหว่างเสียงอยู่ 3 เสียง คือ โด ถึง มี ในทางสากลเรียกว่า คู่ 3 เมเจอร์ ส่วนกลุ่มโน้ตที่ใช้มีการใช้โน้ต 3 เสียง คือ โด เร และ มี เพลงนี้ พบว่า เป็นเพลงที่ใช้เสียงเร มากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากว่า เพลงช้าเจ้าหงษ์ เป็นเพลงที่เก่าแก่ และได้รับการสืบทอดมาจากปากต่อปาก จึงทำให้ง่ายต่อการจดจำ และไม่ซับซ้อนเท่าที่ควร การบรรจุคำร้องมีรูปแบบการบรรจุคำร้องแบบเต็มเนื้อร้อง และการร้องแบบลากเสียง

ก็ต้องแต่งงานกับฝ่ายหญิงคนนี้ จะเห็นได้ว่า ชาวบ้านดั่งให้ความสำคัญกับการบวชค่อนข้างมาก ซึ่งก็เป็นวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านที่ชาวบ้านดั่ง สามารถรักษาไว้ได้เป็นอย่างดี

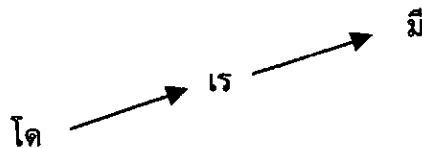
เพลงโนเน

--- ร	- ม - ร	----	-- ร ม	- ร - ค	----	- ช - ม	- ร ร ม
--- โน	- เน - เอย		-- พี่ ช่าง	- เอย - นาค	----	- หงษ์ - ทอง	- ก็ของน้อง
- ร - ค	----	-- ร ร	- ค ร ม	- ม - ร			
- โย - หลาด	----	-- พาดไว้	- ก็ที่ต้น	- ผิน - เอย			

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงโนเน ตำบลดั่ง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อย ๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนใหญ่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ แต่โน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงเสียงของชาวไทยเมือง ตำบลดั่ง

เพลงโนเน ตำบลดั่ง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 3 เสียง คือ โด เร และมี ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 3 เสียง (คู่ 3 เมเจอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง มี ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

--- X	- X - X	---- ①	-- XX	- X - X	---- ②	- X - X	- XXX
--- โน	- เน - เอย		-- พี่ ช่าง	-- เอย นาค	----	- หงษ์ - ทอง	- ก็ของน้อง
- X - X	-- XX	- XXX	③ - X - X				
- โย - หลาด	-- พาดไว้	- ก็ที่ต้น	- ผิน - เอย				

ในเพลงโนเน ของคำบลตีสั่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบของจังหวะหลัก ได้ดังนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

ในรูปแบบที่ 1 พบอยู่ในตำแหน่งหลังรูปแบบ - X - X เนื่องจากรูปแบบที่อยู่หน้ารูปแบบที่ 1 จะเป็นรูปแบบดังกล่าว ซึ่งคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าวเป็นการสะกดด้วยสระเสียงยาว ดังตัวอย่าง

--- X --- โน	- X - X - เน - เอย	---- ❶	-- XX -- พี่ ช้าง	- X - X - เอียนาค	----	- X - X - หงษ์ - ทอง	- XXX - ก็ของน้อง
-----------------	-----------------------	--------	----------------------	----------------------	------	-------------------------	----------------------

2. รูปแบบที่ 2

- X - X

ในรูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบจังหวะที่บังคับด้วยเสียงของคำ ทำให้เกิดการออกเสียงการร้องที่สื่อความหมายของคำได้เข้าใจ ดังตัวอย่าง

--- X --- โน	- X - X - เน - เอย	----	-- XX -- พี่ ช้าง	-- XX -- เอียนาค	---- ❷	- X - X - หงษ์ - ทอง	- XXX - ก็ของน้อง
-----------------	-----------------------	------	----------------------	---------------------	--------	-------------------------	----------------------

3. รูปแบบที่ 3

- XXX

ในรูปแบบที่ 3 พบอยู่ในตำแหน่งหน้ารูปแบบ - X - X เพราะเป็นลักษณะการยึดคำร้องเป็นหลัก คือ 1 คำร้อง ต่อ 1 ตัวโน้ต ดังตัวอย่าง

- X - X - โย - หลาด	-- XX -- พาดไว้	- XXX ❸ - ก็ที่ต้น	- X - X - ผิน - เอย				
------------------------	--------------------	-----------------------	------------------------	--	--	--	--

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

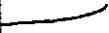
ในเพลงโนเน ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม มีการบรรจุคำร้องในบทเพลง 2 รูปแบบคือ

(1) รูปแบบเต็มเนื้อร้อง ดังตัวอย่าง

-- XX	----	-X-X	-XXX
-- เอ่ยภาค	----	- พงษ์ - ทอง	- ก็ของน้อง

-X-X	----	--XX	-XXX	-X-X
- ไบ - หลาด	----	-- พาดไว้	- ก็ที่ต้น	- ผิน - เอย

(2) รูปแบบการลากเสียง ดังตัวอย่าง

---X	-X-X	----	--XX
--- ไน	- เน - เอย		-- พี่ ช่าง

ผลการศึกษาเพลงโนเน ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า ลักษณะของเพลงเป็นเพลงพื้นบ้านทั่วๆ ไป เป็นเพลงสั้น ซึ่งอยู่ในประเภทเพลงปฏิพากย์ ส่วนมากจะเล่นในยามว่างจากงาน หรือในงานบวชของชาวไทยเบ็ง ในเนื้อหาของบทเพลง ก็จะกล่าวถึง นาคที่กำลังจะบวชเป็นพระ ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงโนเน เป็นเพลงที่มีบทเดียว มีคำสัมผัสพ้องเสียง เช่น หลาด กับ พาด

สำหรับพิสัยของเสียง พบว่า ในเพลงโนเน มีช่วงกว้างของเสียง 3 เสียง ซึ่งในทางหลักสากลเรียกว่า คู่ 3 เมเจอร์ และกลุ่มโน้ตที่ใช้ในเพลงมี 3 ตัว คือ โด เร และมี สำหรับโน้ตที่ใช้มากที่สุดในการเล่นโนเนคือ เร เพลงโนเนเป็นเพลงพื้นบ้านทั่วๆ ไปที่สามารถร้องได้ และไม่ซับซ้อนและมีเสียงที่ไม่สูงไม่ต่ำจนเกินไป ทั้งนี้เนื่องจากการสืบทอดทางวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านจากปากต่อปาก

1.5 เพลงระบำบ้านไร่

บทร้อง 1 (ฮัดซา) ระบำที่ไหนเล่าเอ๋ย
 อุตส่าห์แบกรักมาจากป่า
 (ลูกคู่)คงไหนเอ๋ย....ลำไย

เอ๋อเอ๋ย ระบำบ้านชาวบ้านไร่
 รักใครมันจะกล้ากว่า เอ๋ยใคร

บทร้อง 2 (ฮัดซา) ระบำที่ไหนเล่าเอ๋ย
 อุตส่าห์แบกรักมาใส่หลุม
 (ลูกคู่)คงไหนเอ๋ย....ลำไย

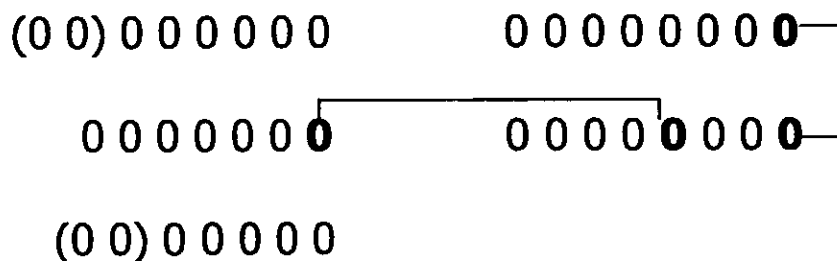
เอ๋อเอ๋ย ระบำบ้านชาวบ้านไร่
 รักใครมันจะลุ่มกว่า เอ๋ยใคร

ลักษณะทั่วไปของเพลงระบำบ้านไร่ ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเพลงปฏิพากย์ของชาวไทยเบิ่ง ที่นิยมร้องเล่นกันเพื่อความสนุกสนาน

ประวัติเพลงระบำบ้านไร่

เพลงระบำบ้านไร่ ในตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม เป็นเพลงที่นิยมเล่นกันมากในกลุ่มชาวไทยเบิ่ง และเล่นกันในยามว่างจากการทำงาน ผู้ศึกษาพบว่า เพลงนี้เป็นเพลงที่ชาวบ้านในหมู่บ้านมีความชื่นชอบ เพราะเป็นเพลงที่สนุกสนาน และสามารถร้องเพลงนี้ได้เกือบจะทุกคน จะสังเกตได้ว่ามีคำขึ้นต้นเพลงว่า "ฮัดซา" ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยเบิ่งทำให้บทเพลงเกิดความไพเราะยิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่คิดค้นประดิษฐ์บทเพลงขึ้นมาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงระบำบ้านไร่ ตำบลดีลัง มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน จะมีสัมผัสสระ ดังเช่น วรรคที่ 2 คำที่ 8 กับวรรคที่ 4 คำที่ 8 เอ๋อเอ๋ย ระบำบ้านชาวบ้านไร่ รักใครมันจะกล้ากว่า เอ๋ยใคร และสัมผัสคล้องจอง ดังเช่น วรรคที่ 3 คำที่ 7 กับวรรคที่ 4 คำที่ 5 อุตสำหรับแบกรักมาจากป่า รักใครมันจะกล้ากว่า เอ๋ยใคร ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง จึงทำให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องเพลง

เพลงระบำบ้านไร่ เป็นเพลงปฏิพากย์ของชาวไทยเมือง ผู้ศึกษาสังเกตว่า เนื้อเรื่องมีคำขึ้นต้นว่า "ฮัดซา" คงเนื่องมาจากว่า เป็นการเรียกความสนุกสนานจากลูกคู่และผู้ที่นั่งฟัง ในบทเพลงนี้จะกล่าวถึง การแสดงความรัก ระหว่างฝ่ายชายกับฝ่ายหญิง ที่มีความกล้าได้กล้าเสียในเรื่องความรัก ความท้าทาย ซึ่งเพลงนี้เป็นเพลงที่ชาวบ้าน เป็นผู้ตกแต่งบทร้องขึ้นมาโดยไม่ยึดกฎเกณฑ์ และไม่มิดนตรีประกอบคำร้องมีแต่การปรบมือเพียงอย่างเดียว และผู้ศึกษายังพบอีกว่า การร้องเพลงนี้ในปัจจุบัน มีแต่แม่เพลงบางกลุ่มเท่านั้นที่มีอายุมากแล้วสามารถร้องได้

เพลงระบำบ้านไร่

บทร้อง 1

- ช - ม	-- ม ม	-- ม ช	- ด - ร	- ด - ม	-- ช ร	-- ค ด	- ล - ล
- ฮัด - ซา	-- ระบำ	-- ที่ไหน	- เล้า - เอย	- เอ๋อ - เอ๋ย	-- ระบำ	-- บ้านขาว	-- บ้านไร่
-- ม ม	- ม - ล	--- ช	- ม - ม	- ล - ม	ม ม - ค	--- ค	- ช - ร
-- อุตสำหรับ	- แบก - รัก	--- มา	- จาก - ป่า	- รัก - ใคร	มันจะ - กล้า	--- กว่า	- เอ๋ย - ใคร

ลูกคู่รับ

--- ม	- ช - ร	----	- ด - ค				
--- คม	- ไหน - เอย		- เล้า - ไย				

บทร้อง 2

- ช - ม	-- ม ม	-- ม ช	- ด - ร	- ด - ม	-- ช ร	-- ค ด	- ล - ล
- ฮัด - ซา	-- ระบำ	-- ที่ไหน	- เล้า - เอย	- เอ๋อ - เอ๋ย	-- ระบำ	-- บ้านขาว	-- บ้านไร่
-- ม ม	- ม - ล	--- ช	- ม - ช	- ช - ม	ม ม - ค	--- ค	- ช - ร
-- อุตสำหรับ	- แบก - รัก	--- มา	- ไล่ - หลุม	- รัก - ใคร	มันจะ - กล้า	--- กว่า	- เอ๋ย - ใคร

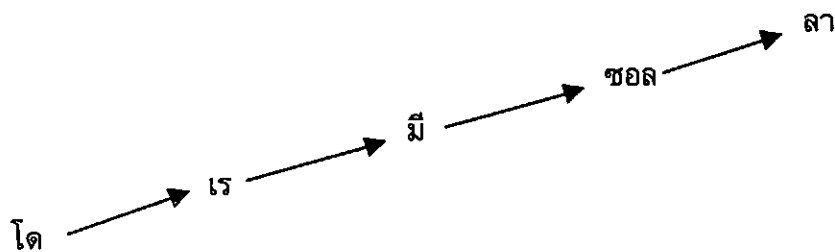
ลูกคู่รับ

--- ม	-ช-ร	----	-ด-ด				
--- ดง	-ไหน-เอย		-ล่า-โย				

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงระบำบ้านไร่ ตำบลดีลัง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลดีลัง

เพลงระบำบ้านไร่ ตำบลดีลัง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 5 ตัว คือ โด เร มี ซอล และลา เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำโน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 6 เสียง (คู่ 6 ไมเนอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ลา ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

บทร้อง 1

-X-X ② -ชัด-ชา	--XX --ระบำ	--XX --ที่ไหน	-X-X ③ -ล่า-เอย	-X-X -เออ-เอ้ย	--XX --ระบำ	--XX --บ้านชา	-X-X --บ้านไร่
--XX --อุคส์	-X-X -แบก-จัก	---X ① ---มา	-X-X -จาก-ป่า	-X-X -จัก-ใคร	XX-X มันจะ-กล้า	---X ---กว่า	-X-X -เอ้ย-ใคร

ลูกคู่รับ

--- X	-X-X	----	-X-X				
--- ดง	-ไหน-เอย		-ล่า-โย				

ในเพลงระบำบ้านไร่ ของตำบลตี่ลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะของเพลงได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. รูปแบบที่ 1

---X

ในรูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบจังหวะที่บังคับด้วยเสียงของคำ จึงทำให้เกิดความหมายของคำและความเข้าใจของคำ ดังตัวอย่าง

--XX -- อุดคำห์	-X-X - แมก - รัก	---X ❶ --- มา	-X-X - จาก - ป่า	-X-X - รัก - ไกร	XX-X มันจะ - กล้า	---X --- กว่า	-X-X - เอ้ย - ไกร
--------------------	---------------------	------------------	---------------------	---------------------	----------------------	------------------	----------------------

2. รูปแบบที่ 2

--XX

ในรูปแบบที่ 2 พบอยู่ในตำแหน่งหลังของรูปแบบ -X-X เนื่องจากในรูปแบบดังกล่าวเป็นการขึ้นต้นของเพลง ทำให้พบรูปแบบที่ 1 ในวรรคต่อมา ดังตัวอย่าง

-X-X ❷ - อัด - ซา	--XX -- ระบำ	--XX -- ที่ไหน	-X-X - เล้า - เอย	-X-X - เอ้อ - เอ้ย	--XX -- ระบำ	--XX -- บ้านขาว	-X-X -- บ้านไร่
----------------------	-----------------	-------------------	----------------------	-----------------------	-----------------	--------------------	--------------------

3. รูปแบบที่ 3

-X-X

ในรูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบจังหวะที่บังคับด้วยเสียงของคำ จึงทำให้เกิดการออกเสียงที่สามารถสื่อความหมายของคำได้เข้าใจ ดังตัวอย่าง

--XX -- อุดคำห์	-X-X - แมก - รัก	---X ❶ --- มา	-X-X - จาก - ป่า	-X-X - รัก - ไกร	XX-X มันจะ - กล้า	---X --- กว่า	-X-X - เอ้ย - ไกร
--------------------	---------------------	------------------	---------------------	---------------------	----------------------	------------------	----------------------

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในการบรรจุคำร้องในบทเพลงระบำบ้านไร่ ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีดังนี้

(1) รูปแบบเต็มเนื้อร้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

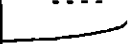
- ช - ม	-- ม ม	-- ม ช	- ค - ร
- อัค - ซา	-- ระบำ	-- ที่ไหน	- เล่า - เอย

- ค - ม	-- ช ร	-- ค ค	- ล - ล
- เอ้อ - เอ้ย	-- ระบำ	-- บ้านขาว	-- บ้านไร่

-- ม ม	- ม - ล	--- ช	- ม - ม
- อุดลำห์	- แบก - ัก	--- มา	- จาก - ป่า

- ล - ม	ม ม - ค	--- ค	- ช - ร
- ัก - ไคร	มันจะ - กล้า	--- กว่า	- เอ้ย - ไคร

(2) รูปแบบการร้องแบบลากเสียง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

--- ม	- ช - ร	----	- ค - ค
--- คง	- ไทน์ - เอย		- ลำ - ไย

เพลงระบำบ้านไร่ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่าลักษณะทั่วไปของเพลงเป็นเพลงปฎิพากย์ ที่ใช้ร้องเล่นกันยามว่างจากการทำงาน หรือเทศกาลงานบุญต่าง ๆ ซึ่งเนื้อหาของบทเพลงได้กล่าวถึงการแสดงความรักของฝ่ายชายที่มีต่อฝ่ายหญิงโดยให้ทางฝ่ายหญิงเห็นออกเห็นใจในความรักที่ฝ่ายชายมีให้ ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงนี้มีการสัมผัสคำคล้องจองในบทเพลง เช่น คำว่า ป่า กับ กล้า และหลุม กับ ลุ่ม บทเพลงนี้มีสองบท ซึ่งบทร้องที่หนึ่ง และสองจะคล้ายคลึงกัน แต่จะเปลี่ยนเนื้อร้องในวรรคที่ 3 และ 4 ทั้งนี้เนื่องจากเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน ซึ่งเป็นผู้ตกแต่งเนื้อร้องได้อย่างเหมาะสม

สำหรับพิสัยของเสียงในเพลงระบำบ้านไร่ ตำบลดีลัง มีช่วงกว้างของเสียง 6 เสียง ซึ่งในทางหลักสากลเรียกว่า คู่ 6 ไมเนอร์ และกลุ่มโน้ตที่ใช้ในเพลงนี้ คือ โด เร มี ซอล และลา จะเห็นได้

ว่าบทเพลงระบำบ้านไร่ ตำบลดีลัง มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ถือเป็นเพลงพื้นบ้านทั่วไป ที่
ง่ายต่อการจดจำ

1.6 เพลงนกกาเหว่า

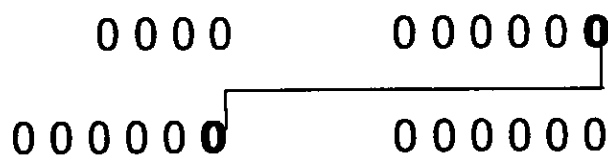
นกกาเหว่าเอ๋ย	ไขว้ไว้ให้แม่กาฟัก
แม่กาเจ้าก็หลงรัก	นึกว่าลูกในอุทร
คาบเอาเหยื่อแล้วมาป้อน	คาบเอาหนอนแล้วมาให้ถนอมในรังนอน
ปีกของเจ้ายังอ่อนท้อแท้	แต่จะพาเจ้าทั้งสองไปหากิน
กินกุงกินกั้ง	กินกระทั่งแมงดา
กินแล้วก็โสภาก	จับต้นหว้าในโพธิ์ทอง
มีเจ้าพรานจำพวกหนึ่ง	แอบย่องมองหมายปองแม่กาดำ
ตัวหนึ่งว่าจะต้อง	ตัวสองว่าจะยำ
อกข้านี้แม่กาดำ	ต้องซ้ำแน่นอน

ลักษณะทั่วไปของเพลงนี้ เป็นเพลงที่มีความไพเราะอยู่ในตัวผู้ร้อง เพราะการที่ต้องใช้
อารมณ์ในการร้อง และความเข้าใจเนื้อหาของเพลง ซึ่งเพลงนี้ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวไทยเบ็ญ
ในสมัยอดีต แต่ปัจจุบันก็พบน้อยมาก จึงทำให้เพลงกล่อมลูกเลื่อนหายไปบ้าง

ประวัติเพลงนกกาเหว่า

เพลงนกกาเหว่าของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเพลงที่มีความหมาย
กับการใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการเห่กล่อมลูก โดยใช้บทเพลงเป็นส่วนสำคัญ ทำให้มีความผูก
พันระหว่างสายใยแห่งความรักที่แม่มีต่อลูกยิ่งขึ้น ปัจจุบันนี้หาฟังได้ยากแล้ว แต่ก็มีแม่เพลงใน
ตำบลดีลัง เป็นผู้ขับร้องให้ฟัง (นางสมคิด โตดีลัง อายุ 54 ปี)

โครงสร้างของเพลง

การศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงนกกาเหว่า ตำบลดีลัง มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่แน่นอน เพราะเพลงนกกาเหว่ามีการสัมผัสคำคล้องจองเกือบทั้งเพลง ดังเช่น ในวรรคที่ 2 คำที่ 6 กับวรรคที่ 3 คำที่ 6 ไขว้ไว้ให้แมก้าพิก แมก้าเจ้าก็หลงรัก ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง จึงทำให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องของเพลง

เพลงนกกาเหว่า ผู้ศึกษาพบว่าเป็นเพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเรียกว่าเพลงกล่อมลูก เพลงนี้กล่าวถึงการแสดงความรักระหว่างแมก้า กับลูกนกกาเหว่า ซึ่งไม่ใช่ลูกแท้ๆ ของแมก้า มาเลี้ยงดูฟูมฟัก ป้อนอาหารให้ลูกกิน และปกป้องลูกน้อยให้พ้นจากอันตราย ในเพลงนี้เป็นเพลงที่ผู้ศึกษาพบว่า น่าจะเป็นความคิดสร้างสรรค์และการปรุงแต่งบทร้อง ของผู้ร้องมากกว่า เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน ที่ทำให้บทเพลงมีความไพเราะยิ่งขึ้น

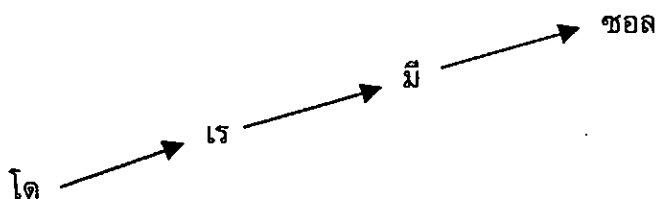
เพลงนกกาเหว่า

--รม	รด-ร	ชมรด	-ค-ม	รดรม	รมรด	-ดรม	รม-ร
---นก	กาเหว่า-เอ๋ย		-ไข-ไว้	ให้แมก้าพิก		-แมก้าเจ้า	ก็หลง-รัก
ม-รด	-มรด	-รดร	ม-รม	ม-รด	ม-รม	ม-รด	-รดช
	-นึกว่าลูก	-ในอุทร	คาบ-เอาเหยื่อ	แล้ว-มาป้อน	คาบ-เอาหนอน	แล้ว-มาให้	--กนอมไว้
-มมม	--รด	ร-มร	-ร-ค	-ม-ม	-ดรร	-มรช	-มรด
-ในรังนอน		ปิก-ของเจ้า	-ยัง-อ่อน	-หือ-แท้	-แต่จะพา	-เจ้าทั้งสอง	
-รมร	-ม-ม	-ค-ช	-รรค	ร-รด	-มชค	ค-รช	มช-ม
-ไปหากิน	-บินไป	-ปาก-น้ำ	--คกค	มือ-ก็จับ	-สาหร่าย	ปาก-ก็ไซริ้	-หา-ปลา
--รม	--รด	-รมช	--มม	--รช	-มมม	-ดรด	-รรร
--กินหุ้ง	--กินกั้ง	-กินกระทั่ง	--แมงดา	--กินแล้ว	-ก็โสภ	-จับต้นหว่า	-ในโพธิ์ทอง
-รมม	-รรค	---ค	รด-ม	-รดร	-มรร	ร-คค	ม-รด
-มีเจ้าพราน	-เจ้าพวกหนึ่ง	--แอบ	-ย่อง-มอง	--หมายปอง	-แมก้าคำ	--ตัวหนึ่ง	ว่า-จะต้อง
-รมช	-มรร	-รรช	-มรม	ร-คช	รด-ร		
--ตัวสอง	-ว่าจะเข้า	-ออกข้านี้	-แมก้าคำ	--ต้องเข้า	-แน่-นอน		

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงนกกาเหว่า ตำบลดิลัง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบ็ง ตำบลดิลัง

เพลงนกกาเหว่า ตำบลดิลัง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และซอล เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 Perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

-- XX -- นก	XX-X ② กาเหว่า-เอ๋ย	XXXX	- X - X - ไช - ไร่	XXXX ให้แม่กาฟัก	XXXX	- XXX - แม่กาเจ้า	XX - X ก็หลง-รัก
X - XX	- XXX - นึกว่าลูก	- XXX - ในอุทร	X - XX คาบ- เอาเหยื่อ	X - XX แล้ว-มาป้อน	X - XX คาบ-เอาทอน	X - XX แล้ว - มาให้	- XX X - - ถนอมไว้
- XX X - ในรังนอน	-- XX	X - XX ปีก - ของเจ้า	- X - X ① - ยัง - อ่อน	- X - X - ท้อ - แท้	- XX X - ตจะพา	- XX X - เจ้าทั้งสอง	- XX X
- XX X - ไปหากิน	- X - X - ยินไป	- X - X - ปาก - น้ำ	- XX X -- คงคา	X - XX มือ - ก็จับ	- XX X - สาท่าย	X - XX ปาก-ก็ไซ้	XX - X - ทา - ปลา
-- XX -- กินกุ้ง	-- XX -- กินกั้ง	- XX X - กินกระทั่ง	-- XX -- แมงดา	-- XX -- กินแล้ว	- XX X - ก็โสกา	- XX X - จับต้นหว้า	- XX X - ในโพธิ์ทอง
- XX X - มีเจ้าพราน	- XX X - จำพวกหนึ่ง	--- X -- - แอบ	XX - X - ย่อง - มอง	- XX X ③ - ทนายปอง	- XX X - แม่กาคำ	X - XX -- ตัวหนึ่ง	X - XX ว่า - จะต้อง
- XX X -- ตัวตอง	- XX X - ว่าจะยา	- XX X - ออกข้านี้	- XX X - แม่กาคำ	X - XX -- ต้องซ้ำ	XX - X - นน - นอน		

ในเพลงนกกาเหว่า ของตำบลดิลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักของเพลงได้ดังนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

- X - X

ในรูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบจังหวะที่บังคับด้วยเสียงของคำ เพื่อให้เกิดการออกเสียงที่สามารถสื่อความหมายได้เข้าใจ เนื่องจากเพลงพื้นบ้านเป็นการร้องแบบยึดเนื้อร้องเป็นหลัก จึงทำให้เพลงนกกาเหว่ามีรูปแบบที่ 1 เป็นจังหวะหลักในเพลง ดังตัวอย่าง

-XXX -ในเรือน	--XX	X-XX ปีก-ของเจ้า	-X-X ① -ยัง-อ่อน	-X-X -ท้อ-แท้	-XXX -แต่จะหา	-XXX -เจ้าทั้งสอง	-XXX
------------------	------	---------------------	---------------------	------------------	------------------	----------------------	------

2. รูปแบบที่ 2

XXXX

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าอยู่ในตำแหน่งหลังของ XX-X เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวเป็นเสียงสุดท้ายที่สะกดด้วยสระเสียงยาว และในรูปแบบที่ 1 จึงเป็นการเอื้อนที่มีจังหวะสูงๆ ต่ำๆ ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นความหมายของคำได้ชัดเจน ดังตัวอย่างเช่น

--XX ---นก	XX-X ② กาเหว่า-เอ๋ย	XXXX	-X-X -ไซ-ไว้	XXXX ให้แมกพิก	XXXX	-XXX -แมกเจ้า	XX-X ก็หลงรัก
---------------	------------------------	------	-----------------	-------------------	------	------------------	------------------

3. รูปแบบจังหวะ 3

-XXX

ในรูปแบบที่ 3 พบว่าเป็นรูปแบบที่บังคับด้วยเสียงของคำทำให้เกิดการออกเสียงที่สามารถเข้าใจคำได้ง่าย ดังตัวอย่าง

-XXX -มีเจ้าพราน	-XXX -จำพวกหนึ่ง	---X ---แอบ	XX-X -ย่อง-มอง	-XXX ③ -หมายปอง	-XXX -แมกคำ	X-XX --ตัวหนึ่ง	X-XX ว่า-จะต้อง
---------------------	---------------------	----------------	-------------------	--------------------	----------------	--------------------	--------------------

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

จากการศึกษาพบว่า ในเพลงนกกาเหว่า ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องในบทเพลง อยู่ 2 รูปแบบคือ

(1) รูปแบบเต็มเนื้อร้อง ดังตัวอย่าง

ม-รค แล้ว-มาบือน	ม-ร ม คาบ-เอาหนอน	ม-รค แล้ว-มาให้	- รคช --กนอมไว้
---------------------	----------------------	--------------------	--------------------

- ร ม ร - ไปหากิน	- ม - ม - บินไป	- ค - ช - ปาก - น้ำ	- ร ร ค -- คงคา
----------------------	--------------------	------------------------	--------------------

(2) รูปแบบการลากเสียง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

-- ร ม --- นก	รค-ร กาเหว่า- เอ็ม	ช ม รค	- ค - ม - ไช้ - ไว้
------------------	-----------------------	--------	------------------------

- ม ม ม - ในรังนอน	-- รค	ร-ม ร ปีก-ของเจ้า	- ร - ค - ย้ง - อ่อน
-----------------------	-------	----------------------	-------------------------

จากการศึกษาเพลงนกกาเหว่า ของตำบลตี่ลิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สามารถกล่าวได้ว่า เพลงนี้เป็นเพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวไทยเบิ่ง ตำบลตี่ลิ่ง ซึ่งปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อร้องบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับท้องถิ่นและสังคมที่เปลี่ยนไป ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงนี้ มีการสัมผัสคำคล้องจองเกือบทั้งเพลง ซึ่งที่เห็นหลักๆ และพอจะยกตัวอย่างให้ดูคือ การสัมผัสคำคล้องจองในวรรคที่สอง คำที่ 6 และวรรคที่สาม คำที่ 6 พัก กับ รัก สำหรับเนื้อร้องของบทเพลงนกกาเหว่า จะกล่าวถึง การให้ความรักต่อบุตรบุญธรรม ที่ตนไม่ได้เป็นผู้ให้กำเนิด แต่ก็มี ความผูกพันรักเหมือนลูกแท้ๆ คอยดูแลระแวดระวังภัยต่างๆ หาอาหารป้อนอาหารให้กิน ซึ่งในบทร้องจะใช้อีกาเป็นตัวแทนของแม่ เป็นการมองให้เห็นว่าขนาดเป็นสัตว์ก็ยังมีความรักลูกเอ็นดูลูกน้อย ถึงแม่จะไม่ได้เป็นลูกของตนก็ตาม

และจากการศึกษาพิสัยของเสียง พบว่ามีช่วงกว้างของเสียง 5 เสียง แต่ในทางสากลเรียกว่า คู่ 5 Perfect กลุ่มโน้ตที่ใช้ของเพลงนี้คือ โด เร มี และซอล ซึ่งสามารถบอกได้ว่า เพลงนกกาเหว่าเป็นเพลงที่มีความสำคัญในเนื้อหาของเพลงและจดจำง่าย เพราะช่วงกว้างไม่สูงและต่ำจนเกินไป เป็นรูปแบบเพลงพื้นบ้านทั่วไป

1.7 เพลงแห่นางแมว

นางแมวเอ๋ย	ขอเปิดขอไก่อ
ขอไม่ได้	ร้องให้ขอฝน
ขอน้ำมนต์	รดแมวข้าบ้าง
ขอคำจ้าง	เอาแมวเข้ามา
ขอให้ฟ้า	ให้ลูกกินข้าว
ขอให้ข้าว	ให้ข้าวตายคอย
ขอให้คอย	ให้คอยตายหนึ่ง
ไอ้ผี	ไอ้ผีต๋อยตา
แม่มีงเอ๋ย	อย่าเพิ่งขายลูก
ขายถูกถูก	ไอน้อยตาแดง
ตาไม่แดง	ฝนเทลงมา
เทลงมา	จ๊กเทลงมา

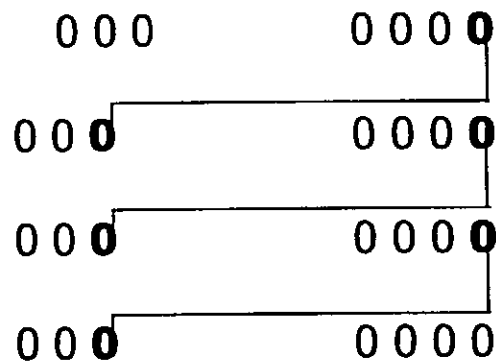
(ลูกคู่รับ)จ๊กเทลงมา จ๊กเทลงมา....

ลักษณะทั่วไปของเพลงแห่นางแมว เป็นเพลงที่ใช้ในพิธีกรรมของชาวไทยเบิ่ง เพราะชาวไทยเบิ่งยังมีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีเหล่านี้อยู่บ้าง บทร้องมีความเรียบง่ายไม่ยากจนเกินไป ผู้อื่นก็สามารถร้องได้เช่นกัน เพราะไม่ซับซ้อน บทเพลงนี้จะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงเพลงสักเท่าไร เนื่องจากเป็นเพลงที่สืบทอดกันมาจากชาวโคราช เพราะชาวไทยเบิ่งก็มีเชื้อสายคนโคราชเช่นกัน

ประวัติเพลงแห่นางแมว

เพลงแห่นางแมว เป็นเพลงที่ใช้ร้องในพิธีแห่นางแมวขอฝน คล้ายกับการแห่นางแมวทั่วไปของทางภาคกลางและทางภาคอีสาน ซึ่งจะทำการแห่กันในปีที่ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ชาวบ้านก็จะได้รับความเดือดร้อน ทำให้พืชไร่นาเสียหาย จึงต้องทำการแห่นางแมว เพื่อขอให้ฝนตกลงมา การแห่จะใช้แมวตัวเมียเพื่อบูชาเทพยดาฟ้าดิน ขอให้ฝนตกลงมา โดยการใส่ในกรงหรือที่ทำไว้สำหรับแห่และแห่ขึ้นป่า จะเดินไปตามหมู่บ้าน และแม่เพลงก็จะเป็นผู้ร้องเพลงพร้อมลูกคู่ เพลงนี้เป็นเพลงเร็วที่สนุกสนาน

โครงสร้างของเพลง

การศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงแห่งนางแมว ตำบลตี่ลัง มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่แน่นอน มีการสัมผัสคล้องจองในทุกๆ วรรคของเพลง ดังเช่นในวรรคที่ 2 คำที่ 4 กับ วรรคที่ 3 คำที่ 3 ขอเปิดขอไก่อ ขอไม่ได้ การสัมผัสคำพ้องเสียงในวรรคที่ 4 คำที่ 4 และวรรคที่ 5 คำที่ 3 ร้องให้ขอฝน ขอน้ำมนต์ และ วรรคที่ 6 คำที่ 4 กับวรรคที่ 7 คำที่ 3 รดแมวเข้าบ้าน ขอค่าจ้าง ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง จึงทำให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องของเพลง

เพลงแห่งนางแมวตำบลตี่ลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า บทเพลงจะกล่าวถึงการกราบไหว้บูชา เทพยาดาฟ้าดิน ขอให้ฝนตกลงมา ซึ่งในบทเพลงก็จะมี การนำเปิดไก่อมาไหว้ และก็จะร้องเพลงโดยมีแม่เพลงร้องนำ และลูกคู่ร้องรับ เพลงนี้เป็นเพลงที่สนุกสนาน และเป็นความเชื่อของชาวบ้านถ้าทำแล้วก็จะเกิดความเป็นสิริมงคลให้กับหมู่บ้าน มีแต่สิ่งดีๆ เข้ามาในหมู่บ้าน

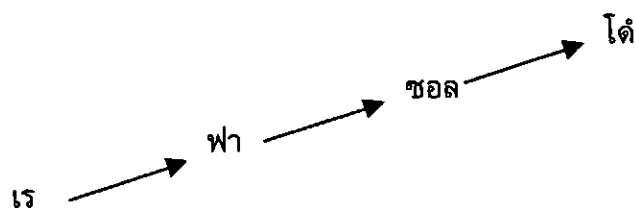
เพลงแห่นางแมว

---ช	-ช-ช	--ชช	-ช-ช	---ช	--รร	-ช-ร	-ช-ช
---นาง	-แมว-เอย	--ขอเปิด	-ขอ-โก	---ขอ	--ไม่ได้	-ร้อง-ให้	-ขอ-ฝน
---ช	--ชช	-ช-ช	-ร-ร	---ช	-ร-ร	--ฟร	-ฟ-ช
---ขอ	--น้ำมัน	-รด-แมว	-ข้า-บัง	---ขอ	-คำ-จ้าง	--เอาแมว	-ข้า-มา
---ช	--ชช	--ชช	-ช-ร	---ช	--รร	--รร	-ฟ-ช
---ขอ	--ให้ฟ้า	--ให้ลูก	-กิน-ข้าว	---ขอ	--ให้ข้าว	--ให้ข้าว	-คาย-คอย
---ช	--ชช	--ชช	-ช-ร	---ช	--รร	--รร	-ช-ช
---ขอ	--ให้คอย	--ให้คอย	-คาย-น้ำ	---ขอ	--ไอ้ฝั่ง	--ไอ้ฝั่ง	-ค้อย-ตา
---ร	--ฟช	--รร	-ช-ร	---ช	--รร	-ฟ-ช	-ฟ-ช
---แม่	--มีงเอย	--อย่าเพิ่ง	-ขาย-ลูก	---ขาย	--ถูกถูก	-ไอ้-น้อย	-ตา-แดง
---ช	--ฟช	-ช-ช	--ชช	---ช	--ชช	-ด้-ช	--ชช
---ตา	--ไม่แดง	-ฝน-เท	-ลง-มา	---เท	--ลงมา	-จ๊ก-เท	--ลงมา
-ด้-ช	--ชช	-ด้-ช	--ชช				
-จ๊ก-เท	--ลงมา	-จ๊ก-เท	--ลงมา				

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงแห่นางแมว ตำบลดีลัง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบ็ง ตำบลดีลัง

เพลงแห่นางแมว ตำบลดีลัง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ เร ฟา ซอล และ โด เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 7 เสียง (คู่ 7 ไมเนอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง เร ถึง โด ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

---X --- นาง	-X-X - แมว - เอย	--XX ② -- ขอเปิด	-X-X - ขอ - ไก่	---X ① --- ขอ	--XX -- ไม่ได้	-X-X - ร้อง - ให้	-X-X - ขอ - ผน
---X ① --- ขอ	--XX -- น้ามนต์	-X-X - รด - แมว	-X-X - ชัก - บ้าง	---X --- ขอ	-X-X - ค่า - จ้าง	--XX -- เขาแมว	-X-X - ช้า - มา
---X --- ขอ	--XX -- ให้ฟ้า	--XX ② -- ให้ลูก	-X-X - กิน - ข้าว	---X --- ขอ	--XX -- ให้ข้าว	--XX ② -- ให้ข้าว	-X-X - ตาย - คอย
---X --- ขอ	--XX -- ให้คอย	--XX -- ให้คอย	-X-X - ตาย - นิ่ง	---X --- ขอ	--XX -- ใจฝั่ง	--XX -- ใจฝั่ง	-X-X - คอย - ตา
---X --- แม่	--XX -- มิ่งเอ๊ย	--XX ② -- อย่าเพิ่ง	-X-X - ชาย - ลูก	---X ① --- ชาย	--XX -- ถูกถูก	-X-X - ใจ - น้อย	-X-X - ตา - แดง
---X ① --- ตา	--XX -- ไม่แดง	-X-X ③ - ผน - เท	--XX -- ลงมา	---X ① --- เท	--XX -- ลงมา	-X-X ③ - จัก - เท	--XX -- ลงมา
-X-X ③ - จัก - เท	--XX -- ลงมา	-X-X ③ - จัก - เท	--XX -- ลงมา				

ในเพลงแห่งนางแมว ของคำบลดีลัง อำเภอดงเจริญ จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักได้ดังต่อไปนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

---X

ในรูปแบบที่ 1 ส่วนมากพบได้ในตำแหน่งหน้าของ --XX เนื่องจากเป็นคำที่เกิดขึ้นโดยเป็นเสียงที่บังคับด้วยคำร้อง ซึ่งเพลงนี้เกิดขึ้นเพื่อใช้ในพิธีกรรมในการขอฝนโดยยึดเอาเนื้อร้องเป็นการถ่ายทอดสืบต่อกันมา ดังตัวอย่าง

---X --- นาง	-X-X - แมว - เอย	--XX -- ขอเปิด	-X-X - ขอ - ไก่	---X ① --- ขอ	--XX -- ไม่ได้	-X-X - ร้อง - ให้	-X-X - ขอ - ผน
-----------------	---------------------	-------------------	--------------------	------------------	-------------------	----------------------	-------------------

---X ① --- ขอ	--XX -- น้ามนต์	-X-X - รด - แมว	-X-X - ชัก - บ้าง	---X --- ขอ	-X-X - ค่า - จ้าง	--XX -- เขาแมว	-X-X - ช้า - มา
------------------	--------------------	--------------------	----------------------	----------------	----------------------	-------------------	--------------------

---X --- แม่	--XX -- มิ่งเอ๊ย	--XX -- อย่าเพิ่ง	-X-X - ชาย - ลูก	---X ① --- ชาย	--XX -- ถูกถูก	-X-X - ใจ - น้อย	-X-X - ตา - แดง
-----------------	---------------------	----------------------	---------------------	-------------------	-------------------	---------------------	--------------------

---X ❶ ---ตา	--XX --ไม่แดง	-X-X -ฝน-เท	--XX --ลงมา	---X ❶ ---เท	--XX --ลงมา	-X-X -จ๊ก-เท	--XX --ลงมา
-----------------	------------------	----------------	----------------	-----------------	----------------	-----------------	----------------

2. รูปแบบที่ 2

--XX

ในรูปแบบที่ 2 พบได้ในตำแหน่งหน้า -X-X เนื่องจากเป็นการยึดคำร้องเป็นหลัก จึงทำให้เกิดเป็นรูปแบบที่ 2 ดังตัวอย่าง

---X ---นาง	-X-X -แมว-เอย	--XX ❷ --ขอเปิด	-X-X -ขอ-ไก่	---X ---ขอ	--XX --ไม่ได้	-X-X -ร้อง-ให้	-X-X -ขอ-ฝน
----------------	------------------	--------------------	-----------------	---------------	------------------	-------------------	----------------

---X ---ขอ	--XX --ให้ฟ้า	--XX ❷ --ให้ลูก	-X-X -กิน-ข้าว	---X ---ขอ	--XX --ให้ข้าว	--XX ❷ --ให้ข้าว	-X-X -ตาย-คอบ
---------------	------------------	--------------------	-------------------	---------------	-------------------	---------------------	------------------

---X ---แม่	--XX --มีงเอ้ย	--XX ❷ -อย่าเพิ่ง	-X-X -ชาย-ลูก	---X ---ชาย	--XX --ถูกถูก	-X-X -ไอ้-น้อย	-X-X -ตา-แดง
----------------	-------------------	----------------------	------------------	----------------	------------------	-------------------	-----------------

3. รูปแบบที่ 3

-X-X

ในรูปแบบที่ 3 พบได้ในตำแหน่งหน้า --XX เนื่องจากเป็นการยึดคำร้องเป็นหลัก จึงทำให้เกิดเป็นรูปแบบที่ 3 ดังตัวอย่าง

---X ---ตา	--XX --ไม่แดง	-X-X ❸ -ฝน-เท	--XX --ลงมา	---X ---เท	--XX --ลงมา	-X-X ❸ -จ๊ก-เท	--XX --ลงมา
---------------	------------------	------------------	----------------	---------------	----------------	-------------------	----------------

-X-X ❸ -จ๊ก-เท	--XX --ลงมา	-X-X ❸ -จ๊ก-เท	--XX --ลงมา				
-------------------	----------------	-------------------	----------------	--	--	--	--

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงแห่งนางแมว ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเพลงการบรรจุคำร้องแบบเต็มเนื้อร้องทั้ง ดังตัวอย่าง

--- ช	- ช - ช	-- ช ช	- ช - ช
--- นาง	- แมว - เอย	-- ขอเปิด	- ขอ - ไก่

- ค - ช	-- ช ช	- ค - ช	-- ช ช
- จัก - เท	-- ลงมา	- จัก - เท	-- ลงมา

เพลงแห่งนางแมวของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีความเรียบง่าย เป็นเพลงที่สนุกสนาน แต่ไม่ซับซ้อน ผู้อื่นก็สามารถร้องได้ เนื้อหาของเพลงง่ายต่อการจดจำ ลักษณะคำประพันธ์ มีการสัมผัสสระ เช่น ไก่ กับ ได้ สัมผัสคำพ้องเสียง เช่น ฝน กับ มนต์ หรือ บ้าง กับ จ้าง เป็นต้น เนื้อหาของเพลงกล่าวถึงการบูชาเทพดาฟ้าดิน ขอให้ฝนตกลงมา เพื่อไร่นาจะได้มีความชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ โดยการใช้แมวเป็นสื่อในการประกอบพิธี และจะแห่ไปตามหมู่บ้านพร้อมกับแม่เพลงและลูกคู่ ร้องรับกันอยู่ตลอดเวลา เป็นที่สนุกสนาน

สำหรับการศึกษาบทร้องพบว่า เพลงนี้มีพิสัยของเสียง ซึ่งมีช่วงกว้างของเสียง 7 เสียง ในหลักสากลเรียกว่า คู่ 7 ไมเนอร์ และกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลง คือ เร ฟา ซอล และโด ทั้งนี้เนื่องจากว่าเพลงแห่งนางแมวเป็นเพลงที่สนุกสนาน ทำให้ชาวบ้านตำบลดีลัง จดจำบทร้องได้ และได้สืบทอดกันมาจากปากต่อปากจนถึงปัจจุบัน

1.8 เพลงนางด้ง

นางด้งเอย	เข้าป่าระหง กระจังใบหนาด
กระจาดใบแดง	ตะแกรงร่อนรำ
ทะเลเล่นน้ำ	ทะเลป่าใบ
ให้เหล่าสองไห	ให้ไก่สองตัว
กระเทียมสองหัว	ตัวนางด้งเอย

(หลังจากร้องเพลงจบ จะมีการตีกลองโทนรัว ไม่เป็นจังหวะ ซึ่งถือเป็นการเรียกผี)

ลักษณะทั่วไปของเพลง เป็นเพลงที่ใช้ในการเล่นเข้าผีของชาวไทยเบิ่ง จากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านดีลังให้ความเชื่อถือและศรัทธาเกี่ยวกับเรื่องภูตผีเป็นอย่างมาก และจะเล่นกันในยามว่างงาน หรือเทศกาลสงกรานต์

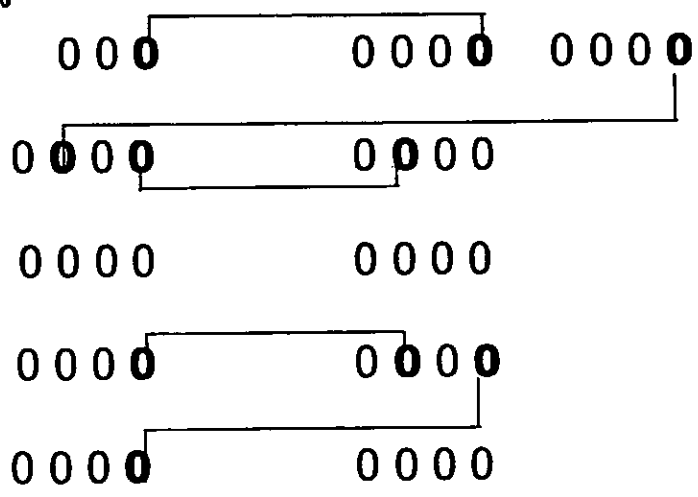
ประวัติเพลงนางด้ง

เพลงนางด้ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เล่นกันมานานแล้ว ส่วนใหญ่จะนิยมเล่นกันในเทศกาลตรุษ สารท สงกรานต์ และยามว่างงาน โดยจะร้องประกอบไปกับการเล่น การเล่นเพลงเข้าผีนางด้งของชาวบ้านดีลังนั้น จะทำกันโดยมีคนถือกระดิ่ง 1 คน ซึ่งเป็นผู้ทำพิธี คนไปรยทรายลงในกระดิ่ง และคนร้อง สำหรับโทนนั้นจะใช้ตีเมื่อเวลาที่ผีเข้ามาสิงอยู่ในผู้ถือกระดิ่ง และคนร้องจะต้องตะโกนใส่ผู้ที่โดนผีเข้าดังๆ ผีจึงหลุดออกไปจากตัวผู้ถือกระดิ่ง

กระดิ่ง หมายถึง ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ ลักษณะกลมแบนมีขอบ ใช้สำหรับปิดข้าว การเล่นเข้านางด้งนี้ อุปกรณ์หลักก็คือกระดิ่งนั่นเอง

จากบทร้อง จะเห็นได้ว่า ภาษาที่ชาวบ้านแตงนั้น ไม่ได้มีความสละสลวยเท่าไรนัก เพียงแต่มีคำคล้องจองกัน บางคำหาความหมายไม่ได้ และเนื้อหาเพลงก็กล่าวถึงการเชิญผีนางด้งให้ลงมากินของเซ่นไหว้ที่ชาวบ้านได้เตรียมไว้ เมื่อพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่า แต่ละกลุ่มคำ ความหมายไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเลย อีกทั้งความหมายยังจับใจความสำคัญไม่ได้ ทั้งนี้เราต้องนึกไว้เสมอว่า นี่คือนิทรรศการเพลงเชิญผีที่ชาวบ้าน (ซึ่งในสมัยก่อนนั้นยังไม่รู้หนังสือ) เป็นผู้แต่งขึ้นเอง ดังนั้นข้อความหรือถ้อยคำอาจจะไม่สละสลวยหรือหาความหมายไม่ได้ในสมัยโบราณ อาจเป็นเพลงที่หรรษาที่สุดของชาวบ้านก็ว่าได้

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่า ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงนางด้ง ตำบลดีลัง มีการสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นในวรรคที่ 1 คำที่ 2 และวรรคที่ที่ 2 คำที่ 4 (จะเห็นได้ว่าวรรคที่ 2 จะมี 4 – 8 คำ) นางด้งเอย เข้าป่าระหง และในวรรคที่ 3 คำที่ 2 ก็มีการสัมผัสคล้องจองกับ วรรคที่ 2 คำที่ 8 กระดังไบหนาด กระจาดไบแดง ในวรรคที่ 2 คำที่ 4 ก็เป็นการสัมผัสคล้องจองกับวรรคที่ 4 คำที่ 2 กระจาดไบแดง ตะแกรงร่อนรำ และสัมผัสคล้องจองในวรรคที่ 7 พยางค์ที่ 4 กับวรรคที่ 8 คำที่ 2 ให้เหล่าสองไห ให้ไก่อสองตัว และสุดท้ายเป็นการสัมผัสคล้องจองเช่นกัน ในวรรคที่ 8 คำที่ 4 และวรรคที่ 9 คำที่ 4 ให้ไก่อสองตัว กระเทียมสองหัว

เนื้อเรื่องของเพลง

เพลงนางด้ง เป็นเพลงที่ใช้เล่นประกอบการเข้าผี ของชาวบ้านตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ในเนื้อเรื่องเพลงจะกล่าวถึงการเช่นไหวผีนางด้ง โดยมีทั้งเหล่าสองไห ไก่อสองตัว และกระเทียมสองหัว มาเช่นไหวผีนางด้งให้เข้าทรง ซึ่งถือเป็นการเชื่อของชาวบ้านในเรื่องภูตผี เพราะถ้าผีมาเข้าแล้วจะทำให้เกิดสิริมงคลกับตนเองและชาวบ้านทั้งหมด

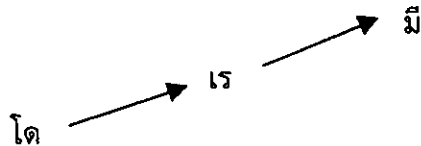
เพลงนางด้ง

--- ร	- ด - ร	-- ร ด	-- ร ม	-- ร ด	-- ร ด	-- ร ด	-- ร ร
--- นาง	- ดิง - เอย	-- เข้าป่า	-- ระหง	-- กระดัง	-- ไบหนาด	-- กระจาด	-- ไบแดง
-- ร ร	- ม - ร	-- ร ร	- ด - ม	-- ร ร	- ด - ร	-- ค ด	- ม - ม
-- ตะแกรง	- ร่อน - รำ	-- ทะเล	- เล่น - น้ำ	-- ทะเล	- ป่า - ไป	-- ให้ เหล่า	- สอง - ตัว
-- ค ด	- ม - ร	-- ร ร	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ร		
-- ให้ไก่อ	- สอง - ตัว	-- กระเทียม	- สอง - หัว	- ตัว - นาง	- ดิง - เอย		

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงนางด้ง ตำบลดีลัง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่จนกว่าผีจะสิงเข้าด้ง หรือจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบ็ง ตำบลดีลัง

เพลงนางด้ง ตำบลดีลัง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 3 ตัว คือ โด เร และมี เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 3 เสียง (คู่ 3 เมเจอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง มี ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

--- X	- X - X	-- XX	-- XX	-- XX	-- XX	-- XX	-- XX
--- นาง	- ดั่ง - เอย	-- เข้าป่า	-- ระวัง	-- กระดัง	-- ไบหนาด	-- กระจาด	-- ไบแดง
-- XX	- X - X ①	-- XX	- X - X ①	-- XX	- X - X ①	-- XX	- X - X
-- ตะแกรง	- ร่อน - รำ	-- ทะเล	- เล่น - น้ำ	-- ทะเล	- ป่า - ไป	-- ให้เหล้า	- สอง - ตัว
-- XX	- X - X ①	-- XX	- X - X ②	- X - X	- X - X		
-- ให้ไก่	- สอง - ตัว	-- กระเทียม	- สอง - หัว	- ตัว - นาง	- ดั่ง - เอย		

ในเพลงนางด้ง ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักของเพลงได้ดังต่อไปนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

-- XX

ในรูปแบบที่ 1 พบว่าในตำแหน่งหลังของรูปแบบ - X - X เนื่องจากเป็นรูปแบบที่บังคับเสียงคำร้อง ทำให้เกิดความหมายของคำได้อย่างเข้าใจ ดังตัวอย่าง

-- XX	- X - X ①	-- XX	- X - X ①	-- XX	- X - X ①	-- XX	- X - X
-- ตะแกรง	- ร่อน - รำ	-- ทะเล	- เล่น - น้ำ	-- ทะเล	- ป่า - ไป	-- ให้เหล้า	- สอง - ตัว
-- XX	- X - X ①	-- XX	- X - X	- X - X	- X - X		
-- ให้ไก่	- สอง - ตัว	-- กระเทียม	- สอง - หัว	- ตัว - นาง	- ดั่ง - เอย		

2. รูปแบบที่ 2

- X - X

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าเป็นการบังคับด้วยเสียงของคำร้อง โดยยึดคำร้องเป็นหลัก ทำให้เกิดรูปแบบที่ 2 ในวรรคต่อมาอีกเช่นกัน ดังตัวอย่าง

-- XX -- ให้ไก่	- X - X - สอง - ตัว	-- XX -- กระเทียม	- X - X ☹️ - สอง - หัว	- X - X - ตัว - นาง	- X - X - ดัง - เอย		
--------------------	------------------------	----------------------	---------------------------	------------------------	------------------------	--	--

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงนางดัง ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องแบบเต็มเนื้อร้องทั้งเพลง ดังตัวอย่าง

--- ร	- ม ด ร	-- ร ด	-- ร ม
--- นาง	- ดัง - เอย	-- เข้าป่า	-- ระหง

-- ร ด	-- ร ด	-- ร ด	-- ร ร
-- กระดัง	-- ไบหนาด	-- กระจาด	-- ไบแดง

เพลงนางดัง ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม เป็นเพลงที่ใช้ประกอบพิธีการเข้าผีของชาวบ้านไทยเบ็ง ซึ่งเป็นความเชื่อที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน เพราะถือว่าเป็นความศักดิ์สิทธิ์และเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและชาวบ้านทั้งหมด ในบทร้องนั้น มีลักษณะคำประพันธ์ ซึ่งมีคำสัมผัสสระ เช่น ดัง กับ หง หนาด กับ จาด แดง กับ แกรง เป็นต้น ถือเป็นลักษณะพิเศษของเพลงนางดังและในเนื้อร้องของเพลง กล่าวถึง การบูชาผีนางดัง โดยใช้ เป็ด ไก่ และเหล้า เช่น ไหว้ผี เพื่อเชิญผีลงมาเข้าร่างผู้ถือกระดัง

ในบทเพลงนี้มีช่วงกว้างของเสียง 3 เสียง หรือในทางหลักสากลเรียกว่า คู่ 3 เมเจอร์ และกลุ่มโน้ตที่ใช้มี 3 ตัว คือ โด เร และมี เพลงนี้เป็นอีกเพลงหนึ่ง ที่ร้องง่าย ไม่ซับซ้อน เพราะเสียงไม่สูงต่ำจนเกินไป

1.9 เพลงนางสும்

หลังจากที่เชิญผีนางด้งเข้าแล้ว ชาวบ้านก็จะเชิญผีอื่นๆ มาเข้าอีกคนหนึ่งจะเป็นผีอะไรก็ได้ แต่ในบ้านตี่ลังได้นำเอาผีนางสும்มาไว้ลำดับที่ 2 ผีนางสும்มี 2 บท บทแรกว่าดังนี้

“ นางสும்เอ๋ย ขย้มหัวเสื่อ เด็กน้อยพายเรือ เสือกินนางสும்เอ๋ย”

บทสอง

นางสும்เอ๋ย	มาจับเคียงไม้ มาจับเคียงคอน
หรือตัวเจ้าร้อน	หรือตัวเจ้าเย็น
จะบอกหนทาง	ให้นางสும்เดิน
นางสும்ไม่เดิน	ให้เดินต่อไป
สนุกใจดี	เสน่ห์สาวเอ๋ย

(หลังจากร้องเพลงจบ จะมีการตีกลองโตนรัว ไม่เป็นจังหวะ ซึ่งถือเป็นการเรียกผี)

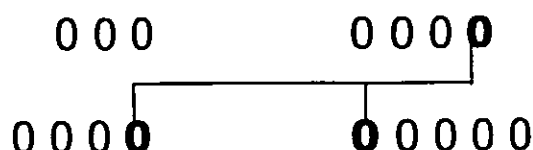
ลักษณะทั่วไปของเพลง เป็นเพลงที่ใช้ประกอบพิธีการเข้าผีของชาวไทยเบิ่ง ตำบลตี่ลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยใช้สும்เป็นอุปกรณ์ในการเชิญผีและโตนประกอบด้วยหลังจากร้องเพลงจบเพื่อเรียกผี

ประวัติเพลงนางสும்

เป็นเพลงที่ใช้เล่นกันมานานตั้งแต่อดีต โดยยึดถือความเชื่อความศรัทธาของภูตผี การเล่นกระทำกันในช่วงสงกรานต์ หรือยามว่างงาน โดยมีผู้ร่วมประกอบพิธี คนร้อง คนตีโตน คนถือสும் ซึ่งหลังจากร้องจบบทแล้ว จะตีกลองรัวไม่เป็นจังหวะเพื่อเรียกผีเข้ามาสิงคนถือสும் และถ้าต้องการให้ผีออกก็ต้องตะโกนเรียกชื่อที่ข้างหู ผีจึงจะออกไป

โครงสร้างของเพลง

พบว่าการเขียนโครงสร้างของเพลง เขียนได้เพียง 1 บท เพราะ บทที่ 2 เป็นบทร้องที่ไม่มีสัมผัสเลย

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่า ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงนางสุม ตำบลดีลัง ในบท
ร้องที่ 1 มีการสัมผัสสระ และสัมผัสคำซ้ำคือ วรรคที่ 2 คำที่ 4 กับวรรคที่ 3 คำที่ 4 และวรรคที่ 4
คำที่ 1 ไม่มีการสัมผัสคล้องจองเลย ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะอาจเป็นจุดเด่นของเพลงพื้น
บ้าน ของชาวไทยเบิ่ง จึงทำให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องของเพลง

เป็นเพลงที่กล่าวถึงผีนางสุม การเชิญผีนางสุมมาเข้าร่างผู้ถือสุม บทร้องทั้ง 2 บท จะกล่าว
ถึง การเสียชีวิต ทำนายโชคชะตาของหมู่บ้าน ซึ่งเนื้อหาเป็นความสนุกสนานของนางสุม

เพลงนางสุม

บทร้องที่ 1

- ล - ร	-- ม - ร	-- ค ร	- ม - ม	- ค - ม	- ร - ร	- ม - ร	ร ค - ร
--- นาง	- สุม - เอย	-- ชยัม	- หัว - เสือ	- เด็ก - น้อย	- พาย - เรือ	- เสือ - กิน	นางสุม - เอย

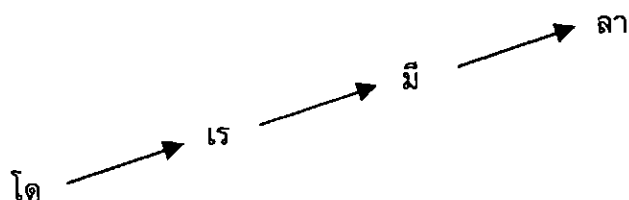
บทร้อง 2

--- ร	- ค - ร	-- ร ค	- ร - ม	-- ร ค	- ร - ร	-- ม ร	-- ค ม
--- นาง	- สุม - เอย	-- มาจับ	- เคียง - ไม้	-- มาจับ	- เคียง - คอน	-- หรือตัว	-- เจ้าร้อน
-- ม ร	-- ค ร	-- ค ล	- ค - ร	-- ม ร	- ค - ร	-- ค ล	-- ค ร
-- หรือตัว	-- เจ้าเย็น	-- จะบอก	- หน - ทาง	-- ให้นาง	- สุม - เอย	-- นางสุม	-- ไม่เดิน
-- ค ม	- ค - ร	-- ร ม	- ร - ค	-- ร ค	- ร - ม		
-- ให้เดิน	- ต่อ - ไป	-- สนุก	- ใจ - ดี	-- เสน่ห์	- สาว - เอย		

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงนางดัง ตำบลดีลัง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไป
เรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจังหวะจะส่งเข้าสุม หรือจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้
ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็น
ไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลดีลัง

เพลงนางสุม ตำบลดีลัง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และลา เป็น
เสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำโน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 6 เสียง
(คู่ 6 ไมเนอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ลา ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

---X ③ ---นาง	-X-X -สும்-เอย	--XX --ขยุ้ม	-X-X -หัว-เสื่อ	-X-X ① เด็ก-น้อย	-X-X -พาย-เรือ	-X-X -เสื่อ-กิน	XX-X นางสும்-เอย
---X ③ ---นาง	-X-X -สும்-เอย	--XX --มาจับ	-X-X -เคียง-ไม้	--XX --มาจับ	-X-X -เคียง-คอน	--XX --หรือตัว	--XX --เจ้าร้อน
--XX ② --หรือตัว	--XX --เจ้าเย็น	--XX --จะบอก	-X-X -หน-ทาง	--XX --ให้นาง	-X-X -สும்-เดิน	--XX ② --นางสும்	--XX --ไม่เดิน
--XX --ให้เดิน	-X-X -ต่อ-ไป	--XX --สนุก	-X-X -ใจ-ดี	--XX --เสน่ห์	-X-X -สาว-เอย		

ในเพลงนางสும் ของตำบลศีลิ่ง อำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักได้
ดังนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

-X-X

ในรูปแบบที่ 1 พบว่าเป็นรูปแบบที่บังคับด้วยเสียงของคำ ซึ่งยึดคำร้องเป็นหลัก ทำให้เกิด
ความหมายที่เข้าใจได้ จึงทำให้เกิดรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่าง

---X ---นาง	-X-X -สும்-เอย	--XX --ขยุ้ม	-X-X -หัว-เสื่อ	-X-X ① เด็ก-น้อย	-X-X -พาย-เรือ	-X-X -เสื่อ-กิน	XX-X นางสும்-เอย
----------------	-------------------	-----------------	--------------------	---------------------	-------------------	--------------------	---------------------

2. รูปแบบที่ 2

--XX

ในรูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่บังคับด้วยเสียงของคำ ซึ่งยึดคำร้องเป็นหลัก ทำให้เกิดความหมายที่เข้าใจได้ จึงทำให้เกิดรูปแบบที่ 2 เช่นเดียวกับรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่าง

--XX ⊕ --หรือตัว	--XX --เจ้าเย็น	--XX --จะบอก	-X-X -หน-ทาง	--XX --ให้นาง	-X-X -สும்-เดิน	--XX ⊕ --นางสும்	--XX --ไม่เดิน
---------------------	--------------------	-----------------	-----------------	------------------	--------------------	---------------------	-------------------

3. รูปแบบที่ 3

---X

ในรูปแบบที่ 3 พบว่าอยู่หน้าของรูปแบบ -X-X เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวเป็นการบังคับเสียงของคำร้อง จึงทำให้เกิดรูปแบบดังกล่าว และในรูปแบบที่ 3 ยังพบว่าเมื่อร้องจบเพลงจะกลับไปร้องขึ้นต้นใหม่เช่นนี้ ซ้ำไปซ้ำมา ดังตัวอย่าง

---X ⊕ ---นาง	-X-X -สும்-เอย	--XX --ขุ่ม	-X-X -หัว-เสอ	-X-X -เด็ก-น้อย	-X-X -พาย-เรือ	-X-X -เสอ-กิน	XX-X นางสும்-เอย
------------------	-------------------	----------------	------------------	--------------------	-------------------	------------------	---------------------

---X ⊕ ---นาง	-X-X -สும்-เอย	--XX --มาจับ	-X-X -เคียง-ไม้	--XX --มาจับ	-X-X -เคียง-คอน	--XX --หรือตัว	--XX --เจ้าร้อน
------------------	-------------------	-----------------	--------------------	-----------------	--------------------	-------------------	--------------------

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงนางสும் ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องแบบเต็มเนื้อร้องทั้งเพลง ดังตัวอย่าง

--ม ร --หรือตัว	--ค ร --เจ้าเย็น	--ค ล --จะบอก	-ค-ร -หน-ทาง
--------------------	---------------------	------------------	-----------------

--ม ร --ให้นาง	-ค-ร -สும்-เดิน	--ค ล --นางสும்	--ค ร --ไม่เดิน
-------------------	--------------------	--------------------	--------------------

จากการศึกษาพบว่า เพลงนางสும் ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเพลงที่ใช้ในการประกอบการเล่นเข้าผี ที่คล้ายคลึงกับเพลงนางดัง แต่ต่างกันที่บทร้อง ซึ่งมีสุมเป็น

อุปกรณ์ และโทนเพื่อตีรัวเรียกผีสำหรับร้องจบแล้ว และถ้าจะให้มือออกจากรางก็ต้องตะโกนที่หูและเรียกชื่อ ในบทเพลงนี้ มี 2 บท ในบทเพลงจะกล่าวถึง การทำนายโชคชะตาของหมู่บ้าน ลักษณะคำประพันธ์ บทร้องที่ 1 มีการสัมผัสสระและคำซ้ำ เช่น เสือ กับ เรือ และ เสือ กับ เสือ แต่บทร้องที่ 2 ไม่สามารถเขียนได้ เนื่องจากว่า เป็นเพลงที่ไม่มีความแน่นอนในบทเพลง

สำหรับพิสัยของเสียงในเพลงนี้ พบว่า มีช่วงกว้างของเสียง 4 เสียง ซึ่งเรียกในทางสากลว่า คู่ 6 ไมเนอร์ และยังพบกลุ่มโน้ตที่ใช้บทเพลงคือ โด เร มี และลา และการบรรจุคำร้องของบทเพลงเป็นเพลงที่มีการบรรจุเต็มเนื้อร้องทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากการสืบทอดทางวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านมาจากปากต่อปาก

1.10 เพลงนางข้อง

นางข้องเอ๋ย
เสียงลมมาพือ

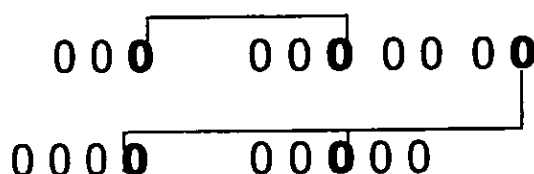
นางข้องล่อง ก่องตีน ก่องมือ
ก็ให้ชื่อนางข้อง

ลักษณะทั่วไปของเพลงนางข้อง เป็นเพลงที่คล้ายกับ เพลงนางดั่งและเพลงนางสุม แต่มีอุปกรณ์การใช้ประกอบพิธีคือ ข้องที่ชาวบ้านไว้ใช้ดักปลา บทเพลงชาวบ้านเป็นผู้ตกแต่งเนื้อร้องเอง ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน

ประวัติของเพลงนางข้อง

เพลงนางข้อง มีมาตั้งแต่ครั้งอดีต โดยผู้ขับร้องจะเป็นแม่เพลงและผู้ที่ได้รับการสืบทอดมาก็จะร้องได้เช่นกัน ใช้ร้องเล่นกันในยามว่างจากงาน หรือสงกรานต์ การละเล่นก็คล้ายกับเพลงนางดั่งและเพลงนางสุม แต่ต่างกันที่อุปกรณ์และบทเพลง

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบลักษณะคำประพันธ์ของเพลงนางข้อง ตำบลศีลิ่ง มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน แต่จะมีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 1 คำที่ 3 กับวรรคที่ 2 คำที่ 3

นางข้างเอ๋ย นางข้างล่อง ก่องดิน ก่องมือ และวรรคที่ 2 คำที่ 7 กับวรรคที่ 3 คำที่ 4 และยังสัมผัสคล้องจองกับวรรคที่ 4 คำที่ 3 ด้วยเช่นกัน นางข้างล่อง ก่องดิน ก่องมือ เสียงลมมาพือ ก็ให้ชื่อ นางข้าง ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องของเพลง

เพลงนางข้าง ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม ความหมายของเพลงไม่มีเนื้อหาสาระอะไรเท่าที่ควร ซึ่งชาวบ้านได้ตกแต่งเพลงนี้ขึ้นมาโดยไม่มีสิ่งใดที่ยึดหลักเนื้อหาของเพลงมากนัก แต่จะยัดนำเอาคำคล้องจองมากกว่า ซึ่งเมื่อฟังแล้วก็ทำให้เกิดความสนุกสนานไปด้วย

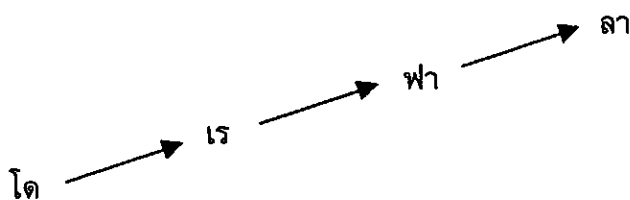
เพลงนางข้าง

--- ร	- ล-ร	--- ด	- ล-ล	- ล-ร	- ล-ร	-- ฟ ร	- ร-ร
--- นาง	- ข้อง - เอย	--- นาง	- ข้อง - ล่อง	- ก่อง - ดิน	- ก่อง - มือ	-- เสียงลม	- มา - พือ
- รฟร	- ฟ-ร						
- ก็ให้ชื่อ	- นาง - ข้อง						

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงนางข้าง ตำบลดีลัง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับว่าจะสิงในข้อง หรือจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลดีลัง

เพลงนางข้าง ตำบลดีลัง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร ฟา และลา เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 6 เสียง (คู่ 6 ไมเนอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ลา ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

---X	-X-X	①---X	-X-X	-X-X ②	-X-X	--XX	-X-X
---นาง	-ซ้อง-เอย	---นาง	-ซ้อง-ต่อง	-ก่อง-ติน	-ก่อง-มือ	--เสียงลม	-มา-พือ
-XXX	-X-X						
-กิให้ชื่อ	-นาง-ซ้อง						

ในเพลงนางซ้อง ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบของจังหวะหลักได้ดังนี้

1. รูปแบบที่ 1

---X

ในรูปแบบที่ 1 เนื่องจากว่ารูปแบบ -X-X ที่อยู่ข้างหน้ารูปแบบที่ 1 โดยมากจะเป็นเสียงยาว ทั้งนี้เพื่อสื่อถึงอารมณ์ของบทเพลง และความหมายของคำ จึงทำให้เป็นรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่าง

---X	-X-X -	①---X	-X-X	-X-X	-X-X	--XX	-X-X
---นาง	ซ้อง-เอย	---นาง	-ซ้อง-ต่อง	-ก่อง-ติน	-ก่อง-มือ	--เสียงลม	-มา-พือ

2. รูปแบบที่ 2

-X-X

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าเป็นการบังคับเสียงของคำ เพื่อให้เกิดการออกเสียงที่เข้าใจง่าย ในเพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่มีการสืบทอดกันมานาน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของเพลงพื้นบ้านขึ้นอยู่กับยุคสมัยของชาวไทยเบิ่ง ตำบลดีลัง ดังตัวอย่าง

---X	-X-X	---X	-X-X	-X-X ②	-X-X	--XX	-X-X
---นาง	-ซ้อง-เอย	---นาง	-ซ้อง-ต่อง	-ก่อง-ติน	-ก่อง-มือ	--เสียงลม	-มา-พือ

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงนางซ้อง ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม มีการบรรจุคำร้อง 1 รูปแบบ คือ

(1) รูปแบบเต็มเนื้อร้อง (การร้อง 1 คำร้อง ต่อ 1 ตัวโน้ต) ดังตัวอย่าง

--- ร	- ล - ร	--- ค	- ล - ล
--- นาง	- ช้อง - เอย	--- นาง	- ช้อง - ล่อง

- ล - ร	- ล - ร	-- ฟ ร	- ร - ร
- ก่อง - ติน	- ก่อง - มือ	-- เสียงลม	- มา - พือ

- รฟร	- ฟ - ร		
- ก็ให้ชื่อ	- นาง - ช้อง		

ผลการศึกษาเพลงนางช้อง พบว่า ลักษณะทั่วไปของเพลง เป็นเพลงที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ซึ่งมีลักษณะคล้ายๆ เพลงนางตั้ง และเพลงนางสุม ซึ่งได้เชิญผีให้มาเข้าในร่างทรง เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และความเป็นสิริมงคลกับตัวเอง การเล่นเพลงนางช้องจะนิยมเล่นกันในยามที่ว่างจากการทำไร่ทำนา หรือสงกรานต์ของชาวไทยเบิ่ง ผู้ศึกษายังพบว่า ชาวบ้านตำบลตี่ลั้งนี้ ให้ความสำคัญกับความเชื่อเรื่องเหล่านี้มาก ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านที่เก่าแก่ ส่วนลักษณะคำประพันธ์ของเพลงนางช้อง ตำบลตี่ลั้ง มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน แต่จะมีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่น ช้อง กับ ล่อง

พิสัยของเสียงของเพลงนางช้องมีช่วงกว้างของเสียงในบทเพลงจำนวน 6 เสียง หรือเรียกตามหลักสากลว่า คู่ 6 ไมเนอร์ และยังพบกลุ่มโน้ตที่ใช้จำนวน 4 ตัวคือ โด เร ฟา และลา เพลงนางช้องนี้เป็นเพลงพื้นบ้านที่ไม่มีความซับซ้อน ฟังง่าย การบรรจुकำร้องในบทเพลงมีการบรรจुकำร้อง 1 รูปแบบ คือ รูปแบบเต็มเนื้อร้อง

1.11 เพลงแม่ศรี

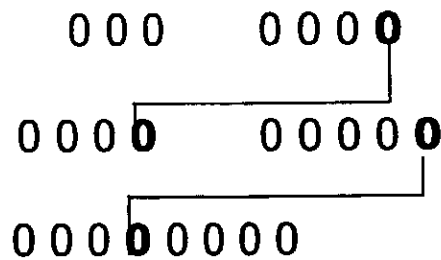
แม่ศรีเอย	แม่ศรีสวยสะ
ยกมือไหว้พระ	เค้าก็มีคนชม
ชักผ้ามาห่ม	ทนมแม่ศรีเอย

ลักษณะทั่วไปของเพลงแม่ศรี ตำบลตี่ลั้ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเพลงที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมการเข้าผี ซึ่งถือว่าเพลงนี้เป็นเพลงที่ชาวตำบลตี่ลั้ง ให้ความสำคัญนำมาร้องเล่นกันบ่อยที่สุด ในบรรดาเพลงเชิญผีเห็นจะไม่มีเพลงใดสนุกสนานสวยงามเท่ากับเพลงแม่ศรี เพราะท่าทางของผู้ที่ถูกแม่ศรีเข้าสิง จะกลายเป็นผู้ที่ร้ายรำได้สวยงาม ผิดกับเพลงเข้าผีอื่นๆ ที่เมื่อเวลาผีเข้าแล้ว จะแสดงท่าทาง ไม่สวยงาม แต่ผีแม่ศรี จะทำให้ผู้นั้นร้ายรำได้สวยงาม

ประวัติเพลงแม่ศรี

เพลงแม่ศรี ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม เป็นเพลงที่มีความเก่าแก่มากานาน ซึ่งจะมีแต่แม่เพลงที่มีอายุมากๆ ที่สามารถร้องและจดจำบทเพลงแม่ศรีได้เท่านั้น เพลงนี้มีความพิเศษ คือ ผู้ที่ถูกแม่ศรีเข้าสิง จะมีท่าทางแสดงการรำรำได้สวยงาม ต่างจากเพลงเข้าผีทั่วไป ที่แสดงท่าทางไม่สวยงามเท่าเพลงแม่ศรี แต่บทร้องของเพลงแม่ศรีอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เพราะผู้สืบทอดเพลงไม่มีหลงเหลืออยู่เลย นอกจากผู้เฒ่าผู้แก่เท่านั้น

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบลักษณะคำประพันธ์ ของเพลงแม่ศรี ตำบลดีลัง มีคำสัมผัสคล้องจองอยู่ในวรรคที่ 2 คำที่ 4 กับวรรคที่ 3 คำที่ 4 เช่นกันคือ แม่ศรีสวยสะ ยกมือไหว้พระ และในวรรคที่ 4 คำที่ 5 กับวรรคที่ 6 คำที่ 4 คือ เค้าก็มีคนชม ชักผ้ามาห่ม ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องของเพลง

เพลงแม่ศรีตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาพบว่า บทเพลงได้กล่าวถึงแม่ศรีที่มีความสวยงาม เวลาไหว้พระก็จะมีที่สวยงาม รำก็สวย แต่งองค์ทรงเครื่องก็สวย มีแต่คนนิยมชมชอบ ถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีความสามารถแต่งบทร้องเพลงแม่ศรีได้มีความไพเราะ และประกอบกับมีความสุขสนุกสนานไปเ็นบทเพลง

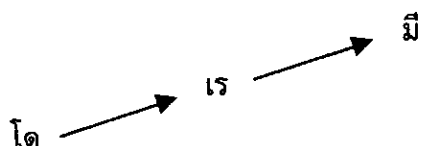
เพลงแม่ศรี

---ด	-ม-ร	--มร	--มด	-ม-ร	-ร-ม	-คมร	-ร-ร
---แม่	-ศรี-เอย	--แม่ศรี	--สวส	-ยก-มือ	-ไหว-พระ	-แก้กมี	-คน-ชม
-ม-ร	-ร-ด	-ร-ด	-ม-ร				
-ชัก-ผ้า	-มา-ห่ม	-ชม-แม่	-ศรี-เอย				

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงแม่ศรี ตำบลดีลัง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อย ๆ โดยขึ้นอยู่กับว่าผู้ขับร้องจะเข้าสียงผู้ที่เป็นร่างทรงแล้วหรือยัง หรือจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบ็ง ตำบลดีลัง

เพลงนางข้อง ตำบลดีลัง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 3 ตัว คือ โด เร และมีฟา เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 3 เสียง (คู่ 3 เมเจอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง มี ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

---X	-X-X ①	--XX	--XX	-X-X ②	-X-X	-XXX ③	-X-X
---แม่	-ศรี-เอย	--แม่ศรี	--สวส	-ยก-มือ	-ไหว-พระ	-แก้กมี	-คน-ชม
-X-X	-X-X	-X-X	-X-X				
-ชัก-ผ้า	-มา-ห่ม	-ชม-แม่	-ศรี-เอย				

ในเพลงแม่ศรี ของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบของจังหวะของเพลงได้ดังต่อไปนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

--XX

ในรูปแบบที่ 1 พบอยู่ในตำแหน่งหลังของ -X-X เนื่องจากคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าวสะกดด้วยสระเสียงยาว จึงทำให้วรรณคดีเป็นจังหวะในรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่าง

---X	-X-X ①	--XX	--XX	-X-X	-X-X	-XXX	-X-X
---แม่	-ศรี-เอย	--แม่ศรี	--สวยสะ	-ยก-มือ	-ไหว-พระ	-ไต่ก็มี	-คน-ชม

2. รูปแบบที่ 2

-X-X

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าเป็นรูปแบบจังหวะที่บังคับด้วยเสียงของคำ ซึ่งเกิดการออกเสียงที่เข้าใจถึงความหมายของคำได้ เนื่องจากเพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่คู่กันมากับท้องถิ่น ดังนั้นการร้องซึ่งถูกถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบันอาจเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามระยะเวลาและสังคม ดังตัวอย่าง

---X	-X-X	--XX	--XX	-X-X ②	-X-X	-XXX	-X-X
---แม่	-ศรี-เอย	--แม่ศรี	--สวยสะ	-ยก-มือ	-ไหว-พระ	-ไต่ก็มี	-คน-ชม

3. รูปแบบที่ 3

-XXX

ในรูปแบบที่ 3 เป็นการบังคับเสียงของคำ ทำให้เกิดความเข้าใจง่ายในบทเพลง คล้ายกับรูปแบบที่ 2 ดังตัวอย่าง

---X	-X-X	--XX	--XX	-X-X	-X-X	-XXX ③	-X-X
---แม่	-ศรี-เอย	--แม่ศรี	--สวยสะ	-ยก-มือ	-ไหว-พระ	-ไต่ก็มี	-คน-ชม

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงแม่ศรี ตำบลศีลิ่ง อำเภอพัฒนานิคม มีการบรรจุคำร้อง 1 รูปแบบ คือ

(1) รูปแบบเต็มเนื้อร้อง ดังตัวอย่าง

--- ค	- ม - ร	-- ม ร	-- ม ค
--- แม่	- ศรี - เอย	-- แม่ ศรี	-- สย ส

- ม - ร	- ร - ม	- คมร	- ร - ร
- ยก - มือ	- ไหว้ - พระ	- เด็กก็มี	- คน - ชม

- ม - ร	- ร - ค	- ร - ค	- ม - ร
- ชัก - ผ้า	- มา - ห่ม	- ชม - แม่	- ศรี - เอย

จากการศึกษาเพลงแม่ศรีพบว่า มีความสำคัญต่อชาวบ้านตำบลดีลังอีกเพลงหนึ่ง ซึ่งมีความไพเราะทั้งเนื้อหาและและการแสดงออกทางการร่ายรำ โดยเฉพาะเวลาที่ผู้ที่ถูกผีแม่ศรีเข้าสิงจะร่ายรำได้อย่างสวยงาม เนื้อเพลงจะกล่าวถึงความสวยงามของแม่ศรี และลักษณะคำประพันธ์ที่พบ คือ มีการสัมผัสคล้องจอง เช่น สะ กับ พระ และ ชม กับ ห่ม

ส่วนพิสัยของเสียงมีช่วงกว้างของเสียง 3 เสียง ซึ่งในทางหลักสากลเรียกว่า คู่ 3 เมเจอร์ และยังพบว่ากลุ่มโน้ตที่ใช้ในเพลงนี้ คือ โด เร และมี เพลงแม่ศรีไม่มีความซับซ้อนและง่ายต่อการจดจำ ทั้งนี้เนื่องจากได้รับอิทธิพลการสืบทอดทางวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านมาจากปากต่อปาก

สรุปการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เพลงพื้นบ้านของตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาสามารถรวบรวมบทเพลงพื้นบ้านทั้ง 11 เพลง สามารถแยกออกเป็นแต่ละประเภทได้ดังนี้

- ประเภทเพลงปฏิพากย์ สามารถรวบรวมบทเพลงได้จำนวน 5 เพลง คือ เพลงพิชฐาน เพลงพวงมาลัย เพลงข้าเจ้าหงษ์ เพลงโนเน และเพลงระบำบ้านไร่
- ประเภทเพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน รวบรวมบทเพลงได้จำนวน 1 เพลง คือ เพลงนกกาเหว่า
- ประเภทเพลงประกอบพิธีกรรม สามารถรวบรวมบทเพลงได้จำนวน 5 เพลง คือ เพลงแห่ นางแมว เพลงนางดั่ง เพลงนางส้อม เพลงนางข้อง และเพลงแม่ศรี

เพลงพื้นบ้านของตำบลดีลังไม่มีดนตรีประกอบคำร้องทุกเพลง มีจุดประสงค์ในการร้องเพื่อความสนุกสนาน และการใช้ในพิธีกรรมต่างๆ และใช้ตามโอกาสงานบุญต่างๆ เช่น สงกรานต์ เป็นต้น ลักษณะคำประพันธ์โดยมากเป็นเพลงที่อาลัย มีคำสัมผัสที่ไม่แน่นอน โครงสร้างคำประพันธ์แบบกลอน 4 – 6 เช่น เพลงนางดั่ง เพลงพิชฐาน เพลงพวงมาลัย เป็นต้น

พิสัยของเสียงของเพลงพื้นบ้านโดยรวมในตำบลตี่ลิ่ง พบว่า มีช่วงเสียงระหว่าง โดต่ำ (อยู่ ทาบเส้นน้อยใต้บรรทัด 5 เส้น ของกัญแจซอล) ถึง โดสูง (อยู่ระหว่างเส้นที่ 3 และ 4 ของกัญแจ ซอล) โดยมากชาวบ้านตำบลตี่ลิ่งจะเริ่มต้นที่เสียง เร (ใต้เส้นที่ 1 ของกัญแจซอล) ทั้งนี้เนื่องจากว่า ผู้ร้องมีการร้องที่เป็นพื้นบ้านไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป มีช่วงกว้างของเสียง ตั้งแต่ 3 เสียง ถึง 7 เสียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นเพลงพื้นบ้านที่เกิดขึ้นในยุคสมัยอดีต และชาวไทยเบิ่งได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่ เกิดขึ้นอีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมท้องถิ่น ทำให้มีบทเพลงมีความหลากหลาย ในส่วน ของกลุ่มโน้ตที่ใช้ โดยมากจะใช้ไม่เกิน 5 เสียง ซึ่งนับได้ว่าเป็นเพลงพื้นบ้านที่ไม่ซับซ้อนถือว่าเป็น องค์ประกอบของเพลงพื้นบ้านทั่วๆ ไป

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษายังพบอีกว่า รูปแบบของจังหวะเกิดขึ้นจากคำร้องในบท เพลง และการออกเสียงอยู่ในหลักธรรมชาติของท้องถิ่น และยังสื่อความหมายของเพลงได้อย่างถูก ต้อง สำหรับการบรรจุคำร้องในบทเพลง พบว่า เพลงพื้นบ้าน ตำบลตี่ลิ่ง มีการบรรจุทั้งสองรูปแบบ คือ รูปแบบการบรรจุเต็มเนื้อร้อง ซึ่งจะพบมากในเพลงนางดังเพลงนางสุ่ม เป็นต้น ส่วนรูปแบบการ บรรจุแบบลากเสียง ซึ่งจะพบในเพลง พิษฐาน พวงมาลัย เป็นต้น

2. เพลงพื้นบ้านไทยเบิ้ง ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

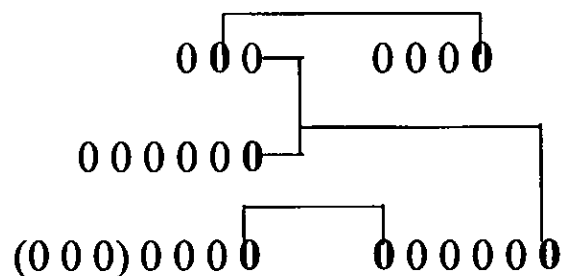
2.1 เพลงพิษฐาน

บทร้อง 1	พิษฐานเอย พานเอาดอกมะไฟเอย (ลูกคู่รับ) มือหนึ่งถือพาน	มือหนึ่งถือพาน พานเอาดอกมะไฟเอย
บทร้อง 2	ว่าจะมีลูกเอย เมื่อจะมีผ้า สมหวัง ดั่งใจ สากะไร	ก็ขอให้วางแล้ว นั้นก็ให้ว่าได้ เราพิษ เราพิษฐานเอย

ประวัติของเพลงพิษฐาน

เพลงพิษฐาน ตำบลโคกสูง ศึกษาตามคำสันนิษฐานว่าเป็นเพลงที่ใช้ร้องเล่นกันในโบสถ์ ยามว่างตอนเย็น และในโอกาสเทศกาลตรุษสารท สงกรานต์ ซึ่งเกิดจากประเพณีที่ชาวบ้านเก็บดอกไม้ไปบูชาพระ มีทั้งชายและหญิงหมู่ละ 5 –10 คน ขณะที่กำลังแห่ไปวัดก็จะร้องเพลงพิษฐานไปด้วย เมื่อไปถึงที่วัดก็เริ่มการร้องเพลงโดยฝ่ายผู้หญิงจะเป็นคนเริ่มกล่าวคำร้องก่อน และตามด้วยลูกคู่คอยรับ บางทีก็ร้องกันตลอดทั้งคืนก็มี

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงพิษฐาน ตำบลโคกสูง (ยกตัวอย่างมา 1 บท) มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน จะมีซ้ำคำกันบ้าง ดังเช่นในวรรคที่ 1 คำที่ 3 กับวรรคที่ 3 คำที่ 6 ดังนี้ พิษฐานเอย พานเอาดอกมะไฟเอย และจะมีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 1 คำที่ 2 กับวรรคที่ 2 คำที่ 4 ดังนี้ พิษฐานเอย มือหนึ่ง ถือพาน ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องเพลง

บทเพลงพิษฐาน ของคำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม กล่าวถึง การอธิษฐานขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในเรื่องการจะมีครอบครัว ซึ่งเพลงนี้ คำว่า พิษฐานที่ชาวบ้านเรียกกัน ก็คือ อธิษฐานของภาษาภาคกลางนั่นเอง ซึ่งทำให้บทเพลงมีความไพเราะยิ่งขึ้น

เพลงพิษฐาน

บทร้องที่ 1

--- ร	----	- ร - ร	----	----	--- ช	- ม ร ด	--- ร
--- พิษ	----	- ษ - ฐาน	----	----	--- เอ้อ	- เออ - เอ้อ	--- เอย
----	----	----	- ร - ด	- ร - ช	----	- ร - ม	- ร - ด
----	----	----	- มือ - หนึ่ง	- ถือ - พาน	----	- อือ - อือ	- อือ - อือ
----	--- ร	-- ร ด	-- ร ม	--- ร	----		
----	--- พาน	-- เอาดอก	-- มะไฟ	--- เอย	----		

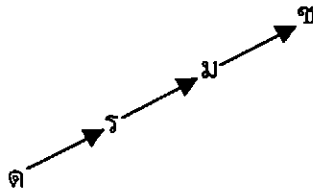
บทร้องที่ 2

-- ร ร	- ร - ม	--- ร	----	----	- ร - ม	- ร - ร	-- ร ร
-- ว่าจะ	- มี - ลูก	--- เอย	----	----	- ก็ - ให้	- ว่า - กลัว	-- เมื่อจะ
- ร - ด	- ร ร ร	- ด - ด	----	- ร - ร	----	- ม - ม	-- ร ช
- มี - ตัว	- นั่นก็ให้	- ว่า - ได้	----	- สม - หวัง	----	- ตั้ง - ใจ	--- สา
-- ร ร	--- ร	--- ม	-- ร ด	- ร - ม	-- ร ด	- ช - ร	----
-- ะไร	--- เขา	--- พิษ	----	- เขา - พิษ	-- ษฐาน	--- เอย	----

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงพิษฐาน คำบลโคกสูง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง คำบลโคกสูง

เพลงพิษฐาน คำบลโคกสูง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และซอล เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 Perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

บทร้องที่ 1

---X ---พิษ	----	-X-X -ชะ-ฐาน	----	----	---X ---เอื้อ	-XXX -เออ-เออ	---X ---เอย
----	----	----	-X-X -มือ-หนึ่ง	-X-X -ถือ-พาน	----	-X-X -อือ-อือ	-X-X -อือ-อือ
----	---X ❶ ---พาน	--XX --เอาดอก	--XX --มะไฟ	---X ---เอย	----		

บทร้องที่ 2

--XX --ว่าจะ	-X-X -มี-ลูก	---X ❷ ---เอย	----	----	-X-X -ก็-ให้	-X-X -ว่า-กลัว	--XX --เมื่อจะ
-X-X -มี-ผ้า	-XXX -นั่นก็ให้	-X-X -ว่า-ได้	----	-X-X -สม-หวัง	----	-X-X -ตั้ง-ใจ	--XX ---ลา
--XX --กะไร	---X ---เขา	---X ---พิษ	--XX ----	-X-X ❸ -เขา-พิษ	--XX --ชะฐาน	-X-X ---เอย	----

ในเพลงพิษฐาน ของตำบลโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักของเพลงได้ดังต่อไปนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

---X

ในรูปแบบที่ 1 พบว่าเป็นการบังคับเสียงของคำ ทำให้คำร้องมีความหมายและเข้าใจ ในคำร้อง ดังตัวอย่างเช่น

----	---X ❶ ---พาน	--XX --เอาดอก	--XX --มะไฟ	---X ---เอย	----		
------	------------------	------------------	----------------	----------------	------	--	--

2. รูปแบบที่ 2

- X - X

ในรูปแบบที่ 2 พบว่า เป็นการบังคับเสียงของคำร้อง ทำให้เกิดการออกเสียง ซึ่งมีความหมายของคำที่เข้าใจ เหมือนกับรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่างเช่น

--XX	---X	---X	--XX	-X-X ^๒	--XX	-X-X	----
--กะไร	---เขา	---พิษ	----	-เขา-พิษ	--สะพาน	---เอย	----

3. รูปแบบที่ 3

ในรูปแบบที่ 3 พบในตำแหน่งหลังของรูปแบบ - - - X เนื่องจากคำสุดท้ายของคำร้องเป็นการสะกดด้วยสระเสียงยาว ทำให้บทเพลงมีความหมาย ดังตัวอย่างเช่น

--XX	-X-X	---X ^๑	----	----	-X-X	-X-X	--XX
--ที่จะ	-มี-ลูก	---เอย	----	----	-ก็-ให้	-ว่า-กลัว	--เมื่อจะ

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงพิษฐานของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องในบทเพลง 2 รูปแบบคือ

1. รูปแบบเต็มเนื้อร้อง (การร้อง 1 คำร้อง ต่อ 1 ตัวโน้ต) ดังตัวอย่าง

- ร - ด	- ร ร ร	- ด - ด	----
- มี - ตัว	- นั้นก็ให้	- ว่า - ได้	----

2. รูปแบบการลากเสียง ดังตัวอย่าง

----	---ช	- ม ร ด	----ร
----	---เอ้อ	- เออ -เอ้อ	---เอย

เพลงพิชฐาน ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเพลงที่มีความหมายสำหรับชาวบ้านได้รับอิทธิพลมาจากอดีต และนำมาดัดแปลงคำร้องเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย เป็นเพลงปฏิพากย์ที่ใช้ร้องเล่นกันในยามว่างจากการทำงาน ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงพิชฐานมีคำที่ซ้ำกันบ้างในแต่ละวรรค เช่น เอย กับ เอย ในบทร้องนั้นมีความหมาย กล่าวถึง การเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อธิษฐานขอให้มีการครบครันที่ดี สำหรับบทเพลงนี้มีพิสัยของเสียงอยู่ในช่วงกว้างของเสียง 5 เสียง เรียกในหลักสากล คือ คู่ 5 Perfect สำหรับกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงเพลงพิชฐาน คือ โด เร มี และซอล

เพลงพิชฐานมีรูปแบบจังหวะที่เป็นไปตามลักษณะคำประพันธ์ของบทร้องและสำเนียงของชาวไทยเมือง ทำให้รูปแบบจังหวะคล้ายตามเสียงร้องเสียงสำเนียง จึงเป็นความไพเราะตามแบบฉบับของเพลงพื้นบ้าน ชาวไทยเมือง ตำบลดีลัง ส่วนการบรรจุคำร้องในบทเพลงพิชฐานนี้ มีรูปแบบการบรรจุคำร้องแบบเต็มเนื้อร้อง และการร้องแบบลากเสียง

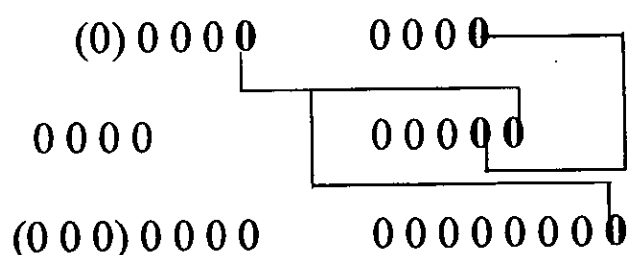
2.2 เพลงพวงมาลัย

(สร้อย)พวงมาลัยเอย	เอ้อเฮยลอยไป
ก็เอ้ยลอยไป	ที่ต้นมะไฟเอย
(ลูกคู่รับ)เอ้อเฮยลอยไป	ก็ลอยไปที่ต้นมะไฟเอย
(บทร้องที่ 1)น้องก็พรรษา	ไม่ทันเต็มองค์
พอฝนตกลง	ละก็ละลาย
(ลูกคู่รับ)พวงเอ้ยพวงมาลา	พวงมาลัยเอย
(สร้อย)พี่เอย	เอ้อเฮยลอยไป
ลอยไปก็เอ้ยลอยไป	ที่ต้นมะไฟเอย
(ลูกคู่รับ)เอ้อเฮยลอยไป	ก็เอ้ยลอยไปที่ต้นมะไฟเอย
(บทร้องที่ 2)น้องมารักพี่	พี่เอยแท้แท้
สองตานองไม่แล	เอ้ยก็ใคร
(ลูกคู่รับ)พวงเอยมาลา	พวงมาลัยเอย

ประวัติเพลงพวงมาลัย

เพลงพวงมาลัย ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม เป็นเพลงที่ถูกถ่ายทอดมาจากกลุ่มชนไทยเบ็ญในอดีตกาล ซึ่งเป็นบทเพลงที่มีความเก่าแก่เท่ากับเพลงช้าเจ้าหงษ์ เพลงนี้ไม่มีดนตรีประกอบคำร้อง เป็ขการร้องโดยยึดภาษาและสำเนียงเป็นหลัก จึงทำให้บทเพลงมีความหมาย และมีความไพเราะ

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงพวงมาลัย ตำบลโคกสูง มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน มีการซ้ำคำ 1 บท มีหลายซ้ำหลายครั้ง ดังเช่นในวรรคที่ 1 คำที่ 5 กับวรรคที่ 4 คำที่ และวรรคที่ 6 คำที่ 8 (สร้อย)พวงมาลัยเอ๋ย ที่ต้นมะไฟเอ๋ย ก็ลอยไปที่ต้นมะไฟเอ๋ย และมีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 2 คำที่ 4 กับวรรคที่ 4 คำที่ 4 เอ้อเหยลอยไป ที่ต้นมะไฟเอ๋ย ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องเพลง

เพลงพวงมาลัย ของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม กล่าวถึง การแสดงความรักระหว่างชายและหญิง โดยการเกี้ยวพาราสีกัน ทำให้อีกฝ่ายเห็นอกเห็นใจกัน ซึ่งเพลงนี้แสดงให้เห็นว่าตำบลโคกสูงให้ความสำคัญกับเรื่องความรักพอสมควร

เพลงพวงมาลัย

ท่อนสร้อย

--- ร	----	-- ม ม	----	--- ร	----	----	----
--- พวง	----	-- มาลัย	----	--- เออ	----	----	----
----	----	----	----	--- ค	--- ร	--- ช	--- ม
----	----	----	----	--- เอ้อ	--- เทย	--- ลอย	--- ไป
--- ค	- ม - ร	--- ร	----	-- ค ค	----	-- ค ร	--- ร
--- ก็	- เอ้อ - ลอย	--- ไป	----	-- ที่ต้น	----	-- มะไฟ	--- เอย

ลูกคู่รับ

----	----	--- ค	----	--- ร	----	----	----
----	----	--- เอ้อ	----	--- เทย	----	----	----
----	----	----	----	--- ค	--- ร	--- ช	--- ม
----	----	----	----	--- เอ้อ	-- ระเทย	--- ลอย	--- ไป
----	- ค - ค	----	-- ค ร	----	--- ร	----	----
----	- ที่ - ต้น	----	-- มะไฟ	----	--- เอย	----	----

ท่อน 1

----	- ร - ค	----	- ร - ร	----	- ค - ร	--- ม	--- ร
----	- นอง - ก็	----	- พวง - ษา	----	- ไม่ - ทั้น	--- เต็ม	--- องค์กร
----	- ร - ค	--- ช	--- ม	--- ค	- ค - ร	--- ร	----
----	- พอ - ฝน	--- ตก	--- ลง	--- ละ	- ก็ - ละ	--- สาย	----

ลูกคู่รับ

----	----	--- ร	--- ร	--- ช	--- ม	--- ร	--- ค
----	----	--- พวง	--- เอ้อ	----	--- มา	---	--- ลา
----	----	--- ร	--- ค	----	--- ม	----	--- ร
----	----	--- พวง	--- มา	----	--- ลัย	----	--- เอย

ท่อนสร้อย

-- ร ร	----	----	----	----	----	--- ค	--- ร
-- ที่เอย	----	----	----	----	----	--- เอ้อ	--- เอย
----	----	--- ม	--- ร	--- ค	- ม - ร	--- ร	----
----	----	--- ลอย	--- ไป	--- ก็	- เอ้อ - ลอย	--- ไป	----
----	----	----	-- ค ร	----	--- ร	----	----
----	-- ที่ต้น	----	-- มะไฟ	----	--- เอย	----	----

ลูกคู่รับ

---ค	----	---ร	----	----	---ม	---ร	----
---เออ	----	---เฮย	----	----	---ลอย	---ไป	----
---ค	-ม-ร	---ร	----	--คค	----	--คร	----
---ก็	-เอ๋ย-ลอย	---ไป	----	--ที่ต้น	----	--มะไฟ	----
---ร	----	----	----	----			
---เฮย	----	----	----	----			

ท่อน 2

----	--รร	---ม	---ม	----	----	----	----
----	--น้องมา	---รัก	---พี่	----	----	----	----
----	--รร	---ม	---ม	---ค	-ช-ม	---ร	-ค-ร
----	--พี่เอย	---แท้	---แท้	---สอง	---ตา	---น้อง	-ไม่-แล

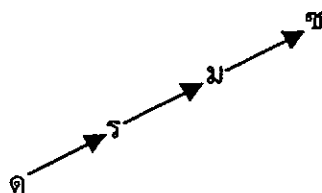
ลูกคู่รับ

---ร	---ร	---ช	---ม	---ร	---ค	----	----
---พวง	---เอย	----	---มา	----	---ตา	---	----
---ร	---ค	----	---ม	----	---ร	----	----
---พวง	---มา	----	---ลัย	----	---เอย	----	----

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงพวงมาลัย ตำบลโคกสูง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลโคกสูง

เพลงพวงมาลัย ตำบลโคกสูง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และ ซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

ท่อนสร้อย

---X --- พวง	----	--XX -- กล้วย	----	---X ② --- เออ	----	----	----
----	----	----	----	---X --- เอ้อ	---X --- เหย	---X --- ลอย	---X --- ไป
---X --- ก็	-X-X ① - เอ้อ - ลอย	---X --- ไป	----	--XX -- ที่ต้น	----	--XX -- มะไฟ	---X --- เออ

ลูกคู่รับ

----	----	---X --- เอ้อ	----	---X --- เหย	----	----	----
----	----	----	----	---X --- เอ้อ	---X -- จะเหย	---X --- ลอย	---X --- ไป
----	-X-X - ที่ - ต้น	----	--XX -- มะไฟ	----	---X ② --- เออ	----	----

ท่อน 1

----	-X-X - นื่อง - ก็	----	-X-X - พร - ษา	----	-X-X - ไน - ทั้น	---X --- เต็ม	---X --- องค์กร
----	-X-X - พอ - ฝน	---X --- ตก	---X --- ลง	---X --- ละ	-X-X ① - ก็ - ละ	---X --- ลาย	----

ลูกคู่รับ

----	----	---X --- พวง	---X --- เอ้อ	---X ----	---X --- มา	---X ---	---X --- ลา
----	----	---X --- พวง	---X --- มา	----	---X --- ลัย	----	---X --- เออ

โนเพลงพวงกล้วย ของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีรูปแบบจังหวะหลักของเพลงดังนี้

1.รูปแบบที่ 1

---X

ในรูปแบบที่ 1 พบว่า อยู่ตำแหน่งหลังของรูปแบบ -X-X เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวมีคำสุดท้ายมีสระกดด้วยสระเสียงยาวจึงทำให้ความหมายของเพลงที่เข้าใจ ดังตัวอย่าง

---X --- ก็	-X-X ❶ -เอ๋ย - ลอย	---X --- ไป	----	--XX -- ที่ต้น	----	--XX -- มะไฟ	---X --- เอย
----------------	-----------------------	----------------	------	-------------------	------	-----------------	-----------------

----	-X-X -พอ - ฝน	---X --- ตก	---X --- ลง	---X --- สะ	-X-X ❶ -ก็ - ละ	---X --- ลาย	----
------	------------------	----------------	----------------	----------------	--------------------	-----------------	------

2. รูปแบบที่ 2

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าอยู่ตำแหน่งหลังของรูปแบบ ---X เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวมีคำสุดท้ายมีสระกดด้วยสระเสียงยาวจึงทำให้ความหมายของเพลงที่เข้าใจ ซึ่งคล้ายกับรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่าง
เช่น

---X --- พวง	----	--XX -- มาลัย	----	---X ❷ --- เอย	----	----	----
-----------------	------	------------------	------	-------------------	------	------	------

----	-X-X -ที่ - ต้น	----	--XX -- มะไฟ	----	---X ❷ --- เอย	----	----
------	--------------------	------	-----------------	------	-------------------	------	------

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงพวงมาลัย ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องในบทเพลงจำนวน 2 รูปแบบคือ

1. รูปแบบเต็มเนื้อร้อง ดังตัวอย่าง

---ค --- เอ้อ	---ร --- เทย	---ช --- ลอย	---ม --- ไป
------------------	-----------------	-----------------	----------------

--- ด	- ช - ม	--- ทร	- ด - ทร
--- สอง	--- ตค	--- น้อง	- ไม - แล

2. รูปแบบการลากเสียง ดังตัวอย่าง

--- ทร	----	----	----
--- เอย	----	----	----

----	--- ทร	----	----
----	--- เอย	----	----

เพลงพวงมาลัย คำบลโลกสูง อำเภอพัฒนานิคม เป็นบทเพลงที่อยู่ในประเภทเพลงปฏิพากย์ เป็นเพลงที่ใช้ร้องเล่นกันในยามว่างจากการทำงาน เพลงนี้เป็นเพลงที่เก่าแก่ ทำให้บทเพลงอาจเปลี่ยนไปบ้างตามกาลเวลา เนื้อหาของเพลงจะกล่าวถึง ความรักที่มีของชายต่อฝ่ายหญิง ลักษณะคำประพันธ์จะมีคำซ้ำกันบ้างดังเช่น (สร้อย)พวงมาลัยเอย ที่ต้นมะไฟเอย และสัมผัสคำคล้องจอง ดังเช่น เออเฮลลวยไป ที่ต้นมะไฟเอย มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล การบรรจุคำร้องในบทเพลง พบว่ามีทั้งการบรรจุคำร้องแบบเต็มเนื้อร้องและแบบลากเสียง ทำให้บทเพลงมีความหมายที่เข้าใจ และไพเราะยิ่งขึ้น

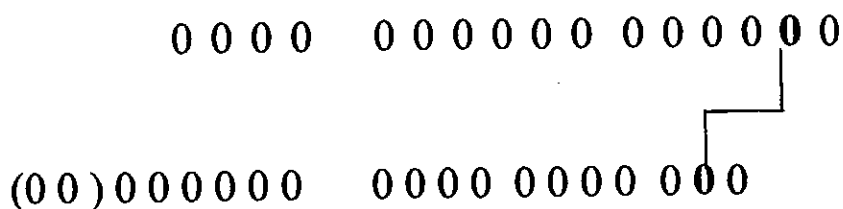
2.3 เพลงซ้ำเจ้าหงษ์

บทร้อง 1 ซ้ำเจ้าหงษ์เอย (ลูกคู่)เอยปีกเจ้าอ่อนร่อนลง	ปีกเจ้าอ่อน ร่อนลง ร่อนเข้าในดง ลำไย เอยร่อนเข้าดง ร่อนเข้าในดง มะไฟเอย
บทร้อง 2 ดันโด ก็ได้แต่แล แล (ลูกคู่)หงษ์เอย เจ้าข้า	ดอกหนอ อีแม่ เดือนแผล่ (เอยก็) ดาวราย ซ้ำเจ้าหงษ์ เอย
บทร้อง 3 ถ้าดาวศุกร์ก็พี่เอย (ลูกคู่)หงษ์เอย เจ้าข้า	เอยดาวได้ เอยจะกล ดาวตก ซ้ำเจ้าหงษ์ เอย

ประวัติเพลงช้าเจ้าหงษ์

เพลงช้าเจ้าหงษ์ เป็นเพลงปฏิพากย์ที่ใช้เล่นกันในยามว่างงาน หรือเทศกาลสงกรานต์ หรือ การร้องเล่นในยามที่เก็บดอกไม้ไปบูชาพระ ซึ่งในสมัยก่อน ชาวบ้านก็นิยมเล่นกันมาก แต่ปัจจุบัน คงหลงเหลือแต่บทเพลงเท่านั้น

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงช้าเจ้าหงษ์ ตำบลโคกสูง (ยกตัวอย่างมา 1 บท) มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน จะมีซ้ำคำกันบ้าง และส่วนน้อยที่จะมีเสียงคำสัมผัส คล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 2 คำที่ 11 กับวรรคที่ 4 คำที่ 10 ดังนี้ ปีกเจ้าอ่อน ร่อนลง ร่อนเข้าใน ดง ลำไย เอยร่อนเข้าดง ร่อนเข้าในดง มะไฟเอย ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการ ร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องเพลง

ในเพลงช้าเจ้าหงษ์ ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม เนื้อหาจะกล่าวถึง การขอความรัก จากฝ่ายหญิง ซึ่งเป็นบทเพลงที่มีสำเนียงค่อนข้างโคราช แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านตำบลโคกสูง ในสมัยก่อน มีการร้องเล่นกันระหว่างหญิงและชาย คือการเกี้ยวพาราสีกัน แต่ในสมัยปัจจุบันนี้ การ รับอิทธิพลมาไม่ครบถ้วน จึงมีผู้ที่ร้องอยู่ไม่กี่คนเท่านั้น ซึ่งล้วนเป็นแต่แม่เพลงซึ่งมีอายุแล้วทั้งสิ้น

เพลงช้าเจ้าหงษ์

บทร้อง 1

--- ร ม	-- ร ม	--- ร	----	----	--- ค	--- คค	----
--- ข้า	-- เจ้าหงษ์	--- เอย	----	----	--- ปีก	-- เจ้าอ่อน	----
----	--- ร	--- ร	--- ร	--- ค	--- ร	--- ม	----
----	--- ร่อน	--- ลง	--- ร่อน	--- เข้า	--- ใน	--- คง	----
-- ร ม	----	--- ร					
-- ลำไย	----	--- เอย					

ลูกคู่รับ

--- ร	--- ร	----	----	--- ค	--- ค	----	----
--- เอย	--- ปีก	----	----	--- เจ้า	--- อ่อน	----	----
--- ร	--- ร	--- ร	--- ร	--- ค	--- ม	--- ร	--- ค
--- ร่อน	-- ลง	--- เอย	--- ร่อน	--- เข้า	--- คง	--- ร่อน	--- เข้า
--- ร	--- ม	----	- ร - ม	----	--- ร		
--- ใน	--- คง	----	- มะ - ไพ	----	--- เอย		

บทร้อง 2

----	- ม - ม	- ม ร ค	- ค - ค	ค ค ม ม	- ร - ค	- ค - ค	- ร - ร
----	- คั้น - โค	- ก็ไต่แต่	- แล - แล	ดอกหน่ออีแม่	- เดือน - แผล	- เอย - ก็	- ดาว - รวย

ลูกคู่รับ

--- ร	--- ร	----	- ร - ม	----	- ร - ค	--- ม	--- ร
--- หงษ์	--- เอย	----	- เจ้า - ข้า	----	- ข้า - เจ้า	--- หงษ์	--- เอย

บทร้อง 3

- ร ร ค	ค ม - ร	--- ช	- ร - ค	--- ร	-- ร ม	----	- ร - ร
- ถักดาวตุกร์	ก็พี่ - เอย	--- เอย	- ดาว - ได้	--- เอย	-- จะ ไกล	----	- ดาว - ตก

ลูกคู่รับ

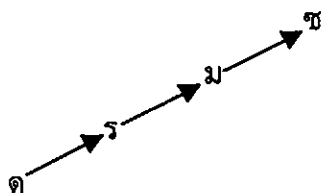
--- ร	--- ร	----	- ร - ม	----	- ร - ค	--- ม	--- ร
--- หงษ์	--- เอย	----	- เจ้า - ข้า	----	- ข้า - เจ้า	--- หงษ์	--- เอย

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงช้าเจ้าหงษ์ ตำบลโคกสูง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึก

ตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลโคกสูง

เพลงข้าเจ้าหงษ์ ตำบลโคกสูง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และ ซอล เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 Perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

บทร้อง 1

---XX --- ข้า	--XX -- เจ้าหงษ์	---X ❶ --- เอย	----	----	---X --- ปีก	--XX -- เจ้าอ่อน	----
----	---X --- ร่อน	---X --- ลง	---X ❷ --- ร่อน	---X --- เข้า	---X --- ใน	---X --- ดง	----
--XX -- ลำไย	----	---X --- เอย					

ลูกคู่รับ

---X --- เอย	---X --- ปีก	----	----	---X --- เจ้า	---X --- อ่อน	----	----
---X --- ร่อน	---X -- ลง	---X --- เอย	---X --- ร่อน	---X --- เข้า	---X --- ดง	---X ❸ --- ร่อน	---X --- เข้า
---X --- ใน	---X --- ดง	----	-X-X - มะ - ไพ	----	---X --- เอย		

บทร้อง 2

----	-X-X - ดัน - โด	-XXX - ก็ได้แต่	-X-X - แล - แล	XXXX ดอกหนออีแม	-X-X ❹ - เดือน - แผล	-X-X - เอย - ก็	-X-X - ดาว - รวย
------	--------------------	--------------------	-------------------	--------------------	-------------------------	--------------------	---------------------

คู่รับ

---X	---X	----	-X-X	----	-X-X	---X	---X
---หงษ์	---เอย	----	-เจ้า-ข้า	----	-ข้า-เจ้า	---หงษ์	---เอย

บทร้อง 3

-XXX	XX-X	---X	-X-X	---X	--XX	----	-X-X
-ถ้ำดาวศุกร์	ก็พี่-เอย	---เอย	-ดาว-ใต้	---เอย	--จะไกล	----	-ดาว-ตก

ลูกคู่รับ

---X	---X	----	-X-X	----	-X-X	---X	---X
---หงษ์	---เอย	----	-เจ้า-ข้า	----	-ข้า-เจ้า	---หงษ์	---เอย

ในเพลงข้าเจ้าหงษ์ ของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักของเพลงได้ดังนี้

1. รูปแบบที่ 1

ในรูปแบบที่ 1 พบว่าอยู่ตำแหน่งหลังรูปแบบ ---X คำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าวเป็นการสะกดด้วยสระเสียงยาว จึงทำให้บทเพลงมีความหมายและสื่อถึงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ร้อง ดังตัวอย่าง

---XX	---XX	---X ①	----	----	---X	--XX	----
---ข้า	---เจ้าหงษ์	---เอย	----	----	---ปีก	--เจ้าอ่อน	----

2. รูปแบบที่ 2

---X

ในรูปแบบที่ 2 เนื่องจากเป็นการบังคับด้วยเสียงของคำ ทำให้เกิดการออกเสียงที่สามารถสื่อความหมายของคำได้อย่างเข้าใจ ดังตัวอย่างเช่น

----	---X	---X	---X ②	---X	---X	---X	----
----	---ร้อน	---ลง	---ร้อน	---เข้า	---ใน	---คง	----

---X --- ร่อน	---X --- ลง	---X --- เอย	---X --- ร่อน	---X --- เข้า	---X --- ดง	---X ☺ --- ร่อน	---X --- เข้า
------------------	----------------	-----------------	------------------	------------------	----------------	--------------------	------------------

3. รูปแบบที่ 3

- X - X

ในรูปแบบที่ 3 พบว่าเป็นรูปแบบจังหวะบังคับด้วยเสียงของคำ เพื่อให้เกิดการออกเสียงที่สามารถสื่อความหมายของคำได้เข้าใจ เหมือนดังรูปแบบที่ 3 ดังตัวอย่างเช่น

----	-X-X - ต้น - โด	-XXX - ก็ได้นัด	-X-X - แล - แล	XXXX ดอกหน่อแม่	-X-X ☺ - เดือน - แผล	-X-X - เอย - ก็	-X-X - ดาว - รวย
------	--------------------	--------------------	-------------------	--------------------	-------------------------	--------------------	---------------------

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงช้าเจ้าหงษ์ ของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องในบทเพลงจำนวน 2 รูปแบบคือ

1. รูปแบบเต็มเนื้อร้อง ดังนี้คือ

ค ค ม ม	- ร - ค	- ค - ค	- ร - ร
ดอกหน่อแม่	- เดือน - แผล	- เอย - ก็	- ดาว - รวย

--- ร	--- ค	--- ร	--- ม
--- ร่อน	--- เข้า	--- ไน	--- ดง

2. รูปการแบบลากเสียง

--- ร	--- ร	----	- ร - ม
--- หงษ์	--- เอย	----	- เจ้า - ข้า

----	- ร - ม	----	--- ร
----	- มะ - ไพ	----	--- เอย

บทเพลงข้าเจ้าหงษ์ ในตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเพลงปฏิพากย์ อีกเพลงหนึ่ง ที่ใช้เล่นกันในยามว่างจากการทำงาน ปัจจุบันก็มีค้อยไต่ยืนกันแล้ว เนื่องจากเป็น เพลงที่เก่าแก่ที่สุด และผู้ร้องให้ฟังในที่นี้ ก็คือแม่เพลงซึ่งมีอายุประมาณ 85 แล้ว จึงทำให้การร้อง ไม่สมบูรณ์บ้าง เพลงนี้จะไม่มีดนตรีประกอบคำร้อง จะร้องโดยยึดคำร้องและสำเนียงเป็นหลัก

ลักษณะคำประพันธ์ในเพลงข้าเจ้าหงษ์ มีการสัมผัส เช่น โย กับ ไพ ทำให้บทเพลงมี ไพเราะยิ่งขึ้น พิสัยของเสียง ก็มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 Perfect) และใช้พิสัยของ เสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล กลุ่มโน้ตที่ใช้มี 4 ตัวคือ โด เร มี และซอล สำหรับการ บรรจุคำร้องในบทเพลง พบว่าเป็นการบรรจุคำร้องที่มีทั้ง การบรรจุแบบเต็มเนื้อร้อง และการบรรจุ แบบลากเสียง ถือว่าบทเพลงข้าเจ้าหงษ์ เป็นอีกเพลงที่มีความหมายและความเข้าใจง่าย โดยไม่ ซับซ้อนจนเกินไป

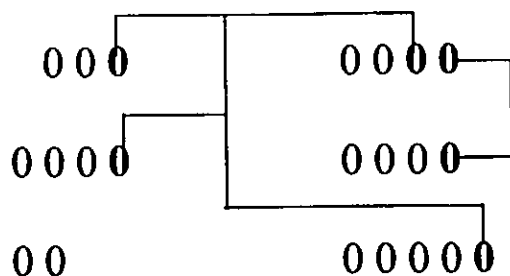
2.4 เพลงโนเน

บทร้องที่ 1	โนเนเอย พี่หงษ์ทองเอย พาดไว้	พี่ช้างเอยนาตร ของน้องปู่หลาน ที่ต้นมะไฟเอย
บทร้องที่ 2	พี่จะมาล่อน้อง ทูนหัวอีพ่อน้ำ	ดอกกระดังงา นวลโย
บทร้องที่ 3	รักยอด โยฟ้า ซ้ำซ้ำโน	ซ้ำเอย ซ้ำซ้ำโนเนเอย

ประวัติเพลงโนเน

เพลงโนเนเป็นเพลงที่อยู่ในประเพณีปฏิพากย์เช่นกัน ชาวบ้านนิยมใช้ร้องเล่นกันในยามว่างจากงาน ในสมัยก่อนนิยมร้องเกี่ยวพาราสิกัน แต่ปัจจุบันพบว่ามิใช่ผู้ที่ร้องเพลงนี้ได้คงจะมีแต่แม่เพลงซึ่งมีอายุมากแล้ว ที่ยังจดจำบทเพลงนี้ได้

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงโนเน่ ตำบลโคกสูง มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน มีการซ้ำคำ 1 บท มีหลายซ้ำหลายครั้ง ดังเช่นในวรรคที่ 1 คำที่ 3 กับวรรคที่ 2 คำที่ 3 โนเน่เอ๋ย พี่ช้างเอยนาตร และมีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 2 คำที่ 4 กับวรรคที่ 4 คำที่ 4 ดังเช่น พี่ช้างเอยนาตร ของน้องปูลาด ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องเพลง

เพลงโนเน่ เป็นเพลงที่ชาวบ้านดกแต่งขึ้นจากท้องถิ่น ซึ่งความหมายของเพลงนี้จะกล่าวถึงการบวชนาค ทั้งนี้ในสมัยก่อนบทเพลงดังกล่าวสามารถเล่นกันยามบวชนาคของก็ได้

เพลงโนเน่

บทร้องที่ 1

---ร ---โน	---ร ---เน	---ร ---เอย	---- ----	---- --เซเฮ	---- เฮเฮ - เซ	---- ----	--ร ร --พี่ช้าง
---ร ---เอย	---รค ---นาตร	---- ----	--ร ร --พี่หงษ์	---ช ---ทอง	---ร ---เอย	---ม ----	-ร-ม -ของ-น้อง
---ร ---ปู	---ค ---ลาด	---ค ---พาด	---ค ---ไว้	---- ----	--ร ม --ที่ตัน	--รค ----	--ค ร --มะไฟ
---- ----	---ร ---เอย	---- ----	---- ----				

บทร้องที่ 2

---ร ---พี่	--ค ร --จะมา	---ร ---ล่อ	--ค ร ---น้อง	---- ----	-ค-ร -ดอก-กระ	---ช --คัง	---ม ---งา
---ร ---ทูน	---ช ---หัว	---ร ---อี	-ร-ค -พ่อ-หน้า	---- ----	---ร ---นวล	---ร - --โย	---- ----

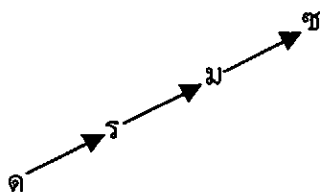
บทร้องที่ 3

---ม	-ร-ค	----	-ค-ร	----	----	----	----
---รัก	---ยอด	----	-ข้า-เอย	----	----	----	----
---ม	---ม	----	-ช-ม	----	--รค	----ร	---ค
---ใบ	---ฟ้า	----	-เอย-ข้า	----	--ข้าโน	---เอย	---ข้า
----	--ค ร	----	---ม	----	----ร	----	----
----	--ข้าโน	----	---เน	----	---เอย	----	----

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงโนเน คำบลโคกสลุ เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อย ๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง คำบลโคกสลุ

เพลงโนเน คำบลโคกสลุ มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โค เร มี และซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โค ถึง ซอล ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

---X	---X	---X ③	----	----	----	----	--XX
---โน	---เน	---เอย	----	--เฮเฮ	เฮเฮ-เฮ	----	--พ้าง
---X ①	--XX	----	--XX	---X	---X	---X	-X-X
---เอย	---นาตรา	----	--พ้าง	---ทอง	---เอย	----	-ของ-น้อง
---X ②	---X	---X	---X	----	--XX	--XX	--XX
---ปู่	---หลาด	---พาด	---ไว้	----	--ที่ตัน	----	--มะไฟ
----	---X	----	----				
----	---เอย	----	----				

ในเพลงโนเน ของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีรูปแบบของจังหวะหลักของเพลงดังนี้

1. รูปแบบที่ 1

--XX

ในรูปแบบที่ 1 พบว่าอยู่หลังตำแหน่ง ---X เนื่องจากคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าว เป็นการสะกดด้วยสระเสียงยาว ดังตัวอย่าง

---X ①	--XX	----	--XX	---X	---X	---X	-X-X
---เอย	---นาคร	----	--พินธุ	---ทอง	---เอย	----	-ของ-น้อง

2. รูปแบบที่ 2

---X

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าเป็นรูปแบบจังหวะที่บังคับเสียงของคำ ซึ่งทำให้เกิดการออกเสียงที่ใน ความหมายของคำเข้าใจ ดังตัวอย่าง

---X ②	---X	---X	---X	----	--XX	--XX	--XX
---ปู	---ตลาด	---พาด	---ไร่	----	--ที่คัน	----	--มะไฟ

3. รูปแบบที่ 3

ในรูปแบบที่ 3 พบว่าอยู่หลังตำแหน่งรูปแบบ ---X เนื่องจากคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าว จะมีการสะกดด้วยสระเสียง ดังนั้นจึงมีลักษณะคล้ายกับ รูปแบบที่ 2 ดังตัวอย่าง

---X	---X	---X ③	----	----	----	----	--XX
---โน	---เน	---เอย	----	--เฮ้เฮ	เฮ้-เฮ	----	--พี่ช้าง

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงโนเน ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องในบทเพลงจำนวน 2 รูปแบบคือ

1. รูปแบบเต็มเนื้อร้อง ดังตัวอย่าง

--- ร	--- ค	--- ค	--- ค
--- ปู	--- หลาด	--- พาด	--- ไร่

--- ร	-- ค ร	--- ร	-- ค ร
--- พี่	-- จะมา	--- ล้อ	--- น้อง

--- ร	--- ช	--- ร	- ร - ค
--- ทูน	--- หัว	--- อี	- พ่อ - หน้า

2. รูปแบบการลากเสียง ดังตัวอย่าง

--- ร	--- ร	--- ร	----
--- โน	--- เน	--- เอย	----

----	----	----	-- ร ร
-- เอเอ	เฮเฮ - เฮ	----	-- พี่ข้าง

----	--- ร	----	----
----	--- เอย	----	----

เพลงโนเน เป็นเพลงปฏิพากย์ที่ใช้เล่นกันยามว่างจากการทำงาน เป็นที่นิยมของชาวบ้านตำบลโคกสูงอีกเพลงหนึ่ง ซึ่งมีความหมายที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ความหมายของบทเพลงนี้จะกล่าวถึงพ่อนาค ซึ่งในอดีตมักจะเล่นกันในงานบวชด้วย และร้องเล่นกันในยามโหลกแบ่งขนมจีน ลักษณะคำประพันธ์ ก็มีคำคล้องจอง เช่น นาดร กับ หลาด มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล การบรรจุคำร้องในบทเพลง พบว่ามีทั้งการบรรจุคำร้องแบบเต็มเนื้อร้องและแบบลากเสียง ทำให้บทเพลงมีความหมายที่เข้าใจ และไพเราะยิ่งขึ้น

2.5 เพลงหอมดอกมะไฟ

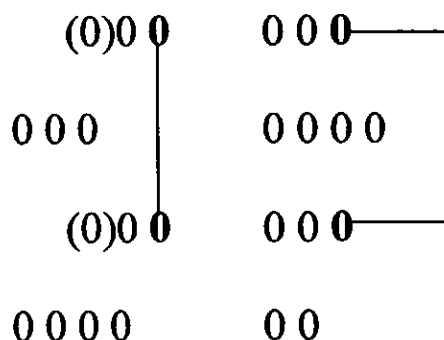
(สร้อย) หอมเอ๋ย	แต่กลิ่นเอ๋ย
มาลาเอ๋ย	หอมดอกมะไฟ
(ลูกคู่รับ) หอมเอ๋ย	แต่กลิ่นเอ๋ย
มาหอมดอกเอ๋ย	มะไฟ
ท่อน 1 ถ้าฉันเนรมิต	ได้เหมือนหนุมาน
จะเสกเอาบ้าน	ไปไว้ไกลไกล
(ลูกคู่รับ) หอมเอ๋ย	ดอกมะไฟ หอมเอ๋ย
ท่อน 2 ถ้า मैं กลั่นได้	เหมือนยังข้าวก๊วน
น้องจะกลั่น	ไปก่อนใครใคร
(ลูกคู่รับ) หอมเอ๋ย	ดอกมะไฟ
เอ๋ยดอกมะไฟ	หอมเอ๋ย

ลักษณะทั่วไปของเพลงหอมดอกมะไฟ เป็นเพลงปฏิพากย์ ที่นิยมเล่นกันมานาน และได้รับการถ่ายทอดมาจากอดีต ซึ่งได้ดัดแปลงเนื้อหาตามยุคสมัย ทำให้บทเพลงมีความหมายที่เข้าใจง่าย

ประวัติเพลงหอมดอกมะไฟ

เป็นเพลงปฏิพากย์ที่มีความเก่าแก่พอๆ กับเพลงพิชฐาน และเพลงข้าเจ้าหงษ์ นิยมเล่นกันในยามว่างจากการทำงาน และเทศกาลต่างๆ เพลงนี้จะไม่มติดนตรีประกอบคำร้อง เป็นเพลงเนื้อหาที่มีความไพเราะ

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงหอมดอกมะไฟ ตำบลโคกสูง มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน มีเสียงคำซ้ำ ดังเช่นใน วรรคที่ 1 คำที่ 3 กับวรรคที่ 5 คำที่ (สร้อย)หอมเอย (สร้อย)หอมเอย และวรรคที่ 2 คำที่ 3 กับวรรคที่ 6 คำที่ 3 แต่กลืนเอ้ยแต่กลืนเอ้ย ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องของเพลง

เพลงหอมดอกมะไฟ เป็นเพลงที่มีเนื้อหาที่กล่าวถึง การแสดงความรักระหว่างชายกับหญิง การเกี่ยวพาราสี ทำให้บทเพลงมีความสนุกสนาน และมีคำร้องมีความหมายที่เข้าใจง่าย

เพลงหอมดอกมะไฟ

ท่อนสร้อย

---ร	...ค-ร	----	-ช-ร	-ช-ม	---ม	-ช-ม	---ร
---หอม	---เอย	----	-แต่-กลืน	-เอ้ย-มา	---ลา	-เอ้ย-หอม	---ดอก
---ม	---ร	----					
---มะ	---ไฟ	----					

ลูกคู่รับ

---ร	-ค-ร	----	-ช-ร	-ช-ม	-ช-ร	-ม-ร	---ร
---หอม	---เอย	----	-แต่-กลืน	-เอ้ย-มา	-หอม-ดอก	-เอ้ย-มะ	---ไฟ

ท่อน 1

-รคร	--รม	-รรร	--รม	--รร	--รร	--รร	-ค-ค
-ถ้าฉัน	---รมิต	-ได้เหมือนท	--นุมาน	--จะเน	--เอาบ้าน	--ไปไว้	-ใกล้-ใกล้

ลูกคู่รับ

---ร	-ช-ค	----	-ร-ม	-รชค	--รม	---ม	-ช-ร
---หอม	-เอ้ย-ดอก	----	-มะ-ไฟ	-เอ้ย-ดอก	--มะไฟ	---หอม	---เอย

ท่อน 2

--รร	-ร-ม	--รร	-ร-ค	-รคร	-ร-ร	---ม	---ร
--ถ้า मैं	-กลืน-ได้	--เหมือนยัง	-ข้าว-กิน	-น้องจะกลับ	-ไป-ก่อน	---ใคร	---ใคร

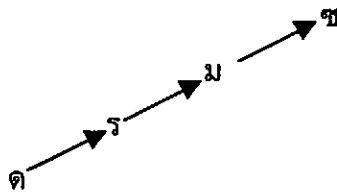
ลูกคู่รับ

---ร	-ช-ค	----	-ร-ม	-รชค	--รม	---ม	-ช-ร
---หอม	-เอ้ย-ดอก	----	-มะ-ไฟ	-เอ้ย-ดอก	--มะไฟ	---หอม	---เอย

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงหอมดอกมะไฟ ตำบลโคกสูง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ หรือขึ้นอยู่กับแม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลโคกสูง

เพลงหอมดอกมะไฟ ตำบลโคกสูง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 Perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

ท่อนสร้อย

---X --- หอม	-X-X --- เอย	----	-X-X - แต่ - กลิ่น	-X-X ① - เอ้ย - มา	---X --- ลา	-X-X - เอ้ย - หอม	---X --- ดอก
---X --- มะ	---X --- ไพ	----					

ลูกคู่รับ

---X --- หอม	-X-X --- เอย	----	-X-X - แต่ - กลิ่น	-X-X - เอ้ย - มา	-X-X - หอม - ดอก	-X-X - เอ้ย - มะ	---X --- ไพ
-----------------	-----------------	------	-----------------------	---------------------	---------------------	---------------------	----------------

ท่อน 1

-XXX - กำลั่น	--XX --- รमित	-XXX - ได้เหมือน ห	--XX -- นูมาน	--XX -- จะเน	--XX ① -- เอาบ้าน	--XX -- ไปไว้	-X-X - ไถ้ - ไถ้
------------------	------------------	-----------------------	------------------	-----------------	----------------------	------------------	---------------------

ลูกคู่รับ

---X --- หอม	-X-X - เอ้ย - ดอก	----	-X-X - มะ - ไพ	-XXX - เอ้ย - ดอก	--XX -- มะไพ	---X --- หอม	-X-X --- เอย
-----------------	----------------------	------	-------------------	----------------------	-----------------	-----------------	-----------------

ท่อน 2

--XX ☹	-X-X	--XX	-X-X	-XXX	-X-X	---X	---X
-- กำมัน	- กลับ - ได้	-- เหมือนยัง	- ข้าว - กวน	- น้องจะกลับ	- ไป - ก่อน	--- ใคร	--- ใคร

ในเพลงหอมดอกมะไฟ ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักของเพลงได้ดังต่อไปนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

---X

ในรูปแบบที่ 1 พบว่า อยู่หลังตำแหน่ง -X-X เนื่องจากว่าคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าวเป็นการสะกดด้วยสระเสียงยาว ทำให้บทเพลงมีความหมายของคำที่เข้าใจ ดังตัวอย่างเช่น

---X	-X-X	---	-X-X	-X-X ①	---X	-X-X	---X
--- หอม	--- เอย	---	- แต่ - กลับ	- เอย - มา	--- ลา	- เอย - หอม	--- ดอก

1. รูปแบบที่ 2

-X-X

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าเป็นการบังคับเสียงของคำ ที่ทำให้บทเพลงมีความหมายของคำที่เข้าใจ ดังตัวอย่างเช่น

--XX ☹	-X-X	--XX	-X-X	-XXX	-X-X	---X	---X
-- กำมัน	- กลับ - ได้	-- เหมือนยัง	- ข้าว - กวน	- น้องจะกลับ	- ไป - ก่อน	--- ใคร	--- ใคร

2. รูปแบบที่ 3

--XX

ในรูปแบบที่ 3 พบว่าเป็นการบังคับเสียงของคำ เช่นเดียวกับรูปแบบที่ 2 ซึ่งทำให้เพลงมีความหมายของคำที่เข้าใจ ดังตัวอย่างเช่น

-XXX - ถัดกัน	--XX --- รมิต	-XXX - ได้เหมือน ห	--XX -- นุฆาน	--XX -- จะเน	--XX -- เอาบ้าน	--XX -- ไปไว้	-X-X - โกล้ - โกล้
------------------	------------------	-----------------------	------------------	-----------------	--------------------	------------------	-----------------------

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงหอมดอกมะไฟ ของตำบลโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องในบทเพลง ดังนี้

1. รูปแบบเต็มเนื้อร้องทั้งเพลง

- ร ด ร - ถัดกัน	-- ร ม --- รมิต	- ร ร ร - ได้เหมือน ห	-- ร ม -- นุฆาน
---------------------	--------------------	--------------------------	--------------------

-- ร ร -- จะเน	-- ร ร -- เอาบ้าน	-- ร ร -- ไปไว้	- ค - ค - โกล้ - โกล้
-------------------	----------------------	--------------------	--------------------------

2. รูปแบบการลากเสียง

--- ร --- หอม	- ค - ร --- เอย	---- ----	- ช - ร - แต่ - กลิ่น
------------------	--------------------	--------------	--------------------------

- ช - ม - เอย - มา	--- ม --- ลา	- ช - ม - เอย - หอม	--- ร --- ดอก
-----------------------	-----------------	------------------------	------------------

เพลงหอมดอกมะไฟ ตำบลโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม เป็นบทเพลงที่อยู่ในประเภทเพลงปฏิบัติ เพลงนี้เป็นเพลงที่เก่าแก่ ทำให้บทเพลงอาจเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลเวลา เนื้อหาของเพลงจะกล่าวถึง เนื้อหาของเพลงจะกล่าวถึง การแสดงความรักระหว่างชายกับหญิง การเกี่ยวพาราฮี ทำให้บทเพลงมีความสนุกสนาน และมีคำร้องมีความหมายที่เข้าใจง่าย ลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน มีเสียงคำซ้ำ ดังเช่นใน วรรคที่ 1 คำที่ 3 กับวรรคที่ 5 คำที่ (สร้อย)หอมเอย (สร้อย)หอมเอย และวรรคที่ 2 คำที่ 3 กับวรรคที่ 6 คำที่ 3 แต่กลิ่นเอ้ยแต่กลิ่นเอ้ย มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้น้อยไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 Perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่

อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล การบรรจुकำร้องในบทเพลง พบว่ามีการบรรจुकำร้องรูปแบบเต็ม เนื้อร้อง และรูปแบบการลากเสียง ทำให้บทเพลงมีความหมายที่เข้าใจ และไพเราะยิ่งขึ้น

2.6 เพลงระบำบ้านไร่

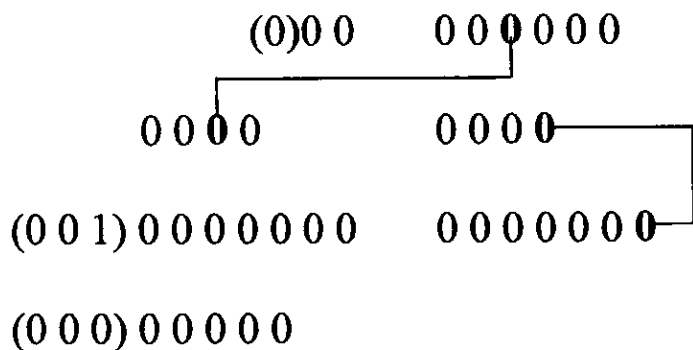
(สร้อย) ฮัตซา แม่ชื่นใจเอ๋ย (บทร้อง 1) ถ้ำรักน้องให้พี่มาขอ (ลูกคู่) ดงไหนเอ๋ย ลำไย	ระบำที่ไหนเล่าเอ๋ย ระบำบ้านไร่ ถ้าแม่นรักล่อล่เอ๋ยไว้
(สร้อย) ฮัตซา แม่ชื่นใจเอ๋ย (บทร้อง 2) แต่พอมาถึงก็บอกว่ารัก (ลูกคู่) ดงไหนเอ๋ย ลำไย	ระบำที่ไหนเล่าเอ๋ย ระบำบ้านไร่ น้องไม่รู้จึกว่าพี่เป็นใคร
(สร้อย) ฮัตซา แม่ชื่นใจเอ๋ย (บทร้อง 3) กลัวพี่จะพูดล่อลวง (ลูกคู่) ดงไหนเอ๋ย ลำไย	ระบำที่ไหนเล่าเอ๋ย ระบำบ้านไร่ ให้น้องเป็นห่วงเป็นเอ๋ยโย

เพลงระบำบ้านไร่ เป็นเพลงปฏิพากย์ที่ใช้ในการร้องเล่นยามว่างจากการทำงาน ไม่มีดนตรี ประกอบคำร้องซึ่งเป็นบทเพลงที่ชาวตำบลโคกสูงนิยมร้องอีกเพลงหนึ่ง เป็นเพลงที่สนุกสนาน และมีความหมายที่เข้าใจง่าย

ประวัติของเพลงระบำบ้านไร่

เพลงระบำบ้านไร่ ได้รับการถ่ายทอดมาจากอดีตกาล เป็นบทเพลงที่มีความเก่าแก่ แต่ด้วย ภูมิปัญญาชาวบ้านสามารถที่จะดกแต่งบทร้องขึ้นมาใหม่ตามยุคสมัยปัจจุบัน และท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ยังยึดหลักคำร้องและสำเนียงเป็นสิ่งสำคัญอยู่

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงระบำบ้านไร่ ตำบลโคกสูง มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน มีการซ้ำคำกัน และมีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 2 คำที่ 3 กับวรรคที่ 3 คำที่ 3 ระบำที่ไหนเล่าเอ๋ย แม่ชื่นใจเอ๋ย และวรรคที่ 4 คำที่ 4 กับวรรคที่ 6 คำที่ 7 ระบำบ้านไร่ ถ้ามันรักล่อล่เอ๋ยไว้ ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องเพลง

เนื้อเรื่องของเพลงระบำบ้านไร่ ตำบลโคกสูง กล่าวถึง การแสดงความรักระหว่างหญิงกับชาย เนื่องจากว่าในสมัยก่อนเพลงนี้ เป็นเพลงที่นิยมใช้เกี่ยวพาราสี จึงทำให้บทเพลงมีความสนุกสนาน

เพลงระบำบ้านไร่

ท่อนสร้อย

- ม - ร	-- ค ร	-- ค ข	- ค - ร	-- ค ล	- ค - ร	-- ร ด	- ล - ล
- ชัด - ชา	-- ระบำ	-- ที่ไหน	- เล่า - เอ๋ย	-- แม่ ชื่น	- ใจ - เอ๋ย	-- ระบำ	- บ้าน - ไร่

ท่อน 1

-- ช ช	ช ม --	-- ร ม	ร ด -- ช	-- ร ม	- ร - ม	ร ด ค ด	- ช - ร
-- พี่เอ๋ย	น้องจริง --	-- ให้พี่	มาขอ --	-- ถ้ามัน	- รัก - ล่อ	-- ล่เอ๋ย	--- ไว้

ลูกคู่รับ

--- ช	----	- ม ช ร	-- ค ม	- ค - ค			
-- พี่เอ๋ย	----	- ไทน์ - เอ๋ย	----	- ล่า - ไย			

ท่อนสร้อย

- ม - ร	-- ค ร	-- ค ข	- ค - ร	-- ค ล	- ค - ร	-- ร ค	- ล - ล
- อัค - ขา	-- ระบำ	-- ที่ไหน	- เล้า - เอย	-- แม่ ชื่น	- ใจ - เอย	-- ระบำ	- บ้าน - ไร

ท่อน 2

-- ร ร	-- ร ค	- ม ร ค	-- ร ข	-- ร ม	- ร - ค	-- ค ค	- ม - ร
-- แต่พอ	-- มาถึง	- ก็จบอก	-- ว่ารัก	-- น้องไม่	- รุ้ - จัก	-- ว่าพี่	- เป็น - ไคร

ลูกคู่รับ

--- ข	----	- ม ข ร	-- ค ม	- ค - ค			
-- พี่เอย	----	- ไหน - เอย	----	- เล้า - ไย			

ท่อนสร้อย

- ม - ร	-- ค ร	-- ค ข	- ค - ร	-- ค ล	- ค - ร	-- ร ค	- ล - ล
- อัค - ขา	-- ระบำ	-- ที่ไหน	- เล้า - เอย	-- แม่ ชื่น	- ใจ - เอย	-- ระบำ	- บ้าน - ไร

ท่อน 3

-- ร ม	-- ร ม	----	- ค - ม	- ม - ข	- ม - ค	--- ม	- ข - ร
-- กลัวพี่	-- จะพูด	----	- ล้อ - ลวง	- ให้ - น้อง	- เป็น - ห่วง	--- เป็น	- เอย - ไย

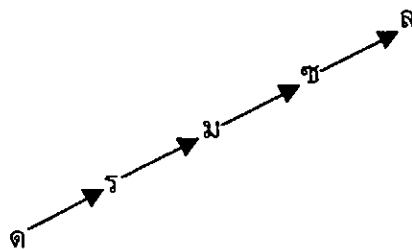
ลูกคู่รับ

--- ข	----	- ม ข ร	----	- ค - ค			
-- พี่เอย	----	- ไหน - เอย	----	- เล้า - ไย			

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงระบำบ้านไร่ ตำบลโคกสลุง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลโคกสลุง

เพลงระบำบ้านไร่ ตำบลโคกสลุง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 5 ตัว คือ โด เร มี ซอล และลา ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 6 เสียง (คู่ 6 ไมเนอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ลา ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

ท่อนสร้อย

- X - X - ชัด - ชาติ	-- XX -- ระเบิด	-- XX ① -- ที่ไหน	- X - X - เล่า - เอย	-- XX -- แม่ ขึ้น	- X - X - ใจ - เอย	-- XX -- ระเบิด	- X - X - บ้าน - ไ้
-------------------------	--------------------	------------------------------------	-------------------------	----------------------	-----------------------	--------------------	------------------------

ท่อน 1

-- XX -- พี่เอย	XX-- น้องจริง--	-- XX -- ให้พี่	XX-X มาขอ--	-- XX -- กำมัน	- X - X - รัก - ล้อ	XXXX -- สะเดา	- X - X -- ไร่
--------------------	--------------------	--------------------	----------------	-------------------	------------------------	------------------	-------------------

ลูกคู่รับ

--- X ② -- พี่เอย	----	- XXX - ไหน - เอย	-- XX ----	- X - X - ล่า - ไ้			
------------------------------------	------	----------------------	---------------	-----------------------	--	--	--

ท่อนสร้อย

- X - X - ชัด - ชาติ	-- XX -- ระเบิด	-- XX ① -- ที่ไหน	- X - X - เล่า - เอย	-- XX -- แม่ ขึ้น	- X - X - ใจ - เอย	-- XX -- ระเบิด	- X - X - บ้าน - ไ้
-------------------------	--------------------	------------------------------------	-------------------------	----------------------	-----------------------	--------------------	------------------------

ท่อน 2

-- XX -- แคพ	-- XX -- มากถึง	- XXX ③ - ท้องบอก	-- XX -- ว่ารัก	-- XX -- น้องไม่	- X - X - รู้ - จัก	-- XX -- ว่าพี่	- X - X - เป็น - ไ้
-----------------	--------------------	------------------------------------	----------------------------------	---------------------	------------------------	--------------------	------------------------

ลูกคู่รับ

--- X ② -- พี่เอย	----	- XXX - ไหน - เอย	-- XX ----	- X - X - ล่า - ไ้			
------------------------------------	------	----------------------	---------------	-----------------------	--	--	--

ท่อนสร้อย

- X - X - ชัด - ชาติ	-- XX -- ระเบิด	-- XX ① -- ที่ไหน	- X - X - เล่า - เอย	-- XX -- แม่ ขึ้น	- X - X - ใจ - เอย	-- XX -- ระเบิด	- X - X - บ้าน - ไ้
-------------------------	--------------------	------------------------------------	-------------------------	----------------------	-----------------------	--------------------	------------------------

ท่อน 3

--XX -- ก้าวพี่	--XX -- จะพูด	----	-X-X - ล้อ - ลวง	-X-X - ให้ - น้อง	-X-X - เป็น - ห่วง	---X --- เป็น	-X-X - เอ๋ย - ไย
--------------------	------------------	------	---------------------	----------------------	-----------------------	------------------	---------------------

ลูกคู่รับ

---X -- พี่เอ๋ย	----	-XXX - ไหน - เอ๋ย	----	-X-X - ล้า - ไย			
--------------------	------	----------------------	------	--------------------	--	--	--

ในเพลงระบำบ้านไร่ ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักของเพลงได้ดังนี้

1. รูปแบบที่ 1

--XX

ในรูปแบบจังหวะที่ 1 พบว่า เป็นรูปแบบจังหวะที่บังคับด้วยเสียงของคำ ทำให้บทเพลงมีความหมายที่เข้าใจ ดังตัวอย่างเช่น

-X-X - อัค - ชา	--XX -- ระบำ	--XX -- พี่ไหน	-X-X - ล้า - ไย	--XX -- แม่ ชื่น	-X-X - ใจ - เอ๋ย	--XX -- ระบำ	-X-X - บ้าน - ไร่
--------------------	-----------------	-------------------	--------------------	---------------------	---------------------	-----------------	----------------------

2. รูปแบบที่ 2

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าอยู่ในตำแหน่งหลังของ ---X เนื่องจากคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าวเป็นการสะกดด้วยสระเสียงยาว เพื่อให้เกิดความหมายที่เข้าใจ ทำให้เกิด รูปแบบที่ 2 ดังตัวอย่างเช่น

---X -- พี่เอ๋ย	----	-XXX - ไหน - เอ๋ย	--XX ----	-X-X - ล้า - ไย			
--------------------	------	----------------------	--------------	--------------------	--	--	--

3. รูปแบบที่ 3

- X X X

ในรูปแบบที่ 3 พบว่าเป็นการบังคับด้วยเสียงของคำ ทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำร้องได้ ดังตัวอย่างเช่น

-- X X	-- X X	- X X X ⊕	-- X X	-- X X	- X - X	-- X X	- X - X
-- แต่พอ	-- มาถึง	- ก็จะไม่บอก	-- ว่ารัก	-- นื่องไม่	- รู้ - จัก	-- ว่าพี่	- เป็น - ไคร

4. รูปแบบที่ 4

- X - X

ในรูปแบบที่ 4 พบว่าเป็นการบังคับด้วยเสียงของคำ ทำให้เกิดความเข้าใจในบทเพลง ซึ่งเหมือนกับรูปแบบที่ 3 ดังตัวอย่างเช่น

-- X X	-- X X	----	- X - X	- X - X ⊕	- X - X	--- X	- X - X
-- กลัวพี่	-- จะพูด	----	- ล้อ - ลวง	- ให้ - นื่อง	- เป็น - ห่วง	--- เป็น	- เอ๋ย - ไย

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงระบำบ้านไร่ ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้อง ในบทเพลงจำนวน 1 รูปแบบเต็มเนื้อร้องทั้งหมด ดังนั้นผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างให้ดูคร่าวๆ ดังนี้

- ม - ร	-- ค ร	-- ค ข	- ค - ร
- อัด - ซา	-- ระบำ	-- ที่ไหน	- เล่า - เอย

-- ค ล	- ค - ร	-- ร ค	- ล - ล
-- แม่ ชื่น	- ใจ - เอย	-- ระบำ	- บ้าน - ไร่

เพลงระบำบ้านไร่ ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม เป็นบทเพลงที่อยู่ในประเภทเพลงปฎิพากย์ เป็นเพลงที่ใช้ร้องเล่นกันในยามว่างจากการทำงาน เพลงนี้เป็นเพลงที่เก่าแก่ ทำให้บท

เพลงอาจเปลี่ยนไปบ้างตามกาลเวลา เนื้อหาของเพลงจะกล่าวถึง การแสดงความรักระหว่างหญิงกับชาย เนื่องจากว่าในสมัยก่อนเพลงนี้ เป็นเพลงที่นิยมใช้เกี่ยวพาราสิ จึงทำให้บทเพลงมีความสนุกสนาน ลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน มีการซ้ำคำกัน และมีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 2 คำที่ 3 กับวรรคที่ 3 คำที่ 3 ระบำที่ไหนเล่าเอ๋ย แม่ชื่นใจเอ๋ย และวรรคที่ 4 คำที่ 4 กับวรรคที่ 6 คำที่ 7 ระบำบ้านไร่ ถ้าแม่รักล่อสะเฉยไว้ มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 5 ตัว คือ โด เร มี ซอล และลา ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 6 เสียง (คู่ 6 ไมเนอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ลา การบรรจุคำร้องในบทเพลง พบว่ามีการบรรจุคำร้องรูปแบบเต็มเนื้อร้องทำ ให้บทเพลงมีความหมายที่เข้าใจ และไพเราะยิ่งขึ้น

2.4 เพลงกล่อมลูก

เห่ เอ้ เอ้เฮ เฮเอ้เฮ	นอนชะเถิดนวลละม่อม
แม่จะไกวสายทองเอ๋ย	(อือ อือ อือ) จะร้องให้
สายสุดใจของแม่	เจ้าจะนอน (เอ้เอ้)

ลักษณะทั่วไปของเพลงกล่อมลูก คำบาลโลกสูง มีจังหวะไม่แน่นอน และมีเอกลักษณ์ตรงที่การเอื้อน โดยไม่มีจังหวะ แต่มีการเล่นเสียงหรือลูกคอเป็นสำคัญ

ประวัติเพลงกล่อมลูก

เพลงกล่อมลูก ใช้ในการแห่กล่อม ซึ่งในบทเพลงก็จะมีคำขึ้นต้นว่า "เห่เอ้ เอ้เฮ เฮเอ้เฮ" เป็นเพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้านในหลายๆ ท้องถิ่น แต่คำบาล โลกสูง ก็จะมีการร้องที่ไม่เหมือนใคร ทั้งสำเนียงการร้องการใช้ภาษา และบทร้องจะแตกต่างกัน ซึ่งถือว่าเป็นเพลงที่มีความหมายกับครอบครัวเพลงหนึ่ง

โครงสร้างของเพลง

000000	000000
000000	(000)000
00000	000(00)

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงกล่อมลูก ตำบลโคกสูง มีลักษณะคำประพันธ์ที่ไม่มีการสัมผัสเสียงคล้องจองใดๆ เลยแม้แต่วรรคเดียว ผู้ศึกษาจึงไม่สามารถอธิบายและโยงโครงสร้างของเพลงกล่อมลูกได้ ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้อาจเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยเบิ่ง ตำบลโคกสูง จึงทำให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องเพลง

ในบทเพลงนี้ จะกล่าวถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก การปลอบโยนลูกให้นอนหลับ หรือการกล่อมนั่นเอง ซึ่งเป็นบทเพลงที่อาจทำให้ใครหลายๆ คน คิดถึงแม่ก็เป็นได้

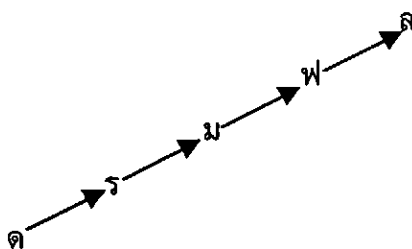
เพลงกล่อมลูก

- ล - ร	----	----	----	-- ม ร	ดล - ด	----	----
- เห์ - เฮ้	----	----	----	-- เฮ้เฮ	เฮเฮ - เฮ	----	----
--- ร	-- ม ด	----	----	--- ด	-- ด ล	----	----
--- นอน	-- จะเกิด	----	----	--- นวล	-- ละม่อม	----	----
--- ด	-- ด ด	----	----	--- ด	-- ฟ ร	--- ร	----
--- แม่	-- จะไกว	----	----	--- สาย	--- ทอง	--- เอย	----
----	--- ร	- ด - ล	----	-- ร ร	--- ร	- ด - ล	--- ด
----	--- อ้อ	- อ้อ - อ้อ	----	-- จะร้อง	--- ให้	----	--- สาย
- ด - ร	-- ม ร	--- ล	-- ค ด	----	--- ร	----	--- ม
- ลุด - ใจ	-- ของแม่	--- เจ้า	-- จะนอน	----	--- เอ้	----	--- เอ้

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงกล่อมลูก ตำบลโคกสูง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบ็ง ตำบลโคกสูง

เพลงกล่อมลูก ตำบลโคกสูง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 5 ตัว คือ โด เร มี ฟา และ ลา ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 6 เสียง (คู่ 6 ไมเนอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ลา ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

-X-X ① -เห่-เฮ้	----	----	----	--XX	XX-X	----	----
---X ② ---นอน	--XX	----	----	---X ③ ---นวล	--XX	----	----
---X ---แม่	--XX	----	----	---X	--XX	---X	----
----	---X	-X-X ① -อ้อ-อ้อ	----	--XX	---X	-X-X	---X
-X-X ④ -สุด-ใจ	--XX	---X	--XX	----	---X	----	---X

ในเพลงกล่อมลูก ของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีรูปแบบจังหวะหลักของเพลงดังนี้

1. รูปแบบที่ 1

ในรูปแบบที่ 1 พบว่า อยู่ในตำแหน่งหลัง $-X-X$ เนื่องจากคำสุดท้ายของรูปแบบนี้ดังกล่าว มีการสะกดด้วยสระเสียงยาว ทำให้การสื่ออารมณ์ของเพลงมีความหมายได้อย่างเข้าใจ ดังตัวอย่าง

$-X-X$ ๑	....	....	....	--XX	XX-X	....	....
-เห่-เฮ้	....	....	....	--เฮ้เฮ	เฮเฮ-เฮ	....	....

....	--X	$-X-X$ ๑	....	--XX	---X	-X-X	---X
....	---อ้อ	-อ้อ-อ้อ	....	--จะร้อง	---ให้	....	---สาย

2. รูปแบบที่ 2

---X

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าเป็นรูปแบบที่บังคับเสียงของคำ ให้ความหมายของบทเพลงมีความเข้าใจยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

$---X$ ๒	--XX	....	....	$---X$ ๒	--XX	....	....
---พอน	--ชะเกิด	....	....	---นวล	--ละม่อม	....	....

3. รูปแบบที่ 3

-X-X

ในรูปแบบที่ 3 พบว่าเป็นรูปแบบที่บังคับด้วยเสียงของคำ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับรูปแบบที่ 2 ดังตัวอย่าง

$-X-X$ ๓	--XX	---X	--XX	....	---X	....	---X
-สุด-ใจ	--ของแม่	---เจ้า	--จะนอน	....	---เอ้	....	---เอ้

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงกล่อมลูก ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องในบทเพลงจำนวน 1 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการลากเสียง

- ล - ร	----	----	----
- เห์ - เฮ้	----	----	----

-- ม ว	คล - ค	----	----
-- เฮ้เฮ	เฮเฮ้ - เฮ	----	----

--- ร	-- ม ค	----	----
--- นอน	-- จะเกิด	----	----

--- ค	-- ค ล	----	----
--- นวล	-- ละม่อม	----	----

เพลงกล่อมลูกเป็นเพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะได้ยินในทุกท้องถิ่น แต่บทร้องจะแตกต่างกัน แต่จะมีความหมายเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาชาวบ้านที่ตกแต่งให้เกิดความไพเราะได้อย่างไร ความหมายของเพลงกล่อมลูก ก็จะกล่าวถึง การให้ความรักต่อลูกน้อยโดยมีการแหกส้อม เพราะการขึ้นต้นเพลงนี้ก็มีกรรร้อง เห์เฮ้ ด้วย ถือว่าเป็นบทเพลงที่มีความหมายและมีการใช้สำเนียงภาษามาก ทำให้บทเพลงมีความไพเราะ

คำประพันธ์ของบทเพลงนี้ไม่มีคำสัมผัสที่แน่นอน ซึ่งเป็นความต้องการของผู้แต่งที่จะทำให้บทเพลงมีความหมายเมื่อมีผู้ได้ฟัง พิสัยของเสียงเพลงกล่อมลูก ตำบลโคกสูง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 5 ตัว คือ โด เร มี ฟา และลา ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 6 เสียง (คู่ 6 ไมเนอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ลา การบรรจุคำร้องในบทเพลงพบว่า เพลงนี้เป็นเพลงที่มีการบรรจุคำร้องแบบลากเสียงทั้งสิ้น ทำให้บทเพลงมีความหมายและกินใจผู้ฟังเป็นอย่างมาก

2.8 เพลงแห่หน้าค

(บทร้อง 1) บวชไปเกิด	พ่อนาคของน้องเอย
นาคทำตัวให้ดีเกิดนะ	พ่อสี่เหลียงอ่อน
ปู่ย่า ตายาย	ที่ท่านได้ตายมาเก่าก่อน
จะได้ห่มชายจีวรเลย	

(บทร้อง 2) บวชไปเกิด	พ่อนาคเอย
ก็ว่าใจน้องแนเหมือนยังแม่	ประตูไม่ต้องใส่ลิ้มก็ได้
ไม่ต้องใส่ใส่โลกก็อยู่	น้องไม่นอกใจชูเลย

(บทร้อง 3) บวชไปเกิด	พ่อนาคเอย
พ่อนาคเอ๋ยโย	ก็น้องจะคอย คอย คอย
พ่อสูงลอย ซาไล	ก็น้องจะคอยอยู่ท่า
เท่าไทรพรรษาก็ได้	บวชได้บวชไปเลย

(บทร้อง 4) บวชไปเกิด	พ่อนาคเอย
พี่เหลียงเอ๋ยอ่อน	ถึงใครจะชี้ข้างมา
เอ๋ยว่าสองงามอนงอน	ตาซ้ายไม่เหลียว ตาเดียวไม่ค่อน
จะคอยพี่นาค	น้องอยู่ก่อนเลย

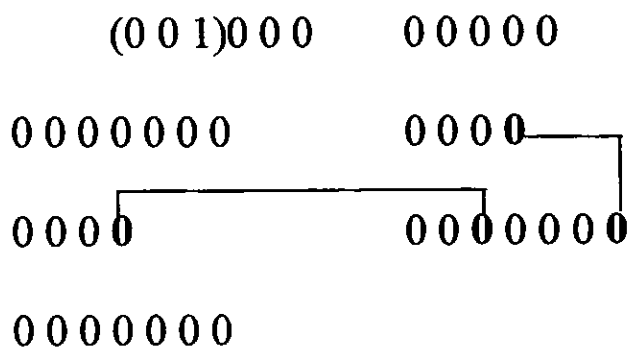
ลักษณะทั่วไปของเพลงแห่หน้าค เป็นเพลงที่ใช้ร้องในงานบวชของชาวไทยเบิ่ง สำเนียงและภาษาการใช้ในคำร้อง มีความไพเราะ น่าฟัง เป็นการสืบทอดมาตั้งแต่อดีตกาล แต่ก็คงจะมีการเปลี่ยนแปลงบทร้องบ้างเพื่อตามกาลเวลาและยุคสมัย

ประวัติเพลงแห่หน้าค

เพลงแห่หน้าคของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม เป็นเพลงที่ใช้ในพิธีทางศาสนา งานบวชของชาวไทยเบิ่ง ซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญกับการบวชเป็นอย่างมาก เพราะถือว่าได้บุญกุศลอย่างแรงกล้า บทเพลงได้รับการถ่ายทอดมาจากชาวบ้านในอดีต และในสมัยปัจจุบันนี้ แม้เพลงได้นำมาดัดแปลงเพิ่มเติมเนื้อร้องให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน เนื้อเพลงมีความเข้าใจง่าย การร้องก็มีการ

เล่นคำและสำเนียงจะแปลงไปในแนวโคราช เนื่องจากว่าชาวไทยเมืองได้รับอิทธิพลมาจากโคราชด้วย จึงทำให้เพลงแห่ภาคมีความไพเราะ

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงแห่ภาค ตำบลโคกสูง มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน มีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 4 คำที่ 4 กับวรรคที่ 6 คำที่ 7 พ่อสีเหลืองอ่อน ที่ท่านได้ตายมาก่อน และวรรคที่ 5 คำที่ 4 กับวรรคที่ 6 คำที่ 3 ปู่ย่า ตายาย ที่ท่านได้ตายมาก่อน ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องของเพลง

เนื้อหาของเพลงแห่ภาคในตำบลโคกสูง กล่าวถึง การสอนภาคให้ปฏิบัติตนในระหว่างที่บวช ให้มีความประพฤติดีและมีความซำซึ่งในการศึกษาธรรม ซึ่งถือได้ว่าเพลงนี้เป็นเพลงที่มีความหมายมากสำหรับผู้ที่ต้องการบวชทุกคน

เพลงแห่ภาค

ท่อน 1

--- ร	-- ร ร	----	- ร - ด	----	--- ร	--- ม	--- ร
--- บวช	-- ไปเกิด	----	- พ่อ - ภาค	----	--- ของ	--- น้อง	--- เอย
--- ร	-- ม ร	----	- ด - ร	- ร - ร	ร ด - ร	----	ร ช - ด
--- ภาค	-- ทำตัว	----	- ให้ - ดี	- เกิด - หนา	- พ่อ - ศรี	----	- เหลือง - ย่อน

----	ร-ด ร	----	-ร-ร	--ร ด	-ด-ร	--ร ด	-ด--
----	-ปู่-ย่า	----	-ตา-ยาย	--ที่ทาน	-ได้-ตาย	---มาเก่า	-ก่อน--
--ร ร	ร-ร ฟ	-ร--	-ร-ฟ	-ร--	----ร	----	----
--จะได้	-หม-ชาย	----	-จี-ว	----	---เลย	----	----

ท่อน 2

---ร	--ร ร	----	----	ร-ร ด	---ร	----	----
---บวช	--ไปเกิด	----	----	-พ่อ-นาค	---เอย	----	----
----	----	--ร ด	---ร	----	-ร-ด	--ร ช	ร-ร ด
----	----	--กัว่า	---ใจ	----	-น้อง-แน	---เหมือน	-ยัง-แม
----	-ร-ร	--ร ด	-ร-ร	---ด	-ด--	--ร ร	-ด-ร
----	-ประ-ศู	--ไม่ต้อง	-ใส่-ลิม	---ก็	-ได้--	--ไม่ต้อง	-ใส่-ไล
----	ร ด-ด	--ร ร	-ด-ร	----	-ร-ฟ	-ร--	---ร
----	-ก็-อยู่	--น้องไม	-นอก-ใน	----	-ใจ-ชู้	----	---เลย
----	----						
----	----						

ท่อน 3

---ร	--ร ร	----	----	ร-ร ด	---ร	----	----
---บวช	--ไปเกิด	----	----	-พ่อ-นาค	---เอย	----	----
----	--ร ด	----	รช-ร	--ร ด	--ร ร	---ร	---ร
----	--พอนาค	----	-เอย-โย	--กัน้อง	--จะคอย	---คอย	---คอย
ฟ ร-ด	รช-ร	----	-ร-ร	--ร ด	--ร ร	----	-ร-ด
---พ่อ	-สูง-ลอย	----	-ชา-ไล	--กัน้อง	--จะคอย	----	-อยู่-ท่า
--ร ด	-ร-ร	----	-ด-ด	----	-ด-ด	----	-ด-ร
--เท่าไหร่	-พร-ษา	----	-ก็-ได้	----	-บวช-ได้	----	-บวช-ไป
----	---ร						
----	---เลย						

ท่อน 4

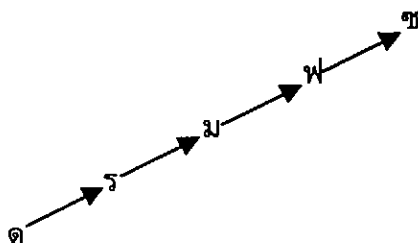
---ร	--ร ร	----	----	--ฟ ร	---ร	----	----
---บวช	--ไปเกิด	----	----	---นาค	---เอย	----	----
----	ร ด-ร	----	รช-ด	-ด ม ร	--ร ด	--ร ฟ	-ร--
----	-พี่-เหลือง	----	-เอย-อ่อน	--ถึงใคร	--จะขี้	---ข้าง	-มา--
--ร ด	-ร-ร	----	ร-รช	-ร--	ร-ร ด	----	ร ด-ร
----	----	----	-ชา-ไล	--กัน้อง	--จะคอย	----	-อยู่-ท่า

---- ----	- ร - ร - ตา - เดียว	---- ----	ร - รค - ไม่ - ก่อน	-- รร -- จะคอย	รค - ร พี่นาค - น้อง	---- ----	- ร - ร - อยู่ - ก่อน
---- ----	---- ร --- เลย	---- ----	---- ----				

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงหน้าผาก ตำบลโลกสลุง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจำนวน 1 รอบ ต่อ 1 ท่อนเพลง การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลโลกสลุง

เพลงหน้าผาก ตำบลโลกสลุง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 5 ตัว คือ โด เร มี ฟาและซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 Perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

ท่อน 1

---X ---บวช	--XX ❶ -- ไปเกิด	---- ----	-X-X - พ่อ - นาค	---- ----	---X --- ของ	---X --- น้อง	---X --- เอย
---X ---นาค	--XX -- ทำตัว	---- ----	-X-X - ให้ - ดี	-X-X - เกิด - หนา	XX-X - พ่อ - ศรี	---- ----	XX-X - เหลือง - อ่อน
---- ----	-X-X - ปู่ - ย่า	---- ----	-X-X - ตา - ยาย	--XX -- ที่ทำน	-X-X - ได้ - ตาย	--XX -- มาเก่า	-X-- - ก่อน --
--XX -- จะได้	X-XX - ห่ม - ชาย	-X-- ----	-X-X - จี - วร	-X-- ----	---X --- เลย	---- ----	---- ----

ท่อน 2

---X ---บวช	--XX ❶ --ไปเกิด	----	----	X-XX -พ่อ-นาค	---X ---เอย	----	----
----	----	--XX --ก็ทำ	---X ---ใจ	----	-X-X -น้อง-แน่	--XX ---เหมือน	X-XX -ยัง-แม่
----	-X-X -ประ-คู	--XX --ไม่ต้อง	-X-X -ใส่-ลิม	---X ---ก็	-X-- -ได้--	--XX --ไม่ต้อง	-X-X -ใส่-ไล
----	XX-X -ก็-อยู่	--XX --น้องไม่	-X-X -นอก-ใน	----	-X-X -ใจ-ชู	-X-- ----	---X ---เลย
----	----						
----	----						

ท่อน 3

---X ---บวช	--XX ❶ --ไปเกิด	----	----	X-XX -พ่อ-นาค	---X ---เอย	----	----
----	--XX --พื่อนาค	----	XX-X -เอ้ย-โย	--XX ❷ --ก็ห้อง	--XX --จะคอย	--X ---คอย	---X ---คอย
XX-X ---พ่อ	XX-X -สูง-ลอย	----	-X-X -ชา-ไล	--XX ❸ --ก็ห้อง	--XX --จะคอย	----	-X-X -อยู่-ทำ
--XX --เท่าไหร่	-X-X -พร-ษา	----	-X-X -ก็-ได้	----	-X-X -บวช-ได้	----	-X-X -บวช-ไป
----	---X ---เลย						

ในเพลงหน้าาค ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลัก
ของเพลงได้ดังต่อไปนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

--XX

ในรูปแบบที่ 1 พบว่าเป็นรูปแบบจังหวะบังคับเสียงของคำ ซึ่งทำให้บทเพลงมีความหมายที่
เข้าใจคำของเพลงได้ ดังตัวอย่างเช่น

---X ---บวช	--XX ❶ --ไม่เกิด	---- ----	-X-X -พ่อ-นาค	---- ----	---X ---ของ	---X ---น้อง	---X ---เอย
----------------	---------------------	--------------	------------------	--------------	----------------	-----------------	----------------

2. รูปแบบที่ 2

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าอยู่ในตำแหน่งหลังของรูปแบบ -- X X เนื่องจากคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าว เป็นคำที่สะกดด้วยสระเสียงยาว จึงทำให้บทเพลงมีความหมายของคำที่เข้าใจได้ ดังตัวอย่างเช่น

----	--XX --พ่อนาค	----	XX-X -เอย-โย	--XX ❷ --ก็น้อง	--XX --จะคอย	---X ---คอย	---X ---คอย
------	------------------	------	-----------------	--------------------	-----------------	----------------	----------------

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงแห่ภาค ตำบลโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องในบทเพลง จำนวน 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบเต็มเนื้อร้อง

--รด --ที่ทัน	-ค-ร -ได้-ตาย	--รด ---มาเท่า	-ค-- -ก่อน--
------------------	------------------	-------------------	-----------------

---ค ---ก็	-ค-- -ได้--	--รร --ไม่ต้อง	-ค-ร -ใส่-ไล
---------------	----------------	-------------------	-----------------

2. รูปการแบบลากเสียง

---ร ---บวช	--รร --ไม่เกิด	----	-ร-ค -พ่อ-นาค
----------------	-------------------	------	------------------

----	---ร ---ของ	---ม ---น้อง	---ร ---เอย
------	----------------	-----------------	----------------

เพลงแห่ภาค ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม เป็นบทเพลงที่อยู่ในประเภทเพลงประกอบพิธีทางศาสนา เป็นเพลงที่ใช้ร้องสอนภาค เพลงนี้เป็นเพลงที่เก่าแก่ ทำให้บทเพลงอาจเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลเวลา เนื้อหาของเพลงจะกล่าวถึง การสอนภาคให้ปฏิบัติตนในระหว่างที่บวช ให้มีความประพฤติดีและมีความซบซึ้งในการศึกษาธรรม ซึ่งถือได้ว่าเพลงนี้เป็นเพลงที่มีความหมายมากสำหรับผู้ที่ต้องการบวชทุกคน ลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน มีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 4 คำที่ 4 กับวรรคที่ 6 คำที่ 7 พอสิเหลืองอ่อน ที่ท่านได้ตายมาเก่าก่อน และวรรคที่ 5 คำที่ 4 กับวรรคที่ 6 คำที่ 3 ปู่ย่า ตายาย ที่ท่านได้ตายมาเก่าก่อน มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 5 ตัว คือ โด เร มี ฟา และซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 5 เสียง (คู่ 5 Perfect) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ซอล การบรรจุคำร้องในบทเพลง พบว่ามีการบรรจุคำร้องรูปแบบเต็มเนื้อ และการลากเสียงร้อง ทำให้บทเพลงมีความหมายที่เข้าใจ และไพเราะยิ่งขึ้น

2.9 เพลงแห่นางแมว

นางแมวเอ๋ย	มาร้องขอฝน
ขอน้ำมนต์รดแมว	ขอเบียร์ค่าจ้าง
นางแมวเข้ามา	ไอ้เหล่าตายคอย ไอ้กอยตายหนึ่ง
ผัวใครคิดถึง	แม่ฝั่งตบตา
แม่ใหม่เอ๋ย	วันพระวันเจ้า
คำข้าวเม่า	มาใส่เรือนน้อย
ไอ้ลูกจ้อยจ้อย	คอกูกจี้จี้
ไปซื้อดาลับ	มาให้ลูกเจ้าเล่น
กะเด็นก่องคอง	ก็ไหวไหววอน
ฝนตกลงมา	ฝนตกเจ็ดห้า
ฟ้าผ่าเจ็ดที	แก้ม้าดู....*
ฝนตกลงมา	ตกลงมาจ๊กตกลงมา
ตกลงมาจ๊กตกลงมา	

* ข้อความที่เว้นเอาไว้ ไม่สามารถจะเขียนได้ เพราะเป็นคำที่ไม่เหมาะสมกับการเผยแพร่*

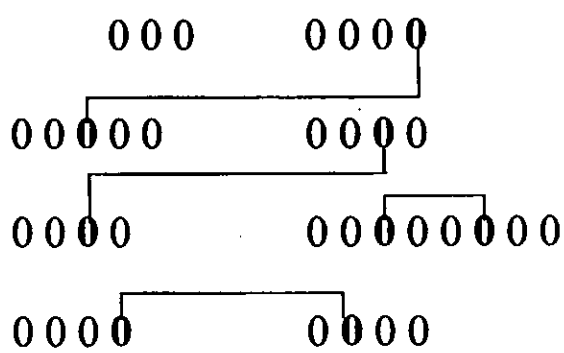
ลักษณะทั่วไปของเพลงแห่นางแมว ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม เป็นเพลงที่ใช้ในการประกอบพิธีการขอฝน ซึ่งชาวบ้านไทยเบ็งได้รับอิทธิพลความเชื่อจากสมัยอดีต ถ้าทำพิธีฝนก็จะตก

ต้องต้องฤดูกาล มีการกระทำพิธีทั้งชาวไทยภาคกลาง และชาวภาคอีสาน แต่คำร้องและสำเนียง ภาษาไม่เหมือนกัน เป็นเพลงที่สนุกสนาน

ประวัติของเพลงแห่นางแมว

เพลงแห่นางแมว มีการประกอบพิธีและร้องเล่นกันตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังนิยม เล่นกันอยู่ การเล่นก็จะเล่นต่อเมื่อ ในท้องถิ่นที่อาศัย ฝนไม่ตก นาแห้งแล้ง ทำให้พืชไร่นาเสียหาย ชาวบ้านก็จะรวมตัวกันประกอบพิธี โดยการแห่แมวไปรอบๆ และจะมีผู้ทำพิธีอาจจะเป็แม่เพลงก็ได้ ร้องเพลงนำและมีลูกคู่รับ ซึ่งจะร้องไปเรื่อยๆ จนกว่าผู้นำร้องจะหยุดร้อง และบทเพลงก็อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพท้องถิ่นที่อยู่อาศัยก็ได้

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงแห่นางแมว ตำบลโคกสูง มีลักษณะคำประพันธ์ ที่มีการสัมผัสที่ค่อนข้างแน่นอน มีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 2 คำที่ 4 กับวรรคที่ 3 คำที่ 3 มาร้องขอฝน ขอน้ำมนต์รดแมว และวรรคที่ 4 คำที่ 3 กับวรรคที่ 5 คำที่ 3 ขอเบียร์คำจ้าง นางแมวเข้ามา ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะใน บทเพลง

เนื้อเรื่องของเพลง

เพลงแห่นางแมว ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เนื้อหาของเพลงจะ กล่าวถึง การแห่แมวเพื่อขอให้ฝนตกลงมา ซึ่งบทเพลงมีความสนุกสนาน และมีจังหวะอยู่ในตัวเอง

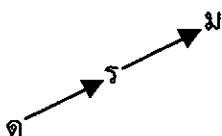
เพลง แห่งนางแมว

---ร	-ร-ร	--มม	-ม-ม	-มมร	-ม-ร	--มร	-ค-ค
---นาง	-แมว-เอย	--มาร้อง	-ขอ-ฝน	-ขอน้ำมนต์	-รด-แมว	--ขอเบียร์	-คำ-จ้าง
--ร ร	-ค-ม	--รด	-ร-ม	--ร ร	-ร-ค -	-ม-ร	-ร-ม
--นางแมว	-ข้า-มา	--ไอ้เหล่า	-ตาย-คอย	-ไอ้กอย	ตาย-หนึ่ง	-หัว-ใคร	-คิด-ถึง
--รร	-ม-ร	---ร	-ค-ร	--รม	-ร-ร	-ค-ร	-ค-ค
---แม่มึง	-คอย-ตา	---แม่	-ใหม่-เอย	--วันพระ	-วัน-เจ้า	---คำ	-ข้าว-แม่
---รด	-ร-ม	--รด	-ค-ค	-ร-ค	-ม-ม	--รม	-ร-ม
---มาใส่	-เรือน-น้อย	--ไอ้ลูก	-จ้อย-จ้อย	-คอ-หูก	-จีบ-จีบ	--ไปซื้อ	-ตา-ลับ
-รรค	-ค-ค	-ค-ค	-ค-ค	--รด	-ค-ร	--รร	-ร-ม
-มาให้ลูก	-เจ้า-เล่น	-ลูก-เจ้า	-ไม่-เล่น	--กระเทียม	-ก่อง-คอ	--ก็ไหว	-ไหว-วอน
-ม-ร	-ร-ร	-ม-ค	-ค-ค	-ม-ค	-ค-ร	-ร-ค	-ร-ค
-ฝน-เท	-ลง-มา	-ฝน-ตก	-เจ็ด-ท่า	-ฟ้า-ผ่า	-เจ็ด-ที	-แก้-ผ้า	-ดู-...
-ม-ร	--รร	---ม	-ร-ร	-ค-ร	-ร-ร	---ม	--รร
-ฝน-เท	--ลงมา	---เท	-ลง-มา	-จ๊ก-เท	-ลง-มา	---เท	-ลง-มา
-ค-ม	-ร-ร						
-จ๊ก-เท	-ลง-มา						

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงแห่งนางแมว ตำบลโคกสูง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ หรือขึ้นอยู่กับแม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้องส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะว่าโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลโคกสูง

เพลงแห่งนางแมว ตำบลโคกสูง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 3 ตัว คือ โด เร และมี ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 3 เสียง (คู่ 3 เมเจอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง มี ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

---X --- นาง	-X-X - แมว - เอย	--XX -- มาร้อง	-X-X - ขอ - ฝน	-XXX ❶ - ขอน้ำมนต์	-X-X - รด - แมว	--XX -- ขอเบียร์	-X-X - คำ - จ้าง
--XX -- นางแมว	-X-X - ข้า - มา	--XX -- ไอ้เหล้า	-X-X - คาย - คอย	--XX - ไอ้กอย	-X-X - คาย - ห่วง	-X-X - ผัว - ใคร	-X-X - คิด - ถึง
--XX -- แม่ผึ่ง	-X-X - ค่อย - คา	---X --- แม่	-X-X - ใหม่ - เอย	--XX -- วันพระ	-X-X - วัน - เจ้า	-X-X --- คำ	-X-X - ข้าว - ฆ่า
---XX --- มาใส่	-X-X - เรือน - น้อย	---X --- ไอ้ลูก	-X-X - จ้อย - จ้อย	-X-X - คอ - หูก	-X-X - จีบ - จีบ	--XX ❷ -- ไปซื้อ	-X-X - คา - ลัม
-XXX ❶ - มาให้ลูก	-X-X - เจ้า - เล่น	-X-X - ลูก - เจ้า	-X-X - ไม่ - เล่น	--XX -- กระเทียม	-X-X - ก่อง - คอ	--XX -- ก็ไหว	-X-X - ไหว - วอน
-X-X ❷ - ฝน - เท	-X-X - ลง - มา	-X-X ❸ - ฝน - ตก	-X-X - เจ็ด - ห้า	-X-X ❹ - ต้า - ผ่า	-X-X - เจ็ด - ที	-X-X - แก้ว - ผ่า	-X-X - ดู - ...
-X-X - ฝน - เท	--XX -- ลงมา	---X --- เท	-X-X - ลง - มา	-X-X - จัก - เท	-X-X - ลง - มา	---X --- เท	--XX - ลง - มา
-X-X - จัก - เท	-X-X - ลง - มา						

ในเพลงแห่งนางแมว ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบรูปแบบจังหวะหลักของเพลงได้ดังต่อไปนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

-XXX

ในรูปแบบที่ 1 พบว่าเป็นการบังคับเสียงของคำ ซึ่งสามารถพบได้ในเพลงพื้นบ้านท้องถิ่น ซึ่งเพลงนี้เป็นเพลงที่เกี่ยวกับพิธีกรรมการขอฝน ทำให้มีความเข้าใจในความหมายของเพลง ดังตัวอย่างเช่น

---X --- นาง	-X-X - แมว - เอย	--XX -- มาร้อง	-X-X - ขอ - ฝน	-XXX ❶ - ขอน้ำมนต์	-X-X - รด - แมว	--XX -- ขอเบียร์	-X-X - คำ - จ้าง
-XXX ❶ - มาให้ลูก	-X-X - เจ้า - เล่น	-X-X - ลูก - เจ้า	-X-X - ไม่ - เล่น	--XX -- กระเทียม	-X-X - ก่อง - คอ	--XX -- ก็ไหว	-X-X - ไหว - วอน

2. รูปแบบที่ 2

--XX

ในรูปแบบที่ 2 พบว่ารูปแบบจังหวะนี้เป็นการบังคับเสียงของคำ ทำให้มีความเข้าใจความหมายของคำได้ ดังตัวอย่างเช่น

---XX	-X-X	---X	-X-X	-X-X	-X-X	---XX	-X-X
--- มาใส่	- เรือน - น้อย	-- ใหลูก	- จ้อย - จ้อย	- คอ - หูก	- จีบ - จีบ	-- ไปซื้อ	- คา - ลับ

3. รูปแบบที่ 3

-X-X

รูปแบบที่ 3 พบว่าเป็นการบังคับเสียงของคำ ซึ่งมีความหมายที่เข้าใจ เหมือนกับรูปแบบที่ 2 ดังตัวอย่างเช่น

-XX	-X-X	-X-X	-X-X	-X-X	-X-X	-X-X	-X-X
- ผน - เท	- ลง - มา	- ผน - ตก	- เจ็ด - ทำ	- ทำ - ผ่า	- เจ็ด - ที	- แก้ว - ผัก	- ลู - ...*

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงแห่งนางแมว ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องในบทเพลง รูปแบบเต็มเนื้อร้องทั้งหมด จึงขอยกตัวอย่างเพลงแห่งนางแมว อย่างคร่าวๆ ดังนี้

---ร	-ร-ร	--มม	-ม-ม
---นาง	-แมว-เอย	--มาร้อง	-ขอ-ผน

-มมร	-ม-ร	--มร	-ด-ด
-ขอน้ำมนต์	-รด-แมว	--ขอเบียร์	-คำ-จ้าง

--รร	-ด-ม	--รด	-ร-ม
--นางแมว	-ซัก-มา	--ไ้เหล้า	-คาย-คอย

-- ร ร	- ร - ด	- ม - ร	- ร - ม
- ไอ้กอย	- ตาย - หนึ่ง	- ฝัว - ไคร	- ทิด - ถึง

เพลงแห่งนางแมว ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม เป็นบทเพลงที่อยู่ในประเภทเพลงประกอบพิธีกรรม เพลงนี้เป็นเพลงที่เก่าแก่ ทำให้บทเพลงอาจเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลเวลา เนื้อหาของเพลงจะกล่าวถึง เนื้อหาของเพลงจะกล่าวถึง การแห่แมวเพื่อขอให้ฝนตกลงมา ซึ่งบทเพลงมีความสนุกสนาน และมีจังหวะอยู่ในตัวเอง ลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ค่อนข้างแน่นอน มีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 2 คำที่ 4 กับวรรคที่ 3 คำที่ 3 มาร้องขอฝน ขอน้ำมนต์รดแมว และวรรคที่ 4 คำที่ 3 กับวรรคที่ 5 คำที่ 3 ขอเบียร์คำจ้าง นางแมวเข้ามา มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 3 ตัว คือ โด เร และมี ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 3 เสียง (คู่ 3 เมเจอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง มี การบรรจุคำร้องในบทเพลง พบว่ามีการบรรจุคำร้องรูปแบบเต็มเนื้อร้อง ทำให้บทเพลงมีความหมายที่เข้าใจ และไพเราะ

2.10 เพลงเช่นเหล่า

เช่นเอย เช่นเหล่า
ผีตายในวันเดียว พระช้าน้อย ยังก้ำ

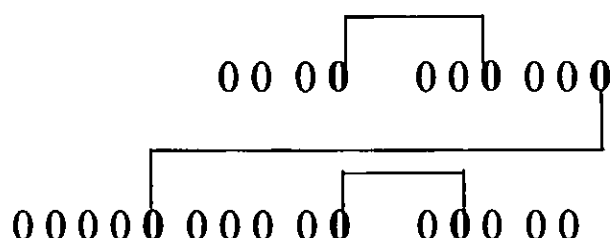
เช่นข้าวเจ้า ไบตองเขี้ยว
ดาต้าเอย แม่นาย

ลักษณะทั่วไปของเพลงเช่นเหล่า เป็นการเกริ่นบท เชิญผีให้ลงมากินเครื่องเช่น ซึ่งแล้วแต่จะหาได้ ไม่กำหนดตายตัวเหมือนคำยกครูของศาสตร์อื่นๆ เช่น หมอดู หมอยา หมอผี เครื่องเช่นอย่างน้อยที่สุดก็มี เหล้า 1 ขวด ดอกไม้ รูปเทียน ก็เพียงพอแล้ว เพลงเช่นเหล่ามีบทร้อง ดังนี้

ประวัติเพลงเช่นเหล่า

เพลงเช่นเหล่า เป็นเพลงที่ไม่มีดนตรีประกอบคำร้อง ซึ่งใช้การประกอบพิธีการเล่นเข้าผีของชาวบ้าน พบว่า เป็นบทเพลงเริ่มต้นก่อนการทำพิธี โดยผู้ทำพิธีก็จะเป็นแม่เพลงหรือจะเรียกว่าแม่หมอ ร้องเพลงเช่นเหล่าเพื่อเชิญและเกริ่นก่อนเริ่มพิธี

โครงสร้างของเพลง

จากการศึกษาแผนผังข้างต้น พบว่าเพลงเช่นเหล่า คำบาลโลกสลุง มีลักษณะคำประพันธ์ที่มีการสัมผัสที่ไม่แน่นอน มีเสียงคำสัมผัสคล้องจอง ดังเช่นใน วรรคที่ 1 คำที่ 4 กับวรรคที่ 2 คำที่ 3 ดังนี้ เช่นเอย เช่นเหล่า เช่นข้าวเจ้า ไบตองเขี้ยว และวรรคที่ 2 คำที่ 6 กับวรรคที่ 3 คำที่ 5 ดังนี้ เช่นข้าวเจ้า ไบตองเขี้ยว ผีตายในวันเดียว พระข้าน้อย ยังกำ และวรรคที่ 3 คำที่ 10 กับวรรคที่ 4 คำที่ 2 ดังเช่น ผีตายในวันเดียว พระข้าน้อย ยังกำ ตาดำเอย แม่นาย ลักษณะคำประพันธ์เช่นนี้ เพราะทำให้ง่ายต่อการร้อง และเพื่อให้เกิดความไพเราะในบทเพลง

เนื้อเรื่องเพลง

เนื้อหาบทเพลงเช่นเหล่า ของคำบาลโลกสลุง อำเภอพัฒนานิคม จะกล่าวถึง การบูชาผี การเชิญผีให้ลงมาเข้าทรง โดยมีข้าวและเหล้าวางไว้เพื่อถวายผี ถือเป็นความเชื่อของชาวบ้านโลกสลุง ซึ่งกระทำกันมาช้านานแล้ว

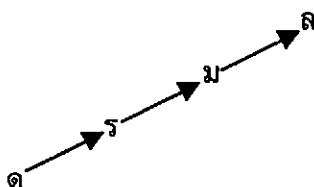
เพลงเช่นเหล่า

- ล - ร	-- ม ร	- ล - ล	-- ร ด	- ล - ล	-- ร ด	- ร - -	- - - -
- เช่น - เอย	- - - -	- เช่น - เหล้า	- - - เช่น	- ข้าว - เจ้า	- - ไบ ตอง	- เขี้ยว - -	- - - -
- ค - ม	-- ร ม	- ร - -	- - - ร	- - ค ร	- - - -	- ค - ล	- - - -
- ผี - ตาย	- - ใน วัน	- เดียว - -	- - - พระ	- - ขำ น้อย	- - - -	- ยิง - กำ	- - - -
- ร - ร	- - - ค	- - ร ร	- - - -				
- ตา - คำ	- - - เอย	- - แม่นาย	- - - -				

พิสัยของเสียงและกลุ่มโน้ตที่ใช้

เพลงเช่นเหล่า ตำบลโคกสูง เป็นเพลงขับร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบการร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะร้องไปเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนรอบที่แม่เพลงเป็นผู้กำหนด การบันทึกโน้ตผู้ศึกษาได้บันทึกตามเสียงร้อง ส่วนน้อยที่จะร้องตามเสียงโน้ตที่บันทึกไว้ เพราะโน้ตบางตัวอาจเป็นไปตามสำเนียงของชาวไทยเบิ่ง ตำบลโคกสูง

เพลงเช่นเหล่า ตำบลโคกสูง มีกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนี้ทั้งสิ้น 4 ตัว คือ โด เร มี และลา เป็นเสียงที่ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป จึงทำให้โน้ตไม่มีความซับซ้อน มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 6 เสียง (คู่ 6 ไมเนอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ลา ดังนี้คือ

รูปแบบจังหวะ

- X - X - เช่น - เอย	-- XX ----	- X - X - เช่น - เหล่า	-- XX --- เช่น	- X - X ① - ข้า - เจ้า	-- XX -- โใบ ตอง	- X -- - เขียว --	----
- X - X ① - ผี - ตาย	-- XX -- ใน วัน	- X -- - เดียว --	--- X --- พระ	-- XX ② -- ข้า น้อย	----	- X - X - ย้ง - คำ	----
- X - X - ตา - คำ	--- X --- เอย	-- XX ② -- แม่ นาย	----				

ในเพลงเช่นเหล่า ของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีรูปแบบจังหวะหลักของเพลงดังนี้คือ

1. รูปแบบที่ 1

- X - X

ในรูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบจังหวะที่บังคับด้วยเสียงของคำ ทำให้สามารถเข้าใจต่อความหมายของคำได้ ดังตัวอย่าง

-X-X - เช่น - เอย	--XX ----	-X-X - เช่น - เหล้า	--XX --- เช่น	-X-X ❶ - ข้า - เจ้า	--XX -- ไบ ดอง	-X-- - เขียว --	----
----------------------	--------------	------------------------	------------------	------------------------	-------------------	--------------------	------

-X-X ❶ - ผี - ตาย	--XX -- ใน วัน	-X-- - เดียว --	---X --- พระ	--XX -- ข้า น้อย	----	-X-X - ยัง - คำ	----
----------------------	-------------------	--------------------	-----------------	---------------------	------	--------------------	------

2. รูปแบบที่ 2

---X

ในรูปแบบที่ 2 พบว่าอยู่หลังตำแหน่ง --XX เนื่องจากคำสุดท้ายของรูปแบบดังกล่าว เป็นการสะกดด้วยสระเสียงยาว ทำให้เกิดความหมายที่เข้าใจ ดังตัวอย่าง

-X-X - ผี - ตาย	--XX -- ใน วัน	-X-- - เดียว --	---X --- พระ	--XX ❷ -- ข้า น้อย	----	-X-X - ยัง - คำ	----
--------------------	-------------------	--------------------	-----------------	-----------------------	------	--------------------	------

-X-X - คา - คำ	---X --- เอย	--XX ❷ -- แม่ นาย	----	----	----	----	----
-------------------	-----------------	----------------------	------	------	------	------	------

การบรรจุคำร้องในบทเพลง

ในเพลงเช่นเหล้า ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี มีการบรรจุคำร้องในบทเพลงจำนวน 2 รูปแบบคือ

1. รูปแบบเต็มเนื้อร้อง ดังตัวอย่าง

- ล - ล - ข้า - เจ้า	-- ร ค -- ไบ ดอง	- ร -- - เขียว --	----
-------------------------	---------------------	----------------------	------

- ค - ม - ผี - ตาย	-- ร ม -- ใน วัน	- ร -- - เดียว --	--- ร --- พระ
-----------------------	---------------------	----------------------	------------------

2. รูปแบบการลากเสียง ดังตัวอย่าง

- ล - ๖	-- ม ๖	- ล - ล	-- ๖ ค
- เซ่น - เอย	-----	- เซ่น - เหล้า	--- เซ่น

- ๖ - ๖	--- ค	-- ๖ ๖	-----
- คา - คำ	--- เอย	-- แม่ นาย	-----

เพลงเช่นเหล้า เป็นเพลงสั้นๆ ที่ใช้สำหรับประกอบพิธีการเล่นเข้าผีอันดับแรก ซึ่งไม่มีดนตรีประกอบคำร้อง ก่อนที่จะเล่นเพลงผีประเภทอื่นๆ ความเชื่อในเรื่องภูตผี ก็เป็นสิ่งที่ชาวบ้านตำบลโคกสูงยังให้ความสำคัญอยู่ เพราะถือว่าเป็นสิริมงคลให้กับชีวิต ความหมายของของเพลงจะกล่าวถึง การเชิญผีให้ลงมากินอาหารที่เตรียมไว้ และเพื่อเสียดาย ทำนายในเรื่องต่างๆ ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงเช่นเหล้าก็คำสัมผัสคล้องจอง เช่น เขียว กับ เดียว เป็นต้น พิสัยของเสียงก็มีช่วงกว้างของเสียงเท่ากับ 6 เสียง (คู่ 6 ไมเนอร์) และใช้พิสัยของเสียงที่อยู่ในช่วงระหว่างเสียง โด ถึง ลา กลุ่มโน้ตที่ใช้ก็มี 4 ตัว คือ โด เร มี และลา การบรรจุคำร้องพบที่มีการบรรจุแบบเต็มเนื้อร้องและแบบลากเสียง จึงทำให้บทเพลงมีความไพเราะและมีความหมายที่เข้าใจยิ่งขึ้น

สรุปการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

บทเพลงพื้นบ้านของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีทั้งสิ้น 10 เพลง ซึ่งเพลงทั้งหมดของตำบลโคกสูงนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นเพลงที่ไม่มีดนตรีประกอบคำร้องทั้งสิ้น และเพลงพื้นบ้านของไทยเบ็งในตำบลโคกสูง ยังได้แยกออกมาแต่ละประเภทดังนี้ ประเภทเพลงปฏิพากย์ ได้แก่ เพลงพิษฐาน เพลงพวงมาลัย เพลงข้าเจ้าหงษ์ เพลงโนเนน เพลงหอมดอกมะไฟ และเพลงระบำบ้านไร่ ประเภทเพลงที่ใช้ในพิธีทางศาสนา ได้แก่ เพลงแห่นาค ประเภทเพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ เพลงกล่อมลูก และประเภทสุดท้ายคือประเภทเพลงที่ใช้ในการเล่นประกอบพิธีกรรมการเข้าผี ได้แก่ เพลงเช่นเหล้า จุดประสงค์ในการร้อง ในส่วนของเพลงประเภทเพลงปฏิพากย์ร้องเพื่อความสนุกสนานและความเพลิดเพลินในยามที่ว่างจากการทำงานหรือเพลงประเภทพิธีทางศาสนาและทางการประกอบพิธีกรรมร้องเพื่อสร้างความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเรื่องการนับถือภูตผีของท้องถิ่น

ลักษณะของเพลง โดยทั่วไปลักษณะคำประพันธ์เป็นเพลงที่มีโครงสร้างคำประพันธ์แบบกลอน 6 และ ร่าย มีสัมผัสที่ไม่แน่นอน เกือบทุกเพลง และบางเพลงก็เป็นเพลงที่มีเนื้อร้องเดียวและทำนองเดียว ซึ่งใช้ร้องเพื่อสื่อความหมายจบในเพลงเท่านั้น พิสัยของเสียงโดยรวมอยู่ในช่วงเสียงระหว่าง โดต่ำ (อยู่คาบเส้นน้อยใต้เส้นที่ 1 ของกัญแจประจำหลักซอล) ถึง ลา (อยู่ระหว่างเส้นที่ 2

และเส้นที่ 3 ของกัญแจประจำหลักซอล) โดยมากการเริ่มต้นร้องจะเริ่มต้นที่เสียง เร (อยู่ใต้เส้นที่ 1 ของกัญแจประจำหลักซอล) เนื่องจากผู้ร้องนำมีลักษณะของเสียงที่ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป มีช่วงกว้างของเสียงในแต่ละบทเพลงตั้งแต่ 3 ถึง 6 เสียง ถือว่าเพลงพื้นบ้านไทยเบิ่ง ของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ส่วนมากจะเป็นเพลงที่มีช่วงเสียงไม่กว้างมากนัก เนื่องจากเป็นเพลงที่สืบทอดกันมาแบบปากต่อปาก อีกทั้งการร้องก็ไม่กำหนดกฎเกณฑ์ว่าจะต้องขึ้นด้วยเสียงใด ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับคำร้องและสำเนียงของผู้ร้องมากกว่า โดยยึดคำร้องเป็นหลักมากกว่าการยึดเสียงของเพลง ในส่วนของกลุ่มโน้ตที่ใช้ โดยมากจะใช้กลุ่มโน้ตไม่เกิน 5 เสียง ซึ่งถือได้ว่าเพลงพื้นบ้านไทยเบิ่งของตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ยังคงรูปแบบเดิมที่ไม่ซับซ้อนในการใช้กลุ่มโน้ต และถือได้ว่าบทเพลงต่างๆ ของชาวไทยเบิ่งตำบลโคกสูง เป็นเพลงที่มีรูปแบบของเพลงพื้นบ้านต่างๆ ไป

ในรูปแบบจังหวะของเพลงพื้นบ้านไทยเบิ่ง ตำบลโคกสูง เกิดขึ้นจากการกำหนดคำร้อง ภายใต้ลักษณะคำประพันธ์ และเกิดจากการร้องออกเสียงให้กลมกลืน และเสียงของคำร้องก็เป็นไปตามหลักธรรมชาติของภาษา ซึ่งสามารถสื่อความหมายของบทเพลงได้อย่างถูกต้อง ในส่วนของการบรรจุคำร้องในบทเพลง พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการบรรจุคำร้องที่เป็นเนื้อเต็ม คือการร้อง 1 คำ ต่อ 1 อັตราตัวโน้ต และเป็นการบรรจุคำร้องแบบลากเสียง คือ การร้องลากเสียงยาวจนกว่าจะหมดจังหวะ ถือได้ว่าเพลงพื้นบ้านไทยเบิ่งของตำบลโคกสูง มีการบรรจุคำร้องที่มีทั้ง 2 รูปแบบ ซึ่งมีความหลากหลายในบทเพลง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเพลงพื้นบ้านไทยเบิ้งของตำบลโคกสูง และตำบลดิ่ง ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับ สามารถสรุปวิจัยได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของชาวไทยเบิ้งที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านของชาวไทยเบิ้งในตำบลดิ่ง และตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร หนังสือทางวิชาการ หนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและออกปฏิบัติการภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูล โดยได้ศึกษาค้นคว้าที่ยังคงอยู่ในวัฒนธรรม จากนั้นได้นำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมเอาไว้มาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบของการบรรยาย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางวิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัยเป็นขั้นตอน

การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมดนตรี
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือทางวิชาการ และหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเก็บข้อมูลภาคสนามจากบุคคลและชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการนำไปสู่ความรู้และเป็นการเชื่อมโยงข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารข้างต้น โดยคัดเลือกข้อมูลของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ชาวบ้านที่สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้ของทั้งสองตำบล นักวิชาการดนตรี ฯลฯ ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากการนัดหมายสัมภาษณ์โดยใช้หลักการสัมภาษณ์แบบ

เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สังเกตและบันทึกข้อมูล โดยมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง เครื่องถ่ายวิดีโอ และกล้องถ่ายรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นข้อมูลหลัก ซึ่งใช้ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย ตำรา หนังสือทางวิชาการ และหนังสือทั่วไปต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลสนับสนุน โดยมีรายละเอียดของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านไทยเบ็ญ ทั้งสองตำบล ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ซึ่งประกอบไปด้วย การแต่งกาย การสืบทอด และพิธีกรรม

2. ศึกษาบทเพลงต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมมา เพื่อเรียบเรียงเป็นโน้ตดนตรีไทย และวิเคราะห์บทเพลงโดยยึดหลักเป็นขั้นตอนดังนี้คือ

2.1 พิสัยของเสียงกลุ่มโน้ตที่ใช้

2.2 รูปแบบจังหวะ

2.3 การบรรจุคำร้องในบทเพลง

- การร้องแบบเต็มเนื้อร้อง

- การร้องแบบลากเสียง

3. นำบทเพลงต่าง ๆ ที่ได้รวบรวม มาบันทึกเป็น สกอร์โน้ตสากล ซึ่งจะจัดอยู่ในหมวดของภาคผนวก ค ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาวิจัย

ลพบุรีเป็นอีกจังหวัดหนึ่ง ที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งได้มีการแพร่กระจายไปตามชุมชนถิ่นที่อยู่ต่างๆ แต่ผู้ศึกษาพบว่ามียุทธหนึ่งชุมชน ที่ยังให้ความสำคัญต่อการเป็นกลุ่มชนเหล่านั้น โดยที่สามารถยอมรับตนเองว่าเป็นกลุ่มชนน้อย และไม่ นั่นก็คือ กลุ่มชนที่เรียกตัวเองว่า “ไทยเบ็ญ”

ไทยเบ็ญ เป็นกลุ่มชนที่เรียกกันมาตั้งแต่ครั้งอดีต ซึ่งชาวไทยเบ็ญสมัยก่อนได้อพยพมาจากเวียงจันทน์เพื่อหาแหล่งทำกิน จึงมีวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอีกคือ วัฒนธรรมของชาวไทยเบ็ญ การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อนของชาวไทยเบ็ญ จะใช้ชีวิตที่ไม่พิถีพิถัน อยู่กินกันตามปกติ ทำมาหากินง่ายๆ เช่น ทำนา ทำไร่ หาปลา เก็บหน่อไม้ เป็นต้น ผู้ศึกษาสังเกตว่า ชาวไทยเบ็ญของตำบลดีลัง และตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม มีความเป็นเอกลักษณ์และยังรักษาวัฒนธรรมที่ผู้คนภายนอกชุมชน สามารถมองเห็นสภาพความเป็นอยู่ที่ดั้งเดิมของชนกลุ่มนี้ คือ สภาพที่

อยู่อาศัย การดำเนินชีวิต วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการยอมรับพิธีกรรมเก่าๆ บางอย่าง วัฒนธรรมเพลงพื้นบ้าน และการพูดจาที่ถือได้ว่าเป็นอีกสิ่งที่ทำให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาแต่เฉพาะตำบลโคกสูง และตำบลดิลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เพราะยังมีวัฒนธรรมต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น หลงเหลืออยู่ และสามารถรักษาประเพณี อันเก่าแก่นี้ไว้ได้ ผู้ศึกษาจึงขอก้าวถึงวัฒนธรรมของไทยเบ็ง 2 ตำบลดังนี้

ผู้ศึกษาพบว่าทั้ง 2 ตำบล ของอำเภอพัฒนานิคม มีการดำเนินชีวิตแบบชาวไทยเบ็งที่ คล้ายกัน ส่วนใหญ่จะเป็นการอยู่กันแบบสบายๆ เรียบง่าย ไม่ยึดถือวัตถุเป็นสำคัญ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งใช้ชีวิตเดิมๆ เหมือนกับสมัยครั้งอดีต เช่น มีการแบ่งปันอาหารที่หามาได้ให้ กับเพื่อนบ้านบ้าง หรือเมื่อเวลามีกงานบุญต่างๆ ชาวบ้านก็จะลงมือช่วยกันอย่างขยันขันแข็ง พวกเขาถือว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องช่วยเหลือกัน แล้วจะทำให้ได้บุญ นอกจากนี้ผู้ศึกษา สังเกตว่าใน 2 ตำบลนี้ ก็ยังยึดถือในเรื่องเวรกรรม หรือความเชื่อในการทำพิธีต่างๆ อยู่ เช่น การเกิด ในปัจจุบันนี้ก็ยังมีแม่หมอเป็นผู้ทำคลอดให้ หากแต่บางบ้านมีเงินไม่เพียงพอที่จะไป โรงพยาบาล ก็จะต้องพึ่งแม่หมอ หรือเมื่อเวลาที่ไม่สบาย ปัจจุบันในหมู่บ้านก็ยังมีแม่หมอทำพิธี เสกเป่าไล่ภูตผีออกจากร่างกาย เพราะชาวไทยเบ็งยังถือว่าเมื่อไม่สบาย ก็อาจเกิดจากผีสิงมา เข้าวาง ทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บ เป็นต้น ซึ่งเป็นประเพณีความเชื่อที่ได้สืบทอดกันมาแต่ครั้ง อดีต และปัจจุบันนี้ก็ยังคงให้ความสำคัญอยู่

สำหรับสภาพถิ่นที่อยู่อาศัยนั้น จากการสังเกตพบว่า ทั้งในตำบลโคกสูง และตำบล ดิลัง ยังมีบ้านเรือนที่เป็นเอกลักษณ์เหลืออยู่บ้าง มีความเป็นอยู่กันแบบเรียบง่าย ไม่ลำบาก จนเกินไป เพราะอยู่กันอย่างนี้มานาน ลักษณะของตัวบ้านนั้น ยังมีบ้านโบราณหลงเหลืออยู่ ก่อนข้างมาก ลักษณะของบ้านก็จะเป็นแบบเรือนทรงไทย คือเป็นใต้ถุนสูง หลังคาก็เป็นทรงจั่ว ฝาบ้านก็จะใช้ไม้กระดานมาพาดติดกันเป็นชั้นๆ ไม่พิถีพิถันในการติดฝาบ้าน หรือบางบ้านก็จะ ใช้ไม้ไผ่ขัดแตะกันขึ้นมา ส่วนรั้วบ้านก็จะเป็นบางบ้านที่มี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะของแต่ละบ้าน และบางบ้านที่ไม่ได้ทำรั้วก็เพื่อการไปหาอยู่กับเพื่อนบ้านได้สะดวก บางบ้านที่สร้างนั้น รั้วทำจาก ไม้ไผ่นำมาขัดกันเป็นลายต่างๆ

การแต่งกายก็เช่นกัน ผู้ศึกษาได้มองเห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาวไทยเบ็ง ในบ้านโคกสูง และบ้านดิลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยการแต่งกายที่เป็นปัจจัย สำคัญของชาวไทยเบ็งนั้นมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ทำให้ดึงดูดความสนใจจากสังคม การแต่งกายในยุคปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่ามีความหลากหลายในการแต่งไปทางตะวันตกมาก แต่ ชาวไทยเบ็งก็ยังคงเชื่อมั่นและรักษาประเพณีที่ดั้งเดิมได้อย่างต่อเนื่องดังที่ผู้ศึกษาจะกล่าวดังนี้ การแต่งกายในสมัยก่อนและสมัยปัจจุบันนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมยุคใหม่ที่ผู้ศึกษาได้ไป สสำรวจ พบว่า การแต่งกายใน ผู้หญิงวัยสาวๆ และเด็กเริ่มเปลี่ยนไป แต่ก็ยังคงมีการใส่ผ้าถุง หรือโจงกระเบนเป็นบางครั้ง แต่ที่เห็นได้ชัดในการสำรวจผู้ศึกษาพบว่า หญิงวัยกลางคน หรือ วัยชรา จะแต่งกายแบบไทยเบ็งสมัยเดิมๆ เพราะหาผ้าง่าย และไม่พิถีพิถันในการแต่งมากกว่า

หญิงวัยสาวๆ สำหรับการแต่งกายของหญิงวัยกลางคนหรือวัยชรา ก็จะแต่งกาย เสื้อ ผ้าถุงหม ทรงกระพุ่ม การแต่งหน้าจะไม่แต่งมาก และการใช้สีสิ่งทาปากทุกคน และจะกินหมากกันแทบ ทุกคน ก็ยังคงใช้เช่นครั้งตอนเป็นสาว จากการสังเกตผู้สูงอายุที่อายุเกิน 60 ปีแล้ว จะนุ่งแต่โจง กระเบนทั้งสิ้น และจะสวมเสื้ออีแปะ (หรือที่เราเรียกว่า เสื้อคอกระเช้านั่นเอง) หรือเสื้อกระโจมสี สันก็จะนิยมไม่ดูฉลาดเพราะตัดเย็บ และย้อมสีผ้ากันเอง (ผ้าถุงหรือโจงกระเบนจะไม่นิยมซื้อที่ อื่น เพราะในหมู่บ้านไทยเบ็ญมีการทอผ้าไว้ใช้เองเกือบทุกบ้าน) ส่วนผู้ชายถ้าเป็นเด็กก็จะไว้ผม ทรงเดียวกับคนไทยทั่วไป ผู้สูงอายุที่เป็นชายจะไม่สวมเสื้อ นุ่งโสร่งตาหมากรุก หรือนุ่งกางเกง ขาสั้น กางเกงขายาว กางเกงขาก๊วย

เอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งที่ผู้ศึกษาได้พบเห็น ชาวไทยเบ็ญทุกคน เมื่อเวลาที่จะเดินทางไปไหน เช่น ไปวัด ไปทำนาทำไร่ ทั้งชายและหญิง เด็กหรือผู้ใหญ่ไม่เว้นแม้แต่วัยชรา จะสะพายย่ามกันแล้วเดินกันไปวัด ไปทำนาทำไร่กัน (ชาวไทยเบ็ญไม่นิยมใช้รถเป็นยาน พาหนะในการไปตามที่ต่าง ๆ ส่วนมากจะใช้การเดินทางเป็นหลัก) สำหรับในยามก็จะเป็นพวกข้าว ห่อ ยา ขนมหรือ หมากพลูของคนแก่ และอื่นๆ ตามแต่จะนำไป ในการเล่นเพลงพื้นบ้านก็จะไม่ นิยมแต่งกายกันมากมาย ก็จะแต่งกันตามธรรมดาเหมือนกับที่ใช้ชีวิตประจำวัน

ประเพณีชีวิตของชาวไทยเบ็ญ พบว่า ทั้ง 2 ตำบล ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ยังมีความเชื่อในเรื่องบางอย่าง ซึ่งบางอย่างก็มีเหตุผล และบางอย่างก็ไม่มีเหตุผล เช่น การเกิด การแต่งงาน การบวช หรืองานศพ เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นความเชื่อที่ชาวไทยเบ็ญต้องกระทำ กันจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งชาวไทยเบ็ญยึดถือความเชื่อในการปฏิบัติตนตามประเพณีก่อนๆ พวกเขา ถือว่า การที่เชื่อถือในสิ่งเหล่านี้ จะทำให้มีความแต่ความสุข ความเจริญ และอยู่กันอย่างมีความสุข ไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียน

วัฒนธรรมด้านพิธีกรรมก็เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตของชาวไทยเบ็ญ เพราะมีการสืบทอดประเพณี วัฒนธรรม เช่น การไหว้ผีบ้านผีเรือน การเข้าทรง การทำขวัญ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ยังคงมีอยู่ใน สังคมชาวไทยเบ็ญจนถึงปัจจุบัน การเช่นไหว้ผีก็จะมียंत्रหรือเชิญผี ต่างๆ กัน เช่นผีนางด้ง ก็จะมี อุปกรณ์ในการเชิญคือ กระดัง และทราย ผีนางสุม ก็จะใช้สุมตามแต่ขนาดที่จะมี และก็มีมंत्रหรือ ที่ไม่เหมือนกัน หรือความเชื่อในการแห่หางแมว ซึ่งชาวไทยเบ็ญเชื่อว่า การแห่หางแมวนั้นจะทำให้ ผันตกชุก ซึ่งความเชื่อในพิธีกรรมเช่นนี้ ปัจจุบันก็ยังนิยมทำกันอยู่ ผู้ศึกษาได้สำรวจพบว่า มี 2 ตำบล ที่ยังคงรักษาความเชื่อเหล่านี้อยู่ คือตำบลโคกสูง และตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สำหรับตำบลหนองนา ความเชื่อในการเช่นไหว้ผีลคน้อยลงจนแทบจะไม่มีทำกัน เนื่องจากว่าสังคม และเศรษฐกิจของบ้านหนองนา เจริญขึ้นตามลำดับ ตลอดจนพ่อเพลง แม่ เพลงก็หาได้ยาก และชาวบ้านในบ้านหนองนาก็ไม่มีความศรัทธากันแล้ว ผู้ศึกษาจึงทำการ ศึกษาแค่ 2 ตำบลเท่านั้น

วัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านก็เป็นอีกอย่างของชาวไทยเบ็ญในตำบลโคกสูง และตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ที่ยังมีการร้องรำเพลงพื้นบ้านของตนอยู่ จากการสังเกตพบว่า

ตำบลโคกสูง และตำบลดีลัง สามารถรักษาวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านไว้ได้จนถึงปัจจุบัน แต่ส่วนใหญ่แล้ว ผู้ที่ร้องรำได้ เห็นจะเป็นแต่แม่เพลงที่มีอายุประมาณ 50 – 90 ปี และความสมบูรณ์ของเพลงก็ไม่เต็มที่ เนื่องจากว่าเพลงพื้นบ้านของไทยเบ็งมีความเก่าแก่ ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านในคนรุ่นใหม่ ๆ ก็ไม่นิยม จึงมีการสืบทอดเพลงบางเพลงไปบ้าง แต่ก็สามารถถ่ายทอดให้กับผู้ศึกษาได้เป็นอย่างดี เพลงพื้นบ้านของไทยเบ็ง พบว่าทั้ง 2 ตำบล มีต้นกำเนิดมาจากภาษาพูด ภาษาท้องถิ่นของชาวบ้าน โดยมีการปรุงแต่งจัดจังหวะของคำ มีสัมผัสมีการคิดคำที่ให้ความหมายต่าง ๆ และนำมาเรียบเรียงและร้องขึ้นด้วยท่วงทำนองจังหวะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยจากการออกไปทำงานนอกบ้าน และเพลงพื้นบ้านยังใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และชักชวนให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมาร่วมทำกิจกรรมหรือร้องเล่นไปตามโอกาสต่าง ๆ เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาด้วยการบอกกล่าวหรือจดจำ ซึ่งเช่นเดียวกับเพลงพื้นบ้านไทยเบ็งในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ก็ยังคงมีวัฒนธรรมการเล่นเพลงพื้นบ้านหลงเหลืออยู่มีใช้น้อย และสามารถนำมาเผยแพร่ได้เป็นอย่างดี ในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลพบว่ามีจำนวน 2 หมู่บ้าน ในอำเภอพัฒนานิคม ที่ยังคงเรียกตัวเองว่าเป็นไทยเบ็ง และยังรักษาวัฒนธรรมเหล่านี้ให้คงอยู่ ไม่ที่จะเป็นการแต่งกาย การพูด ตลอดจนการร้องเพลงพื้นบ้าน ซึ่งจะขอกกล่าวในเรื่องต่อจากนี้ไป เพลงพื้นบ้านเป็นการแสดงออกตามความคิด ความเชื่อ และการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคม ซึ่งได้สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยอาจเปลี่ยนรูปแบบไปบ้างตามยุคตามสมัย ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นอีกที่หนึ่งที่ยังมีวัฒนธรรมโบราณที่ยังหลงเหลืออยู่ นั่นคือ “กลุ่มชนไทยเบ็ง” ในกลุ่มนี้จะภูมิใจในความเป็นไทยเบ็งเพราะพวกเขาได้สร้างวัฒนธรรมให้คงอยู่และสืบทอดประเพณีกันมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาลจนถึงปัจจุบัน ดังเช่นเพลงพื้นบ้าน ซึ่งชาวบ้านก็ยังคงร้องเล่นเพลงอยู่ โดยที่เพลงพื้นบ้านของไทยเบ็งนั้นจะมีหลายรูปแบบ เช่น มีทั้งเป็นเพลงที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เพลงที่ใช้ประกอบพิธีกรรมเช่นผี หรือเพลงที่ใช้ร้องเล่นโต้ตอบกันเมื่อเวลาทำนาหรือเก็บดอกไม้ถวายพระกัน การแต่งกายก็เช่นเดียวกัน ไทยเบ็งยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองอยู่ หญิงที่ค่อนข้างจะมีอายุก็จะนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อคอกระเช้า และพาดบ่าด้วยผ้าขาวม้าที่ทอขึ้นเอง และอีกอย่างที่เกิดขึ้นเอง ๆ คือ ยามที่ออกไปทำนา ทำไร่ กลุ่มชนนี้จะสะพายย่ามที่ทอเอง ย่อมของเค้าก็จะใช้ใส่อาหารหมากพลู เพื่อเอาไว้กินในช่วงเวลาพักกินข้าวกัน และจะมีการร้องเล่นเพลงพื้นบ้านกันจนเป็นที่สนุกสนาน การสืบทอดวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้าน ก็โดยใช้การจดจำ หรือการบอกต่อกันมา

ในการบันทึกโน้ตและวิเคราะห์ทำนองร้องเพลงพื้นบ้านไทยเบ็งของตำบลดีลัง และตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้แต่ละตำบล ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

- ประเภทเพลงปฏิพากย์ เป็นเพลงร้องเล่นกัน มีการดัดแปลงมาจากการดำเนินชีวิตในสังคม เป็นเพลงแบบสั้น ๆ เช่น เพลงพิชฐาน เพลงพวงมาลัย เพลงข้าเจ้าหงษ์ เพลงโนเน เพลงหอมดอกมะไฟ และเพลงระบำบ้านไร่

- ประเภทเพลงประกอบพิธี มีพิธีกรรมทางศาสนา เช่น เพลงแห่หน้า พิธีทรงความเชื่อในเรื่องผี เช่น เพลงเซ่นเหล้า เพลงนางตั้ง เพลงนางสุม เพลงนางข้อง และเพลงแม่ศรี และความศรัทธาในเทพยดาดิ้นฟ้าอากาศ เช่น เพลงแห่นางแมว

- ประเภทเพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้ร้องเมื่อต้องการกล่อมลูกให้นอนหลับ เป็นเพลงร้องง่าย เช่น เพลงนกกาเหว่า และเพลงกล่อมลูก

ผู้ศึกษาได้ถอดบทร้องจากการบันทึกเสียง นำมาเทียบกับเสียงดนตรีไทย โดยใช้ "ซอด้วง" เป็นการถอดบทร้องเพลงพื้นบ้าน แล้วจึงมาบันทึกเป็นโน้ตไทย และนำมาวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าบทร้องของแต่ละเพลงมีลักษณะคำประพันธ์ ซึ่งบางเพลงก็จะเป็นกลอนหัวเดียว เช่น เพลงพิษฐาน เพลงพวงมาลัย เป็นต้น หรือกลอน 6 – 8 และ กลอนร้อย ซึ่งไม่มีสัมผัสที่แน่นอน เช่น เพลงนางตั้ง เพลงนางสุม เป็นต้น โครงสร้างของเพลง ทุกเพลงจะมีส่วนขึ้นต้นและลงท้าย ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของเพลงนั้นๆ มีทั้งการร้องเดี่ยว และการร้องเป็นหมู่หรือมีลูกคู่ สำหรับพิสัยของเสียง ส่วนมากจะอยู่ในระดับเสียงระหว่าง โดต่ำ ถึง โดสูง ซึ่งถ้าเขียนในทางสากล จะพบว่า โด อยู่ได้บรรทัด 5 เส้น และทาบเส้น และโดสูงจะอยู่ระหว่างเส้นที่ 3 และ 4 ของบรรทัด 5 เส้น และกลุ่มโน้ตที่ใช้ในบทเพลงพื้นบ้านของไทยแบ่ง ส่วนใหญ่จะใช้เสียง เร มากที่สุด โดยมากใช้กลุ่มโน้ตไม่เกิน 3 – 5 เสียง รูปแบบเพลงพื้นบ้านที่นำมาบันทึกนี้ ไม่มีดนตรีประกอบคำร้อง เป็นการร้องโดยไม่ยึดกฎเกณฑ์ แต่จะมีอิสระในการร้อง มีจังหวะในตัวเอง ดังนั้นในการบันทึกโน้ตจึงต้องบันทึกให้ตรงกับเสียงที่ตรงกับคำร้องให้มากที่สุด

อภิปรายผล

กลุ่มชาวไทยเบิ่งทั้งสองตำบล ในอำเภอพัฒนานิคม จัดได้ว่าตัวแทนของเพลงพื้นบ้านไทยเบิ่งในอีกหลายๆ แห่ง ของจังหวัดลพบุรี ที่ยังมีการร้องเล่นเพลงพื้นบ้านอยู่ โดยสามารถวางรากฐานเดิมได้อย่างเกือบจะสมบูรณ์ ไม่เพียงเฉพาะเพลงพื้นบ้านเท่านั้น แต่ก็ยังมีทั้งด้านการดำเนินชีวิต การแต่งกาย ภาษา และวัฒนธรรมความเชื่อ ประเพณีต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาเพลงพื้นบ้านไทยเบิ่ง ของตำบลดิลัง และตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาพบประโยชน์หลายอย่าง ที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตเป็นอย่างดี เช่น การอยู่ร่วมกันในสังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีไหวพริบในการตกแต่งเพลงให้มีความสละสลวยและไพเราะ และดำรงรักษาเพลงพื้นบ้านที่ชาว

ไทยเบิ้งทั้งสองตำบลสามารถจดจำและนำมาสาธิตการร้องให้ฟังได้เป็นอย่างดี ซึ่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับชาวไทยเบิ้ง และเพลงพื้นบ้านนั้น จะอยู่คู่กับสังคมของชาวไทยเบิ้งในสองตำบลนี้อีกยาวนาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเพลงพื้นบ้านชาวไทยเบิ้ง และวิเคราะห์ทำนองเพลง หรือเพลงพื้นบ้านในหมู่บ้าน หรือในตำบลและอำเภออื่นๆ ที่มีกลุ่มชนชาวไทยเบิ้งอาศัยอยู่ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (ก) (2537). *ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 82 เรื่องพระราชพงศาวดารกรุงสยามจากต้นฉบับของบริติชมิวเซียมกรุงลอนดอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ก้าวหน้า.
- กาญจนา อินทรสุวานนท์. (2532, กุมภาพันธ์) “การวิเคราะห์รูปแบบเพลงพื้นบ้าน.” *วารสารมนุษยศาสตร์ ปรีทรรศ์ 11 (2) : 1 – 10*
- _____. *แนวทางการศึกษาเพลงพื้นบ้าน*. ดนตรีไทยมัธยมศึกษา ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงละครแห่งชาติ.
- _____. (2523). *เพลงพื้นบ้าน*. ที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2536). *เพลงพื้นบ้าน*. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 12 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. *วิธีการศึกษาดนตรีพื้นบ้าน*. ดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 26. หน้า 87 – 96. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนิกา วัฒนะศิริ. (2537). *จากสังคมชาวนาสู่สังคมอุตสาหกรรม : การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนไทยเมือง บ้านดิลง จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร . ถ่ายเอกสาร.
- โตม สว่างอารมณ์. (2539). *การศึกษาชีวิตประวัติและวิเคราะห์ผลงานการประพันธ์เพลงของจางวางทั่ว พาทย์โกศล*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (ก) (2514). *นิทานโบราณคดี*. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา.
- ดวงเดือน สดแสงจันทร์. (2544). *การศึกษาเพลงพื้นบ้านของคณะขวัญจิต ศรีประจันต์*. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธวัช ปุณโณทก. (2538). “กลุ่มชนในภาคอีสาน.” ใน *สถานภาพการศึกษาด้านชนกลุ่มน้อยของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2533). *ประวัติการดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ปราณี วงศ์เทศ. (2539). *สังคมและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์*. หน้า 326 กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.

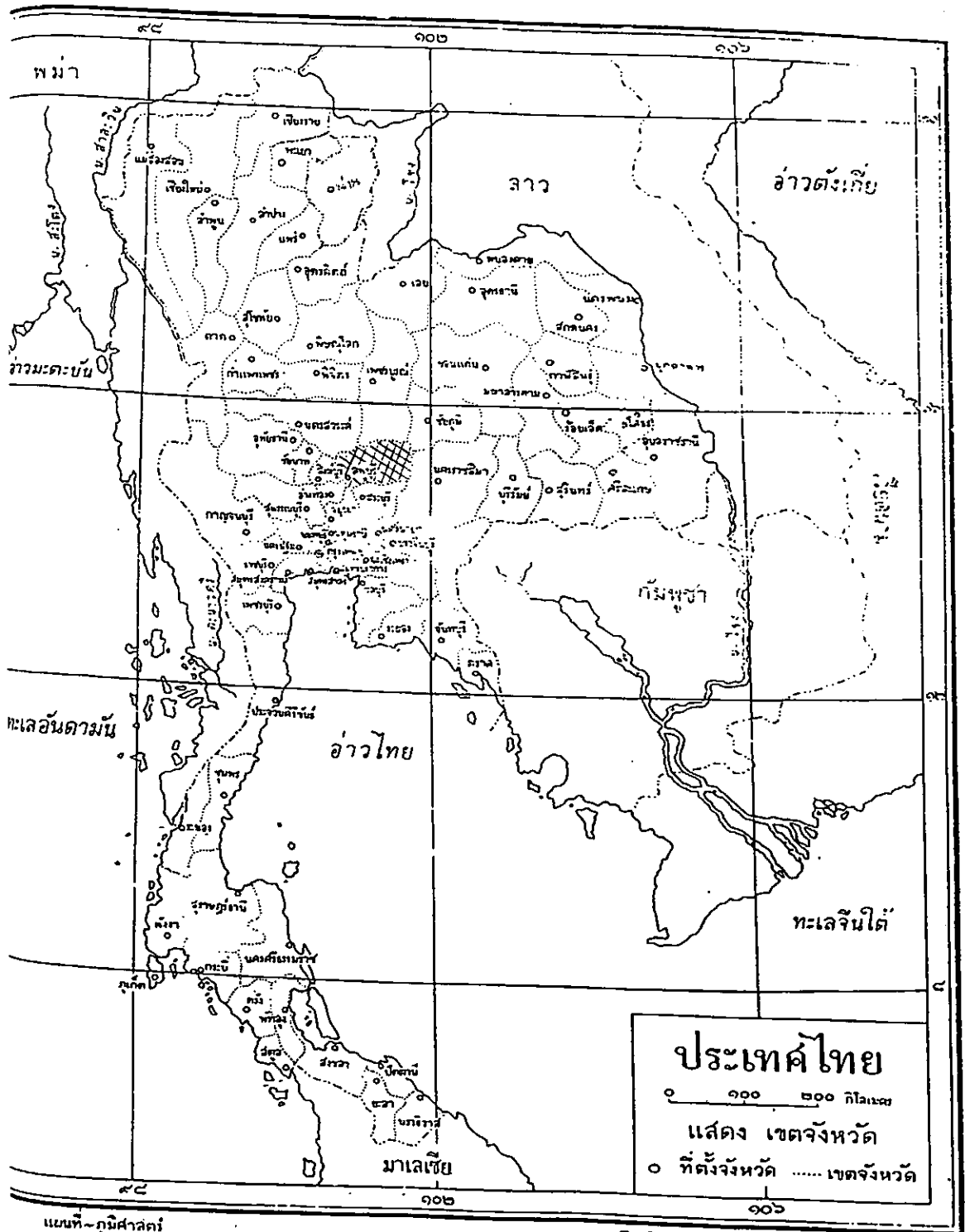
- พิริยะ ไกรฤกษ์.(ก) (2520). *แบบศิลปะในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- พรพิมล ชันแสง. (2541). *อินทกoon : ประเพณีการเล่นของชาวโขง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณราย คำโสภา. (2542). *การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านกันตรึมของหมู่บ้านดงมัน จังหวัดสุรินทร์*. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- ภูธร ภูมะธน และคณะ. (2541). *รายงานการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมไทยเบ็ญกลุ่มแม่น้ำป่าสัก ในเขตที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนป่าสัก*. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- เรณู โกศินานนท์. (2542). *เพลงไทยไพเราะ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ลพบุรี. สำนักงานจังหวัดลพบุรี. (2527). *ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค*. ลพบุรี : สำนักงานจังหวัดลพบุรี.
- วีระพงศ์ มีสถาน. (2538). "ไทยดั้งเดิมรำลึก." ใน *ความรู้เกี่ยวกับไทยเบ็ญ*. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- วิวัฒน์ชัย บุญภักดีและคณะ. (2530). *ลพบุรี*. ลพบุรี : ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.(ก) (2537). *นิทรรศการเครื่องดนตรีพื้นบ้านไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุกัญญา ภัทรราชย์. (2540). *เพลงปฏิพากย์ : บทเพลงแห่งปฏิภาณของชาวบ้านไทย*. กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดใจ ทศพร. (2516). *ดนตรีศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงธน.
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). *สังคมและวัฒนธรรมไทย คำนิยม ครอบครั้ว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สายสุนีย์ ขาวปลื้ม. (2540). *เพลงรำผีมอญของชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี*. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สาคร พรหมนิน. (2539). *วิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สานิตย์ รัตมี. (2545). *พิธีเสนตั้งบั้ง : กรณีศึกษาดนตรีและพิธีกรรมของลาวโซ่งหมู่บ้านเกาะแรด จังหวัดนครปฐม*. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลย์ เรืองเดช. (2518). *บทเพลงที่ใช้พิธีต่าง ๆ*. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อังคณา ใจเข็ม. (2538). *ดนตรีพื้นบ้านทางมานุษยวิทยา*. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อรรวรรณ บรรจงศิลป์และคณะ. (2534). *ความคิดและภูมิปัญญาไทย “ดุริยางคศิลป์”*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีรัตน์ เรืองกำเนิด. (2543). *การศึกษาวงโหม่งครี๊ม : ดนตรีสำหรับงานศพในจังหวัดชุมพร*. ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนที่ประเทศไทย แสดงจังหวัดลพบุรี

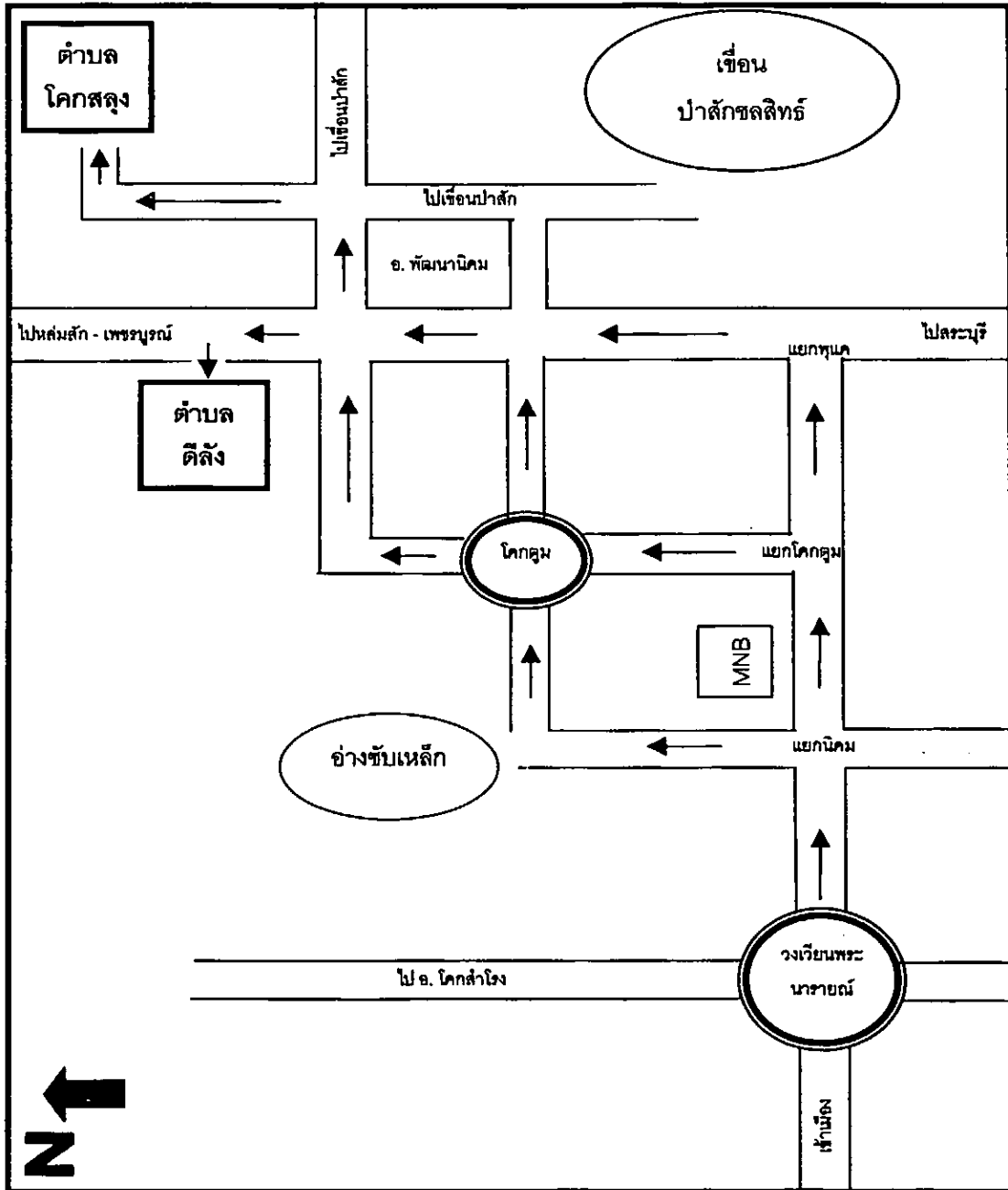

แผนที่-ภูมิศาสตร์

เจนไทย นายทองไข แดมน้อย ป.ม. ๒๕๐๔

แผนที่แสดง ตำบลดilling, ตำบลโคกสูง
อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ภาคผนวก ข

สัมภาษณ์บุคคล

พระครูโชติวราทร จร.ชท. ประเสริฐ(ต๋อย) ชุตินฺธโร (คารวิงษ์) เจ้าอาวาสวัดพนมวัน (บ้านด็ลิ่ง). ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2545.

อาจารย์ภูธร ภูมะชน. อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี. ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2545.

อาจารย์กฤษฎาภรณ์ ไวยพันธ์. อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2545

อาจารย์สมทรง กฤตมโนรท. อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี. ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2545

นางทองอยู่ อาจดีลิ่ง. ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในตำบลด็ลิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี. ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2545.

ลุงอ้อ – ป้าห้อย เงินอุปถัมภ์ และตาวาด ประจงแต่ง. ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในตำบลด็ลิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี. ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2545.

นางทองห่อ ยิ่งยง และนางละมุล พูลหล้า. ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี. ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2545.

รายชื่อชาวบ้านที่ร่วมร้องเพลงพื้นบ้านไทยเบิ้ง

ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

1. ยายอบ สอนนิกร อายุ 66 ปี	บ้านเลขที่ 59 หมู่ 2 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
2. ยายไถ อาจดีลัง อายุ 52 ปี	บ้านเลขที่ 36 หมู่ 3 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
3. ยายสมคิด โตดีลัง อายุ 55 ปี	บ้านเลขที่ 36 หมู่ 2 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
4. ยายรวง(ลอย) ภู่อาง อายุ 68 ปี	บ้านเลขที่ 148 หมู่ 2 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
5. ยายน้อย พันปิ่น อายุ 67 ปี	บ้านเลขที่ 99 หมู่ 3 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
6. ยายทอง เงินอุปถัมภ์ อายุ 69 ปี	บ้านเลขที่ 24 หมู่ 2 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
7. ยายห้อย เงินอุปถัมภ์ อายุ 69 ปี	บ้านเลขที่ 100 หมู่ 3 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
8. ยายจาก กลิ่นศรีสุข อายุ 67 ปี	บ้านเลขที่ 54 หมู่ 3 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
9. ยายหัด คำพลีก อายุ 73 ปี	บ้านเลขที่ 103 หมู่ 3 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
10. ยายเผื่อน สีวันทา อายุ 66 ปี	บ้านเลขที่ 117 หมู่ 2 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
11. ยายช่วย กลิ่นสุคนธ์ อายุ 52 ปี	บ้านเลขที่ 16 หมู่ 2 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
12. ยายแต้ว ทองอ้อม อายุ 55 ปี	บ้านเลขที่ 113 หมู่ 3 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

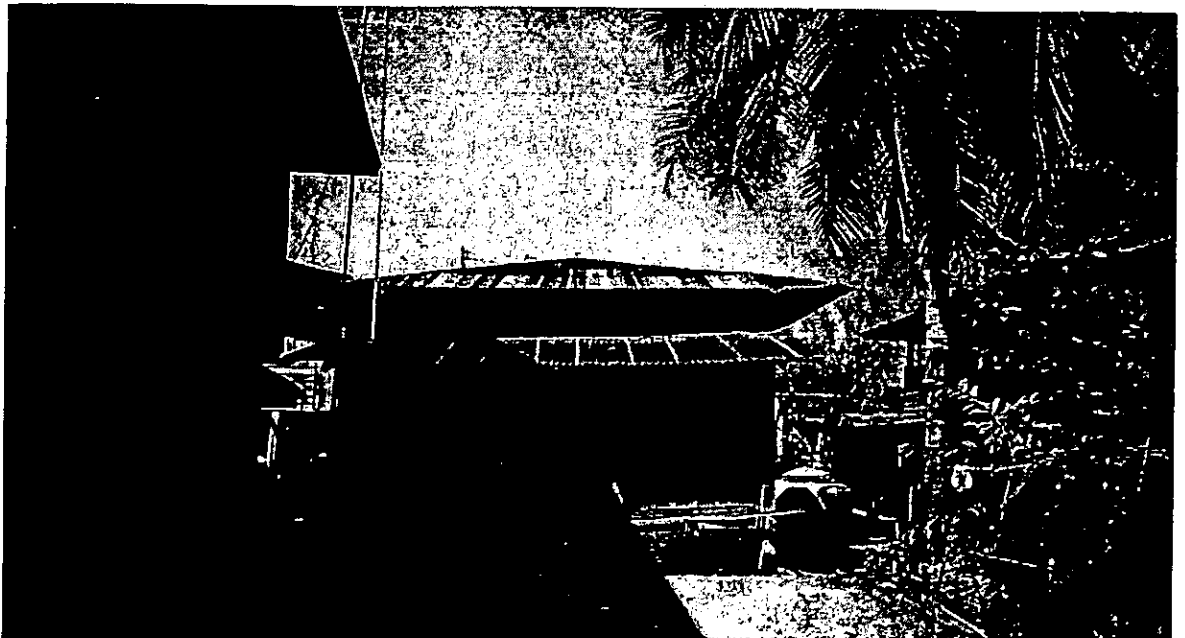
ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

1. ยายละมุล พูลหล้า	อายุ 80 ปี	บ้านเลขที่ 18/1 หมู่ 3 ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
2. ยายชำเลียง กระจิมแก้ว	อายุ 67 ปี	บ้านเลขที่ 119 หมู่ 2 ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
3. ยายขาม ศรีสูง	อายุ 91 ปี	บ้านเลขที่ 59 หมู่ 7 ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
4. ยายบาทัน สุขสูง	อายุ 68 ปี	บ้านเลขที่ 59/1 หมู่ 7 ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
5. ยายเรือง งานสูง (แซ่อึ้ง)	อายุ 74 ปี	บ้านเลขที่ 99 หมู่ 3 ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
6. นางมาลัย พูลหล้า	อายุ 56 ปี	บ้านเลขที่ 18/1 หมู่ 3 ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

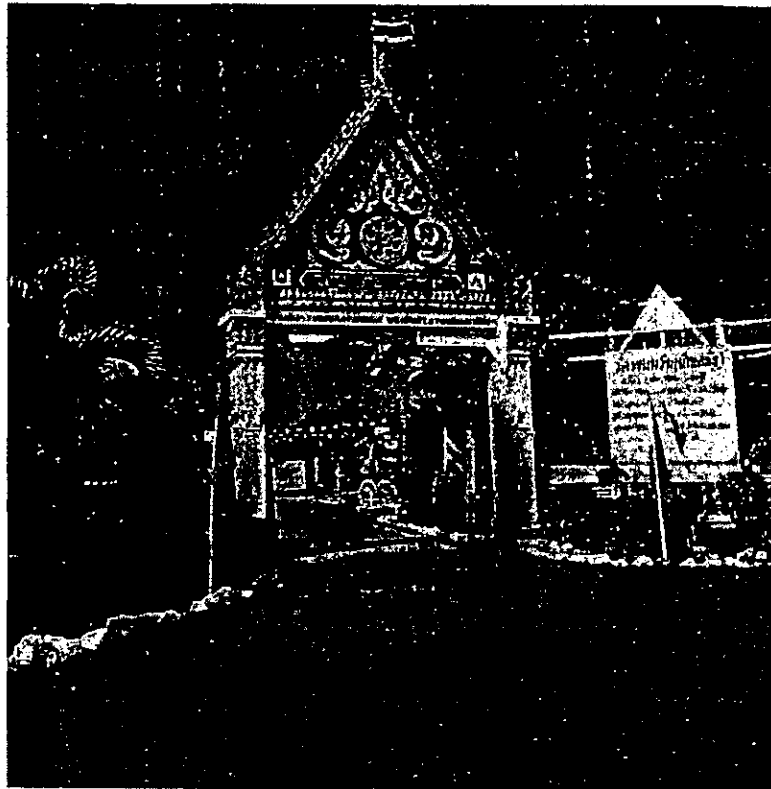
ภาพประกอบ

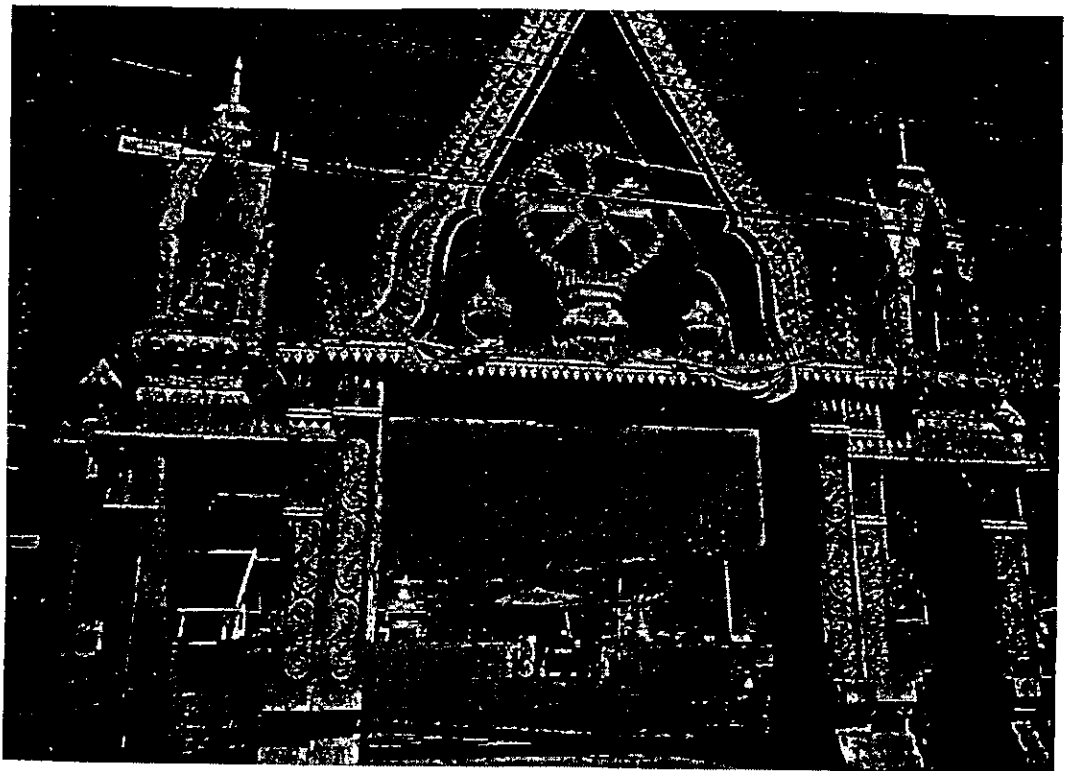
ภาพประกอบ 11 อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการทำมาหากินของชาวไทยเบิ่ง เช่น สุ่มดักปลา และข้อง เป็นต้น
(ภาพจากพิพิธภัณฑ์ชุมชนชาวไทยเบิ่ง ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

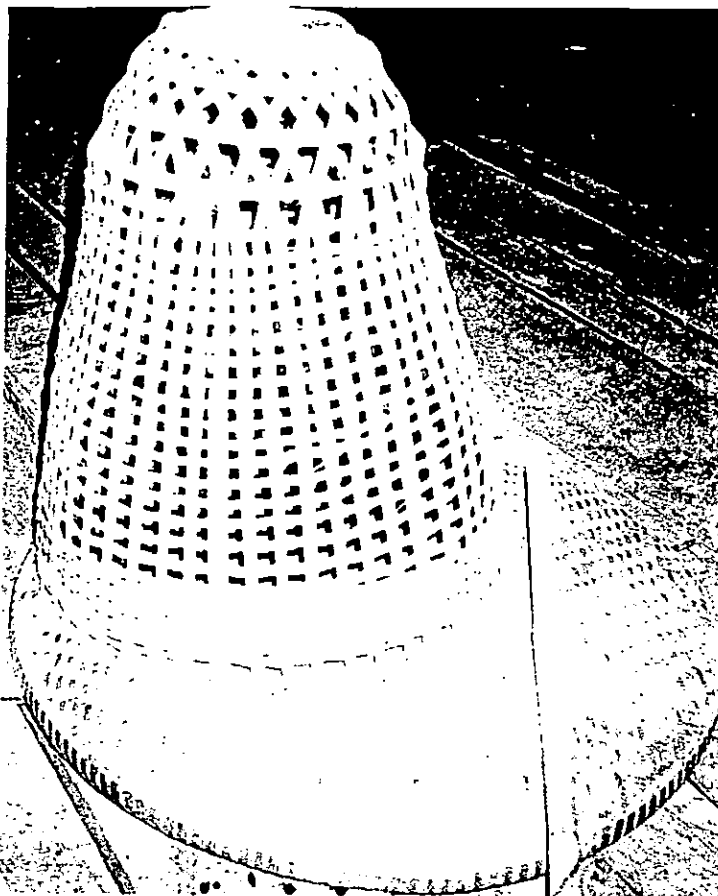
ภาพประกอบ 12 ยุงเก็บข้าวของชาวไทยเบิ่ง
(ภาพจากตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

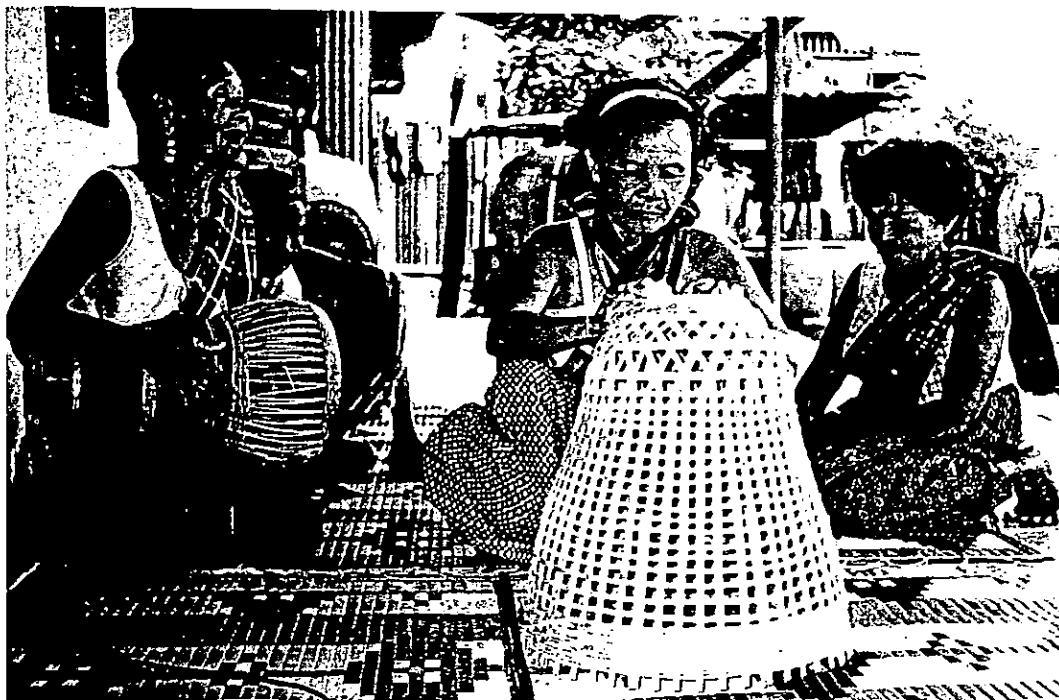
ภาพประกอบ 13 ด้านหน้าวัดพนมวันของตำบลดีลัง ซึ่งวัดแห่งนี้ชาวบ้านได้ให้ความเคารพศรัทธา
(ภาพจากตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

ภาพประกอบ 14 ด้านหน้าวัดโคกสำราญ ซึ่งอยู่ในตำบลโคกสูง
(ภาพจากตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

ภาพประกอบ 15 อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นเพลงเข้าผีของชาวไทยเบิ่ง
(ภาพจากตำบลโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

ภาพประกอบ 16 การสาธิต การเล่นเพลงเข้าผีนางสุมของชาวไทยเบิ่ง
(ภาพจากตำบลโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

ภาพประกอบ 17 การสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านชาวไทยเบ็ง
(ภาพจากตำบลตี่ลัง อำเภอดอนจาน จังหวัดลพบุรี)

ภาพประกอบ 18 การสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้าน
(ภาพจากตำบลโคกสูง อำเภอดอนจาน จังหวัดลพบุรี)

ภาพประกอบ 19 แม่เพลงที่มาร่วมสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านชาวไทยเบ็ง
(ภาพจากตำบลดิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

ภาพประกอบ 20 แม่เพลงที่มาร่วมสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านชาวไทยเบ็ง
(ภาพจากตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี)

ภาคผนวก ค

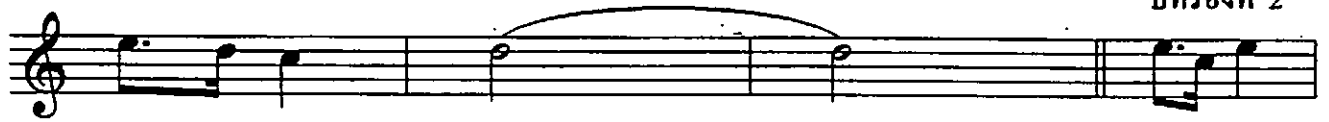
โน้ตสากล เพลงพื้นบ้านชาวไทยเบิ่ง
ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เพลง พิษฐาน

บทร้องที่ 1

บทร้องที่ 2

เพลง พวงมาลัย

บทร้อง

เพลง ช้าเจ้าหงษ์

The image displays a musical score for the song "เพลง ช้าเจ้าหงษ์" (Song of the Slow King). The score is written on four staves, each beginning with a treble clef and a 2/4 time signature. The melody is composed of eighth and quarter notes, with several measures featuring slurs. The first staff contains the first four measures, the second staff contains the next four measures, the third staff contains the next four measures, and the fourth staff contains the final four measures, ending with a double bar line.

เพลง โนน

The musical score is written in 2/4 time and consists of three staves. The first staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The melody starts on a G4 note, moves to A4, then B4, and continues with a series of eighth and quarter notes, including a triplet of eighth notes. The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns, featuring a triplet of eighth notes and a quarter note. The third staff concludes the piece with a single quarter note on G4, followed by a double bar line.

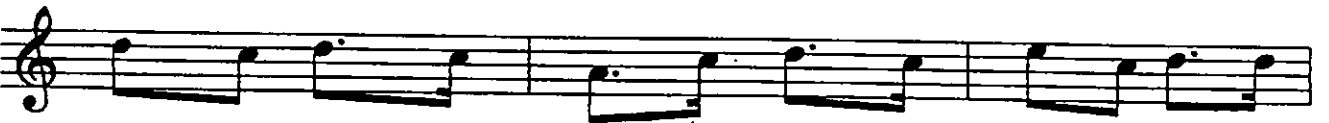
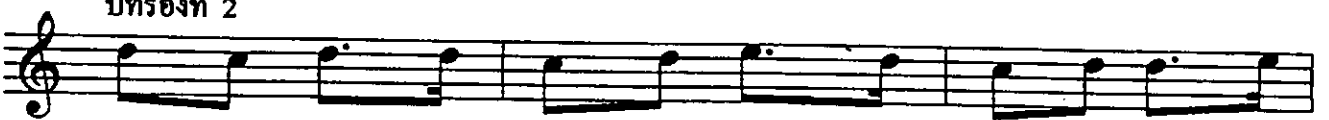

เพลง นางสู่ม

บทร้องที่ 1

บทร้องที่ 2

เพลง นางข่อย,

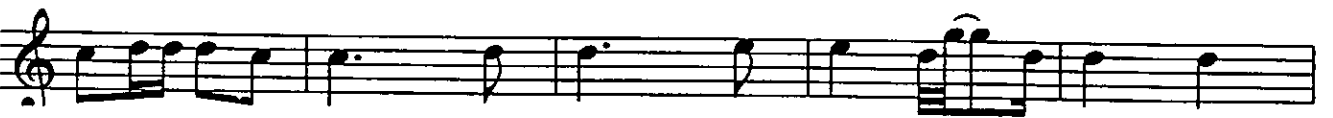

เพลง แม่ศรี

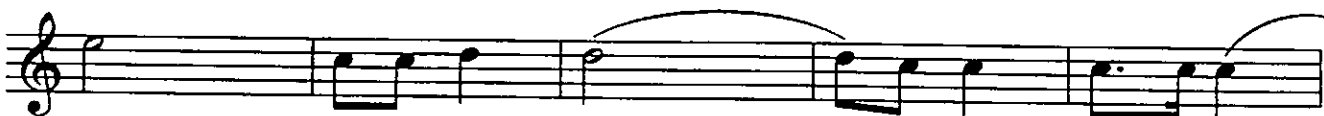

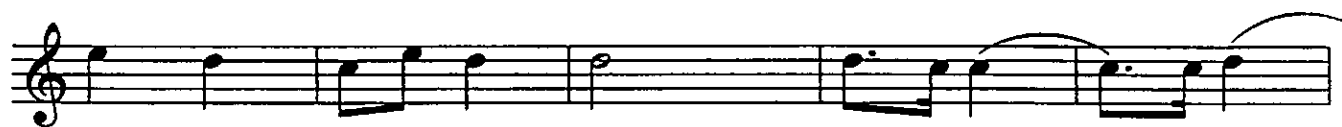
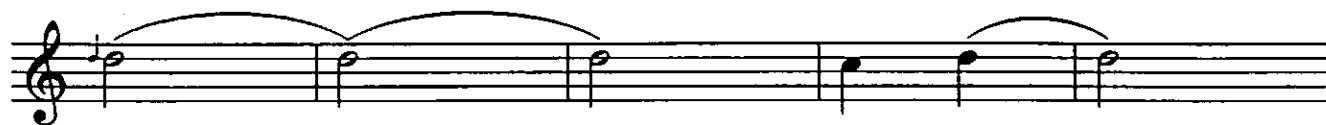
โน้ตสากล เพลงพื้นบ้านชาวไทยเบิ่ง
ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

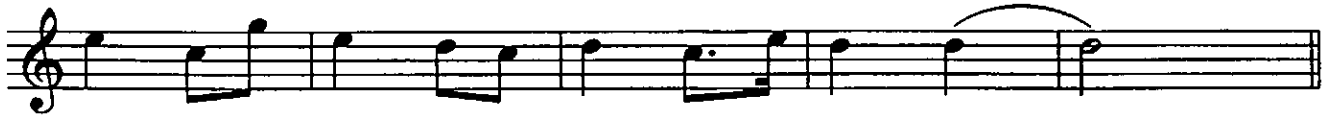
เพลงพืชราน

เพลงพวงมาลัย

เพลงโนเน

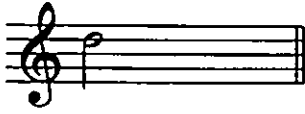

เพลงระบำบ้านไร่

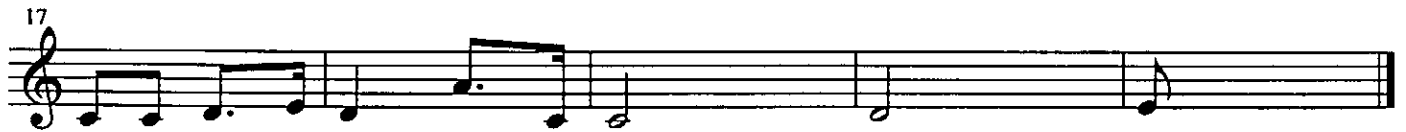

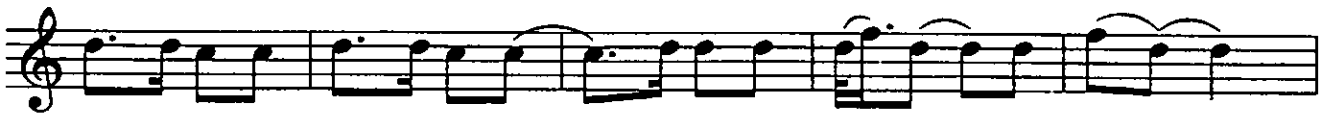
เพลงหอมดอกมะไฟ

เพลงกล่อมลูก

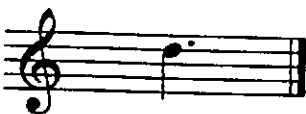
เพลงแห่หน้าค

เพลง เซ่นเหล้า

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวจุฑามาส เทพเรณู
วัน เดือน ปี เกิด	19 พฤษภาคม 2521
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลจุฬา
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 2 ซอยขุนนาวา ถนนพระราม 4 แขวงมหาพฤฒาราม เขตบางรัก กรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	ระดับชั้นต้น(ม.3)วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
พ.ศ. 2538	ระดับชั้นกลาง(ม.6)วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
พ.ศ. 2542	การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา เอกดนตรีศึกษา (คบ.) ครุศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2547	การศึกษาระดับปริญญาโท สาขามานุษยดุริยางควิทยา (ศป.ม.) ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร